RADA GMINY
OSIECZNA

RPW/442868/2024 N
Data:2024-11-18

POMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI W GDAŃSKU
Wydział Prawny i Nadzoru
SEKRETARIAT
Wpłynęło 2024 -11- 19
Nr

Uchwała Nr V/27/2024
Rady Gminy Osieczna
z dnia 6 listopada 2024 r.

w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art.12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977), w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023r., poz.1688) w wyniku realizacji Uchwały Nr XVII/90/2020 Rady Gminy Osieczna z dnia 24 czerwca 2020 r. **uchwala się**, co następuje:

§1.

1. Uchwala się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna stanowi całościową zmianę poprzedniego dokumentu w granicach administracyjnych gminy.

§2.

Niniejszą zmianę studium stanowią:

1) Załącznik nr 1 – część tekstowa, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego (część I);
2) Załącznik nr 1 – część tekstowa, kierunki zagospodarowania przestrzennego (część II);
3) Załącznik nr 2 – część graficzna, plansza studium obejmująca uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, w skali 1:10 000;
4) Załącznik nr 3 – uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń studium;
5) Załącznik nr 4 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany studium;
6) Załącznik nr 5 – dane przestrzenne.

§3

Traci moc uchwała Nr XXV/156/2005 Rady Gminy Osieczna z dnia 31 marca 2005 r.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

POMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w Gdańsku
2024 -11- 18
WPŁYNĘŁO
P 38/2017 Krystyna Hołówka

Przewodniczący
Rady Gminy
Mariusz Gibas

RADA GMINY
OSIECZNA

Załącznik nr 3
Do Uchwały Nr V/27/2024
Rady Gminy Osieczna
z dnia 6 listopada 2024 r.

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSIECZNA

1. Podstawa prawna, cel opracowania oraz uzasadnienie przyjętych rozwiązań w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna.

Przystąpienie do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna nastąpiło uchwałą Nr XVII/90/2020 Rady Gminy Osieczna z dnia 24 czerwca 2020 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzonym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju gminy, a także przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie jest jednak przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji w gminie. Powodem zmiany Studium była potrzeba jego aktualizacji, zarówno tekstu jak i rysunku. Celem opracowania zmiany Studium była konieczna weryfikacja możliwych kierunków rozwoju gminy, w związku ze zmianami uwarunkowań przestrzennych, prawnych, ekonomicznych i społecznych. Zmiana całościowa dotyczy przede wszystkim ustaleń w zakresie funkcji terenów, na których nastąpiły zmiany w zagospodarowaniu lub sposobie użytkowania, przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę oraz wskazania aktualnych kierunków i tendencji w rozwoju przestrzennym gminy Osieczna.

Studium określa politykę przestrzenną dla całego obszaru gminy uwzględniając zapisy dokumentów nadrzędnych, tj. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 oraz Strategia Rozwoju gminy Osieczna na lata 2016 – 2025.

Do projektu zmiany studium sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko, która jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.122 późn. zm.), przeprowadzanej dla dokumentu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna.

Przyjęte w studium rozwiązania dają możliwość rozwoju gminy, jednocześnie szanując ograniczenia wynikające z występujących wartości środowiska zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego.

2. Synteza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna.

W tej części dokumentu została dokonana analiza uwarunkowań zewnętrznych, wynikających z innych, w tym nadrzędnych dokumentów planistycznych oraz wewnętrznych, stanowiących warunki i możliwości oraz ograniczenia w zagospodarowaniu terenu gminy.

Gmina Osieczna położona jest przy południowej granicy województwa pomorskiego w południowo wschodniej części powiatu starogardzkiego. Strukturę przestrzenną gminy Osieczna stanowią głównie lasy (78,48% powierzchni gminy) będące częścią masywu leśnego Borów Tucholskich, w którym

zlokalizowane są tereny zabudowy wsi. Strukturę funkcjonalną gminy tworzy 8 niewielkich wsi oraz kilka osad leśnych, w których zlokalizowane są tereny mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, składowo-magazynowe i rekreacyjno-letniskowe. Gmina Osieczna jest gminą wiejską, którą charakteryzuje zabudowa ekstensywna, jednorodzinna i niewielka gęstość zaludnienia. Rozwój zabudowy skupia się głównie w obrębie kilku jednostek osadniczych, z których główne ośrodki stanowią Osieczna i Szlachta. Mniejsze miejscowości położone w atrakcyjnych przyrodniczo, czy krajobrazowo miejscach, narażone są na zagospodarowanie zabudową rekreacyjną, często o wątpliwych walorach krajobrazowych. Gmina Osieczna posiada wysokie walory zarówno środowiska przyrodniczego, jak i kulturowego oraz krajobrazu. Zasób ewidencji obiektów zabytkowych jest bardzo duży, co wskazuje jednoznacznie na unikatowy w skali regionu Pomorskiego stan zachowania historycznej zabudowy wiejskiej w gminie Osieczna. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji reprezentują walor zabytkowy desygnujący je do objęcia ochroną przez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Niestety, niektóre z zabytkowych obiektów podlegają nie zawsze korzystnej modernizacji, a pojedyncze – przestały już istnieć. Tym bardziej ochrona zabytków i opieka nad zabytkami nabiera dużego znaczenia dla zachowania tradycji, tożsamości i dziedzictwa kulturowego gminy. Gmina Osieczna nie posiada dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej, brakuje krajobrazowych tras rowerowych czy obiektów agroturystycznych, które byłyby motorem napędowym dla rozwoju gospodarczego gminy.

W tej części dokumentu dokonano również bilansu terenów mieszkaniowych w gminie Osieczna wskazując obszary możliwe do skonsumowania w ramach istniejących zwartych struktur funkcjonalno-przestrzennych oraz tych wyznaczonych w dokumentach planistycznych gminy, tym samym określono zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe.

3. Synteza kierunków projektu studium.

W oparciu o przeprowadzone analizy uwarunkowań, tj. w szczególności występowanie terenów z ograniczeniami w zainwestowaniu, wskazanych potrzeb i możliwości rozwoju gminy oraz wniosków z bilansu terenów przeznaczonych aktualnie pod zabudowę, wprowadzono podział obszaru gminy na strefy funkcjonalne związane z przeznaczeniem oraz planowanym rozwojem terenów:

A – strefa rozwoju funkcji mieszkalnych, gospodarczych, usługowych i produkcyjnych oraz centrum usług społecznych – obejmująca rejon wsi Osieczna z Małym Krównem i Dużym Krównem oraz wsi Szlachta i Osówek. W obszarze tej strefy, w rejonie miejscowości stanowiących centrum społeczno-gospodarcze gminy koncentrują się w tej chwili działania inwestycyjne.

B – strefa rolno-leśna o wiodącej funkcji gospodarki rolnej i leśnej i rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej – obejmująca pozostały obszar gminy. W dużej mierze to tereny o najwyższych wartościach przyrodniczych – możliwe do inwestowania turystycznego w sposób ekstensywny. W tejże strefie, w obszarach położonych w granicach korytarza ekologicznego, ewentualne zagospodarowanie musi zapewniać przestrzenną ciągłość korytarza ekologicznego.

Na terenie gminy zostały wyznaczone **granice zwartej zabudowy wsi,** stanowiące granice obszarów obecnie zabudowanych oraz obszary kontynuacji zabudowy, czyli możliwe do wypełnienia nową zabudową. Lokalizacja nowej zabudowy w wyznaczonych granicach nie powoduje konieczności budowy nowych dróg publicznych oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej.

Poza powyższymi wyznaczono również **nowe tereny inwestycyjne**, dla których należy rozważyć sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu ustalenia zasad zabudowy oraz wyznaczenia dróg publicznych oraz sieci infrastruktury technicznej.

Pozostały obszar gminy stanowi przestrzeń chronioną, czyli obszar terenów rolnych i leśnych, gdzie możliwa jest lokalizacja zabudowy związanej z gospodarką rolną i leśną oraz turystyczną w formie

agroturystyki, priorytetem natomiast jest ochrona walorów przyrodniczych i zachowanie funkcji rolniczej oraz leśnej.

Nowe tereny inwestycyjne zostały wyodrębnione i nazwane, zgodnie z dominującą funkcją terenu, tj:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- zabudowa mieszkaniowo-usługowa,
- tereny sportu i rekreacji,
- zabudowa zagrodowa,
- zabudowa letniskowa,
- tereny produkcyjne związane z wydobyciem kruszywa.

Określono wskaźniki stanowiące ogólne wytyczne kierunkowe do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wskaźniki urbanistyczne dla terenów położonych w **strefie A**

Tereny mieszkaniowe, **w granicach zwartej zabudowy wsi**, stanowiące uzupełnienie istniejących struktur zabudowanych i zainwestowanych:

- minimalna wielkość działki – 1000 m^2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,15,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 40%.

Tereny mieszkaniowe, **poza granicami zwartej zabudowy** wsi:

- minimalna wielkość działki 1000 m^2 ,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,5 m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,11
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny zabudowy letniskowej:

- minimalna wielkość działki 1000 m^2;
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70%.

Tereny usługowe i produkcyjne – do określenia w mpzp w zależności od specyfiki inwestycji.

Wskaźniki urbanistyczne dla terenów położonych w strefie B

Tereny mieszkaniowe **w granicach zwartej zabudowy wsi:**

- minimalna wielkość działki – 1000 m^2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,5m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,1;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny mieszkaniowe, **poza granicami zwartej zabudowy wsi**:

- minimalna wielkość działki 1200 m^2 ,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,5 m n.p.t. ,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny zabudowy letniskowej:

- minimalna wielkość działki 1500 m^2;
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70%.

W tym dla terenów położonych w obszarze korytarza ekologicznego:

Tereny mieszkaniowe **w granicach zwartej zabudowy wsi:**

- minimalna wielkość działki – 1200 m^2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,1;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny mieszkaniowe, **poza granicami zwartej zabudowy wsi**:

- minimalna wielkość działki 1500 m^2 ,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t. ,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny zabudowy letniskowej:

- minimalna wielkość działki 1500 m^2;
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70%.

Ustalono też zasady obowiązujące na terenach chronionych, cennych przyrodniczo, które stanowią większą część powierzchni gminy, a także ustalono zasady ochrony obszarów i obiektów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu.

Kierunki rozwoju gminy Osieczna zostały wyznaczone z poszanowaniem zasobu środowiska przyrodniczego i kulturowego, uznając je za najwyższe wartości gminy i wskazując turystykę za główny kierunek rozwojowy gminy Osieczna. W związku z tym postuluje się opracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych) wykorzystujących walory środowiska zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego.

Przewodniczący
Rady Gminy
Mariusz Gibas

RADA GMINY
OSIECZNA

Załącznik nr 4
Do Uchwały Nr V/27/2024
Rady Gminy Osieczna
z dnia 6 listopada 2024 r.

Rozstrzygnięcie Rady Gminy Osieczna
o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany studium

W dniach od 20.11.2023 r. do 12.12.2023 r. wyłożono do publicznego wglądu projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W okresie wyłożenia projektu do publicznego wglądu nie zgłoszono żadnych uwag / ~~zgłoszono ….. uwag, które zostały / nie zostały uwzględnione~~ w projekcie studium.

W dniach od 03.06.2024 r. do 26.06.2024 r. ponownie wyłożono do publicznego wglądu projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W okresie wyłożenia projektu do publicznego wglądu nie zgłoszono żadnych uwag / ~~zgłoszono ….. uwag, które zostały / nie zostały uwzględnione~~ w projekcie studium.

Przewodniczący
Rady Gminy
Mariusz Gibas

RADA GMINY
OSIECZNA

Załącznik nr 5
Do Uchwały Nr V/27/2024
Rady Gminy Osieczna
z dnia 6 listopada 2024 r.

Dane przestrzenne

W związku z art. 67a i 67c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977), Rada Gminy Osieczna postanawia, co następuje:

1. zbiór danych przestrzennych do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna zostanie umieszczony w Systemie Informacji Przestrzennej Gminy (https://osiecznastarogardzka.e-mapa.net) oraz dołączone na płycie CD do dokumentacji prac planistycznych Studium;
2. dane przestrzenne, o których mowa w pkt. 1 składają się z danych istniejących na dzień uchwalenia zmiany studium;
3. dane przestrzenne, o których mowa w pkt. 1 zostaną zaktualizowane w momencie pojawienia się nowych informacji dotyczących zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna.

Przewodniczący
Rady Gminy
Mariusz Gibas

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr X..... /27 / 2024
Rady Gminy Osieczna
z dnia 6 listopada 2024 r.
w sprawie zmiany Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Osieczna.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY OSIECZNA

Spis treści

1. CZĘŚĆ OGÓLNA 3
1.1 WSTĘP 3
1.2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM ORAZ MATERIAŁY WYJŚCIOWE 3
1.3. ZESPÓŁ AUTORSKI 4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE, PONADLOKALNE 6
2.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) 6
2.2. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 7
2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 9
2.4. Strategia Rozwoju Gminy Osieczna na lata 2016 – 2025 14
2.5. Dokumenty planistyczne gmin sąsiednich 15
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE 16
3.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu 16
3.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony 36
3.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego 37
3.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej; 50
3.5. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych; 66
3.6. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami 66
3.7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia 76
3.8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy 79
3.9. Stan prawny gruntów 89
3.10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych 89
3.11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych 90
3.12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla; 91
3.13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych; 95
3.14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami; 95
3.15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych 99
3.16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej 99
4. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY 102
4.1. Wnioski z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę 102
4.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów 103
4.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy 104
4.4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego 111
4.5. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 114
4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej 117
4.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym 121

4.8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.....122
4.9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości , a także obszary przestrzeni publicznej.....123
4.10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.....123
4.11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....124
4.12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych124
4.13. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....125
4.14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych.....125
4.15. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, w tym obszary zdegradowane.....126
4.16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.....126

1. CZĘŚĆ OGÓLNA

1.1 WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna zostało sporządzone w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022, poz. 503 ze zm.) i uchwałę Rady Gminy Osieczna Nr XVII/90/2020 z dnia 24 czerwca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osieczna. Studium określa politykę przestrzenną dla całego obszaru gminy uwzględniając zapisy dokumentów nadrzędnych, tj. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 oraz Strategia Rozwoju gminy Osieczna na lata 2016 – 2025. Studium jest sporządzane przez wójta i uchwalane przez radę gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest zapisem polityki przestrzennej prowadzonej na terenie gminy. Jest dokumentem obligatoryjnym, sporządzanym dla terenu całej gminy, składającym się z części tekstowej i graficznej. Zadaniem studium jest diagnoza stanu istniejącego w gminie na różnych płaszczyznach m.in. środowiskowej, społecznej, technicznej, kulturowej oraz wyznaczenie na tej podstawie kierunków zagospodarowania terenu, co wiąże się także z szeregiem innych wskazań wynikających z właściwości danego obszaru. Jest to więc zapis polityki przestrzennej prowadzonej w gminie. Ustalenia zapisane w studium są wiążące przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przy czym studium, w odróżnieniu od planu, nie jest aktem prawa miejscowego.

Celem opracowania zmiany Studium gminy Osieczna jest konieczna weryfikacja możliwych kierunków rozwoju gminy, w związku ze zmianami uwarunkowań przestrzennych, prawnych, ekonomicznych i społecznych.

Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych, jest natomiast dokumentem nadrzędnym wobec miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia nowych planów miejscowych muszą być zgodne z wytycznymi zawartymi w studium. Studium wyznacza kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy, a nie konkretny sposób użytkowania terenu czy przebieg sieci. Ustalenia studium koncentrują się na najważniejszych kwestiach, kluczowych dla funkcjonowania i rozwoju gminy.

1.2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM ORAZ MATERIAŁY WYJŚCIOWE

- Uchwała Rady Gminy Osieczna Nr XVII/90/2020 z dnia 24 czerwca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osieczna

Niniejsza zmiana realizowana jest na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 r. poz. 503 ze zm.).

Materiały wyjściowe:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna (uchwalone uchwałą nr XXV/156/2005 z dnia 31 marca 2005 r.);
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ;
- Analiza aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna;

- Strategia Rozwoju Gminy Osieczna na lata 2016 – 2025 (Uchwała Nr XIX/115/2016 Rady Gminy Osieczna z dnia 28.12.2016 r.);

- Program Opieki nad Zabytkami Gminy Osieczna na lata 2024-2027 (uchwała nr III/16/2024 Rady Gminy Osieczna z dnia 19 czerwca 2024 r.);

- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna, powiat starogardzki – grudzień 2021 – marzec 2022;

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich: Czarna Woda, Czersk, Kaliska, Lubichowo, Osiek, Śliwice;

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030; (Uchwała Nr 318/XXXX/16 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dn. 29 grudnia 2016r.);

- Strategia rozwoju województwa pomorskiego (uchwała nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku;

- Złożone wnioski do studium od instytucji i organów uprawnionych do uzgadniania i opiniowania projektu studium oraz od osób fizycznych i prawnych;

- Materiały i dokumenty zgromadzone przez Urząd Gminy dot. obszaru opracowania;

- wizja w terenie.

1.3. ZESPÓŁ AUTORSKI

Projektant sprawdzający:

dr inż. arch. Ewa Brach

Opracowanie, koordynacja, zagadnienia urbanistyczne:

mgr inż. Marta Dąbrowska

inż. Małgorzata Głodek

Analizy społeczno-gospodarcze, demograficzne, bilanse:

mgr Justyna Przeworska

Opracowanie ekofizjograficzne:

PRACOWNIA PROJEKTOWA IBE Izabela Sudujko :

mgr inż. arch., inż. arch. kraj. Izabela Sudujko

mgr Zuzanna Maślij

Dziedzictwo kulturowe i krajobraz:

mgr inż. Marta Dąbrowska

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE, PONADLOKALNE

2.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (uchwalona Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.) to **dokument zawierający zapisy dotyczące głównych kierunków polityki przestrzennej państwa**. Określa on uwarunkowania, cele i kierunki zrównoważonego rozwoju kraju oraz działania niezbędne do jego osiągnięcia. W dokumencie tym została przedstawiona wizja naszego kraju w 2030 roku:

Polska w roku 2030 to kraj o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowany, sprawnie zarządzany i bezpieczny. Stan ten jest rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych. Odzwierciedla także reakcje polityki rozwoju na długookresowe wyzwania na bieżące uwarunkowania rozwoju o charakterze koniunkturalnym. Polska w 2030 roku daje szansę rozwoju poszczególnym obywatelom, strzeże ich interesów, jest wiarygodnym i aktywnym partnerem w stosunkach międzynarodowych.

Zasady polityki przestrzennego zagospodarowania kraju zostały tu określone w oparciu o ustrojową **zasadę zrównoważonego rozwoju**. Z tej zasady zostały wyprowadzone wprost, przez odniesienie do kapitału ekonomicznego, środowiskowego i społecznego następujące zasady planowania publicznego:

- ***zasada racjonalności ekonomicznej*** *– oznacza, że w ramach polityki przestrzennej uwzględniana jest ocena korzyści społecznych, gospodarczych i przestrzennych w długim okresie;*

- ***zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę*** *– oznacza intensyfikację procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na nowe tereny. W praktyce zasada ta przeciwdziała rozpraszaniu zadań inwestycyjnych, przyczynia się do efektywnego wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej, chroniąc jednocześnie przestrzeń wewnątrz miast przed dewastowaniem (zasada odnosi się do recyklingu przestrzeni, użytkowania zasobu);*

- ***zasada przezorności ekologicznej*** *– oznacza, że rozwiązywanie pojawiających się problemów powinno następować we właściwym czasie, tj. odpowiednie działania powinny być podejmowane już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione przypuszczenie, że problem wymaga rozwiązania, a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne tego naukowe potwierdzenie; pozwoli to uniknąć zaniechań wynikających z czasochłonnych badań, braku środków lub zachowawczego działania odpowiedzialnych osób lub instytucji;*

- ***zasada kompensacji ekologicznej*** *– polega na takim zarządzaniu przestrzenią, planowaniu i realizacji działań polityki rozwojowej, w tym przestrzennej, aby zachować równowagę przyrodniczą i wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo;*

Funkcjonowanie zintegrowanego systemu rozwoju zapewniają natomiast:

- ***zasada hierarchiczności celów*** *zapewniająca koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzję z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych – definiuje kluczowe elementy planowania przestrzennego, które powinny być formułowane na najwyższym poziomie planowania w celu ustalenia niezbędnych standardów i nadania pierwszeństwa realizacji inwestycji celu publicznego, dla ograniczania szkodliwych zjawisk przestrzennych, m.in. konfliktów przestrzennych;*

- ***zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych*** *jako podstawa do planowania funkcjonalnego w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów oraz minimalizacji sytuacji konfliktowych (realizowana w KPZK 2030 przez obszary funkcjonalne);*

- ***zasada partycypacji społecznej*** *(szerokiej i aktywnej) stanowiącej gwarant praworządności i transparentności gospodarowania przestrzenią i procedur planistycznych. Aktywność społeczna jest niezbędna przy formułowaniu w pierwszej kolejności lokalnych strategii, polityk i prawa miejscowego. Efektywność realizowania polityki przestrzennej wymaga wzmacniania jakości kapitału ludzkiego i budowy społeczeństwa obywatelskiego, jak również przyjęcia zasady większej partycypacji społecznej, oznaczającej współudział i współodpowiedzialność podmiotów realizujących politykę rozwoju.*

Poza wyżej wymienionymi istotne znaczenie mają zasady odnoszące się do wdrażania polityk publicznych, takie jak: koncentracja geograficzna i tematyczna, partnerstwo i współpraca, warunkowość, gospodarka oparta na wiedzy, zintegrowane podejście terytorialne i koordynacja z innymi politykami, subsydiarność i wieloszczeblowość.

W dokumencie KPZP 2030 wskazano cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, jako: ***Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.***

Drogą do zapewnienia realizacji celu strategicznego polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i na wyodrębnionych terytoriach.

Spośród sześciu celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju do obszaru gminy Osieczna odnoszą się w szczególności:

- *Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.*

oraz

- *Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych (...).*

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przestała obowiązywać na mocy przyjętej w 2020 r. nowelizacji Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2020.1378).

2.2. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 przyjęta została uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku. Jest to jeden z dwóch najważniejszych dokumentów określających na poziomie województwa politykę rozwoju. Dokument ten wskazuje kierunki rozwoju Pomorza do 2030 r.

Do najważniejszych wyzwań rozwojowych ujętych w dokumencie zaliczono:

- zwiększanie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego,
- poszerzanie oferty oraz poprawa dostępności i jakości usług publicznych w tym edukacyjnych,
- rozwój działań związanych z promocją zdrowia i profilaktyką zdrowotną,
- rozwój kapitału społecznego w oparciu o różnorodność kulturową, dziedzictwo oraz tradycje regionu,

•rozwój infrastruktury transportu zbiorowego i dróg publicznych,

•wzrost konkurencyjności gospodarczej, w tym aktywności eksportowej pomorskich przedsiębiorstw,

•wykorzystanie technologii cyfrowych w życiu codziennym, administracji publicznej i biznesie.

Strategia Rozwoju prezentuje następującą wizję województwa w 2030 roku.

Pomorskie w roku 2030 to region DOBROBYTU:

• **Rozwijający się w sposób trwały** – bazujący na wyróżnikach Pomorza: aktywności i potencjale wykształcenia mieszkanek i mieszkańców, wysokim poziomie kapitału ludzkiego i społecznego, bogatym dziedzictwie wielokulturowym, morskim i wolnościowym, unikatowych walorach środowiskowych i krajobrazowych, zrównoważonej mobilności, a także branżach kluczowych dla gospodarki i inteligentnych specjalizacji.

• **Ekoefektywny** – dążący do osiągnięcia neutralności klimatycznej i odporny na negatywne zjawiska klimatyczne, bazujący na racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a także zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska naturalnego oraz powszechny dostęp do zróżnicowanych źródeł energii, zwłaszcza odnawialnych.

• **Otwarty** – zarówno w wymiarze społecznym, dzięki poszanowaniu różnorodności kulturowej, etnicznej, narodowościowej i światopoglądowej wszystkich osób zamieszkujących Pomorze, jak i poprzez aktywny udział w globalnych i europejskich procesach gospodarczych i technologicznych.

• **Spójny** – zapewniający wszystkim mieszkańcom poszczególnych części województwa odpowiedni standard życia i warunki rozwoju, w tym powszechny dostęp do zindywidualizowanych usług publicznych, jak opieka zdrowotna, transport zbiorowy, edukacja, pomoc społeczna, kultura czy oferta czasu wolnego, jak również dążący do eliminowania nierówności społecznych i ekonomicznych występujących w regionie.

• **Innowacyjny** – kreujący i wykorzystujący nowoczesne rozwiązania typu smart w kluczowych obszarach rozwoju, w szczególności w wymiarze środowiskowym, gospodarczym, społecznym i organizacyjnym, a także aktywnie czerpiący z trendów technologicznych i cyfryzacji.

Strategia wskazuje trzy cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one zoperacjonalizowane przez 12 celów operacyjnych.

1. TRWAŁE BEZPIECZEŃSTWO	2. OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA	3. ODPORNA GOSPODARKA
1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe	2.1 Fundamenty edukacji	3.1 Pozycja konkurencyjna
1.2 Bezpieczeństwo energetyczne	2.2 Wrażliwość społeczna	3.2 Rynek pracy
1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne	2.3 Kapitał społeczny	3.3 Oferta turystyczna i czasu wolnego
1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe	2.4 Mobilność	3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym

2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 został przyjęty uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. 14 lutego 2016 r. poz. 603).

W PZPWK 2030 określono cele i kierunki oraz zasady i działania służące ich realizacji.

Dla obszaru gminy Osieczna istotne będą:

1.1. Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego:

1.1.1. Zasada kształtowania zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej sieci osadniczej, poprzez przyjęcie hierarchii, określającej rangę i wynikającą z niej rolę poszczególnych ośrodków, w tym miejscowości gminnych jako ośrodków lokalnych

1.1.4. Zasada pierwszeństwa wykorzystania obszarów istniejącego zagospodarowania oraz ograniczania rozwoju osadnictwa na terenach otwartych

1.1.5. Zasada kształtowania zwartych przestrzennie jednostek osadniczych minimalizująca terenochłonność oraz potrzeby związane z ich obsługą, ograniczająca ich negatywny wpływ na środowisko oraz sprzyjająca rozwijaniu więzi społecznych

1.1.6. Zasada planowania wielofunkcyjnych jednostek osadniczych, polegająca na integracji przestrzennej i funkcjonalnej obszarów o różnym (ale niekonfliktowym) przeznaczeniu, uwzględniająca rozwój programu adekwatnego do wielkości i rangi danej jednostki lub jej części oraz minimalizująca potrzeby transportowe związane z przemieszczeniami w relacjach: dom-praca-usługi.

1.1.7. Zasada etapowania kompleksowego rozwoju jednostek osadniczych dla konkretnej, docelowej liczby mieszkańców, dla której możliwe będzie zaprogramowanie i zapewnienie odpowiedniej obsługi, polegająca na koordynacji rozwoju osadnictwa z realnymi możliwościami wypełnienia zaplanowanych struktur przestrzennych w określonym czasie oraz rozbudowy istniejącej infrastruktury (...)

1.1.8. Zasada prowadzenia stabilnej polityki przestrzennej, określającej długofalowe kierunki rozwoju -jako istotnego warunku minimalizowania konfliktów przestrzennych i budowania zrównoważonych struktur poprzez między innymi: zintegrowanie planowania przestrzennego z wieloletnim planowaniem finansowym, zachowanie spójności polityki formułowanej na poziomie gminnym i ponadlokalnym, w tym w ramach obszarów funkcjonalnych lub powiatów, zachowanie aktualności i kompleksowości dokumentów planistycznych, a także jednoznaczne określanie przeznaczenia poszczególnych terenów w celu efektywnego wykorzystania ich potencjałów.

1.1.10. Zasada efektywnej i sprawnej obsługi struktur osadniczych transportem zbiorowym, rozumiana jako między innymi:

1) racjonalizacja polityki w zakresie transportu zbiorowego z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych obszarów;

2) dowiązywanie linii komunikacyjnych transportu zbiorowego,na których jest planowane wykonywanie przewozów (metropolitalnych, powiatowych, gminnych) o charakterze użyteczności publicznej do węzłów integracyjnych i przystanków zintegrowanych położonych w ciągu linii kolejowych, na których samorząd województwa organizuje wojewódzkie przewozy pasażerskie;

3) kształtowanie struktury funkcjonalnej i lokalizacji obszarów/obiektów generujących ruch w sposób sprzyjający redukcji potrzeb transportowych w skali regionalnej i metropolitalnej;

4) lokalizacja intensywnej zabudowy mieszkaniowej w miejscach możliwych do obsłużenia (obecnie lub w przyszłości) przez transport zbiorowy;

6) integracja środków transportu pasażerskiego poprzez właściwą lokalizację, typ i program użytkowy węzłów integracyjnych i przystanków zintegrowanych, z uwzględnieniem ich hierarchicznego podziału.

1.1.11. Zasada kształtowania struktur przestrzennych zapewniających dobr ekologiczne warunki życia, polegająca na uwzględnianiu w planowaniu obszarów rozwoju osadnictwa i przekształceń istniejących struktur:

1) wyników rozpoznania i waloryzacji istniejących zasobów i wartości przyrodniczych;

2) zachowania i kształtowania zielonej infrastruktury, w tym zapewnienia udziału (lub/i dostępu do) terenów zieleni i powierzchni biologicznie czynnej proporcjonalnie do przyrostu zainwestowania (w tym zwiększającej się liczby mieszkańców);

3) ograniczeń wynikających ze szczególnych uwarunkowań związanych z:

a) sąsiedztwem istniejących lub rozwijających się funkcji mogących mieć istotny wpływ: na jakość powietrza, klimat akustyczny i aerosanitarny, narażenie na drgania i wibracje oraz szkodliwe promieniowanie oraz oddziaływanie pól elektromagnetycznych, z zachowaniem standardów wynikających z obowiązujących norm,

b) potrzebami ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,

c) ryzykiem wystąpienia powodzi i następstw zmian klimatycznych,

d) zagrożeń morfodynamicznych.

1.1.12. Zasada kształtowania struktur przestrzennych zapewniających wysoką jakość przestrzeni zurbanizowanej, polegająca na uwzględnianiu w planowaniu obszarów rozwoju osadnictwa i przekształceń istniejących struktur:

1) wyników rozpoznania i waloryzacji istniejących zasobów i wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych;

2) rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych dostosowanych do istniejących uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym poszanowania tożsamości kulturowej istniejących struktur, poprzez zachowanie:

a) czytelności historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych,

b) układu rozplanowania, intensywności, skali, formy i proporcji oraz rozwiązań materiałowych zabudowy, charakterystycznych dla określonej jednostki osadniczej (w tym jej rangi) i lokalnej tradycji budowlanej, K

c) specyficznych historycznych elementów zagospodarowania (w tym oryginalnych urządzeń i rozwiązań z zakresu techniki i infrastruktury, historycznych urządzonych terenów zielonych,parków i zbiorników wodnych).

1.1.13. Zasada kreowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych:

1) sprzyjających integracji społecznej i budowaniu lokalnej tożsamości;

2) projektowanych i realizowanych z zapewnieniem najwyższych standardów w zakresie funkcjonalności (w tym bezpieczeństwa użytkowania oraz dostosowania do potrzeb wszystkich użytkowników) i estetyki, mających istotny wpływ na atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną ośrodków;

3) projektowanych i realizowanych z zastosowaniem zróżnicowanych form architektonicznego wyrazu - sprzyjających dobrej orientacji w przestrzeni oraz tworzeniu efektu genius loci (niepowtarzalności miejsca);

4) tworzących spójne systemy funkcjonalne i kompozycyjne, adekwatnie do skali poszczególnych struktur (zarówno w odniesieniu do osiedli, dzielnic, jaki całych miejscowości i miast).

1.2. Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego

1.2.1. Zasada zapewnienia odpowiedniej dostępności terenów mieszkaniowych do:

1) podstawowych usług publicznych;

2) transportu zbiorowego;

3) przestrzeni publicznych,w tym przestrzeni otwartych

przy czym przez odpowlednią dostępność należy rozumieć wzajemne rozmieszczenie funkcji mieszkaniowych oraz funkcji związanych z ich bezpośrednią obsługą, zapewniające dojście piesze i dojazd rowerem w sposób: bezpieczny oraz możliwie najkrótszy.

1.2.2. Zasada określania w planowaniu lokalnym standardów dostępności przestrzennej do podstawowych usług publicznych jako obowiązującego programu zagospodarowania terenów mieszkaniowych, określającego:

1) rezerwę terenową dla potrzeb lokalizacji tych usług, proporcjonalną do liczby ludności w zasięgu ich obsługi

2) maksymalne parametry dotyczące zasięgu ich obsługi;

3) minimalny wskaźnik rezerwy terenowej z przeznaczeniem na zieleń ogólnodostępną o funkcjach rekreacyjnych i ekologicznych.

1.2.3. Zasada zapewnienia odpowiedniej dostępności terenów mieszkaniowych do infrastruktury technicznej (w szczególności do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz energetycznej) warunkującej poziom życia zgodny ze współczesnymi standardami cywilizacyjnymi, przy czym:

1) w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków należy uwzględnić:

a) budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę realizowaną jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej, w szczególności poprzez równoczesną budowę systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków;

b) analizę potrzeb i możliwości racjonalizacji wykorzystania istniejących zasobów wód podziemnych w celu zmniejszenia liczby ujęć i zwiększenia stopnia koncentracji systemów zaopatrzenia w wodę,

c) dążenie do rozszerzenia zasięgu obsługi systemow zaopatrzenia w wodę, w celu objęcia nimi 100% mieszkańców jednostek osadniczych, (88,61% mieszkańców gminy ma dostęp do sieci wodociągowej)

d) dążenie do objęcia systemami zbiorczej kanalizacji zakończonej oczyszczalnią ścieków 100% mieszkańców obszarów miejskich oraz 75% mieszkańców obszarów wiejskich (...),

(wg danych statystycznych mieszkańcy gminy nie korzystają z kanalizacji zakończonej oczyszczalnią ścieków)

w przypadku braku możliwości osiągnięcia wyżej wymienionych parametrów poza granicami aglomeracji ściekowych dopuszcza się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków;

2) w zakresie dostaw energii elektrycznej należy uwzględnić:

a) możliwości zastosowania generacji rozproszonej opartej na małych jednostkach wytwórczych energii elektrycznej i ciepła, produkowanych w skojarzeniu,

b) odpowiednie zasady określone w Kierunku 2.5.

1.2.7. Zasada zapewnienia bezpieczeństwa przemieszczania się na terenach mieszkaniowych poprzez:

1) kształtowanie struktury sieci drogowej (kształt sieci, funkcje i klasy jej elementów) sprzyjające ograniczaniu lokalnego i ponadlokalnego ruchu tranzytowego;

2) unikanie lokalizowania źródeł i celów ruchu (do szkoły, pracy, usług) po przeciwnych stronach ponadlokalnej infrastruktury transportowej;

5) wymuszenie użytkowania dróg zgodnego z ich przeznaczeniem, między innymi kształtowanie stref ruchu uspokojonego, stosownie do funkcji drogi, charakteru obszaru i intensywności ruchu pieszego;

6) kształtowanie stref bezpieczeństwa ruchu w otoczeniu szkół (w szczególności podstawowych), w których należy zapewnić dojścia piesze i dojazdy rowerem, niekolidujące z ruchem drogowym.

1.2.8. Zasada tworzenia przestrzennych warunków dla rozwoju mobilności pieszej i rowerowej na terenach mieszkaniowych, w tym:

1) kształtowania przestrzeni publicznych zapewniających swobodę i bezpieczeństwo przemieszczania się pieszego, między innymi poprzez uwzględnienie stref ograniczonego lub uspokojonego ruchu samochodowego, w skali adekwatnej do rozmiarów i charakteru konkretnej przestrzeni;

2) uwzględnienia w planowaniu i realizacji węzłów integracyjnych infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego, powiązanej z infrastrukturą systemu B&R;

3) planowania i realizacji przebiegu tras rowerowych o charakterze uniwersalnym (służących zarówno podróżom rekreacyjnym, jak i codziennym dojazdom do pracy, miejsc edukacji i usług) w sąsiedztwie głównych źródeł i celów ruchu rowerowego;

4) planowania i realizacji dojazdowych tras rowerowych o długości od 2 do 5 km wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych, pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży.

1.3. Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie

1.3.1. Zasada zapewnienia w planowaniu strategicznym i przestrzennym minimalnego programu usług publicznych, właściwego dla rangi oraz obszaru obsługi poszczególnych ośrodków, rozszerzanego o kolejne elementy, zgodnie z przyjętą hierarchią sieci osadniczej:

1) w ośrodku lokalnym (...), koncentrującym w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca zamieszkania usługi podstawowe w zakresie:

a) edukacji i zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat trzech (klub dziecięcy, żłobek, przedszkole oraz inne formy wychowania przedszkolnego, szkoła podstawowa wraz z bazą sportową),

b) ochrony zdrowia (przychodnia/gabinet podstawowej opieki zdrowotnej),

c) kultury (świetlica, dzielnicowy/wiejski dom kultury, biblioteka),

d) sportu i rekreacji (place zabaw, urządzone tereny zieleni, boiska wielofunkcyjne),

e) pomocy i integracji społecznej (Środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pobytu, dom pomocy społecznej, świetlica środowiskowa, punkt konsultacyjny, centrum interwencji kryzysowej),

f) poradnictwa obywatelskiego oraz aktywizacji społecznej (punkt doradztwa obywatelskiego, dom sąsiedzki, uniwersytet trzeciego wieku).

1.3.2. Zasada lokalizacji obiektów, urządzeń i placówek (instytucji) usług publicznych z uwzględnieniem:

1) dobrej dostępności transportem zbiorowym (w sąsiedztwie węzłów i przystanków transportu zbiorowego);

2) racjonalnego wykorzystania istniejącego zaplecza infrastrukturalnego;

3) istniejących i prognozowanych uwarunkowań demograficznych;

4) możliwości ekonomicznych podmiotów odpowiedzialnych za organizację tych usług.

1.3.3. Zasada lokalizacji ponadlokalnych usług publicznych (w tym kształtowania sieci tych usług) z uwzględnieniem:

1) zróżnicowania ośrodków tej samej rangi (w konsekwencji zróżnicowanych potrzeb i możliwości racjonalnego kształtowania programu usług publicznych, wynikających w szczególności z:

a) wielkości obszaru obsługi, związanego z położeniem danego ośrodka względem innych ośrodków o tej samej lub wyższej randze oraz z jego zapleczem demograficznym,

b) uwarunkowań związanych z położeniem geograficznym i predyspozycjami dla lokalizacji i rozwoju określonych funkcji (na przykład centrum sportów wodnych, sanatorium i tym podobnych),

c) uwarunkowań związanych z dziedzictwem kulturowym danego ośrodka i jego otoczenia (na przykład muzeum wzbogacające ofertę kulturalną i edukacyjną),

d) dominującej funkcji ośrodka,

e) funkcjonujących w danym ośrodku instytucji i placówek świadczących usługi publiczne, dysponujących odpowiednim zapleczem infrastrukturalnym i kadrowym (na przykład szpitale specjalistyczne, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego);

2) ciążeń komunikacyjnych (istniejących i możliwych do wzmocnienia), w szczególności w transporcie zbiorowym, zarówno w relacjach wewnątrz województwa, jak i w powiązaniach międzywojewódzkich;

3) komplementarności oferty (między innymi w ramach współpracy w obszarach funkcjonalnych) w dostosowaniu do potrzeb i możliwości danego obszaru.

1.3.4. Zasada lokalizacji podstawowych usług publicznych z uwzględnieniem:

1) zapewnienia możliwie najmniejszych odległości pomiędzy infrastrukturą podstawowych usług publicznych a miejscem zamieszkania, warunkujących bezpieczeństwo i wysoką jakość środowiska mieszkaniowego;

2) zapewnienia dostępu do infrastruktury podstawowych usług publicznych, jako jednego z podstawowych warunków dla otwierania nowych terenów mieszkaniowych;

3) istniejących i prognozowanych uwarunkowań demograficznych (w tym struktury wieku) oraz wielkości i rozmieszczenia jednostek mieszkaniowych;

4) współpracy międzygminne] w obszarach położonych na styku gmin.

1.3.6. Zasada realizacji nowych lub dostosowania istniejących obiektów i urządzeń usług publicznych z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, zgodnie z wymogami projektowania uniwersalnego

Cytowane wyżej zapisy i ustalenia zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym powinny być uwzględnione przy formułowaniu zapisów dokumentu Studium.

2.4. Strategia Rozwoju Gminy Osieczna na lata 2016 – 2025

Wg Strategii Rozwoju gminy Osieczna na lata 2016 – 2025 gmina posiada duży potencjał przyrodniczy co może być wykorzystywane pod względem turystycznym i handlowym. Gmina rozwija się i nadal powinna rozwijać swoje znaczenie jako ośrodek skupiający i rozwijający przemysł drzewny a także rolnictwo. Walory gminy podnoszą niewykorzystane w pełni możliwości turystyczne w oparciu o interesujące otoczenie. Realizacja rozwoju turystyki może być wiodącym kierunkiem rozwoju gminy, ale wymaga on wzmocnienia dotychczasowych działań, takich jak poprawa stanu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej a także dbałość o infrastrukturę turystyczną.

Na podstawie analiz dokonanych w Strategii Rozwoju gminy Osieczna 2016 – 2025 określono cele szczegółowe i kierunki działań. Najistotniejsze z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego kierunki działań to: [m.in.]

- *„Cel strategiczny 1: wykorzystanie potencjału gminy dla rozwoju;*

Program operacyjny 1.1: stworzenie stref aktywności gospodarczej poprzez kompleksowe przygotowanie terenów pod inwestycje;

Działania: uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje, oferowanie pakietu preferencyjnego przedsiębiorcom i inwestorom (np. zwolnienie z podatku od nieruchomości), promocja terenów inwestycyjnych, wzmacnianie wizerunku gminy przyjaznej przedsiębiorcom,

Program operacyjny 1.2: Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych;

Działania: wspieranie innowacyjnych technologii, tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego, budowa dróg dojazdowych do pól, propagowanie ekologicznych upraw z możliwością wystawiania płodów rolnych na imprezach okolicznościowych, pomaganie w ukierunkowaniu produkcji rolnej,

Program operacyjny 1.4: rozwój turystyki

Działania: wykorzystanie potencjału i rozbudowa szlaków turystycznych, zwiększanie potencjału bazy gastronomicznej i noclegowej, przygotowanie produktu turystycznego, promocja i rozwój agroturystyki, promocja walorów gminy, rozważenie koncepcji budowy zalewu w wyrobisku po kopalni piasku, propagowanie turystyki weekendowej i kilkudniowej,

- *„Cel strategiczny 2: doskonalenie stanu infrastruktury technicznej i społecznej;*

Program operacyjny 2.1: rozbudowa i modernizacja dróg gminnych;

Działania: budowa i modernizacja dróg gminnych, budowa i modernizacja chodników i parkingów, modernizacja starych i budowa nowych energooszczędnych obwodów oświetleniowych, podnoszenie bezpieczeństwa dróg,

Program operacyjny 2.2: rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, deszczowych i wodociągowych;

Działania: rozwiązanie zagadnienia braku sanitacji gminy, budowa przydomowych i zbiorczych oczyszczalni ścieków, modernizacja istn. sieci wodociągowej, odbudowa naturalnej retencji,

Program operacyjny 2.3: rozbudowa gminnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej;

Działania: budowa nowych i modernizacja istniejących ścieżek rowerowych, modernizacja istniejących świetlic wiejskich, budowa i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w miejscowościach sołeckich,

Program operacyjny 2.5: wspieranie gospodarki niskoemisyjnej;

Działania: rozwój fotowoltaiki, energii wiatrowej i pochodzącej z biomasy, wspieranie inteligentnego zarządzania energią, kompleksowa termomodernizacja budynków u zbyteczności publicznej."

2.5. Dokumenty planistyczne gmin sąsiednich

Gmina Osieczna położona jest przy południowej granicy województwa pomorskiego w południowo zachodniej części powiatu starogardzkiego. Z gminą Osieczna graniczą: od północy **gmina Czarna Woda** (powiat starogardzki), od wschodu **gmina Lubichowo** (powiat starogardzki), od **południa gmina Osiek** (powiat starogardzki) oraz **gmina Śliwice** (powiat tucholski) w województwie kujawsko-pomorskim a od zachodu **gmina Czersk** w powiecie chojnickim.

Przez gminę przebiegają jedynie drogi powiatowe (utwardzone i nieutwardzone gruntowe), drogi gminne o klasie dróg lokalnych (nieulepszone, gruntowe) oraz drogi dojazdowe do miejscowości i posesji.

Na terenie gminy obecnie funkcjonuje komunikacja kolejowa: linia nr 201 Nowa Wieś Wielka-Gdynia Port, z którą połączona jest miejscowość Szlachta, linia nr 215 Laskowice Pomorskie - Czersk oraz łącznica kolejowa nr 743 Szlachta - Lipowa Tucholska.

Najistotniejsze powiązania z gminami sąsiednimi są powiązania przyrodnicze: rzeka Wda (zagospodarowanie szlaku wodnego wraz z gminami Czarna Woda, Lubichowo i Kaliska), korytarz ekologiczny, obszary Natura 2000, czy Obszar Chronionego Krajobrazu – należy zwrócić uwagę na zachowanie ciągłości systemów korytarzy ekologicznych.

Na terenach gmin sąsiednich, w sąsiedztwie granicy gminy Osieczna nie planuje się istotnych inwestycji, mających wpływ na zagospodarowanie przestrzenne gminy Osieczna.

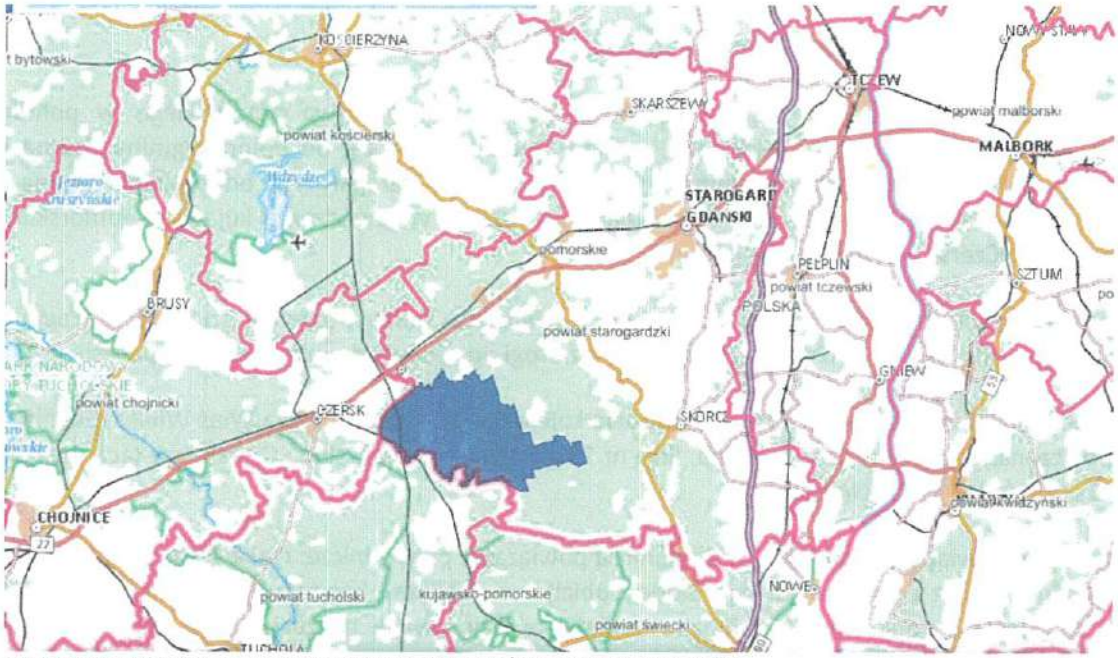
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

3.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Informacje ogólne o gminie

Gmina Osieczna położona jest przy południowej granicy województwa pomorskiego w południowo zachodniej części powiatu starogardzkiego. W porównaniu z pozostałymi gminami powiatu charakteryzuje ją średnia powierzchnia – zajmuje ok. 9 % łącznego obszaru powiatu. Z gminą Osieczna graniczą: od północy gmina Czarna Woda (powiat starogardzki), od wschodu gmina Lubichowo (powiat starogardzki), od południa gmina Osiek (powiat starogardzki) oraz gmina Śliwice (powiat tucholski) w województwie kujawsko-pomorskim a od zachodu gmina Czersk w powiecie chojnickim. Łączna powierzchnia gminy wynosi około 12.300 ha.

Gmina Osieczna podzielona jest na 8 obrębów ewidencyjnych: Osieczna (5277 ha), Osówek (2435 ha), Zimne Zdroje (704 ha), Klaniny (425 ha), Szlachta (405 ha), Krówno (395 ha), Zdrójno (1635 ha), Długie (1025 ha). W 2020 roku gmina liczyła 2867 mieszkańców (wg GUS, stan w roku 2021).

Ryc.1. Mapa poglądowa z lokalizacją gminy Osieczna (https://mapy.geoportal.gov.pl/).

Gmina składa się z ośmiu sołectw:

1) Osieczna (wieś: Osieczna, Leśnictwo Leśny Dwór, Leśnictwo Owcze Błota, Leśnictwo Osieczna, Wybudowanie Osieczna, Sekretarzówka Osieczna, Starzyska),
2) Szlachta (wieś: Szlachta),
3) Osówek (wieś: Osówek, Osówek Pólko, Leśnictwo Szary Kierz),
4) Długie (wieś: Długie, Leśnictwo Długie, Cisiny),
5) Klaniny (wieś: Klaniny),
6) Krówno (wieś: Duże Krówno, Małe Krówno),
7) Zdrójno (wieś: Zdrójno, Nowy Dwór),

8) Zimne Zdroje (wieś: Zimne Zdroje, Jastrzębie).

Największe z nic to Osieczna i Szlachta, zamieszkuje w nich ok. 65 % ludności gminy, a to za sprawą istniejących zakładów przetwórczych, instytucji obsługi ludności oraz istniejących sieci dróg twardych i związanej z nimi komunikacji samochodowej. Siedzibą administracji samorządowej gminy wiejskiej jest wieś Osieczna.

Przeznaczenie terenu

Wraz z wejściem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w 2003 r. przestały obowiązywać wszystkie plany miejscowe uchwalone przed 01.01.1995 r. Tym samym w gminie Osieczna przestał obowiązywać Ogólny Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Osieczna uchwalony w grudniu 1984 r., który obejmował obszar gminy w jej granicach administracyjnych.

Po 1995 r. na terenie gminy Osieczna zostały sporządzone 4 plany miejscowe. Sporządzone zostały one na wniosek właścicieli terenów lub inwestorów i dotyczyły spraw indywidualnych. Plany obejmowały niewielkie powierzchniowo tereny, zazwyczaj jedną lub kilka działek geodezyjnych. Zlokalizowane są we wsi Szlachta (3 z nich) oraz we wsi Osieczna (1). Stanowią one przeważnie kontynuacje zabudowy we wsiach, których dotyczą. Plany dotyczyły przeznaczenia terenów na funkcje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną.

W gminie Osieczna obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1) uchwalony Uchwała Nr XV/96/96 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 5 listopada 1996 roku w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna dotyczącej działki nr 215/1 położonej we wsi Szlachta w gminie Osieczna,

2) uchwalony Uchwała Nr XV/97/96 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 5 listopada 1996 roku w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna dotyczącej działki nr 399 położonej we wsi Szlachta w gminie Osieczna,

3) uchwalony Uchwała Nr XV/98/96 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 5 listopada 1996 roku w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna dotyczącej działek nr 433, 434, 435 położonych we wsi Szlachta w gminie Osieczna,

4) uchwalony Uchwała Nr XVII/86/2008 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 09 lipca 2008 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Osieczna dot. działki nr 658 w gminie Osieczna.

Obowiązujące plany miejscowe obejmują łącznie ok. 5,15 ha, z czego ok. 2,64 ha w miejscowości Szlachta i ok. 2,51 ha w miejscowości Osieczna, co stanowi ok. 0,04% pokrycia planami powierzchni gminy Osieczna (123,26 km^2 = 12326 ha).

Aktualnie zgodnie z przeznaczeniem w planach miejscowych zainwestowane zostało ok. 2,64 ha terenów w m. Szlachta. Natomiast na terenach w miejscowości Osieczna dotychczas nie rozpoczął się jeszcze żaden proces inwestycyjny.

Tab.1. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Lp.	Nazwa planu	Główne przeznaczenie	Powierzchnia mpzp w [ha]	Data uchwalenia i nr uchwały Rady Gminy	Uwagi
1.	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania	UR – usługi rzemiosła UR/MN – usługi rzemiosła	0,78	Uchwała Nr XV/96/96 Rady Gminy w Osiecznej	inwestycja zrealizowana

	przestrzennego gminy Osieczna dotyczącej działki nr 215/1 położonej we wsi Szlachta w gminie Osieczna	lub zabudowy mieszkaniowej KD – ulica dojazdowa		z dnia 5.11.1996 roku	
2.	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna dotyczącej działki nr 399 położonej we wsi Szlachta w gminie Osieczna,	MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna EE – teren lokalizacji słupowej stacji transformatorowej KD – ulica dojazdowa	1,60	Uchwała Nr XV/97/96 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 5.11.1996 roku	teren zainwestowany w ok. 90%
3.	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna dotyczącej działek nr 433, 434, 435 położonych we wsi Szlachta w gminie Osieczna	U – teren usług KD – ulica dojazdowa	0,26	Uchwała Nr XV/98/96 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 5.11.1996 roku	Inwestycja zrealizowana
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Osieczna dot. działki nr 658 w gminie Osieczna	MN/U – zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem usług KDW – teren dróg wewnętrznych	2,51	Uchwała Nr XVII/86/2008 Rady Gminy w Osiecznej z dnia 09.07.2008 roku	Cały obszar planu niezainwestowany

Wskutek niewielkiej ilości uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, praktycznie głównym narzędziem stosowanym w obszarze gminy Osieczna stały się decyzje o warunkach zabudowy.

Użytkowanie terenu

Na strukturę użytkowania (wg danych GUS) gminy Osieczna o powierzchni ok. **12299,2393** ha składają się:

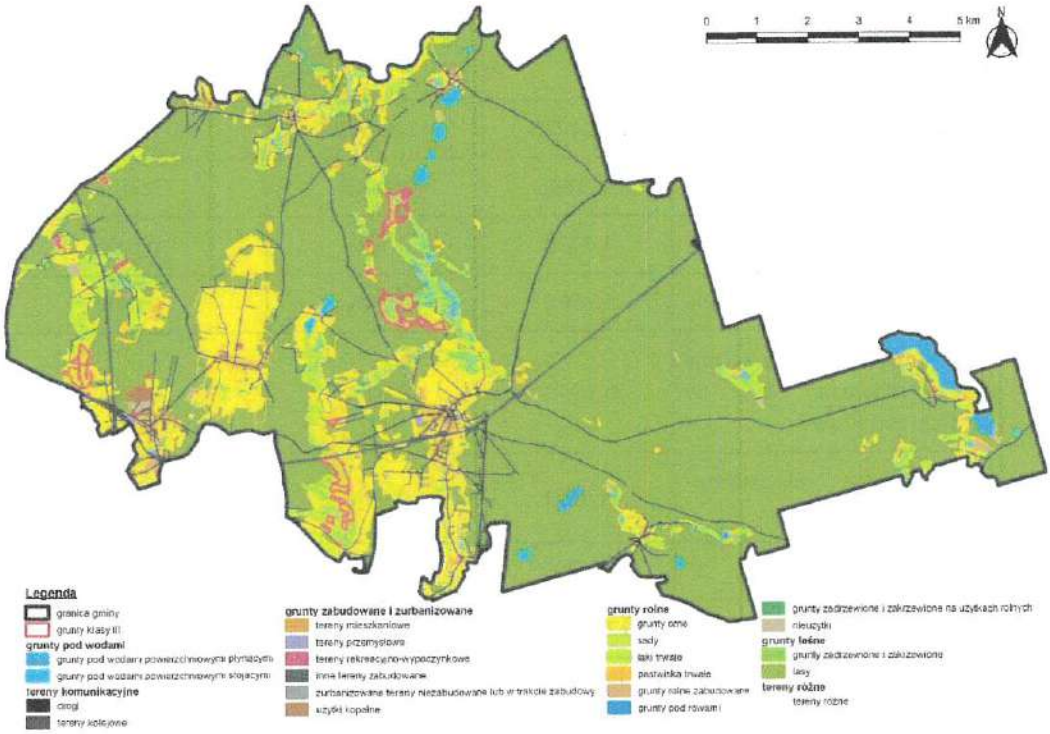
- grunty rolne - 18,10 %, w tym grunty objęte ochroną prawną - ok. 0,9% pow. gminy;
- grunty leśne - 78,48%;
- grunty zabudowane i zurbanizowane - 2,21%;
- grunty pod wodami - 1,2 %
- grunty inne - 0,01%.

Powyższe użytkowanie przekłada się na następujące użytki gruntowe występujące na terenie gminy:

- grunty rolne stanowiące 18,10% terenu gminy, obejmujące:
  - grunty orne klasy IVb, V i VI,
  - sady,
  - łąki trwałe klasy III, IV, V, VI, z czego łąki trwałe klasy III obejmują 110,5135 ha,

- pastwiska trwałe klasy IV, V i VI,
- grunty rolne zabudowane,
- grunty pod stawami,
- grunty pod rowami,
- grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych,
- nieużytki,

- grunty leśne stanowiące 78,48% terenu gminy, obejmujące:
  - lasy klasy IV, V i VI,
  - grunty zadrzewione i zakrzewione,
- grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiące 2,21% terenu gminy, obejmujące:
  - tereny mieszkaniowe,
  - inne tereny zabudowane,
  - zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy,
  - tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,
  - tereny komunikacyjne stanowiące 67,87% ter. zabudowanych i zurbanizowanych, w tym:
    - drogi,
    - grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych,
- grunty pod wodami stanowiące 1,20% obszaru gminy, w tym
  - grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi,
  - grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi.
- tereny różne stanowiące 0,01% terenu gminy.

Ryc. 2. Struktura użytkowa gminy Osieczna (opracowanie własne).

Zestawienie użytków gruntowych występujących na obszarze gminy Osieczna przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Zestawienie powierzchni użytków gruntowych.

Użytki gruntowe	Rodzaje gruntów	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni użytku [%]	Udział w powierzchni gminy [%]
grunty rolne		**2225,7980**	**100,00%**	**18,10%**
	R - grunty orne	1113,7468	50,04%	9,05%
	S - sady	8,1301	0,37%	0,07%
	Ł - łąki trwałe	819,2275	36,81%	6,66%
	Ps - pastwiska trwałe	113,1119	5,08%	0,92%
	Br - grunty rolne zabudowane	53,5381	2,40%	0,44%
	Wsr - grunty pod stawami	8,3405	0,37%	0,07%
	W - grunty pod rowami	27,5497	1,24%	0,22%
	Lzr - grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	3,2772	0,15%	0,03%
	N - nieużytki	78,8762	3,54%	0,64%
grunty leśne		**9652,2271**	**100,00%**	**78,48%**
	Ls - lasy	9651,8490	99,99%	78,48%
	Lz - grunty zadrzewione i zakrzewione	0,3781	0,01%	0,00%
grunty zabudowane i zurbanizowane		**272,4929**	**100,00%**	**2,21%**
	B- tereny mieszkaniowe	54,9786	20,18%	0,45%
	Ba - tereny przemysłowe	4,4418	1,63%	0,04%
	Bi - Inne tereny zabudowane	5,2868	1,94%	0,04%
	Bp - zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	6,3048	2,31%	0,05%
	Bz - tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	2,7060	0,99%	0,02%
	K - użytki kopalne	13,8297	5,08%	0,11%
	dr - drogi	127,8399	46,91%	1,04%
	Tk - tereny kolejowe	57,1053	20,96%	0,46%
grunty pod wodami		**147,5930**	**100,00%**	**1,20%**

	Wp - grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	115,3024	78,12%	0,94%
	Ws - grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	32,2906	21,88%	0,26%
tereny różne		**1,1283**	**100,00%**	**0,01%**
	Tr - tereny różne	1,1283	100,00%	0,01%
	suma:	**12299,2393**	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim.

Strukturę przestrzenną gminy Osieczna stanowią głównie lasy (78,48% powierzchni gminy) będące częścią masywu leśnego Borów Tucholskich, w którym zlokalizowane są tereny zabudowy wsi. Poszczególne miejscowości posiadają dobrze zachowany układ przestrzenny charakterystyczny dla wsi Kociewskiej i wsi południowych Kaszub ukształtowany na przestrzeni wieków od XVII do XX wieku.

Strukturę funkcjonalną gminy tworzy 8 niewielkich wsi oraz kilka osad leśnych, w których zlokalizowane są tereny mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, składowo-magazynowe i rekreacyjno-letniskowe.

Na terenie gminy można jeszcze spotkać przykłady tradycyjnej zabudowy mieszkaniowej drewnianej parterowej o szerokim froncie z dachem dwuspadowym, usytuowanej kalenicą równolegle do drogi. Tradycyjna struktura wsi została częściowo uzupełniona zabudową mieszkaniową z II połowy XX i początku XXI wieku. Dynamika rozwoju gminy jest wolna i nie ingeruje w strukturę przestrzenną gminy.

Ze względu na zmiany gospodarcze na przestrzeni ostatnich lat zauważa się rozwój zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej i rekreacyjnej. Udział zabudowy zagrodowej w strukturze osadniczej gminy jest utrzymywany na podobnym poziomie, jednak gospodarstwa stanowią niewielki odsetek zabudowy gminy. W gminie zabudowa rekreacyjna, w tym rekreacji turystycznej stanowi niewielki odsetek wśród zabudowy w gminie.

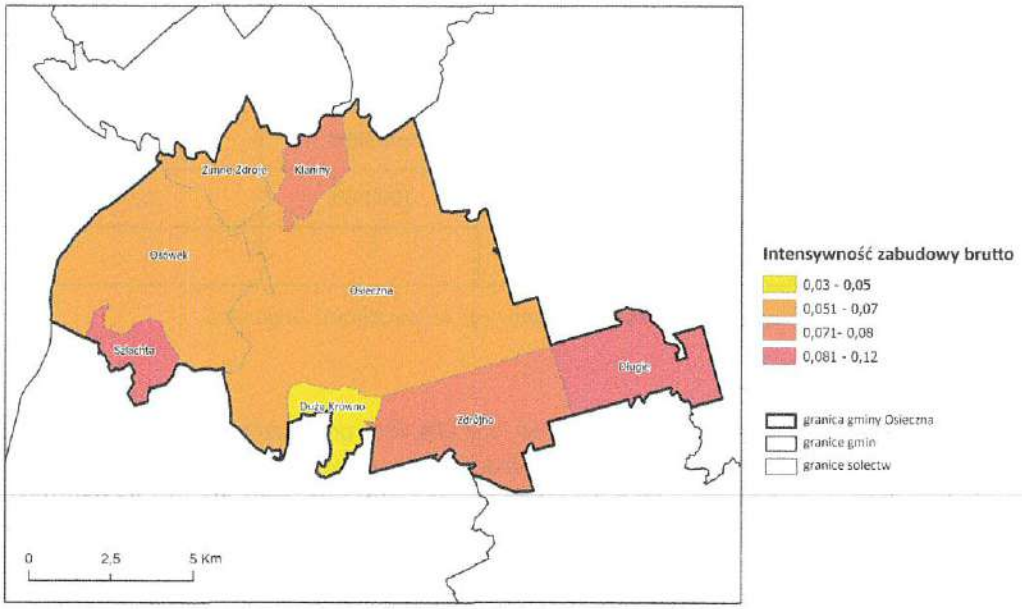
Intensywność zabudowy

Gmina Osieczna jest gminą wiejską, którą charakteryzuje zabudowa ekstensywna, jednorodzinna i niewielka gęstość zaludnienia. Analizując intensywność zabudowy w gminie dla dokumentu Studium bierze się pod uwagę tzw. intensywność zabudowy brutto stanowiącą stosunek powierzchni całkowitej budynków mieszkalnych do terenów zabudowanych o funkcji zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej wg BDOT. Tereny takie, czyli tereny brutto, uwzględniają obszary o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem fragmentów przeznaczonych również np. pod drogi, zieleń czy usługi.

W gminie Osieczna praktycznie 100% terenów zabudowanych pod funkcje mieszkaniowe to tereny zabudowy jednorodzinnej. Intensywność zabudowy kształtowała się w gminie od wskaźnika 0,038 w sołectwie Duże Krówno do 0,11 w sołectwie Szlachta. W większości sołectw wskaźnik intensywności oscylował w okolicach 0,06-0,08. Średnia wartość wskaźnika intensywności zabudowy w gminie wyniosła 0,074.

Wskaźniki intensywności świadczą o charakterze lokalnej zabudowy i powinny one stanowić punkt wyjścia przy formułowaniu założeń urbanistycznych dla nowej zabudowy przy ustalaniu parametrów w planach miejscowych lub decyzjach o warunkach zabudowy, a także przy tworzeniu założeń dla wyliczenia potencjalnej chłonności terenów mieszkaniowych.

INTENSYWOŚĆ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
W GMINIE OSIECZNA W 2020 ROKU

Ryc. 3. Intensywność zabudowy w sołectwach gminy Osieczna w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

Leśnictwo

Gmina Osieczna otoczona jest lasami sosnowymi Borów Tucholskich. Powierzchnia gminy wynosi 12.326 ha, z czego ok. 77 % stanowią lasy administrowane głównie przez Lasy Państwowe. Zatem przeważającą formą zagospodarowania terenu gminy jest leśnictwo. Ochronę lasów oraz najcenniejszych gleb przed zmianą zagospodarowania zapewniają przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.). Wymagania w zakresie ochrony złóż kopalin określają przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Gospodarka leśna jest istotną gałęzią gospodarki gminy, co pozwala założyć, że tereny leśne pozostaną w dotychczasowym użytkowaniu. Istotne jest racjonalne kształtowanie gospodarki leśnej, odnawianie drzewostanów zgodnie z warunkami siedliskowymi. Fakt występowania dużej ilości lasów gospodarczych wiąże się z koniecznością zapewnienia odpowiedniej infrastruktury drogowej niezbędnej do wywozu pozyskanego drewna samochodami wysokotonażowymi, koniecznością transportu ciężkich maszyn. Kolejnym elementem jest zabezpieczenie bezpieczeństwa pożarowego, poprzez utrzymanie niezbędnej infrastruktury i dostępności do dużych kompleksów leśnych.

Rolnictwo

Gleby występujące na obszarze gminy są mało urodzajne, o słabych klasach bonitacyjnych. Pod względem przydatności rolniczej są to głównie kompleksy żytnie i użytki zielone obejmujące gleby o słabej lub średniej przydatności rolniczej. Mimo tego, Osieczna jest gminą, w której gospodarka rolna pełni obok gospodarki leśnej ważną rolę. Na terenie gminy Osieczna dominuje gospodarka indywidualna, w jej władaniu jest właściwie całość upraw rolnych. W gminie dominują gleby należące do V i VI klasy bonitacji, przeznaczane najczęściej pod grunty orne i uprawy rolne.

Usługi dla ludności

Tereny usługowe związane są z zabudową wsi i stanowią niewielki odsetek jej powierzchni ogólnej. Można tu wyróżnić:

- tereny instytucji i organizacji społecznych oraz usług celu publicznego, które tworzą z sąsiadującymi usługami niewielki ośrodek centralny gminy w Osiecznej i Osówku (Centrum Integracji Społecznej);

- tereny oświaty, w tym Zespół Szkół Publicznych i Samorządowe Przedszkole Publiczne w Osiecznej, Zespół Szkół Publicznych i Samorządowe Przedszkole Publiczne w Szlachcie oraz biblioteka w Osiecznej;

- tereny rekreacyjno-sportowe, w tym sale gimnastyczne w Osiecznej i Szlachcie, boiska sportowe w Osiecznej i Szlachcie, stadion gminny w Szlachcie, ścieżka rowerowa Małe Krówno - Osieczna, place zabaw i tereny promocji Borów Tucholskich;

- tereny i obiekty sakralne, w tym Kościoły parafialne w Osiecznej i Szlachcie oraz związane z nimi cmentarze parafialne, kapliczki, krzyże przydrożne;

- poczta w Osiecznej;

- tereny Ochotniczej Straży Pożarnej w Osiecznej, Szlachcie, Dużym Krównie, Klaninach, Osówku, Zimnych Zdrojach;

- przychodnia lekarska w Osiecznej;

- byłe tereny PKP;

- apteki, sklepy, filia banku spółdzielczego i drobny handel.

W Osiecznej oraz Szlachcie znajdują się tereny przeznaczone na działalność **produkcyjną i składowo-magazynową**. Należą do nich: zakłady produkcyjno-usługowo-handlowe w Szlachcie (Silikaty Szlachta na terenie dawnej cegielni, Drewpal - producent drewna budowlanego), zakłady produkcyjne w Osiecznej (ULKEM DONERPRODUKTION Sp. z o.o. , Projekt + 2000, Tokarnia Sosenka), zakłady stolarskie i produkujące elementy drewniane w Szlachcie i Osiecznej. Obszary te znajdują się na peryferiach wsi i nie powodują konfliktów z ich układem przestrzennym.

W gminie, gdzie obszarowo dominują lasy Borów Tucholskich o bardzo dużych walorach krajobrazowo-przyrodniczych funkcjonują jedynie nieliczne tereny rekreacyjne i letniskowe, takie jak campingi, pola namiotowe, gospodarstwa agroturystyczne, prywatne kwatery i domki letniskowe.

Na terenie gminy, w Osiecznej znajduje się Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Prawo do pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej dla nich sytuacji w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

<u>Oświata i wychowanie</u>

Na terenie gminy Osieczna funkcjonują dwa zespoły szkół:

• Zespół Szkół Publicznych w Osiecznej, w którego skład wchodzi Przedszkole oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im. Lotników Wojska Polskiego. Do szkoły uczęszcza 102 uczniów z Osiecznej i okolicznych miejscowości (Małego i Dużego Krówna, Jastrzębia, Zimnych Zdrojów, Klanin, Starzysk, Długiego i Zdrójna). Zatrudnionych jest 20 nauczycieli. Szkoła posiada certyfikat jakości edukacji.

• Zespół Szkół Publicznych w Szlachcie tworzą: przedszkole samorządowe i szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym. Jednooddziałowe przedszkole dla dzieci w wieku 3-5 lat mieści się w oddzielnym budynku. Przedszkolacy i uczniowie korzystają z gabinetu lekarskiego, izby regionalnej i biblioteki usytuowanych w budynku szkoły oraz hali sportowej i stadionu znajdujących się w pobliżu szkoły.

Ochrona zdrowia

W Osiecznej swoją filię ma Medpharma Zakład Opieki Zdrowotnej S.A. świadczący usługi podstawowej opieki zdrowotnej oraz konsultacji specjalistycznych. Poza tym w Osiecznej znajduje się również Gabinet dentystyczny NZOZ "STOMADENT".

Kultura i sport

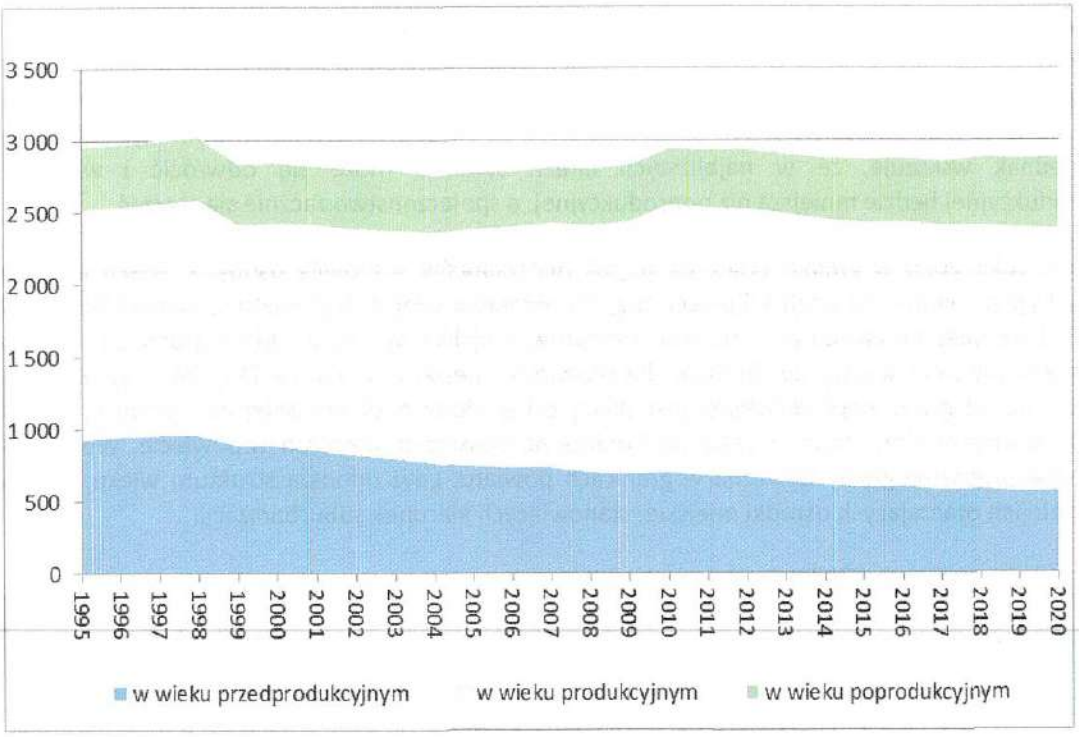
W Osiecznej znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna.

Na terenie gminy Osieczna bazę rekreacyjno-sportową stanowią:

- sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Publicznych w Osiecznej,
- sala gimnastyczna w Szlachcie,
- stadion Gminny im. Włodzimierza Kuchty w Szlachcie,
- boisko sportowe przy Zespole Szkół Publicznych w Osiecznej,
- ścieżka rowerowa Małe Krówno – Osieczna,
- piękne lasy do pieszych wędrówek i uprawiania nordic walking.

Struktura demograficzna

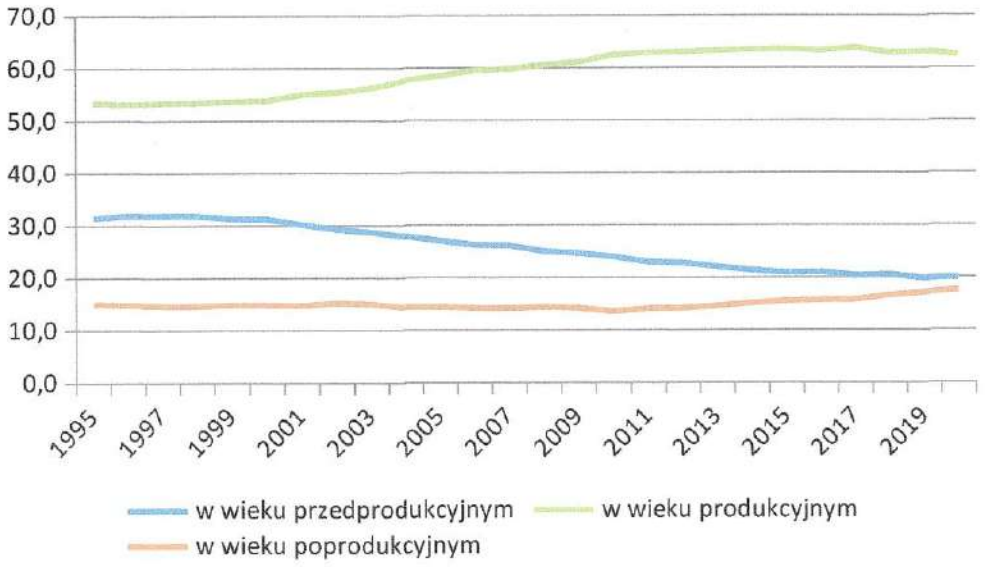
Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS liczba ludności w gminie Osieczna wynosiła w 2020 roku 2887 osób. Stanowiło to 0,12% ludności województwa pomorskiego i 2,3% ludności powiatu starogardzkiego. Gmina Osieczna jest jedną z najmniejszy gmin w województwie pod względem liczby ludności i zajmuje 120 miejsce na 123 gminy. Natomiast pod względem powierzchni Osieczna znajduje się na 69 pozycji w województwie i jej powierzchnia stanowi 9,1% powierzchni powiatu starogardzkiego oraz 0,67% powierzchni województwa.

Ryc. 4. Liczba i struktura ludności w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba ludności w ostatnich 5 latach była w stabilna i nie odnotowano znaczących odchyleń. W przeciągu ostatnich 25 lat w gminie dochodziło do niewielkich wahań liczby ludności. Największą liczbę mieszkańców odnotowano w 1998 roku – 3022 osoby, natomiast najniższą w 2004 roku – 2756 osób. Wiązało się to z ujemnym przyrostem naturalnym gminy oraz ujemnym saldem migracji w latach 2003-2004.

W 2010 r. widoczny jest na wykresie wyraźny wzrost liczby ludności, jednak skok ten spowodowany był korektą liczby ludności podawaną przez GUS w związku z Narodowym Spisem Powszechnym (NSP) w 2011 r. Od tego czasu liczba ludności Osiecznej była w miarę stabilna jednak z delikatnym spadkiem, na przestrzeni ostatnich 10 lat ubyło w gminie 57 osób.

Ryc. 5. Udział grup wieku w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni ostatnich 25 lat zaobserwować można wyraźnie postępujący spadek liczebności grupy przedprodukcyjnej, początkowy wzrost, a w ostatnich latach stabilizację liczebności grupy produkcyjnej oraz niewielki, ale systematyczny wzrost liczebności grupy poprodukcyjnej. Udział grupy przedprodukcyjnej jest póki co nadal wyższy od udziału grupy poprodukcyjnej, co świadczy o stosunkowo młodym społeczeństwie. Trend jednak wskazuje, że w najbliższych latach sytuacja może się odwrócić i wielkość grupy przedprodukcyjnej będzie mniejsza niż poprodukcyjnej, a społeczeństwo zacznie się starzeć.

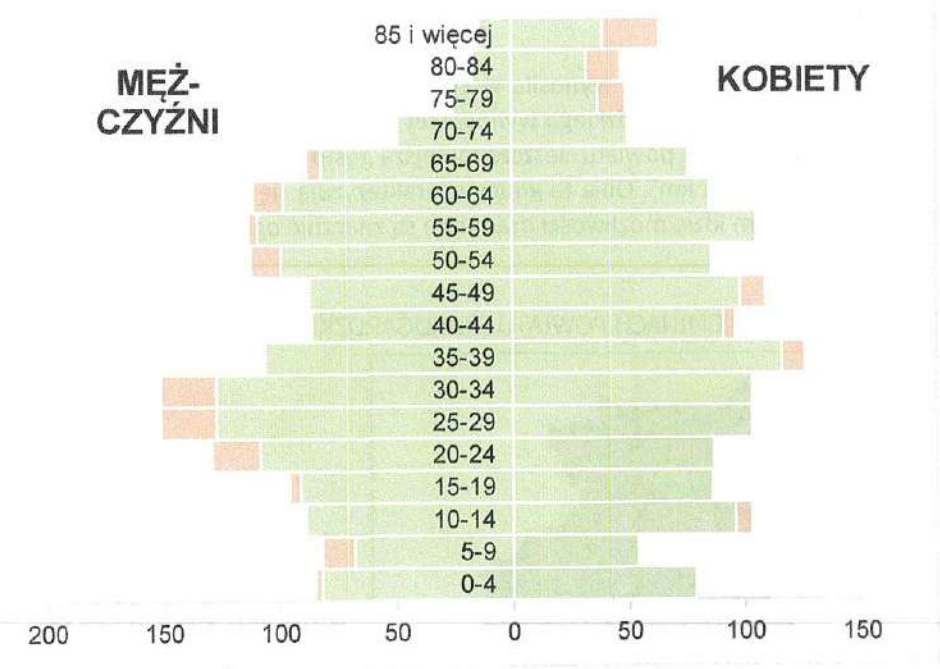
Na koniec roku 2020 w gminie Osieczna 62,5% mieszkańców stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Wartość ta jest zbliżona do wartości przeciętnej dla obszarów wiejskich powiatu starogardzkiego, natomiast wyższa od średniej dla całego powiatu oraz obszarów wiejskich w Polsce. Udział grupy przedprodukcyjnej (20,0%) jest niewiele wyższy od średniej dla obszarów wiejskich w Polsce (19,5%), z kolei niższy niż w powiecie. Udział grupy poprodukcyjnej jest niższy od średniej ogólnopolskiej na wsiach oraz średniej w powiecie starogardzkim, jednak wyższy niż średnia na obszarach wiejskich w powiecie. Wpływ na to ma peryferyjne położenie gminy Osieczna w granicach powiatu, gdyż młodsza struktura wieku obserwowana jest w gminach otaczających ośrodki miejskie, stanowiących kierunek suburbanizacji.

Tab. 3. Udział grup wiekowych w 2020 roku.

Grupa wieku	Polska obszary wiejskie	powiat starogardzki	powiat starogardzki obszary wiejskie	Gmina Osieczna
Przedprodukcyjna	19,5	20,6	21,7	20,0
Produkcyjna	61,5	60,7	62,2	62,5
Poprodukcyjna	19,0	18,7	16,1	17,5

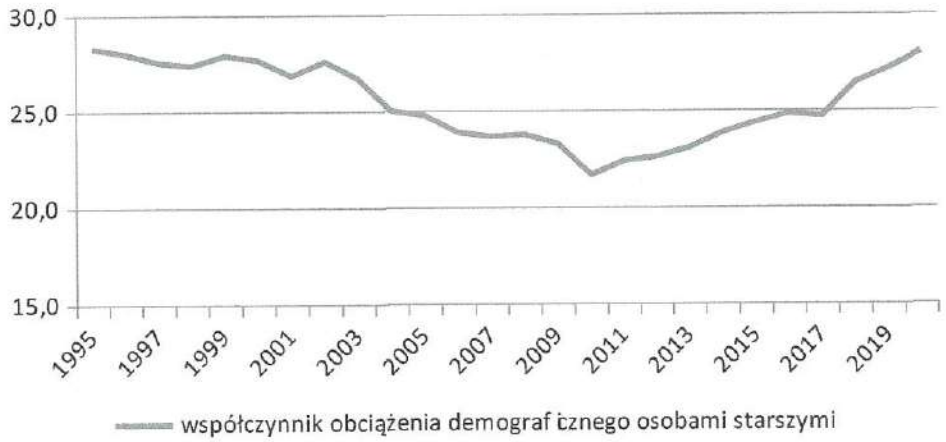
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura płci i wieku gminy Osieczna odbiega nieco od struktury występującej przeciętnie w kraju. Na piramidzie zaznacza się lekko przesunięty wyż powojenny z drugiej połowy lat 50tych oraz echo wyżu powojennego, w tym przypadku wyż z początku lat 80tych. Mieszkańcy gminy Osieczna to przede wszystkim ludzie młodzi w wieku 20-39 lat, a zatem w wieku produkcyjnym mobilnym. Jest to duży atut gminy, gdyż osoby w tym wieku są zazwyczaj aktywne zawodowo i przynoszą gminie dochód w postaci podatku. Co istotnie w grupie wieku 35-49 lat zaobserwować można znacznie zmniejszoną liczebność w grupie mężczyzn. Taki stan rzeczy może mieć związek z emigracją zarobkową mężczyzn w wieku produkcyjnym do miast lub zagranicę. Z kolei nadwyżka liczby mężczyzn nad liczbą kobiet obserwowana jest w grupie wieku 20-34 lata. Może mieć to negatywne przełożenie na przyrost naturalny w gminie, gdyż to właśnie ta grupa jest w tzw. wieku gospodarstwotwórczym, czyli wówczas kiedy najczęściej zakłada się rodzinę. Młodzi mężczyźni w gminie Osieczna mogą mieć trudności w znalezieniu partnerki na terenie swojej gminy. Pozytywnym symptomem jest wzrost liczebności w grupie najmłodszej, czyli w wieku 0-4 lata, co ma związek z dodatnim przyrostem naturalnym w latach 2018 i 2019. Piramida wykazuje jednak cechy układu regresywnego, co jest właściwe dla społeczeństw starzejących się.

Ryc. 6. Piramida płci i wieku mieszkańców gminy Osieczna w 2020 r. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni ostatnich 25 lat zaobserwować można, że współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi[1] początkowo malał, a następnie od roku 2011 zaczął wzrastać. W roku 2020 wyniósł on 28%, oznacza to że na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym przypadają mniej więcej 3 osoby w wieku produkcyjnym. Stały wzrost obciążenia demograficznego obserwowany jest w całej Polsce oraz w krajach Unii Europejskiej. Ten negatywny trend skutkuje powiększającą się luką na rynku pracy, czyli brakiem pracowników, a także malejącymi dochodami z podatków oraz coraz większym zapotrzebowaniem na usługi związane z opieką i utrzymaniem osób starszych i rosnącymi wydatkami budżetowymi za tego tytułu.

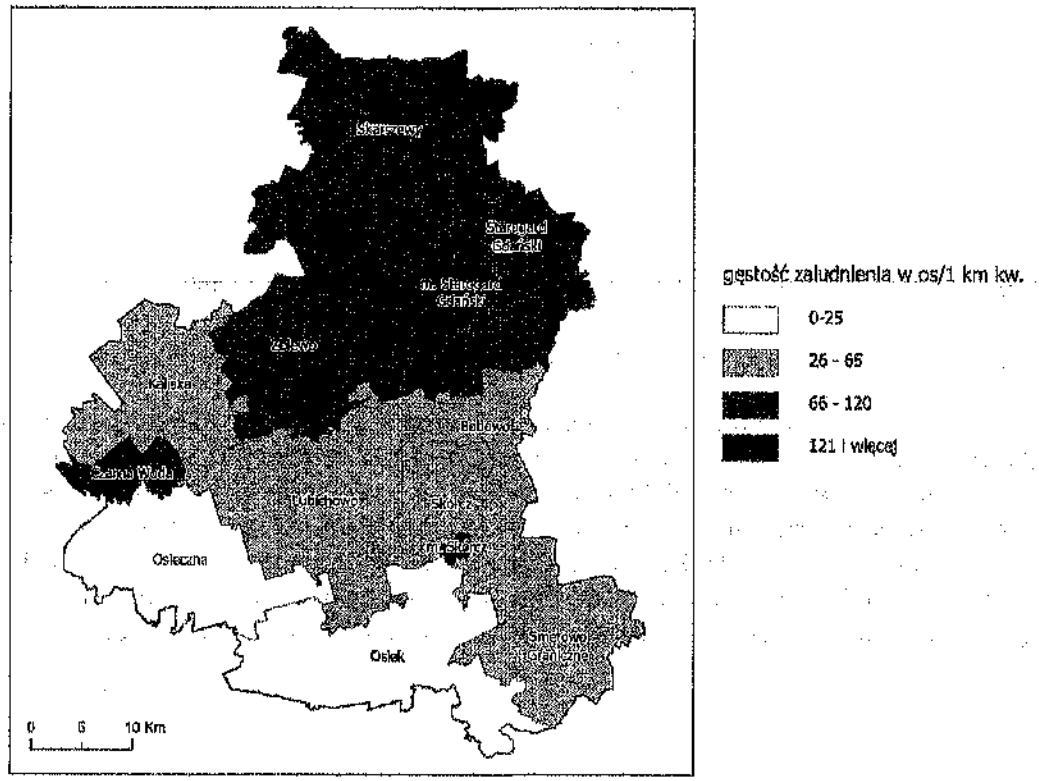
Ryc. 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

1 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, czyli stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym

Rozmieszczenie ludności

Gęstość zaludnienia w gminie Osieczna wynosiła w 2020 r. 23 osoby na 1 km², co jest wartością znacznie niższą od średniej dla powiatu starogardzkiego wynoszącej 95. Osieczna jest drugą od końca, pod względem gęstości zaludnienia gminą wiejską powiatu. Jeszcze mniejszą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina Osiek z wartością 15 osób na 1 km². Obie te gminy charakteryzują się bardzo dużą powierzchnią lasów na swoim terytorium, a co za tym idzie możliwości osadnicze są znacznie ograniczone.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W GMINACH POWIATU STAROGARDZKIEGO W 2020 R.

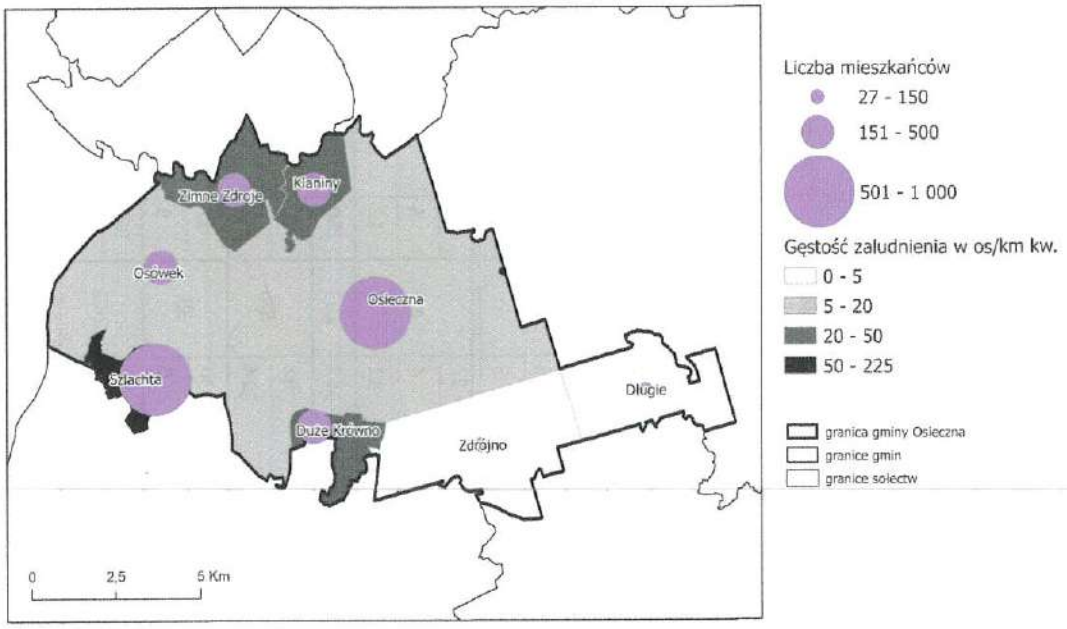

Ryc. 8. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu starogardzkiego w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Na obszarze gminy Osieczna najwięcej ludności zamieszkuje we wsi Szlachta – 899 osób, we wsi gminnej Osieczna jest 826 mieszkańców, a w całym sołectwie Osieczna 913. Łącznie w sołectwach Osieczna i Szlachta zamieszkuje 62,4% ogółu mieszkańców gminy. Na trzeciej pozycji jest sołectwo Osówek z 413 mieszkańcami. Sołectwa o najniższej liczbie ludności to Zdrójno – 36 mieszkańców oraz Długie – 45 mieszkańców.

Największą gęstością zaludnienia charakteryzuje się sołectwo Szlachta – 221 osób na 1 km², następnie - jednak już z dużą różnicą - Duże Krówno 50 os./ km², Klaniny 37 os./ km² i Zimne Zdroje 33 os./ km². Sołectwa o najniższej gęstości są w większości obszaru pokryte terenami leśnymi.

LICZBA MIESZKAŃCÓW I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W 2020 ROKU

Ryc. 9. Gęstość zaludnienia i liczba mieszkańców w sołectwach gminy Osieczna w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGO.

Tab.4. Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy Osieczna w latach 2010, 2015, 2019 i 2020

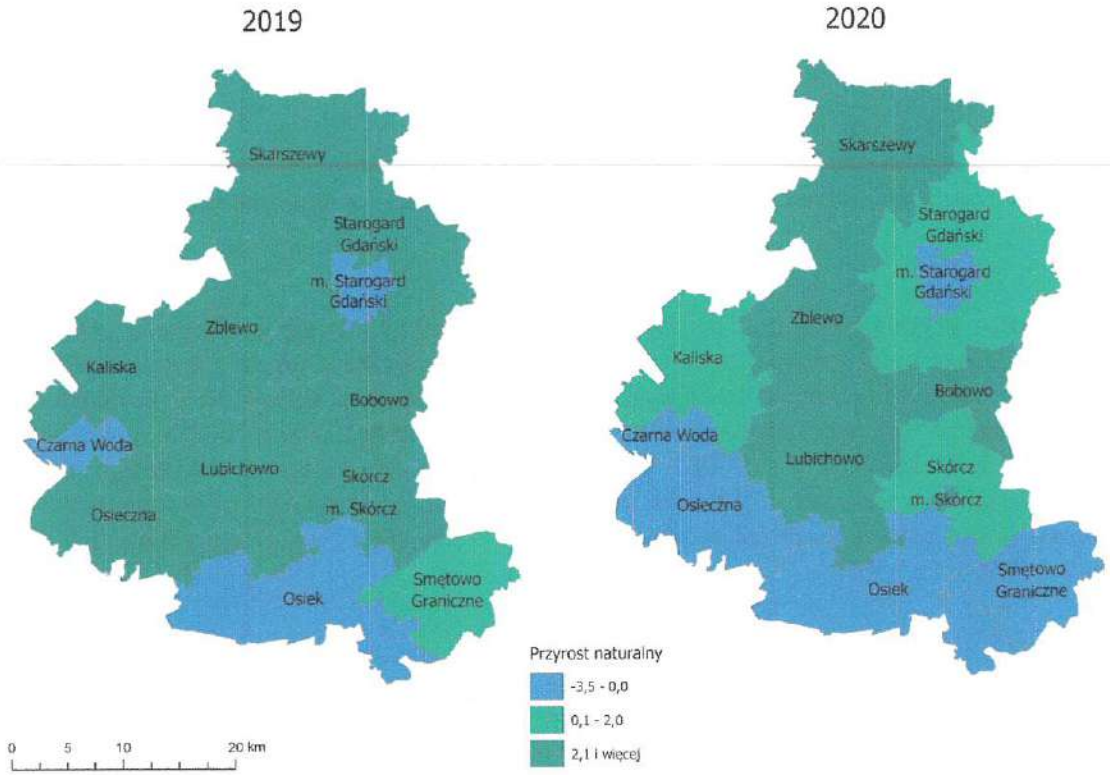
miejscowość	sołectwo	2010				2015				2019				2020			
		stali	czasowi	razem miejscowość	razem sołectwo	stali	czasowi	razem miejscowość	razem sołectwo	stali	czasowi	razem miejscowość	razem sołectwo	stali	czasowi	razem miejscowość	razem sołectwo
Osieczna	Osieczna	841	15	856	945	836	7	843	934	808	5	813	905	813	13	826	913
Leśny Dwór		4		4		4		4		4		4		4		4	
Owcze Błota		3		3		4		4		4		4		4		4	
Leśnictwo Osieczna		8		8		6		6		6		6		0		0	
Osieczna-Wybudowanie		49		49		50		50		50		50		52		52	
Osieczna Sekretarzówka		1		1		1		1		0		0		0		0	
Starzyska		24		24		26		26		27	1	28		26	1	27	
Szlachta	Szlachta	922	7	929	929	913	9	922	922	894	10	904	904	890	9	899	899
Osówek	Osówek	371	8	379	392	373	4	377	389	390	2	392	412	391	2	393	413
Pólka		11	2	13		12		12		13	2	15		13	2	15	
Szary Kierz		0		0		0		0		5		5		5		5	
Długie	Długie	33	2	35	50	29	1	30	46	25	2	27	43	28	1	29	45
Leśnictwo Długie		4		4		4		4		4		4		4		4	
Cisiny		11		11		11	1	12		12		12		12		12	
Klaniny	Klaniny	163	5	168	168	156	5	161	161	157	6	163	163	150	8	158	158
Duże Krówno	Duże Krówno	93	1	94	222	86	1	87	208	82		82	206	80	1	81	203
Małe Krówno		126	2	128		121		121		122	2	124		120	2	122	
Zdrójno	Zdrójno	39		39	48	40	1	41	49	30		30	39	27		27	36
Nowy Dwór		9		9		8		8		9		9		9		9	
Zimne Zdroje	Zimne Zdroje	164	1	165	229	170	3	173	234	173	4	177	241	169	4	173	239
Jastrzębie		59	5	64		59	2	61		59	5	64		59	7	66	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGO.

Przyrost naturalny

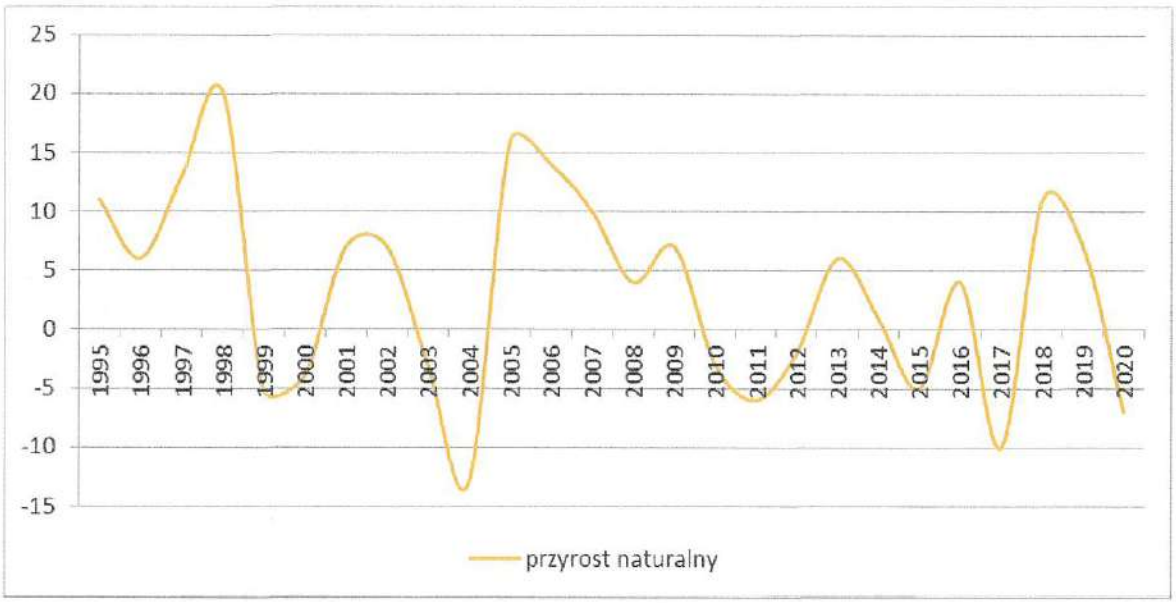
Urodzenia, zgony, wskaźnik przyrostu naturalnego i liczba zawieranych małżeństw składają się na ruch naturalny ludności.

Na tle powiatu gmina Osieczna w roku 2020 wypadła niekorzystnie pod względem wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności, który był ujemny i wyniósł -2,43. Wszystkie gminy położone na południu powiatu oraz miasto Starogard Gdański odnotowały ujemny przyrost naturalny. Sytuacja uległa znacznemu pogorszeniu w stosunku do roku 2019, kiedy tylko 3 gminy z powiatu miały ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. Gmina Osieczna miała wówczas przyrost wyraźnie dodatni. Na negatywną sytuację w 2020 roku prawdopodobnie miała wpływ pandemia i zauważalny wzrost liczby zgonów.

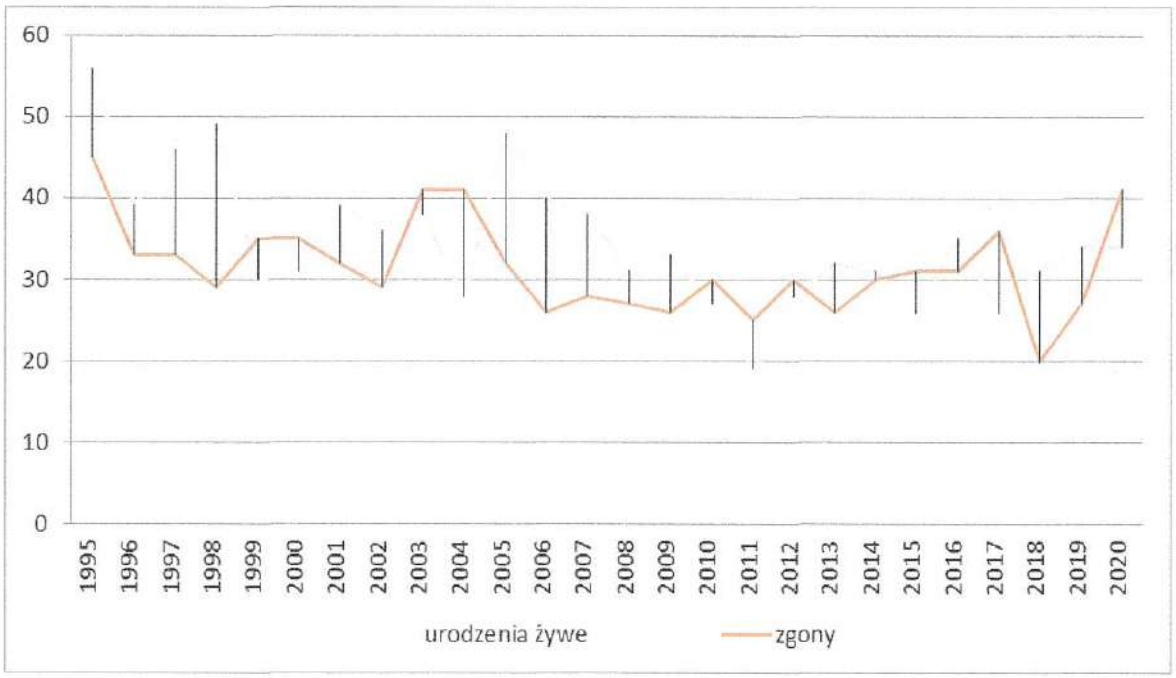
Ryc. 10. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu starogardzkiego w 2019 i 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL..

Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych pokazuje dokładnie ile więcej było urodzeń lub zgonów w gminie. W Osiecznej w roku 2020 przyrost był ujemny, wyniósł -7. Stało się tak, pomimo, że liczba urodzeń w 2020 roku była dokładnie taka sama, jak w roku 2019 (34) i wyższa niż w roku 2018, kiedy to przyrost był wyraźnie dodatni. Za znacznym pogorszeniem tego bilansu stoi wzrost liczby zgonów, który jest prawdopodobnie skutkiem pandemii choroby Covid19.

Ryc. 11. Przyrost naturalny w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

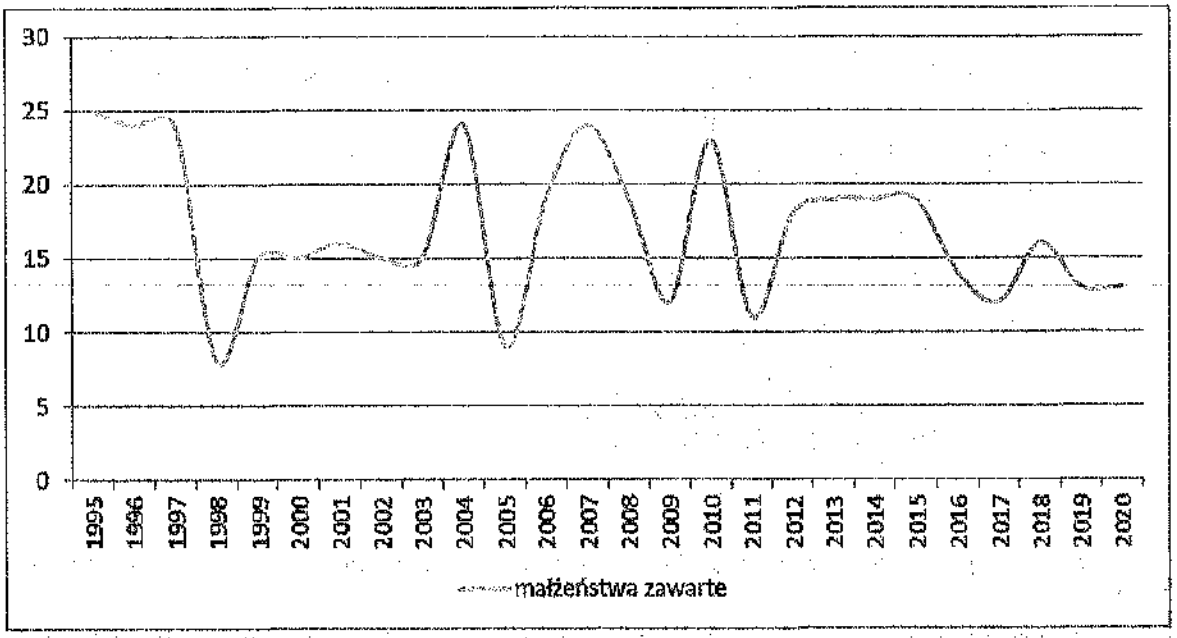
Liczba urodzeń w gminie Osieczna w ostatnich 3 latach utrzymywała się na poziomie powyżej 30 urodzeń rocznie. W ciągu ostatnich 25 lat rekordowy pod względem urodzeń był rok 1995 z 56 urodzeniami, natomiast po roku 2000 najwyższą liczbą urodzeń wykazał się rok 2005 z 48 urodzeniami. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy liczba urodzeń wyniosła 11,8 w roku 2020, natomiast 9,1 w roku 2015. Wskaźnik z 2020 roku jest trochę wyższy od wskaźnika dla całego powiatu starogardzkiego wynoszącego 10,49 oraz dla województwa pomorskiego wynoszącego 10,44. Natomiast średni wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców dla obszarów wiejskich w Polsce wyniósł w 2020 roku 9,59.

Ryc. 12. Urodzenia i zgodny w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Zgony w roku 2020 osiągnęły najwyższą wartość od roku 2004, gdy w gminie zmarło po 41 osób. We wcześniejszych latach liczba zgonów oscylowała między 20-36 zgonów rocznie. Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców wyniósł w 2020 roku 14,23 (w 2019 r. 9,32) i był znacznie wyższy od średniego wskaźnika w powiecie starogardzkim wynoszącego 10,35 oraz w województwie pomorskim (10,94). Dla obszarów wiejskich w Polsce wartość wskaźnika wynosiła 11,85.

Wskaźnik małżeństw na 1000 mieszkańców w gminie Osieczna był wyższy niż w porównanych obszarach (4,5 w 2020 r.) - ten sam wskaźnik dla obszarów wiejskich w Polsce wyniósł w tym czasie 3,8, natomiast w powiecie starogardzkim 4,1.

Ryc. 13. Małżeństwa zawarte w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

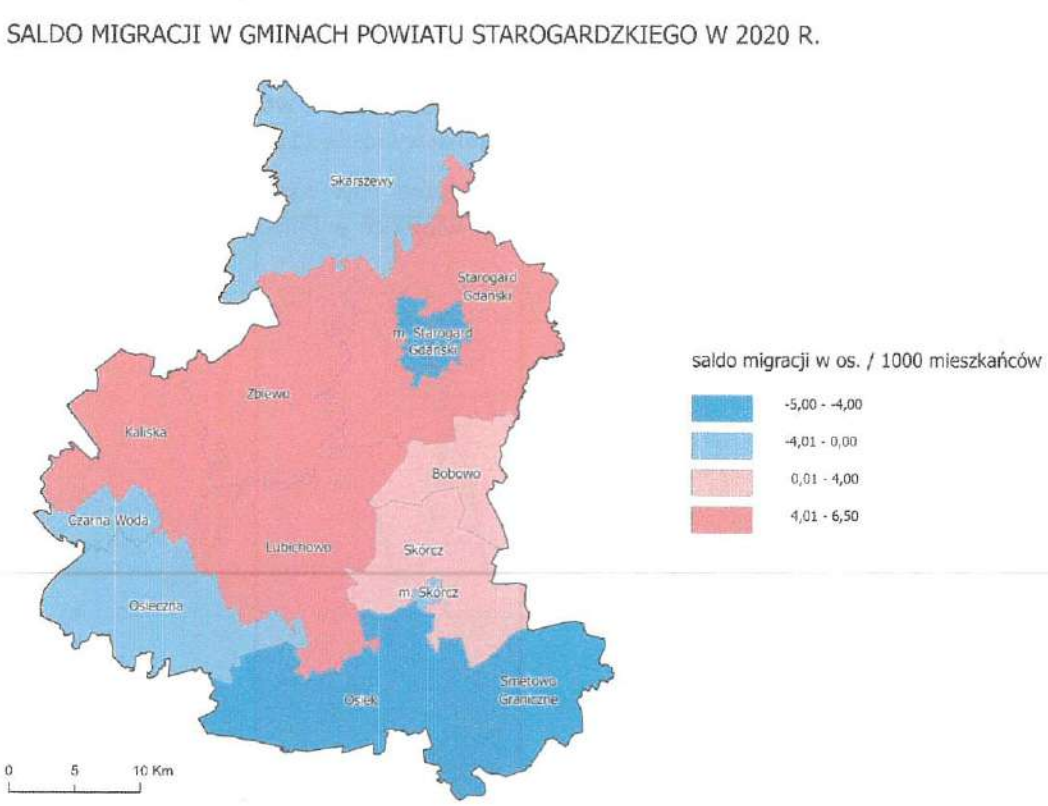
Ruch migracyjny

Gmina Osieczna w ostatnich dwóch latach miała ujemne saldo migracji, co oznacza, że więcej osób z gminy odpływało niż do niej napływało. Saldo migracji na przestrzeni ostatnich 25 lat wykazywało wartość ujemną 19 razy. Jest to zjawisko negatywne dla gminy, skutkujące spadkiem liczby ludności i pogorszeniem struktury wieku mieszkańców.

W powiecie starogardzkim 6 spośród 13 gmin odnotowało w 2020 roku ujemne saldo migracji. Były to gminy miejskie: Starogard Gdański i Skórcz, oraz gminy położone w pasie południowym: Czarna Woda, Osieczna, Osiek i Smętowo Graniczne, a także usytuowane na północy powiatu Skarszewy.

Gminy o wyraźnie dodatnim saldzie migracji to gminy położone centralnie w granicach powiatu, oraz otaczające największy powiatowy ośrodek miejski, czyli Starogard Gdański.

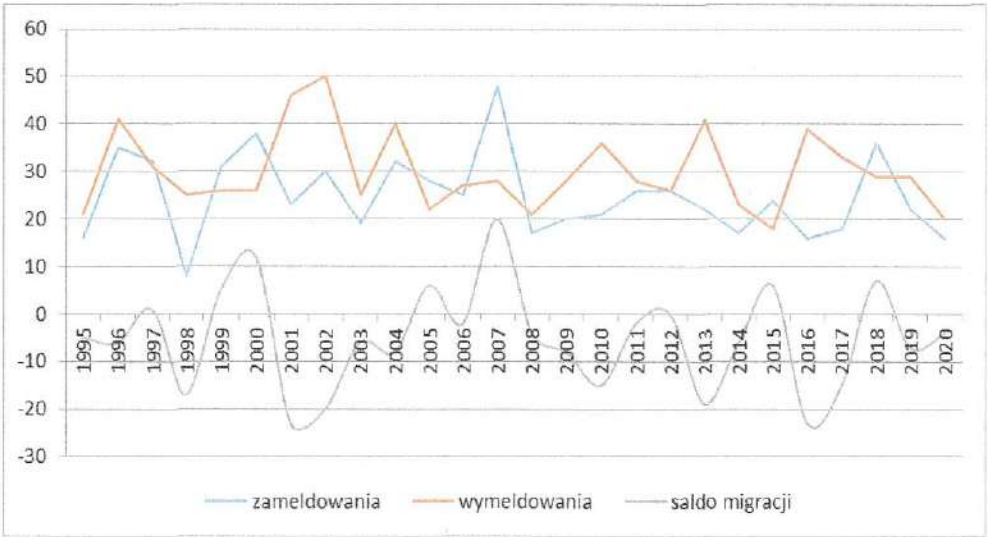
Najwięcej osób przybyło do gminy w roku 2007, 2006 i 2013, z kolei najmniej w roku 1998 , 2008 i 2016. W roku 2020 spośród osób wymeldowujących się poza gminę, ponad połowa (55%) przeniosła się do miast. W okresie czasu od 1995 roku taka sytuacja miała miejsce 9 razy, co oznacza, że częściej mieszkańcy Osiecznej emigrują na inne tereny wiejskie. Z kolei 63 % osób, które postanowiły osiąść w Osiecznej w 2020 roku przeprowadziła się z miast. Nie było to jednak w ostatnich latach regułą, w ciągu ostatnich 25 lat zdarzyło się 7 razy. Największy udział zameldowań z miast miał miejsce w 1995 i 2010 roku.

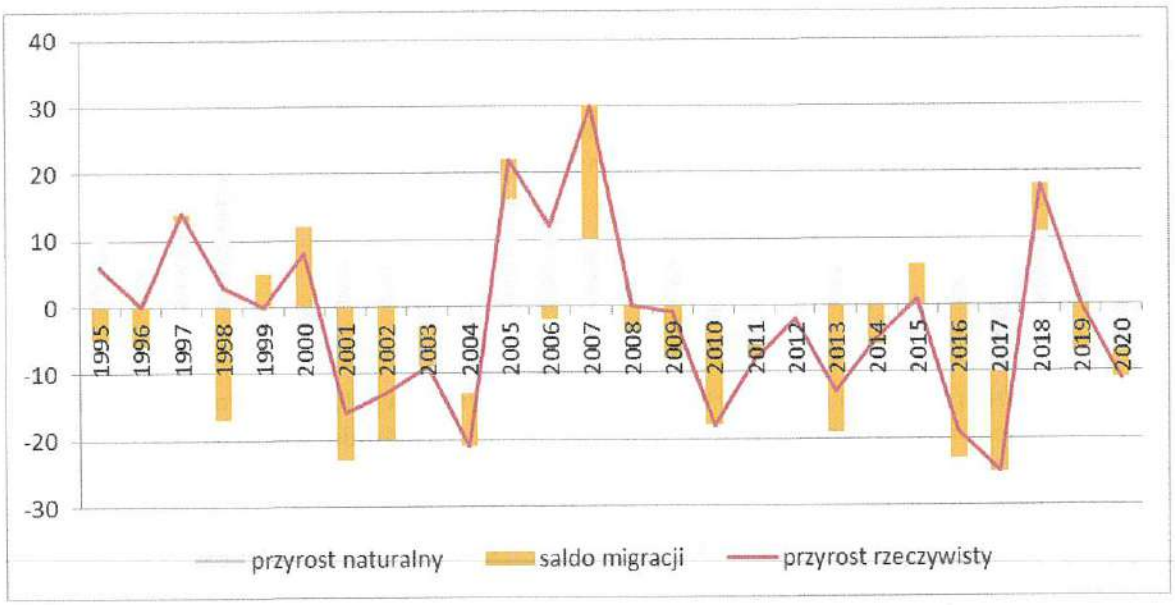
Ryc. 14. Saldo migracji w gminach powiatu starogardzkiego w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Szansą na większą migrację z miast do gminy Osieczna może być zmiana stylu życia wielu osób powiązana z pandemią. Czas ten pokazał, że coraz większe znaczenie zaczął mieć dla ludzi kontakt z naturą, zamieszkiwanie w otoczeniu przyrody, lasów, posiadanie kawałka ziemi, a także upowszechnienie pracy zdalnej.

Oficjalnie z gminy Osieczna od lat nie ma emigracji na stały pobyt za granicą, w ciągu ostatnich 25 lat odnotowano tylko 1 taki przypadek w roku 2001. Z kolei zameldowania do gminy z zagranicy się zdarzają i w ciągu 25 lat zameldowało się 17 osób, z czego najwięcej , bo 4 osoby w roku 2019.

Ryc. 15. Ruch migracyjny w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Ryc. 16. Przyrost rzeczywisty w gminie Osieczna w latach 1995-2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Przyrost rzeczywisty to suma przyrostu naturalnego oraz salda migracji, gdy oba te wskaźnik są dodatnie przyrost rzeczywisty jest najwyższy i w gminie przybywa mieszkańców. Na przestrzeni lat od 1995 roku taka sytuacja miała miejsce zaledwie 3 razy, w roku 2005, 2007 i 2018. Częściej zdarzało się natomiast, że pomimo dodatniego przyrostu naturalnego przyrost rzeczywisty był ujemny, spowodowany emigracją mieszkańców poza gminę. Największe ubytki ludności gmina odnotowała w latach 2001, 2004, 2010, 2016 i 2017.

Infrastruktura techniczna

Na infrastrukturę techniczną składają się: sieć komunikacyjna oraz sieci uzbrojenia terenu. W gminie Osieczna sieć komunikacyjna opiera się na starych szlakach ukształtowanych w procesie historycznym. Większość dróg w gminie stanowią gruntowe drogi leśne. Drogi utwardzone (asfaltowe lub z płyt betonowych) zlokalizowane są głównie w obrębie 8 wsi sołeckich, które łączą się z siecią komunikacyjną poza obszarem gminy. Istniejące mosty i wiadukty często posiadają parametry techniczne, które mocno ograniczają możliwości korzystania przez samochody wysokotonażowe.

Obecnie na terenie gminy Osieczna nie występuje sieć kanalizacji sanitarnej. Nie ma też oczyszczalni ścieków. Obecnie z terenu Gminy Osieczna ścieki wywożone są przez podmioty uprawnione do oczyszczalni ścieków w miejscowości Lubichowo i Czersk.

W gminie występują sieci uzbrojenia terenu: elektroenergetyczna (SN-15kV, nn-0,4kV, stacje transformatorowe SN/nn), wodociągowa (ujęcia wód, stacje uzdatniania wody, studnie) i telekomunikacyjna. W granicach gminy nie istnieje sieć gazowa i ciepłownicza. W gminie nie występują linie najwyższych napięć o napięciach 220kV i 400kV oraz nie są planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie sieci elektroenergetycznych o ww. napięciach. Możliwa jest rozbudowa, przebudowa i budowa nowych sieci elektroenergetycznych, kablowych oraz napowietrznych, w każdym terenie, po uprzednim uzyskaniu zgody właściciela działki w porozumieniu z zarządcą sieci. W gminie funkcjonują 2 farmy fotowoltaiczne w obrębie Osieczna o mocy 1 MW i 4 MW.

Gospodarka odpadami

W 2011 r. w Osówku (działka nr 475/1 obręb Osówek, gmina Osieczna) zlikwidowano wysypisko odpadów komunalnych, a w 2014 r. teren został poddany rekultywacji. Ze względu na uwarunkowania środowiskowe, przez najbliższe lata teren powinien pełnić funkcje wyłącznie przyrodnicze.

3.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Większość obszaru gminy, bo prawie 80 %, stanowią lasy – specyfika położenia sprawia, że nie sprzyja dużym procesom inwestycyjnym. Rozwój zabudowy skupia się głównie w obrębie kilku jednostek osadniczych, z których główne ośrodki stanowią Osieczna i Szlachta. Mniejsze miejscowości położone w atrakcyjnych przyrodniczo, czy krajobrazowo miejscach, narażone są na zagospodarowanie zabudową rekreacyjną, często o wątpliwych walorach krajobrazowych. Stan ładu przestrzennego w gminie nie jest najgorszy. Wiele miejscowości ma zachowany zabytkowy układ ruralistyczny, a w jego strukturze znajduje się duża ilość zabytkowych obiektów architektury drewnianej. Jednak od lat polityka przestrzenna w zakresie lokalizacji nowej zabudowy i zagospodarowania jest prowadzona głównie na podstawie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy. Jest to narzędzie bardzo ograniczone w zakresie możliwości kształtowania ładu przestrzennego, szczególnie w sposób całościowy odnoszący się do miejscowości. Pożądanym byłoby sporządzenie planów miejscowych dla znacznych obszarów poszczególnych wsi, szczególnie tych, które posiadają wyjątkowe wartości kulturowe, w tym chronione w GEZ układy ruralistyczne, a jednocześnie wykazują potencjał rozwojowy, bądź zauważany jest nacisk inwestycyjny na te miejscowości.

Gmina Osieczna posiada wysokie walory zarówno środowiska przyrodniczego, jak i kulturowego oraz krajobrazu. Zasób ewidencji obiektów zabytkowych jest bardzo duży, co wskazuje jednoznacznie na unikatowy w skali regionu Pomorskiego stan zachowania historycznej zabudowy wiejskiej w gminie Osieczna. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji reprezentują walor zabytkowy desygnujący je do objęcia ochroną przez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Niestety, niektóre z zabytkowych obiektów podlegają nie zawsze korzystnej modernizacji, a pojedyncze – przestały już istnieć. Tym bardziej ochrona zabytków i opieka nad zabytkami nabiera dużego znaczenia dla zachowania tradycji, tożsamości i dziedzictwa kulturowego gminy.

Teren gminy niesie za sobą również bardzo duży potencjał kulturowo-krajobrazowy, który jest ukryty w lasach. Dotychczasowa ochrona miejsc pamięci znajdujących się w lasach na terenie gminy, wydaje się być wystarczająca, jednak niektóre obiekty i obszary wymagają pielęgnacji, remontów, rewaloryzacji i ekspozycji. Dobry stan zabytków w gminie świadczy o potrzebie dbania o swoje dziedzictwo.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa Lubichowo, do którego w większości należą lasy w gminie Osieczna, występują interesujące zadrzewienia, wzdłuż niektórych szlaków komunikacyjnych, w parkach i na innych użytkach. W Planie Ochrony Przyrody na lata 2012-2021 w nadleśnictwie Lubichowo wykonanym przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Gdyni zaproponowano objęciem ochroną dodatkowo 5 drzew i 5 głazów znajdujących się w obrębie Osieczna.

Gmina Osieczna nie posiada dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej, brakuje krajobrazowych tras rowerowych czy obiektów agroturystycznych, które byłyby motorem napędowym dla rozwoju gospodarczego gminy. Również infrastruktura drogowa nie jest dostosowana do możliwości poruszania się samochodów wysokotonażowych, co jest istotne dla prowadzenia gospodarki leśnej.

Ważnym zagadnieniem jest opracowanie takich wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów, które zapewnią obecnym i przyszłym mieszkańcom możliwie najlepszą jakość życia. Szczególnie dotyczy to nowopowstających zespołów zabudowy mieszkaniowej, w których należy ustalić jednolite zasady kształtowania zabudowy oraz przewidzieć tereny zieleni publicznej, czy ogólnodostępnych miejsc parkingowych. Opracowane zatem w części kierunków studium wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów muszą spełniać wymogi dotyczące ochrony walorów środowiskowych oraz krajobrazowych obszaru gminy i być dopasowane indywidualnie do poszczególnych miejscowości.

3.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

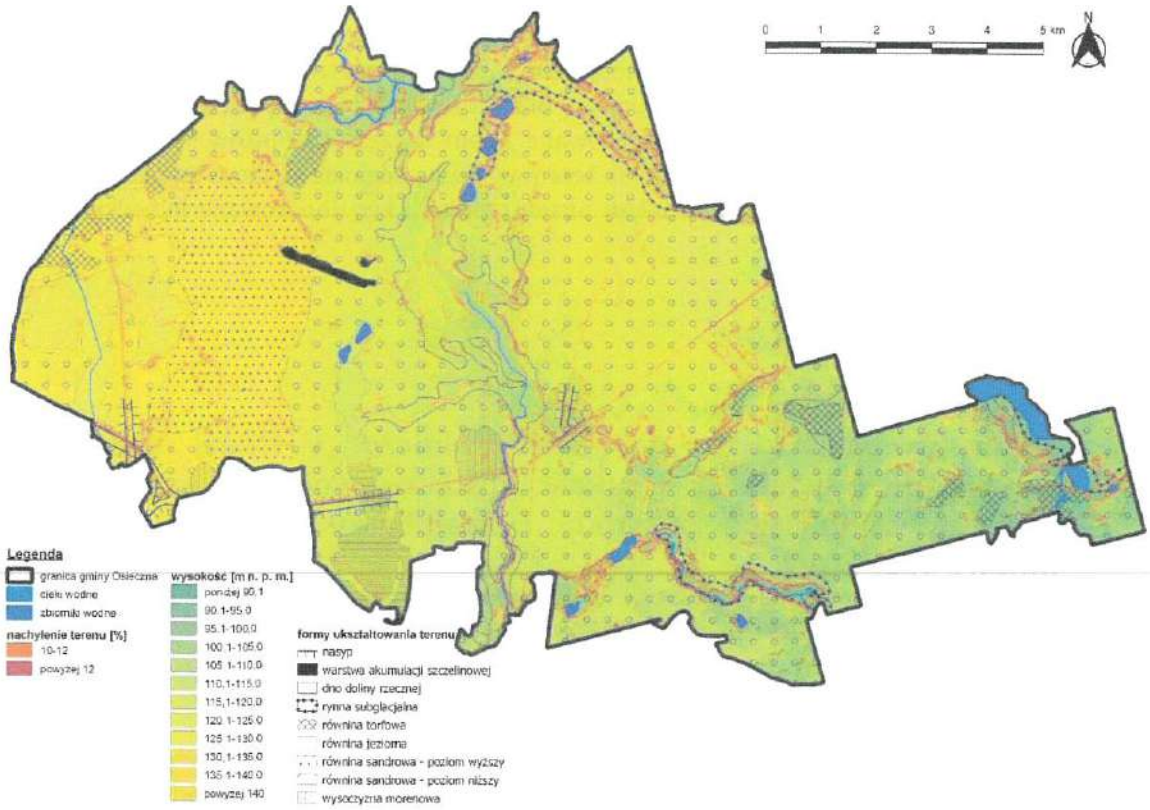
Rozdział ten został opracowany w oparciu o Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna, powiat starogardzki, PRACOWNIA PROJEKTOWA IBE Izabela Sudujko, marzec 2022

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego gmina Osieczna położona jest w megaregionie Pozaalpejska Europa Środkowa, w prowincji – Niż Środkowoeuropejski, w podprowincji – Pojezierza Południowobałtyckie, w makroregionie Pojezierze Południowopomorskie, w mezoregionie Bory Tucholskie (314.71)[2].

Jest to mezoregion ukształtowany w okresie zlodowacenia północnopolskiego, obejmujący obszar wysoczyzny sandrowej, z licznymi obniżeniami terenu o różnym kształcie i genezie. Część zagłębień terenu wypełniona jest jeziorami i ciekami wodnymi. Teren mezoregionu opada z północnego-zachodu w kierunku południowo-wschodnim.

Rzeźba terenu ma wpływ na zjawiska przyrodnicze zachodzące na powierzchni ziemi, w tym na komponenty środowiska przyrodniczego takie jak gleby czy wody. Ukształtowanie terenu znacząco wpływa również na atrakcyjność krajobrazu. W zagłębieniach terenu w wyniku grawitacyjnego spływu wód często powstają zbiorniki i cieki wodne oraz mokradła i bagna. Na terenach o nachyleniu stoku przekraczającym 10% i ekspozycji północnej istnieje prawdopodobieństwo występowania chłodu i wilgoci. Wraz ze wzrostem nachylenia stoku wzrasta ryzyko wystąpienia osuwisk i zmniejsza się przydatność terenu dla potrzeb budownictwa. Ukształtowanie terenu ma również wpływ na warunki klimatyczne, takie jak nasłonecznienie, ruch mas powietrza i ilość opadów.

[2] Wg: *Klimat północno-wschodniej Polski według podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego i J. Ostrowskiego.*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2013.

Rys. 17. Ukształtowanie terenu gminy Osieczna (opracowanie własne).

Na stan rzeźby terenu wpływają procesy naturalne, między innymi erozyjna działalność spływających wód opadowych i roztopowych oraz osuwanie się mas ziemnych. Analizowany teren położony jest na równinie sandrowej stanowiącej część sandrów wschodniopomorskich. Jest to duża powierzchnia sandrowa o zróżnicowanej morfologii, w znacznej części o charakterze sandru dziurawego, z miejscowo występującymi równinami jeziornymi, rynnami subglacjalnymi i wysoczyznami morenowymi płaskimi. W niektórych obniżeniach terenu uformowały się równiny torfowe[3] [4].
Obok form morfologicznych utworzonych w wyniku naturalnych procesów rzeźbotwórczych, na terenie gminy występują formy terenu ukształtowane w wyniku czynników antropogenicznych. Znaczący wpływ na rzeźbę terenu miała budowa linii kolejowej nr 201 Nowa Wieś Wielka-Gdynia Port, przebiegająca w zachodniej części gminy na linii północ-południe oraz nieistniejącej już linii kolejowej Szlachta-Osieczna-Ocypel. Zmiana ukształtowania rzeźby terenu nastąpiły również na skutek wydobywania surowców naturalnych w sąsiedztwie miejscowości Szlachta i Osieczna. Zaleca się przeprowadzenie procesów rekultywacyjnych na obszarach zdeformowanych. Na części obszaru rzeźba została zmieniona w wyniku wieloletniej działalności rolniczej, realizacji zabudowy i infrastruktury technicznej, w szczególności drogi powiatowej nr 2704G łączącej drogę krajową nr 22 z miejscowościami Osieczna i Szlachta.
Teren gminy Osieczna jest obszarem nizinnym, wznoszącym się w zachodniej części gminy do 141 m n.p.m.. Najniżej położony punkt zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części gminy na wysokości 87 m n.p.m. Deniwelacja terenów, czyli różnica między w/w punktami wynosi ok. 54 m.

Na terenie gminy występują tereny o nachyleniu przewyższającym 12%, z ograniczeniami dla budownictwa. Największe obszary o znacznych spadkach terenu zlokalizowane są na krawędziach

[3] Trzepla M., Drozd M., *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000*, Arkusz Łąg (166), Warszawa, 2005
[4] Błaszkiewicz M., 2008, *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000*, Arkusz Osiek (167), Warszawa, 2008

rynien subglacjalnych i w obrębie dolin rzecznych oraz w południowo-wschodniej części gminy, pomiędzy miejscowościami Osieczna, Jagielnia Połomska i Długie, na obszarze występowania równin torfowych. Tereny o nachyleniu przekraczającym 12% występują także na północnej i wschodniej krawędzi wyższego poziomu równiny sandrowej, pomiędzy miejscowościami Osówek, Zimne Zdroje i Szary Kierz.

Według podziału hydrogeologicznego i hydrograficznego Polski gmina Osieczna leży w obrębie:

- obszaru Dorzecza Wisły, regionu wodnego Dolnej Wisły[5],
- zlewni jeziora Długiego,
- zlewni rzecznej Wda od Zelgoszczówki do Kałębnicy (l),
- zlewni Brzezianek do Świętej Strugi (l) bez zlewni bezodpływowej w Nowym Dworze,
- zlewni Święta Struga od jez. Długiego do ujścia,
- zlewni Brzeźnica,
- zlewni Prusina od dopł. spod Starzysk do Szumiącej (p),
- zlewni Dopływ ze Szlachty,
- zlewni Dopływ spod Starzysk,
- zlewni Dopływ spod Szlachty,
- zlewni Klaskawska Struga do Baby (p),
- zlewni Dopływ spod Będzimierowic,
- zlewni Wda od dopł. spod Szlachty do Strugi Zimne Zdroje (l),
- zlewni Struga Zimne Zdroje od syfonu nad Studzienicką Strugą do ujścia,
- zlewni Wda od Strugi Zimne Zdroje do Strugi Młyńsk (l),
- zlewni Święta Struga do jez. Ocypel,
- zlewni jez. Ocypel (Ocypel Wielki),
- zlewni bezodpływowej w Nowym Dworze,
- zlewni Święta Struga od jez. Ocypel do jez. Długiego,
- zlewni Prusina do dopł. spod Starzysk,
- jednolitej części wód podziemnych nr 28 (około 95% powierzchni gminy) oraz nr 36 (niewielki fragment przy zachodniej granicy z gminą Czersk i gminą Śliwice).

W gminie nie zlokalizowano Głównego Zbiornika Wód Podziemnych ani stref ochronnych wokół Zbiornika.

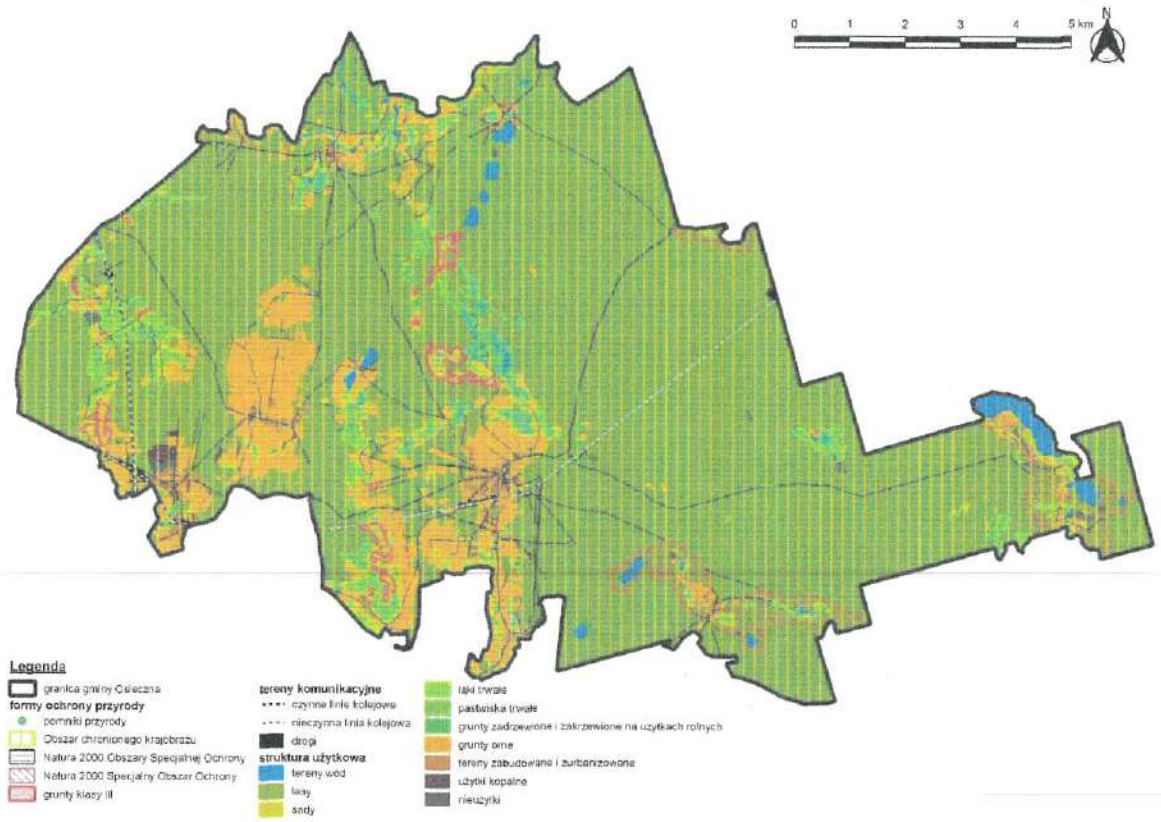
Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, w tym występowanie obszaru chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000 terytorium całej gminy zakwalifikowano do strefy o najwyższych wartościach przyrodniczo-kulturowych.

Według regionalizacji geobotanicznej Polski teren opracowania znajduje się w dziale Pomorskim (A), krainie Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich (5), w podkradnie Borów Tucholskich (c), w okręgu Borów Tucholskich (6), w podokręgu: Wdzydzkim (e), Czersko-Wielewskim (f), Ocypelskim (i) i Borzechowskim (j). Największa część gminy - około 80 % powierzchni znajduje się w podokręgu Ocypelskim, około 13% w podokręgu Czersko-Wielewskim, 6% w podokręgu Wdzydzkim i 1% w Borzechowskim.

Obszar całej gminy położony jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich oraz na obszarze Natura 2000 - obszar ptasi PLB220009 Bory Tucholskie, w południowym i wschodnim fragmencie występuje obszar Natura 200 - obszar siedliskowy Sandr Wdy PLH040017 oraz 2 pomniki przyrody (dąb szypułkowy w Szlachcie i w Klaninach).

---

[5] *Bilans wodnogospodarczy wód podziemnych z uwzględnieniem oddziaływań z wodami powierzchniowymi w dorzeczu Wisły*, Informator Państwowej Służby Hydrogeologicznej, P. Herbich, E. Przytuła, PIG - PIB, Warszawa 2012 .

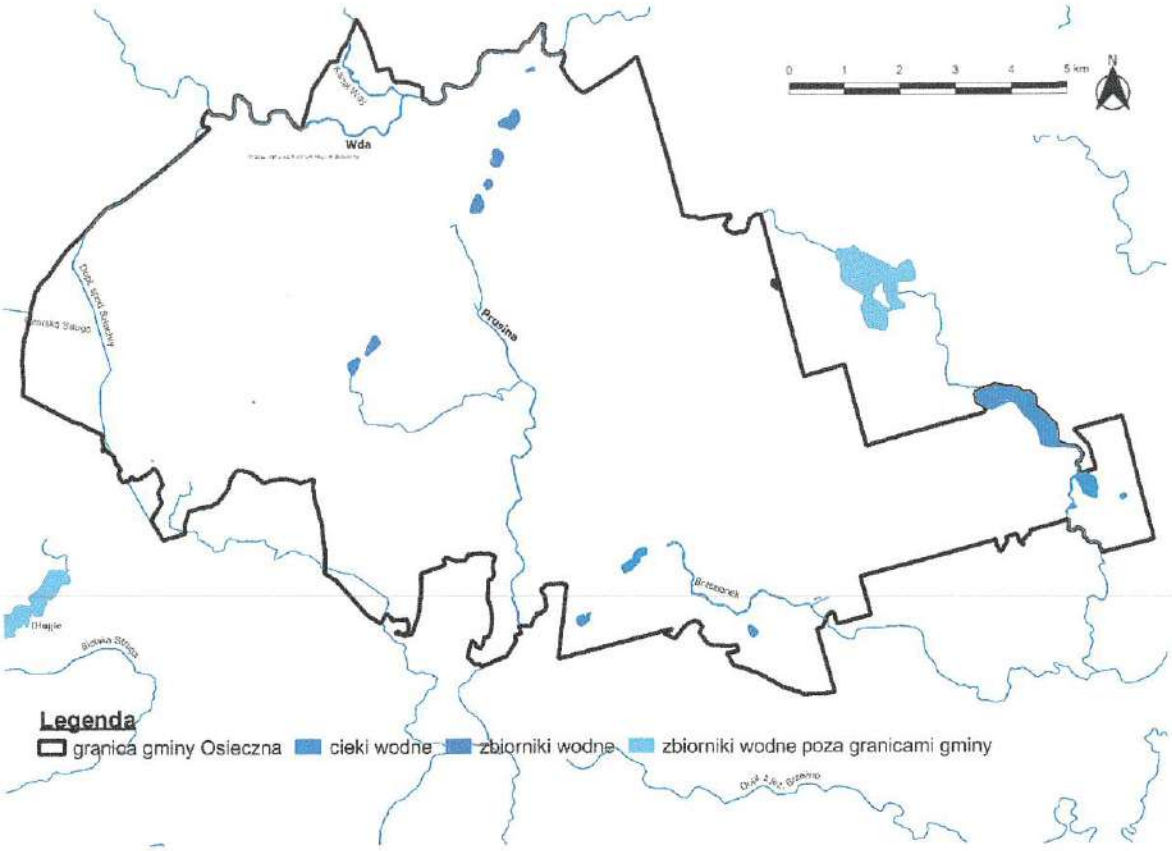
Ryc.18. Struktura przyrodnicza gminy Osieczna (opracowanie własne).

Wielkość i jakość zasobów wodnych

Na terenie gminy Osieczna znajdują się:

- rzeki i cieki wodne- Wda, Prusina, Święta Struga, Brzezianek, Dopływ spod Starzysk, Dopływ ze Szlachty, Dopływ spod Szlachty, Struga Zimne Zdroje,
- jeziora - Długie, Babskie, Czarne, Czarnel, Zdrojno, Starzyskie, Klanińskie, Żabno, Płocicz, Okunówek, Sztuczno, fragment jeziora Święte,
- zbiorniki wodne i cieki wodne na terenach rolnych,
- oraz nieliczne tereny podmokłe i bagienne - głównie na terenach leśnych.

Tereny wód powierzchniowych, mokradła, bagna i ich otoczenie stanowią niezwykle cenne miejsca dla flory i fauny. Wody powierzchniowe na terenie gminy wchodzą w skład terenów chronionych prawnie - Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich oraz obszarów Natura 2000.

Ryc. 19. Mapa występowania wód powierzchniowych w gminie Osieczna (opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie).

Gmina Osieczna jest gminą o ubogiej sieci hydrograficznej. Wody powierzchniowe na terenie gminy w większości są użytkowane w sposób umiarkowany, gdzie dominuje użytkowanie naturalne, leśne, rolno-leśne. W rejonie rzeki Wdy występuje presja turystyczna, gdzie możliwe są: zanieczyszczenie, niszczenie cennych siedlisk roślin i zwierząt, hałas i inne działania związane z działalnością człowieka.

Zasoby roślinne

Na terenie gminy Osieczna dominują siedliska leśne, które zajmują 9652,2271 ha i stanowią ponad 78% powierzchni gminy, w tym lasy wodochronne (około 5%), lasy ochronne nasienne (0,15%) oraz lasy gospodarcze. Większość lasów w obrębie Osieczna to lasy jednogatunkowe - dominacja sosny, z domieszką innych gatunków. m.in. świerki, jodły, brzozy brodawkowate, dęby szypułkowe i bezszypułkowe, graby, osika, olsza jesion w różnych proporcjach. W podszycie występuje jarzębina, leszczyna, trzmielina, rokitnik pospolity, podrosty drzew. Runo leśne na różnych obszarach występuje w postaci mchów i porostów (m. in. gajnik lśniący), traw (np. turzyca, wiechlina itp.) i krzewinek owocowych (m.in. borówki) oraz niewielkich roślin kwitnących (m. in. zawilec gajowy, knieć błotna, rzeżucha gorzka itp.).

Poza leśnymi siedliskami występują tu także tereny rolne - pola, łąki, pastwiska i sady, na których występuje roślinność uprawowa, trawy, roślinność łąkowa - na terenach piaszczystych oraz podmokłych oraz nieliczne drzewa owocowe.

Na terenach zurbanizowanych występuje roślinność ozdobna tj. drzewa i krzewy liściaste (trzmieliny, graby, buki, bzy, lilaki itp.) i iglaste (żywotniki, sosny, jodły, jałowce itp.).

Na terenie gminy zlokalizowano pojedyncze lipy drobnolistne wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, jednak nie w postaci ciągów tworzących aleje drzew. Tereny komunikacji przebiegają przez tereny leśne, gdzie zieleń rozlokowana jest w sposób swobodny - semi-naturalny.

Na analizowanym obszarze zlokalizowano również siedliska przyrodnicze naturalne lub seminaturalne takie jak łąki, zadrzewienia śródpolne oraz grupy drzew i krzewów wokół zbiorników i cieków wodnych. Występujące tu siedliska przyrodnicze (naturalne oraz antropogeniczne) reprezentowane są przez gatunki roślin wymienione w punkcie 3.8.1.1.. Na terenie całej gminy występują one jako:

- grupy drzew i krzewów śródpolnych składających się z gatunków takich jak: buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, grab pospolity *Carpinus betulus*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, leszczyna *Corylus avellana,* klon zwyczajny *Acer platanoides*;
- grupy drzew, krzewów i roślin niskich wzdłuż rowów i terenów podmokłych np. wierzby *Salix Sp.*, jesionu *Fraxinus Sp.*, leszczyny *Corylus Sp.*, trzmieliny pospolitej *Euonymus europaeus*, jarzębiny *Sorbus Sp.*, podrostów dębu, buka oraz roślin szuwarowych: tataraka zwyczajnego *Acorus calamus*, kostrzewy *Festuca* i innych traw;
- drzewa owocowe w sadach np. jabłoń *Malus Sp.*, czereśnia ptasia *Prunus avium*;
- solitery - przeważnie przy szlakach komunikacyjnych w obrębie miejscowości i wśród zabudowań: lipa drobnolistna *Tilia cordata,* klon jawor *Acer pseudoplatanus,* brzoza brodawkowata *Tilia cordata,*
- rośliny uprawne i pastewne: żyto, pszenżyto, jęczmień, ziemniaki oraz kukurydza (paszowa) i rośliny okopowe;
- niska roślinność semi-naturalna wzdłuż cieków wodnych,
- roślinność bagienna i wodna na terenach wód powierzchniowych, terenach podmokłych i bagiennych,
- roślinność ogrodów przydomowych i zieleni komponowanej w przestrzeniach publicznych np. żywotniki *Thuja*, świerki *Picea,* różne odmiany brzozy *Betula*, lilak pospolity *Syringa vulgaris*, sumak octowiec *Rhus Typina*, różne odmiany berberysu *Berberis*, derenia *Cornus*, itd. oraz pnącza: bluszcz pospolity *Hedera helix*, winobluszcz *Parthenocissus*.

Według "Projektu Programu Ochrony Przyrody na lata 2022-2031" oraz "Programu Ochrony Przyrody na lata 2012-2022"[6] w nadleśnictwie Lubichowo w obrębie Osieczna występują następujące chronione rośliny (zagrożone lub niezagrożone wyginięciem):

- sasanka - 1 stanowisko, ochrona ścisła, gatunek zagrożony,
- rosiczka *Drosera sp.* - ochrona ścisła, gatunek zagrożony,
- bagno zwyczajne *Ledum palustre* - w 91 wyłączeniach, występuje często na niemal wszystkich siedliskach bagiennych,
- bluszcz pospolity *Hedera helix*[7] - w 5 wyłączeniach, występuje na żyznych siedliskach, jest gatunkiem zagrożonym,
- chrobotki *Cladonia sp.* - w 1324 wyłączeniach, występuje na wszystkich siedliskach suchych,
- konwalia majowa *Convallaria majalis*[8] - w 135 wyłączeniach, występuje często na żyźniejszych siedliskach, jest gatunkiem niezagrożonym,
- kruszyna pospolita *Frangula alnus*[9] - w 56 wyłączeniach, występuje często, pospolicie, jest gatunkiem niezagrożonym,

---

[6] Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, wykonanie: Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Gdyni, źródło Internet: http://www.gov.pl, dostęp online: 20.03.2022r.

[7] Nie jest pod ochroną od 2014 r.

[8] Nie jest pod ochroną od 2014 r.

[9] Nie jest pod ochroną od 2014 r.

- pierwiosnka wyniosła *Primula elatior* - oddział 56, występuje sporadycznie, jest gatunkiem zagrożonym,
- widłakowate *Lycopodiaceae* - w 123 wyłączeniach, występuje pospolicie, gatunek niezagrożony, występują: jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), najczęściej; - goździsty (*L. clavatum*); - widlicz spłaszczony (*Diphasiastrum complanatum*); - wroniec (*Huperzia selago*).

W lasach widoczny jest udział roślin charakterystycznych dla roślinności potencjalnej[10] co jest dowodem na dobry stan kompleksów leśnych w gminie. Według danych z raportu o stanie zdrowotnym lasów Polski w 2020 r. w RDLP Gdańsk drzewostan był w najlepszej kondycji zdrowotnej na tle całego kraju.[11]

Gospodarka drzewostanem w gminie prowadzona jest w sposób zrównoważony. Jest to istotne dla różnorodności biologicznej. Niezwykle cenne są zbiorowiska niżowego łęgu jesionowo-olszowego, który stanowi jedynie 10% powierzchni Polski, acydofilny pomorski las bukowo-dębowy (2,5% pow. kraju), kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe (13,6% pow. kraju) oraz suboceaniczny bór sosnowy, który stanowi 5,5% powierzchni kraju. Typy siedlisk w granicach gminy Osieczna są niezwykle cenne ze względu na ich unikatowy, lokalny charakter. Szczególnie widoczne to jest w zestawieniu ilościowym zbiorowisk leśnych w Polsce - np. tylko 5,5 % powierzchni lasów w Polsce stanowią bory sosnowe, które dominują w gminie Osieczna (ponad 58% pow. lasów w gminie to bory sosnowe).

Cennymi elementami przyrodniczymi są także rośliny związane z wodami powierzchniowymi, terenami podmokłymi i bagiennymi, śródpolne skupiska roślinne, solitery i łąki. Elementy te mają znaczenie dla rozwoju fauny (enklawy dla zwierząt) i zrównoważonego funkcjonowania środowiska (np. atmosfery czy mikroklimatu). Na wysoczyźnie sandrowej z licznymi zagłębieniami elementy te tworzą akcenty przyrodnicze, ściany zieleni, linearne podkreślenia kompozycji struktur urbanistycznych, ciągi i połączenia między korytarzami ekologicznymi.

Siedliska przyrodnicze naturalne i seminaturalne w gminie są w dość dobrej kondycji zdrowotnej, o pokroju charakterystycznym dla danego gatunku. Nie zaobserwowano masowych chorób drzew, jednak mogą występować choroby grzybowe, plagi szkodników i inne obecne w całej Polsce i w Europie tj. grzyb jesiona wyniosłego, szrotówek kasztanowcowiaczek, plamistość liści lipy drobnolistnej.

W koronach drzew występuje również półpasożyt - jemioła *Viscum L.* Mimo, iż w gminie Osieczna nie jest dużym problemem, zalecane są odpowiednie zabiegi pielęgnacyjne w celu wyeliminowania siedlisk chorobowych i zminimalizowanie ryzyka rozprzestrzeniania się chorób na inne rośliny.

Należy chronić istniejące struktury przyrodnicze, a przy tworzeniu nowych należy uwzględniać gatunki roślin, zgodne siedliskowo z roślinnością potencjalną dla danego obszaru.

Świat zwierząt

Zgodnie z "Programem Ochrony Przyrody na lata 2011-2020"[12] na terenie nadleśnictwa Lubichowo potencjalnie mogą występować gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową oraz zwierzęta rzadkie t.j chrząszcze, motyle, błonkoskrzydłe, ślimaki trzonkooczne, płazy bezogonowe, płazy ogoniaste, gady łuskoskóre, ptaki (perkozy, pełnopłetwe, brodzące, czaplowate, blaszkodziobe, jastrzębiowe, sokołowe, rybołowy, grzebiące, żurawiowe, siewkowe, mewy, gołębiowe, kukułkowe, sowy, jerzykowe, lelkowe, kraskowe, dzięciołowe, wróblowe), owadożerne jeżowate, owadożerne ryjówkowate i

[10] według J. M. Matuszkiewicz, Potential natural vegetation of Poland (*Potencjalna roślinność naturalna Polski*), IGiPZ PAN, Warszawa, 2008.

[11] http://www.gios.gov.pl/monlas/raporty/raport_2020/raport_2020.pdf.

[12] Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, wykonanie: Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Gdyni, źródło Internet: http://www.gov.pl, dostęp online: 20.03.2022r.

kretowate, nietoperze, gryzonie wiewiórkowate, gryzonie bobrowate, gryzonie myszowate, drapieżne psowate, drapieżne łasicowate. Potencjalnie mogą występować ptaki lęgowe t.j. perkoz dwuczuby, perkozek, bocian biały, bocian czarny, bąk, bączek, łabędź niemy, bielik, błotniak stawowy, jastrząb gołębiarz, krogulec, myszołów zwyczajny, kobuz, pustułka, derkacz, kokoszka wodna, żuraw, sieweczka rzeczna, sierpówka, turkawka, kukułka, pójdźka, uszatka, puszczyk, jerzyk, lelek kozodój, dudek, dzięcioły, skowronek polny, rudzik, pliszka siwa, kos, drozd śpiewak, kowalik, kulczyk, wilga, sójka, gawron, szpak i wiele innych.

Z wizji lokalnej w gminie Osieczna oraz informacji z nadleśnictwa Lubichowo wynika, że w tym rejonie mogą występować także pospolite zwierzęta polne (t.j. mysz, lis), zwierzęta leśne (t.j. sarny, jelenie, dziki, łosie, daniele, bobry), zwierzęta hodowlane (krowy, gęsi, kury), ptaki (czapla siwa, głuszec, bielik, żuraw, bocian czarny, orlik krzykliwy, żołna, kraska i wiele różnorodnych gatunków ptaków ptactwa wodno-błotnego).

Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

Ważnym elementem zapewniającym jedność struktur przyrodniczych jest sieć korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych w Polsce i w Europie. Na podstawie waloryzacji przyrodniczej kraju i oceny występowania zagrożonych gatunków i ekosystemów w 1995 roku opracowano koncepcję krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL. Sieć tworzy z założenia system ciągły, o strukturze wyznaczonej przez obszary węzłowe i korytarze ekologiczne rangi międzynarodowej i krajowej. Sieć składa się z 78 obszarów węzłowych – 46 międzynarodowych i 32 krajowych, stanowiących 31% powierzchni kraju oraz 110 korytarzy ekologicznych – 38 międzynarodowych i 72 krajowych, stanowiących 15% powierzchni kraju. Łączna powierzchnia objęta siecią ECONET-PL stanowi 46% terytorium Polski.

Cały obszar gminy, poza terenami zurbanizowanymi - Osieczna, Małe Krówno, Szlachta i Osówek należy do korytarza ekologicznego pn. Korytarz Północny (KPn) - część Kaszubsko Południowa wyznaczonego w ramach „Projektu korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce"[13]. **Korytarz Północny (KPn)** łączy Puszczę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami). Korytarz ekologiczny, do którego należy gmina, oznaczony GKPn-16[14] jest jednym z 7 korytarzy głównych, których rolą jest zapewnienie łączności ekologicznej w skali całego kraju oraz włączenie obszaru Polski w paneuropejską sieć ekologiczną.

Formy ochrony przyrody

W art. 6 pkt. 1. ustawy o ochronie przyrody podano formy ochrony przyrody, wśród których na terenie gminy Osieczna występują:

- obszar chronionego krajobrazu (1),
- obszary Natura 2000 (SOO, OSO),
- pomniki przyrody (2),
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów - korytarz ekologiczny (1).

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich objęto ochroną w 1994 roku na podstawie rozporządzenia Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. *w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń* uchwalonego przez wojewodę Gdańskiego (Dz. Urz. z 1994 r. Nr 27, poz. 139 z późn. zm.). Cały OCHK Borów Tucholskich zajmuje powierzchnię 65.780 ha, z czego około 10.000 ha znajduje się w granicach gminy Osieczna. Obszar

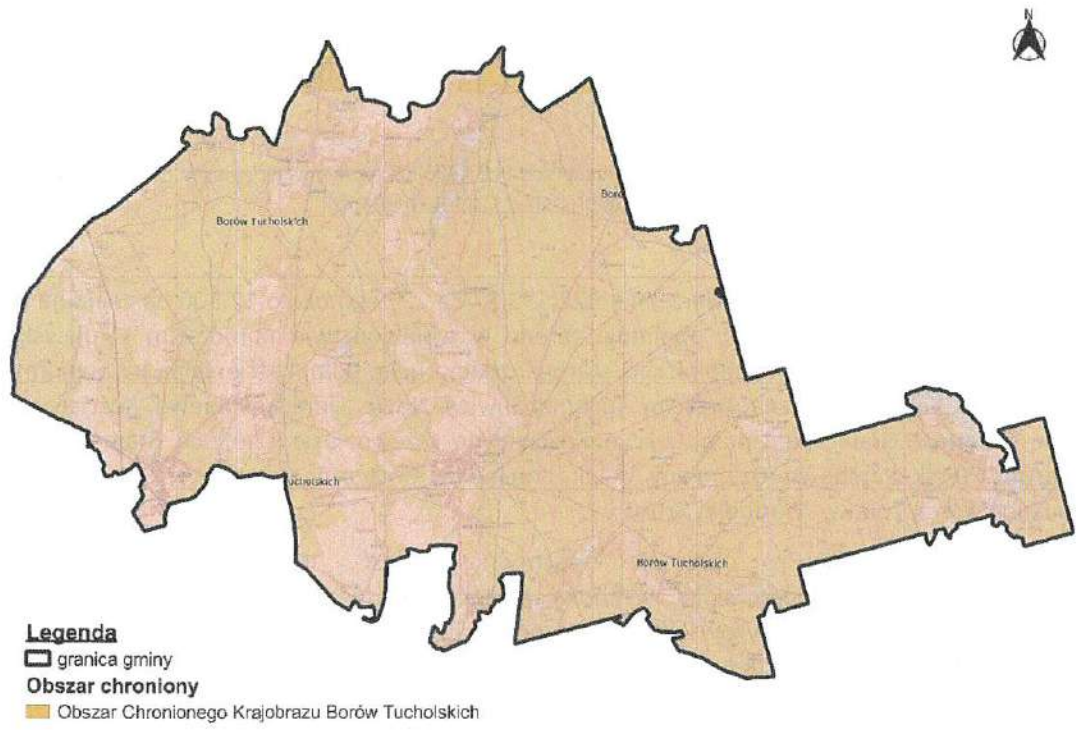
[13] Ibidem.

[14] Oznaczenie według https://mapa.korytarze.pl/. GKPn-16 - Główny Korytarz Północny o sygnaturze 16.

obejmuje tereny w województwie pomorskim w powiatach: starogardzkim i kościerskim w gminach: Czarna Woda, Kaliska, Osieczna, Skórcz, Karsin, Skórcz, Smętowo Graniczne, Osiek, Zblewo, Stara Kiszewa, Lubichowo, Starogard Gdański.

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich jest płaską równiną sandrową urozmaiconą przez dolinę rzeki Wdy oraz liczne zagłębienia wytopiskowe, "oczka" wodne oraz nieliczne jeziora rynnowe. Obszar ten porastają bory sosnowe z zachowanymi fragmentami starodrzewia np. rezerwat "Czapli Wierch" lub "Krzywe Koło w pętli Wdy". Teren Borów Tucholskich objęto ochroną głównie ze względu na bardzo rozległy i zwarty kompleks borów sosnowych, rosnących na właściwych im siedliskach. Stanowią one miejsce występowania licznych reliktów roślinności z okresu borealnego.

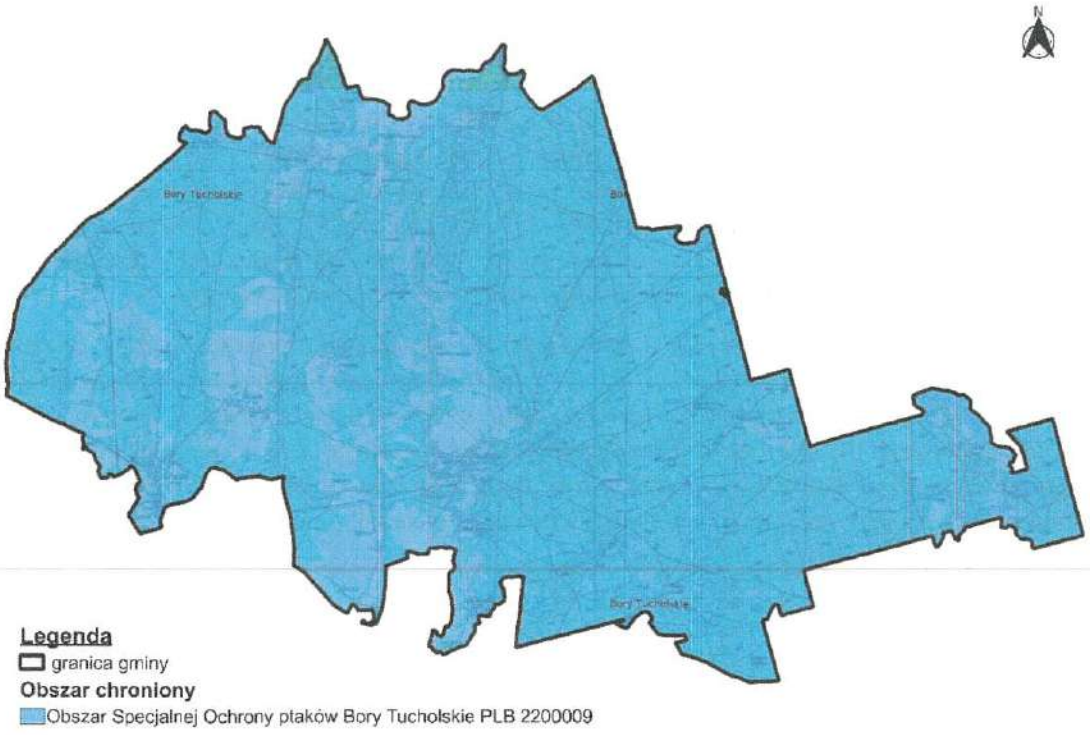
Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich to szczególne miejsce ochrony ptaków. Występuje tu m.in. bocian czarny (Ciconia nigra), cyranka (Anas querquedula), myszołów (Buteo buteo), derkacz (Crex crex), brzegówka (Riparia riparia), gąsiorek (Lanius collurio). Bardzo często można spotkać na ternie OCHK Borów Tucholskich jelenia europejskiego (Cervus elephus), dzika (Sus scrofa), sarnę (capareolus capreolus). Natomiast z drobnej zwierzyny objętej ochroną występuje tu: jeż wschodnioeuropejski, kret, ryjówki aksamitna i malutka, mroczek późny, nocek rudy oraz nocek duży, a także większy bóbr i wydra.

Ryc. 20. Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich w gminie Osieczna (opracowanie własne na podstawie map dostępnych w Internecie: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html?gpmap=gp0).

Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB 2200009

Obszar objęty ochroną na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków* (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.). Dla Obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych zawarty w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. *w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB 2200009* (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. poz. 1183).

Rys. 21. Zasięg Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB 2200009 (opracowanie własne na podstawie map dostępnych w Internecie: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html?gpmap=gp0).

Cały OSO Bory Tucholskie zajmuje powierzchnię 322.535,87 ha, z czego około 12.300 ha znajduje się w granicach gminy Osieczna. Obszar obejmuje tereny w województwie pomorskim i kujawsko-pomorskim w powiatach: świeckim, chojnickim, starogardzkim, tucholskim, kościerskim, bytowskim w gminach: Kęsowo, Kaliska, Osieczna, Drzycim, Tuchola, Śliwice, Nowe, Lipnica, Lubiewo, Kościerzyna, Studzienice, Smętowo Graniczne, Lipusz, Cekcyn, Kościerzyna, Jeżewo, Osie, Chojnice, Stara Kiszewa, Skórcz, Karsin, Czersk, Parchowo, Dziemiany, Osiek, Konarzyny, Gostycyn, Lubichowo, Czarna Woda, Bytów, Lniano, Skórcz, Zblewo, Warlubie, Brusy.

"Obszar Borów Tucholskich obejmuje wschodnią część makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. W jego skład wchodzą następujące mezoregiony: Bory Tucholskie, wschodnia część Równiny Charzykowskiej, północno-wschodnia część Pojezierza Krajeńskiego, północna część Doliny Brdy oraz północna część Wysoczyzny świeckiej. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe. Typowy obszar młodoglacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd. Wśród jezior liczne są jeziora przepływowe połączone z systemem wodnym Brdy; sporo jest jezior oligotroficznych i mezotroficznych, nieliczne są eutroficzne, a torfowiskom towarzyszą dystroficzne. W sumie jest ok. 60 jezior; największe Charzykowskie - 1363 ha, zaś najgłębsze Ostrowite - 43 m. Lasy (ok. 70% obszaru) to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łęgi i olsy. Liczne torfowiska. Grunty orne, łąki i pastwiska pokrywają ok. 15% terenu. Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd.

W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, tracz długodzioby (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy.W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku). Największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych. Bogata lichenoflora. Dobrze zachowane torfowiska i zbiorowiska leśne. Stanowiska licznych gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym gatunków reliktowych. Bogata chiropterofauna. (...)"[15]

W granicach OSO Bory Tucholskie 1,13% całej powierzchni stanowią rezerwaty, 25,79% parki krajobrazowe i 46,13% obszary chronionego krajobrazu. W granicach gminy Osieczna OSO stanowią tereny Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

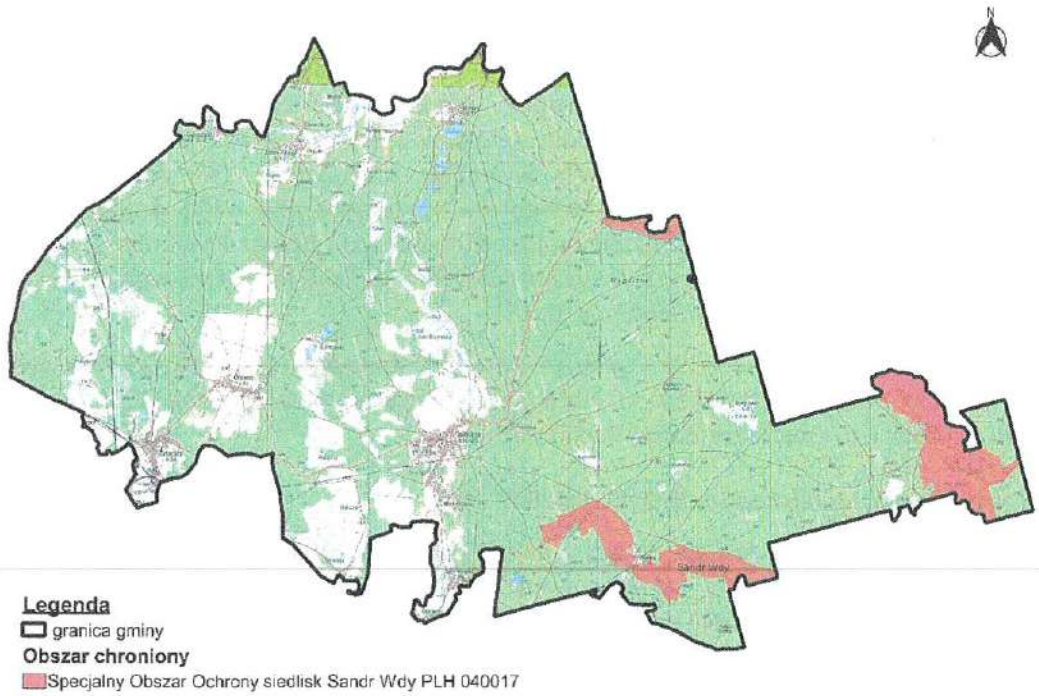
Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Sandr Wdy PLH040017

Obszar objęty jest ochroną na podstawie decyzji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny – Dz. U. L33/146 z 8.2.2011. Dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy obowiązuje plan zadań ochronnych zawarty w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 kwietnia 2014 r. *w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017* (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. poz. 1451) oraz w zarządzeniu zmieniającym z dnia 27 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. poz. 3277).

Cały OSO Bory Tucholskie zajmuje powierzchnię 7927,58 ha, z czego około 84,5 ha znajduje się w granicach gminy Osieczna. Obszar obejmuje tereny w województwie pomorskim i kujawsko-pomorskim w powiatach: świeckim, starogardzkim, w gminach: Osieczna, Osiek, Jeżewo, Osie, Lubichowo, Warlubie.

W granicach obszaru Natura 2000 Sandr Wdy 6,83% całej powierzchni stanowią rezerwaty, 59,47% parki krajobrazowe i 40,55% obszary chronionego krajobrazu. W granicach gminy Osieczna obszar stanowią tereny Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

[15] Informacje pochodzą ze Standardowego formularza danych Natura 2000 dostępnego w Internecie: http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/index.jsf [dostęp online: 23.03.2022r.].

Ryc. 22. Zasięg Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Sandr Wdy PLH 040017 ((opracowanie własne na podstawie map dostępnych w Internecie: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html?gpmap=gp0).

Pomniki przyrody na terenie gminy Osieczna

W granicach gminy Osieczna na podstawie Rozporządzenia Wojewody Gdańskiego z dnia 6 grudnia 1996 r. nr 6/96 objęto ochroną dwa drzewa:

- **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 3,8 m zlokalizowany w Klaninach, posesja 28, przy zabudowaniach właściciela, na terenie prywatnym, o nr rejestru wojewódzkiego 1001(G);
- **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 4,71 m zlokalizowany w Szlachcie, posesja 58 przy ul. 3 Maja, przy zabudowaniach właściciela, na terenie prywatnym, o nr rejestru wojewódzkiego 1002(G).

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Jako formę ochrony gatunkowej w Polsce można uznać korytarze ekologiczne, które według art. 5 ustawy o ochronie przyrody są obszarami umożliwiającymi migrację roślin, zwierząt lub grzybów.

Gmina Osieczna znajduje się w obszarze Korytarza Północnego (KPn) - w części Kaszubsko Południowej.

Korytarz Północny (KPn) łączy Puszczę Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z doliną Biebrzy, Puszczą Piską, lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem Iławskim. Przebiega przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Przechodząc przez Lasy Krajeńskie i Wałeckie, łączy się także z Lasami Drawskimi, a następnie dochodzi przez Puszczę Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Korytarz ekologiczny, do którego należy gmina, oznaczony GKPn-16[16] jest jednym z 7 korytarzy głównych, których rolą jest zapewnienie łączności ekologicznej w skali całego kraju oraz włączenie obszaru Polski

[16] Oznaczenie według https://mapa.korytarze.pl/. GKPn-16 - Główny Korytarz Północny o sygnaturze 16.

w paneuropejską sieć ekologiczną. Poniżej przedstawiono podział korytarzy ekologicznych w Polsce wprowadzony przez autorów pierwszego opracowania wykonanego dla Ministerstwa Środowiska (Umowa nr 13/N/2004 z dn 29 XII 2004 r.) w ramach realizacji programu Phare PL0105.02 „Wdrażanie Europejskiej Sieci Ekologicznej na terenie Polski" z 31 stycznia 2005 r.

Krajobraz kulturowy gminy

Obszar gminy Osieczna wyróżnia się niezwykle bogatym zasobem tradycyjnego budownictwa powstałego na przestrzeni XIX i XX w. dotyczy to zarówno specyficznego kształtowania przestrzeni ruralistycznej ja i swoistej, doskonale jeszcze zachowanej i w naturalny sposób kontynuowanej – tradycji budowlanej.

Na terenie gminy występuje kilka wsi o wysokim stopniu zachowania historycznego układu przestrzennego i zabytkowej substancji. Do najcenniejszych należy wieś Długie, gdzie nie tylko układ wsi ale niemal cała jej zabudowa zachowały historyczną formę o wybitnym walorze zabytkowym i etnograficznym. Spośród pozostałych zespołów ruralistycznych do najcenniejszych ze względu na stosunkowo dobry stopień zachowania historycznego układu i zabytkowej substancji należą wsie: Krówno Duże i Krówno Małe, których dodatkowym walorem jest malownicze usytuowanie w dolinie rzeki Prusiny, a także Klaniny (położone nad jeziorem o tej samej nazwie w dolinie rzeki Wdy) Osieczna, Osówek, Szlachta oraz śródleśna wieś Zdrójno. Do miejscowości o zabytkowych układach lecz o niskim stopniu zachowania struktury zabytkowej należą Zimne Zdroje i Jastrzębie.

Pohutnicze pochodzenie większości wsi na obszarze gminy Osieczna znajduje wyraz w sposobie ich rozplanowania: są to przeważnie wsie o układach nieregularnych, wielodrożnych (Osieczna, Szlachta, Klaniny, Zdrójno), często z czytelnym w układzie drożnym pierwotnym „zalążkiem" osadniczym w postaci trójkątnego placu bądź widlicowego układu dróg (tego typu układy posiadają jeszcze wsie: Jastrzębie, Duże Krówno, Klaniny). Jedynie wsie Osówek Długie posiadają układy ulicowe. W przypadku Osówka jest to układ wynikający z pierwotnego rolniczego charakteru wsi, we wsi Długie układ ten wydaje się wskazywać na rybacki charakter pierwotny osady. Na starych szlakach ukształtowanych w procesie historycznym opiera się dzisiejsza sieć komunikacyjna.

Tradycyjna zagroda na terenie gminy Osieczna to zagroda dwubudynkowa. Zagrody wielobudynkowe tj. z oddzielnymi budynkami mieszkalnymi, stodołą i inwentarskim występują tylko w najzamożniejszych gospodarstwach. W zabudowie wiejskiej dominuje typ zagrody z budynkiem mieszkalnym usytuowanym kalenicą równolegle do ulicy wiejskiej i z budynkiem gospodarczym zamykającym podwórze po przeciwnej stronie. Inne ustawienia budynków względem drogi są rozwiązaniami archaicznymi, albo wymuszonym swoistym usytuowaniem lub kształtem działki. Dom mieszkalny poprzedzał od strony drogi niewielki przegródek, zagrodzie towarzyszył też zazwyczaj niewielki sad. Od frontu sadzono często drzewa (dwa, rzadziej cztery) – przeważnie lipy, flankujące wejście i osłaniające ganek.

Tradycyjne budownictwo na terenie gminy Osieczna wznoszone było w całości z drewna. Posługiwano się techniką wznoszenia domów na zrąb (na narożach), ale okna i drzwi wstawiano „w słupy". Jest to tzw. Technika mieszan zrębkowo-sumikowo-łatkowa charakterystyczna dla budownictwa XIX w. w płn. Borach i na płd Kaszub i Kociewia. Domy posiadały dachy dwuspadowe o połaciach pochylonych o ca 45° Przykłady domów drewnianych wzniesionych o wyżej wspomnianej technice ciesielskiej lecz z dachami półpłaskimi (również dwuspadowymi) na wysokich ściankach kolankowych powstały przeważnie na przełomie XIX i XX w. czasami oryginalnie, ale często w wyniku przebudowy dachu stromego na starszych budynkach o dachu pierwotnie stromym. Szczyty domów deskowano pionowo podobnie jak i ścianki kolankowe. Dachy kryte były oryginalnie słomą, w przeszłości także gontem (dranicą) i wrzosem. Na dachach półpłaskich kładziono papę.

3.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

Rys historyczny[17]

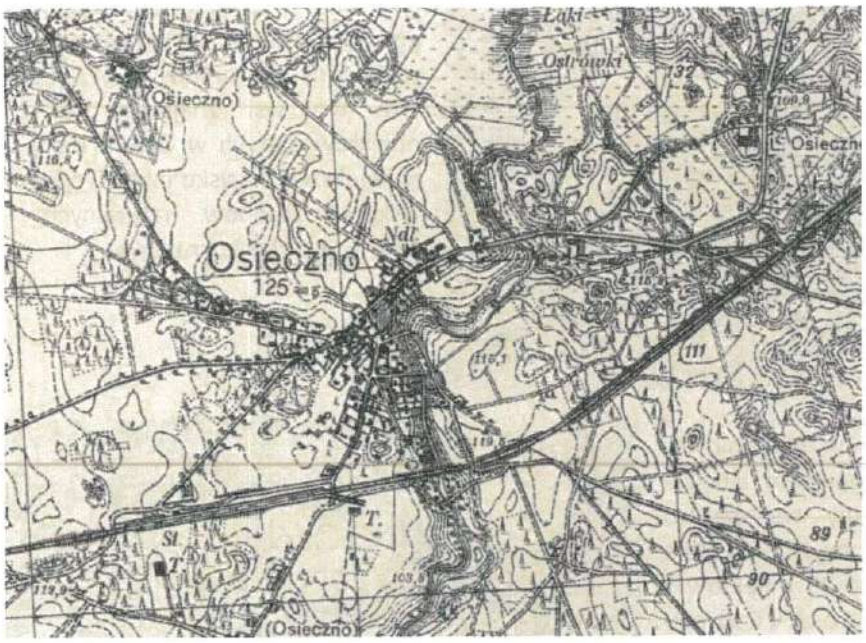
Osadnictwo na terenie gminy Osieczna w czasach historycznych zaczęło rozwijać się stosunkowo późno bo dopiero od XVII w., co wynikało z położenia tego obszaru w zwartym kompleksie Borów Tucholskich. Podstawą były nadania królewskie przeważnie na piece smolne. Do najstarszych należą osady położone w dolinie rzeki Wdy. Zimne Zdroje powstały w I poł. XVII w. lecz – zniszczone w czasie wojen szwedzkich – zostały ponownie zasiedlone w 1665 r. W Szlachcie założono piec smolny w 1717 r. zaś wieś Długie pod koniec XVII w. – w 1789 r. istniała tu nowa osada składająca się z dwóch domostw. Pozostałe wsie powstały zapewne w tym samym czasie na wypaleniskach wokół pieców smolnych, w pobliżu cieków wodnych, choć historyczne wiadomości o nich pochodzą dopiero z XIX w., kiedy – wraz z rozwojem industrialnym kraju – zaczął się rozwijać przemysł drzewny i gospodarka leśna. W terenie natrafiono na ślady osadnictwa neolitycznego oraz grobów skrzynkowych (Starzyska). Prawdopodobnie istniał tu gród(ek) wczesnośredniowieczny, w wiekach XIV-XIX były tu piece smolne (resztki jednego z nich, I km na północ od agronomówki). 1,2 km na północ od agronomówki zachowały się ślady grobów żołnierzy napoleońskich. Wieś nawiedzały w przeszłości liczne pożary, z których ostatni w 1971 r. zniszczył budynki 7 gospodarzy w centrum wsi. Przetrwały wspomnienia o areszcie gminnym, specjalnie urządzonym w stodole przynależnej do plebanii, oraz o aresztach tymczasowych w podpiwniczeniu leśn. Leśny Dwór i w pomieszczeniach biura Amtskommissarza przy dawnej ul. Świerczewskiego 9 w Osiecznej (Kościuszki), w których hitlerowcy bezprawnie więzili, a nawet mordowali Polaków. Istniała Komenda Gminna Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski" (Niemczyk), na polecenie której m.in. dokonano na stacji w Osiecznej dywersji kolejowej 12.11.1943 r. Po wojnie wieś się rozbudowała o nowe osiedla mieszkaniowe. Powstały m.in. nowy zespół magazynów, wielobranżowy pawilon handlowy i biura GS, Dom Kultury, nowa szkoła, agronomówka, remiza strażacka i Ośrodek Zdrowia. Powstała wielobranżowa SKR. Wieś i okolice otrzymały światło elektryczne (1962 r.). Istotną rolę w funkcjonalno – przestrzennym przekształceniu się układu, który nosi cechy układu wieloogniskowego była zabudowana w początkach XX wieku linia kolei żelaznej w relacji Szlachta – Skórcz. Odtąd procesy rozwojowe uległy znacznemu zróżnicowaniu i ożywieniu gospodarczemu, a wsie, w których zbudowano stacje kolejowe tj. Szlachta i Osieczna przekształciły się w główne ogniwa struktury osadniczej gminy. Zaczęły tam powstawać drobne zakłady przetwórstwa drzewnego i rolniczego. Zaczęto również wykorzystywać skromne zasoby kopalin (żwir, piasek), na bazie których powstały wytwórnie materiałów budowlanych.

Na terenie gminy występuje kilka wsi o wysokim stopniu zachowania historycznego układu przestrzennego i zabytkowej substancji. Do najcenniejszych należy wieś Długie, gdzie nie tylko układ wsi ale niemal cała jej zabudowa zachowały historyczną formę o wybitnym walorze zabytkowym i etnograficznym. Spośród pozostałych zespołów ruralistycznych do najcenniejszych ze względu na stosunkowo dobry stopień zachowania historycznego układu i zabytkowej substancji należą wsie: Krówno Duże i Krówno Małe, których dodatkowym walorem jest malownicze usytuowanie w dolinie rzeki Prusiny, a także Klaniny (położone nad jeziorem o tej samej nazwie w dolinie rzeki Wdy) Osieczna, Osówek, Szlachta oraz śródleśna wieś Zdrójno. Do miejscowości o zabytkowych układach lecz o niskim stopniu zachowania struktury zabytkowej należą Zimne Zdroje i Jastrzębie. Do najcenniejszych obiektów zabytkowych na obszarze gminy Osieczna należy pochodzący z około z 1800 r. dom mieszkalny nr 7 z podcieniem wnękowym w miejscowości Długie – obiekt ten został wpisany do rejestru zabytków woj. Pomorskiego (pozycja nr 843).

17 Na podstawie informacji zawartych w „Gminnym Programie Opieki Nad Zabytkami Gminy Osieczna na lata 2015-2018" – uchwalony uchwałą Nr X/52/2015 Rady Gminy Osieczna z dn. 17 listopada 215 r.

Charakterystyka poszczególnych miejscowości

(Ryc. 23-34. Wykorzystano fragmenty map – WIG z roku 1933 pochodzące z serwisu www.mapy.eksploracja.pl)

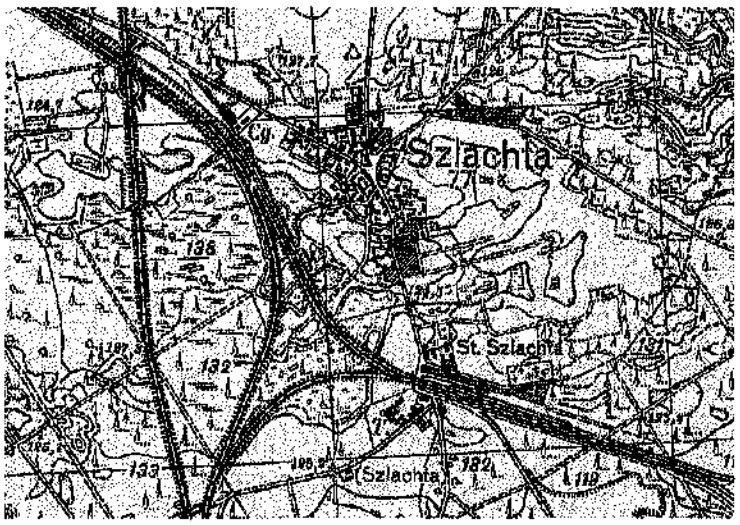

Osieczna – wieś położona w południowej części gminy nad rzeką Prusiną, o układzie wsi wielodrożnej. Układ wsi zachowany. We wsi znajduje się 56 obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

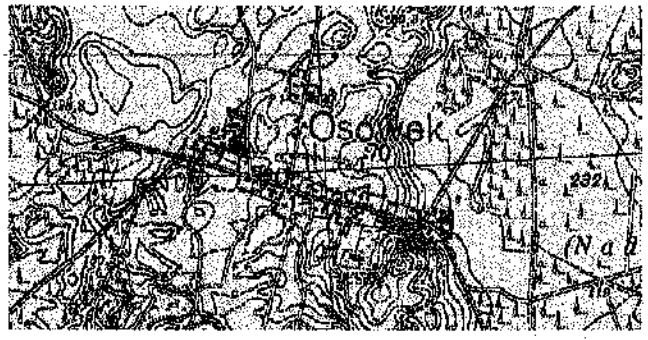

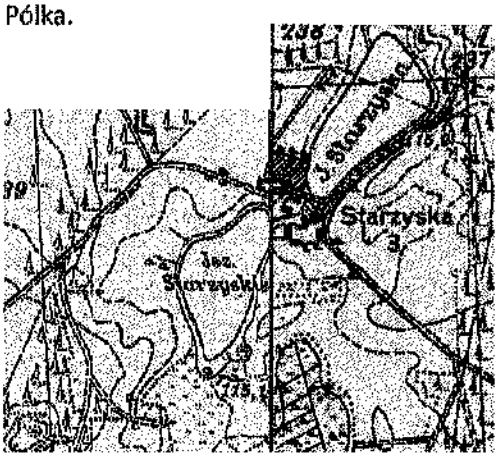
Małe Krówno i Duże krówno – wsie położone na południe od Osiecznej. **Małe Krówno** położone w bezpośrednim sąsiedztwie Osiecznej, to wieś wielodrożna o rozproszonym układzie. We wsi znajduje się 14 obiektów ujętych w GEZ. Zauważalny jest nacisk inwestycyjny wskutek czego następuje „rozciąganie się" miejscowości. **Duże Krówno** położone dalej na południe, to dawna wieś ulicowa złożona z dużych zagród. Duży nacisk inwestycyjny powoduje „rozciąganie się" wsi w kierunku pn-pd. We wsi znajduje się 8 obiektów ujetych w GEZ.

Szlachta – wieś położona w południowo-zachodniej części gminy, stanowiąca drugi co do wielkości ośrodek społeczno-gospodarczy gminy. Układ wielodrożny wsi zachodany i chroniony w GEZ. Poza tym we wsi znajduje się 29 obiektów ujetych w GEZ. Wieś o o największym nacisku inwestycyjnym wskutek zasobów naturalnych – tereny wydobycia kruszywa.

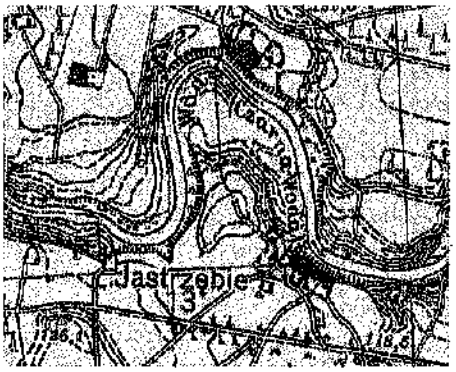
Osówek – wieś położona w południowo-zachodniej części gminy o typowym układzie ulicówki. Układ ruralistyczny wsi bardzo dobrze zachowany, chroniony w GEZ. Poza tym w GEZ figuruje jeszcze 29 obiektów z obszaru wsi oraz 3 obiekty z osady Osówek-Pólka.

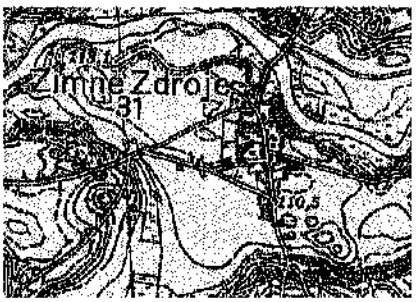

Starzyska – niewielka wieś położona w centralnej części gminy, pomiędzy dwoma jeziorami. Wieś stanowi kilka zagród położonych wzdłuż ulicy. Układ wsi zachowany.

Jastrzębie i Zimne Zdroje – położone nad rzeką Wdą, w północnej części gminy. **Jastrzębie** – niewielka wieś składająca się z kilku większych zagród. We wsi znajduja się 3 obiekty figurujące w GEZ.

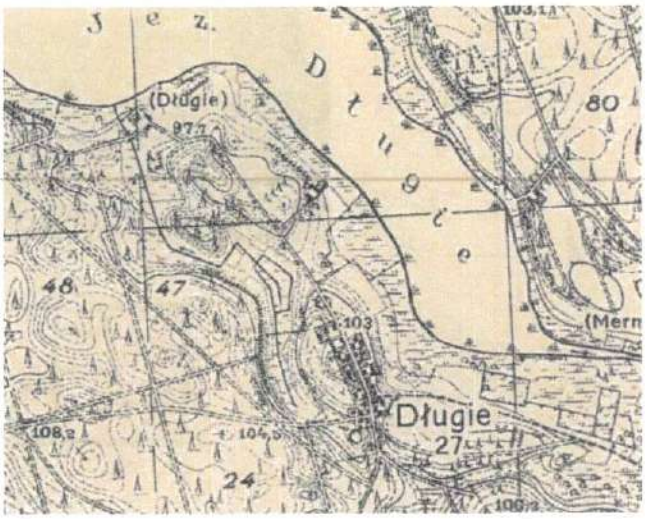

Zimne Zdroje – wieś o układzie wielodrożnym, złożona z większych zagród. Układ wsi zachowany. We wsi znajduje się 6 obiektów figurujących w GEZ.

Klaniny – wieś położona w północnej części gminy nad Jeziorem Klanińskim, o układzie wielodrożnicy. Uład ruralistyczny wsi zachowany, chroniony w GEZ. Poza tym w GEZ figuruje jeszcze 19 obiektów z obszaru wsi.

Długie – wieś położona we wschodniej części gminy, nad Jeziorem Długie. Wieś o typowym układzie ulicówki. Uład ruralistyczny wsi bardzo dobrze zachowany, chroniony w GEZ. Poza tym w GEZ figuruje jeszcze 11 obiektów z obszaru wsi. Wieś o bardzo wysokich walorach kulturowych: układ ruralistyczny zabudowa bardzo dobrze zachowana. We wsi znaduje się jedyny obiekt w gminie wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Cisiny – niewielka wieś położona we wschodnim krańcu gminy, o typpwym układzie ulicowym, dobrze zachowanym. We wsi znajdują się 2 obiekty figurujące w GEZ.

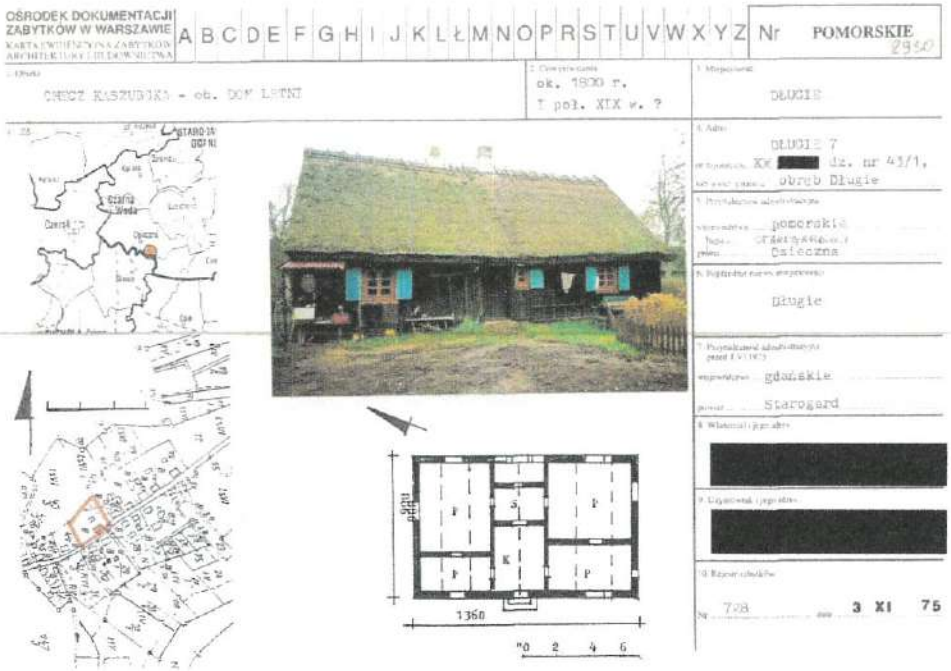

Zdrójno – wieś położona w południowej części gminy nad rzeką Brzezianek, o układzie wielodrożnym. We wsi znajdują się 3 obiekty figurujące w GEZ.

Obiekty w wojewódzkim rejestrze zabytków

Do rejestru zabytków województwa pomorskiego wpisany jest tylko jeden obiekt z terenu gminy Osieczna: jest to **dom mieszkalny nr 7** z podcieniem wnękowym w miejscowości **Długie**. Jest to tradycyjna drewniana **południowokaszubska checz** w I połowy XIX wieku, może z około 1800 roku. obiekt ten wpisany do rejestru zabytków woj. Pomorskiego na pozycji nr 843.

Ryc. 35. Biała karta zabytku – domu z miejscowości Długie, wpisanego do rejestru zabytków województwa pomorskiego z 2000 roku, autor J. Czyszek. Źródło: www.zabytek.pl

Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków

W Gminie Osieczna najliczniejszą grupę zabytków stanowi zabudowa mieszkalna, budynki gospodarcze, szkoły, budynki leśniczówek i kapliczki przydrożne. W Gminnej Ewidencji Zabytków figurują 202 obiekty.

Tab. 5. Lista obiektów ujętych w ewidencji zabytków gminy Osieczna

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
1.	Cisiny	Cisiny 3	dom mieszkalny	1902 r.
2.	Cisiny	Cisiny 4	dom mieszkalny	1870 r.
3.	Długie	Długie	układ ruralistyczny wsi	XV w.
4.	Długie	Długie 1	leśniczówka "Długie" i budynek gospodarczy	XIX/XX w.
5.	Długie	Długie 5	dom mieszkalny	poł. XIX w
6.	**Długie**	**Długie 7**	**dom mieszkalny - ujęty w GEZ i WEZ; wpisany do Rejestru Zabytków województwa Pomorskiego**	**1800 r.**
7.	Długie	Długie 8	dom mieszkalny, budynek gospodarczy	II poł. XIX w.
8.	Długie	Długie 9	dom mieszkalny	3 ćw. XIX w.
9.	Długie	Długie 10	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	pocz. XIX w.
10.	Długie	Długie 11	dom mieszkalny	pocz. XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
11.	Długie	Długie 12	Szkoła Podstawowa, obecnie budynek mieszkalny, świetlica wiejska	1900 r.
12.	Długie	Długie 15	dom mieszkalny	1914 r.
13.	Długie	Długie 16	dom mieszkalny	II poł. XIX w.
14.	Długie	Długie 21	dom mieszkalny i 2 budynki gospodarcze	XIX w.
15.	Duże Krówno	Duże Krówno u wylotu wsi na południe	kapliczka przydrożna	1893 r.
16.	Duże Krówno	Duże Krówno obok budynku nr 34	figura Matki Boskiej	I poł. XX w.
17.	Duże Krówno	Duże Krówno 33	dom mieszkalny	XX w.
18.	Duże Krówno	Duże Krówno 38	dom mieszkalny	XIX w.
19.	Duże Krówno	Duże Krówno 42	dom mieszkalny	I poł. XX w.
20.	Duże Krówno	Duże Krówno 43	dom mieszkalny	I poł. XX w.
21.	Duże Krówno	Duże Krówno 44	dom mieszkalny	XIX w.
22.	Duże Krówno	Duże Krówno 46	dom mieszkalny	I poł. XX w.
23.	Jastrzębie	Jastrzębie 5	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	XIX w.
24.	Jastrzębie	Jastrzębie 8	dom mieszkalny	II poł. XIX w.
25.	Jastrzębie	Jastrzębie przy drodze gminnej nr 240049 G	kapliczka przydrożna	1934 r.
26.	Klaniny	Klaniny	układ ruralistyczny wsi	XV w.
27.	Klaniny	Klaniny 5	dom mieszkalny	I poł. XX w.
28.	Klaniny	Klaniny 9	dom mieszkalny	I poł. XX w.
29.	Klaniny	Klaniny 14	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	XIX w.
30.	Klaniny	Klaniny 17	dom mieszkalny	XIX w.
31.	Klaniny	Klaniny 18	dom mieszkalny	I poł. XX w.
32.	Klaniny	Klaniny 20	dom mieszkalny	XIX w.
33.	Klaniny	Klaniny 21	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	XIX w.
34.	Klaniny	Klaniny 27	dom mieszkalny	I poł. XX w.
35.	Klaniny	Klaniny 28	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	XIX/XX w.
36.	Klaniny	Klaniny 30	dom mieszkalny	I poł. XX w.
37.	Klaniny	Klaniny 31	dom mieszkalny	I poł. XX w.
38.	Klaniny	Klaniny 34	dom mieszkalny	I poł. XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
39.	Klaniny	Klaniny 35	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	I poł. XX w.
40.	Klaniny	Klaniny 38	Szkoła Podstawowa, obecnie mieszkanie, sklep, świetlica wiejska	XIX/XX w.
41.	Klaniny	Klaniny 39	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	1796 r.
42.	Klaniny	Klaniny 40	dom mieszkalny	I poł. XX w.
43.	Klaniny	Klaniny 41	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	I poł. XX w.
44.	Klaniny	Klaniny 46	dom mieszkalny	I poł. XX w.
45	Klaniny	Klaniny 48	dom mieszkalny	I poł. XX w.
46.	Klaniny	przy wyjeździe z wsi w kierunku Zimne Zdroje	krzyż przydrożny	1903 r.
47.	Osieczna	Osieczna 15, Leśn. Leśny Dwór	leśniczówka "Leśny Dwór"	k. XIX w., przebud. w l. 90-tych XX w., moder. w 2012 r.
48.	Osieczna	Osieczna 15, Leśn. Leśny Dwór	obora leśniczówki "Leśny Dwór", obecnie budynek gospodarczy - garaż	k. XIX w., przebud. w l. 90-tych XX w.
49.	Małe Krówno	Małe Krówno	układ ruralistyczny wsi	brak danych
50.	Małe Krówno	obok domu nr 9	kapliczka przydrożna - figura Chrystusa i Matki Boskiej	1946 r.
51.	Małe Krówno	Małe Krówno 8	dom mieszkalny	k. XIX w.
52.	Małe Krówno	Małe Krówno 9	dom mieszkalny	k. XIX w.
53.	Małe Krówno	Małe Krówno 11	dom mieszkalny	XIX w.
54.	Małe Krówno	Małe Krówno 12	dom mieszkalny	XIX w.
55.	Małe Krówno	Małe Krówno 15	dom mieszkalny	XIX w.
56.	Małe Krówno	Małe Krówno 18	dom mieszkalny	XIX w.
57.	Małe Krówno	Małe Krówno 23	dom mieszkalny	XIX w.
58.	Małe Krówno	Małe Krówno 26	dom mieszkalny	I poł. XIX w.
59.	Małe Krówno	Małe Krówno 28	dom mieszkalny	XIX w.
60.	Małe Krówno	Małe Krówno 30	dom mieszkalny	XIX w.
61.	Małe Krówno	Małe Krówno 31	dom mieszkalny	XIX/XX w.
62.	Małe Krówno	Małe Krówno 31a	Szkoła Podstawowa, obecnie budynek mieszkalny	pocz. XX w.
63.	Małe Krówno	Małe Krówno 31a	budynek gospodarczy przy Szkole Podstawowej	pocz. XX w.
64.	Nowy Dwór	Nowy Dwór 17	dom mieszkalny osady leśnej "Nowy Dwór"	XIX/XX w.
65.	Nowy Dwór	Nowy Dwór 18	leśniczówka "Nowy Dwór"	XIX/XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
66.	Nowy Dwór	Nowy Dwór 18	obora leśniczówki "Nowy Dwór"	XIX/XX w.
67.	Nowy Dwór	Nowy Dwór 18	stodoła leśniczówki "Nowy Dwór"	XIX/XX w.
68.	Osieczna	centrum wsi	kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	I. 20-te XX w.
69.	Osieczna	na początku alei prowadzącej do kościoła	figura Chrystusa	I. 20-te XX w.
70.	Osieczna	Os. Ks. Fr. Czaplińskiego 4	plebania	I. 20-te XX w.
71.	Osieczna	teren cmentarza położonego w pobliżu kościoła	kaplica cmentarna cmentarza katolickiego	I. 20-te XX w.
72.	Osieczna	Osieczna	leśniczówka	k. XIX w.
73.	Osieczna	Osieczna 13	dom mieszkalny "Sekretarzówka"	k. XIX w.
74.	Osieczna	Osieczna 13	obora stodoła w zespole osady leśnej "Sekretarzówka"	k. XIX w.
75.	Osieczna	Czerska 3	dom mieszkalny	I poł. XX w.
76.	Osieczna	Dworcowa 1	dom mieszkalny	XIX/XX w.
77.	Osieczna	Dworcowa 2	dom mieszkalny	XIX/XX w.
78.	Osieczna	Dworcowa 3	dom mieszkalny	XIX w.
79.	Osieczna	Dworcowa 9	dom mieszkalny	I poł. XX w.
80.	Osieczna	Dworcowa 18	dom mieszkalny	I poł. XX w.
81.	Osieczna	Dworcowa 22	dom mieszkalny	I poł. XX w.
82.	Osieczna	Dworcowa 28	dom mieszkalny	I poł. XX w.
83.	Osieczna	Dworcowa 29	dom mieszkalny	I poł. XX w.
84.	Osieczna	Dworcowa 30	dworzec PKP	pocz. XX w.
85.	Osieczna	Kościuszki 4	dom mieszkalny	1925 r.
86.	Osieczna	Kościuszki 5	nadleśnictwo, obecnie dom mieszkalny	XIX/XX w.
87.	Osieczna	Kościuszki 5	2 budynki gospodarcze obora / chlewnia i drewniana stodoła	XIX/XX w.
88.	Osieczna	Kościuszki 8	dom mieszkalny	XIX w.
89.	Osieczna	Kościuszki 14	dom mieszkalny	XIX/XX w.
90.	Osieczna	Kościuszki 20	dom mieszkalny	I poł. XX w.
91.	Osieczna	Kościuszki 21	dom mieszkalny	XIX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
92.	Osieczna	Kościuszki 22	dom mieszkalny	pocz. XX w.
93.	Osieczna	Kościuszki 26	dom mieszkalny	XIX/XX w.
94.	Osieczna	Kościuszki 29	dom mieszkalny	XIX/XX w.
95.	Osieczna	Kościuszki 38	posterunek milicji obywatelskiej, siedziba GRN, Poczta Polska, obecnie budynek mieszkalny	pocz. XX w.
96.	Osieczna	Kościuszki 42	dom mieszkalny	pocz. XX w.
97.	Osieczna	Kościuszki 44	dom mieszkalny	pocz. XX w.
98.	Osieczna	Kościuszki 49	dom mieszkalny	pocz. XX w.
99.	Osieczna	Mickiewicza 2	dom mieszkalny	1932 r.
100.	Osieczna	Mickiewicza 4	dom mieszkalny	poł. XX w.
101.	Osieczna	Mickiewicza 5	dom mieszkalny	pocz. XX w.
102.	Osieczna	Mickiewicza 6	dom mieszkalny	pocz. XX w.
103.	Osieczna	Mickiewicza 12	dom mieszkalny	I poł. XX w.
104.	Osieczna	Mickiewicza 14	dom mieszkalny	I poł. XX w.
105.	Osieczna	Mickiewicza 15	dom mieszkalny	I poł. XX w.
106.	Osieczna	Mickiewicza 18	dom mieszkalny	I poł. XX w.
107.	Osieczna	Młyńska 1a	dom mieszkalny	XIX/XX w.
108.	Osieczna	Młyńska 4	dom mieszkalny	I poł. XX w.
109.	Osieczna	Młyńska 10	dom mieszkalny	I poł. XX w.
110.	Osieczna	Młyńska 15	dom mieszkalny	I poł. XX w.
111.	Osieczna	Sienkiewicza 1	dom mieszkalny	I poł. XX w.
112.	Osieczna	Sienkiewicza 6	dom mieszkalny	I poł. XX w.
113.	Osieczna	Sienkiewicza 9	dom mieszkalny	I poł. XX w.
114.	Osieczna	Sienkiewicza 11	dom mieszkalny	I poł. XX w.
115.	Osieczna	Sienkiewicza 17	dom mieszkalny	I poł. XX w.
116.	Osieczna	Sienkiewicza 18	dom mieszkalny	I poł. XX w.
117.	Osieczna	Sienkiewicza 20	dom mieszkalny	I poł. XX w.
118.	Osieczna	Podgórna 2	dom mieszkalny	XIX/XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
119.	Osieczna	Podgórna 3	dom mieszkalny	XIX/XX w.
120.	Osieczna	Podgórna 7	dom mieszkalny	k. XIX w.
121.	Osieczna	Plac 1000-lecia 2	dom mieszkalny	k. XIX w.
122.	Osieczna	Plac 1000-lecia 3	dom mieszkalny	k. XIX w.
123.	Osówek	Osówek	układ ruralistyczny wsi	XIV w.
124.	Osówek	Osówek 7	dom mieszkalny	I poł. XX w.
125.	Osówek	Osówek 10	dom mieszkalny	I poł. XX w.
126.	Osówek	Osówek 11	dom mieszkalny	I poł. XX w.
127.	Osówek	Osówek 12	dom mieszkalny	I poł. XX w.
128.	Osówek	Osówek 18	dom mieszkalny	brak danych
129.	Osówek	Osówek 19	dom mieszkalny	XIX w.
130.	Osówek	Osówek 20	dom mieszkalny	XIX w.
131.	Osówek	Osówek 23	dom mieszkalny	I poł. XX w.
132.	Osówek	Osówek 29	dom mieszkalny	I poł. XX w.
133.	Osówek	Osówek 33	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	1908 r.
134.	Osówek	Osówek 36	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	I poł. XX w.
135.	Osówek	Osówek 38	dom mieszkalny	XIX/XX w.
136.	Osówek	Osówek 39	dom mieszkalny	I poł. XX w.
137.	Osówek	Osówek 42	dom mieszkalny	I poł. XX w.
138.	Osówek	Osówek 43	dom mieszkalny	II poł. XIX w.
139.	Osówek	Osówek 48	dom mieszkalny	XIX/XX w.
140.	Osówek	Osówek 53	dom mieszkalny	XIX/XX w.
141.	Osówek	Osówek 69	dom mieszkalny	II poł. XIX w.
142.	Osówek	Osówek 72	dom mieszkalny	XIX/XX w.
143.	Osówek	Osówek 73	dom mieszkalny, sklep	XIX/XX w.
144.	Osówek	Osówek 75	dom mieszkalny	XIX w.
145.	Osówek	Osówek 79	dom mieszkalny	XIX/XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
146.	Osówek	Osówek 80, 80a	dom mieszkalny	XIX w.
147.	Osówek	Osówek 82	dom mieszkalny	I poł. XX w.
148.	Osówek	Osówek 83	dom mieszkalny	XIX/XX w.
149.	Osówek	Osówek 85a	dom mieszkalny	XIX/XX w.
150.	Osówek	Osówek 85	dom mieszkalny	I poł. XX w.
151.	Osówek-Pólka	Osówek 96	dom mieszkalny	XIX w.
152.	Osówek-Pólka	Osówek 97	dom mieszkalny	XIX w.
153.	Osówek-Pólka	Osówek 98	dom mieszkalny	XIX w.
154.	Osówek-Pólka	Osówek 99	dom mieszkalny	XIX w.
155.	Osówek	obok domu nr 80	kapliczka przydrożna	1945-46 r.
156.	Osówek	obok domu nr 10	kapliczka przydrożna	1945 r.
157.	Osieczna	Osieczna 16, Leśn. Owcze Błota	leśniczówka „Owcze Błota"	l. 80-te XIX w., przebud. w l. 90-tych XX w.
158.	Osieczna	Osieczna 16, leśn. Owcze Błota	obora leśniczówki „Owcze Błota" obecnie budynek gospodarczy + garażowy	l. 80-te XIX w.
159.	Szlachta	Szlachta	układ ruralistyczny wsi	XV w.
160.	Szlachta	3-go Maja 77	kościół pw. Najświętszego Serca Jezusowego	I poł. XX w.
161.	Szlachta	3-go Maja 77	budynek gospodarczy plebanii i kościoła parafialnego	I poł. XX w.
162.	Szlachta	3-go Maja 77	dom mieszkalny, obecnie biblioteka parafialna	XIX/XX w.
163.	Szlachta	3-go Maja 77	plebania parafii kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusowego, dawniej karczma	I poł. XX w.
164.	Szlachta	3-go Maja 43	dom mieszkalny	I poł. XX w.
165.	Szlachta	3-go Maja 53	dom mieszkalny	XIX/XX w.
166.	Szlachta	3-go Maja 55	dom mieszkalny	I poł. XX w.
167.	Szlachta	3-go Maja 60	dom mieszkalny	I poł. XX w.
168.	Szlachta	3-go Maja 71	dom mieszkalny	I poł. XX w.
169.	Szlachta	11-go Listopada 8	dom mieszkalny i budynek gospodarczy	I poł. XX w.
170.	Szlachta	Szlachta	dworzec PKP	pocz. XX w.
171.	Szlachta	naprzeciw dworca PKP	figura Matki Boskiej	I poł. XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
172.	Szlachta	cmentarz katolicki za dworcem PKP po lewej stronie	kaplica cmentarna	I poł. XX w.
173.	Szlachta	obok budynku Okrężna 1	kapliczka przydrożna	I poł. XX w.
174.	Szlachta	Boczna 3	dom mieszkalny	I poł. XX w.
175.	Szlachta	Ceramiczna 1	dom mieszkalny	XX w.
176.	Szlachta	Ceramiczna 2	dom mieszkalny	XX w.
177.	Szlachta	Ceramiczna 5	dom mieszkalny	XIX w.
178.	Szlachta	Dolna 1	dom mieszkalny	XIX/XX w.
179.	Szlachta	Leśna 1a	dom mieszkalny	XIX/XX w.
180.	Szlachta	Łąkowa 4	dom mieszkalny	I poł. XX w.
181.	Szlachta	Okrężna 1	dom mieszkalny	I poł. XX w.
182.	Szlachta	Okrężna 7	dom mieszkalny	II poł. XIX w.
183.	Szlachta	Przemysłowa 1	dom mieszkalny	pocz. XX w.
184.	Szlachta	Przemysłowa 2	dom mieszkalny, dawniej dom właściciela tartaku	pocz. XX w.
185.	Szlachta	Przemysłowa 2b	budynek tartaku	pocz. XX w.
186.	Szlachta	Przemysłowa 2b	budynek warsztatów tartaku, komin	pocz. XX w.
187.	Szlachta	Przemysłowa 3	dom mieszkalny	pocz. XX w.
188.	Osieczna	przy wyjeździe z Osiecznej w kierunku Zdrójna	wiadukt kolejowy	XIX/XX w.
189.	Zdrójno	przy wjeździe do wsi z kierunku Osiecznej	kapliczka przydrożna	1934 r.
190.	Zdrójno	Zdrójno 4	dom mieszkalny	XIX w.
191.	Zdrójno	Zdrójno 11	dom mieszkalny	XIX w.
192.	Zdrójno	Zdrójno 13	dom mieszkalny	1864 r.
193.	Zimne Zdroje	Zimne Zdroje obok szkoły	kapliczka przydrożna	1934 r.
194.	Zimne Zdroje	Zimne Zdroje 12	dom mieszkalny	XX w.
195.	Zimne Zdroje	Zimne Zdroje 18	dom mieszkalny	II poł. XIX w.
196.	Zimne Zdroje	Zimne Zdroje 26	Szkoła Podstawowa, obecnie budynek mieszkalny z świetlicą wiejską	XIX/XX w.
197.	Zimne Zdroje	Zimne Zdroje 26	budynek gospodarczy	XIX/XX w.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Chronologia
198.	Zimne Zdroje	Zimne Zdroje 33	dom mieszkalny	XX w.
199.	Długie	północno-zachodni kraniec wsi	grób żołnierza polskiego	1944 r.
200.	Osieczna	północny kraniec wsi, przy drodze Borzechowo-Szlachta na osi kościoła w Osiecznej	cmentarz katolicki	ok. 1930 r.
201.	Szlachta	południowo-wschodnia strona wsi, przy torach kolejowych w pobliżu dworca na skraju lasu, przy drodze do Osiecznej	cmentarz katolicki	ok. 1920 r.
202.	Szlachta	3-go Maja, na placu przy kościele	Figura Chrystusa dźwigającego krzyż	lata 50. XX wieku

Obszar gminy Osieczna wyróżnia się bogatym zasobem tradycyjnego budownictwa powstałego na przestrzeni XIX i X w. Dotyczy to zarówno specyficznego kształtowania przestrzeni ruralistycznej jak i swoistej, doskonale jeszcze zachowanej i w naturalny sposób kontynuowanej - tradycji budowlanej.

Tradycyjne budownictwo na terenie gminy Osieczna wznoszone było w całości z drewna. Posługiwano się techniką wznoszenia domów na zrąb (na narożach), ale okna i drzwi wstawiano „w słupy". Jest to tzw. technika mieszana zrębowo-sumikowo-łątkowa charakterystyczna dla budownictwa XIX w. w płn. Borach i na płd. Kaszub i Kociewia. Domy posiadały dachy dwuspadowe o połaciach pochyłonych o 45°. Przykłady domów drewnianych wzniesionych w wyżej wspomnianej technice ciesielskiej lecz z dachami półpłaskimi (również dwuspadowymi) na wysokich ściankach kolankowych powstały przeważnie na przełomie XIX i XX w. czasami oryginalnie, ale często w wyniku przebudowy dachu stromego na starszych budynkach o dachu pierwotnie stromym. Szczyty domów deskowano pionowo podobnie jak ścianki kolankowe. Dachy kryte były oryginalnie słomą w przeszłości także gontem (dranicą) i wrzosem. Na dachach półpłaskich kładziono Papę. Budownictwo ludowe w gminie Osieczna posługiwało się też dekoracją architektoniczną — były to: drewniane opaski wokółokienne niekiedy ozdobnie wycinane lub proste z trójkątnie zwieńczoną deską nadokienną okiennice płycinowe, stolarka drzwiowa, profilowane końcówki belek stropowych i krokwi, wycięte ozdobnie lub podparte profilowaną deską dolne partie pionowego odeskowania szczytów i ścianek kolankowych. Elementem charakterystycznym dla regionu i bogato zdobionym były kryte dwuspadowymi daszkami, wsparte na słupkach ganki wejściowe dostawiane tak od strony ulicy jak i od podwórza, Obok domów drewnianych na obszarze gminy występuje tez budownictwo tradycyjne z Orly — przeważni są to budynki małe o zredukowanym, programie funkcjonalnym oraz budynki inwentarskie.

Tradycyjna zagroda na terenie gminy Osieczna to zagroda dwubudynkowa. Zagrody wielobudynkowe tj. z oddzielnymi budynkami mieszkalnym, stodołą i inwentarskim występują tylko w najzamożniejszych gospodarstwach. W zabudowie wiejskiej dominuje typ zagrody z budynkiem mieszkalnym usytuowanym kalenicą równolegle do ulicy wiejskiej i z budynkiem gospodarczym zamykającym podwórze po przeciwnej stronie. Inne ustawienia budynków względem drogi są rozwiązaniami archaicznymi, albo wymuszonym swoistym usytuowaniem lub kształtem działki. Dom mieszkalny poprzedzał od strony drogi niewielki przedogródek, zagrodzie towarzyszył tez zazwyczaj niewielki sad Od frontu sadzono często drzewa (dwa, rzadziej cztery) — przeważnie lipy, flankujące wejście i osłaniające ganek.

Program Opieki nad Zabytkami

Gmina posiada Program Opieki nad Zabytkami uchwalony Uchwałą nr III/16/2024 Rady Gminy Osieczna z dnia 19 czerwca 2024 r. , będący aktualizacją Programu z 2015 r. sporządzonego na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków opracowanej w 2012 roku. Zgodnie z art. 87, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami gminy program opieki nad zabytkami sporządza się na okres 4 lat.

Zasób archeologiczny gminy

Na obszarze gminy nie wykonywano badań weryfikacyjnych zasobów dziedzictwa archeologicznego, które pozwoliłyby ustalić miejsca dokonywanych znalezisk archeologicznych. Nie zostały też przeprowadzone badania powierzchniowe, pozwalające na odkrycie dotąd nieznanych składowisk archeologicznych. Znana jest lokalizacja tylko 3 obiektów archeologicznych objętych strefami ochrony. Są to strefa ochrony nr 1 w Zimnych Zdrojach, gdzie zlokalizowano osadę otwartą oraz pozostałości huty szkła z epoki brązu i XVII-XVIII w. a także strefy ochrony nr 2 i nr 3 we wsi Osieczna, gdzie zlokalizowano punkty osadnictwa z okresu bliżej nieokreślonego. Wymagają one wyprzedzających badań archeologicznych. Jedynym sposobem ochrony tego zasobu jest zachowanie miejsc zalegania zabytków w stanie nienaruszonym, tak, aby kolejne pokolenia mogły poznawać swoją przeszłość.

Stanowiska archeologiczne jako istotny element dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz środowiska podlegają ochronie na mocy przepisów prawa międzynarodowego i tworzonego w ich duchu prawa krajowego, które zobowiązują do ich trwałego zachowania (jeśli to możliwe – na miejscu), uwzględnienia zadań ochronnych w procesie planowania przestrzennego, a jeśli niemożliwa jest trwała ochrona — metodycznego przebadania i zadokumentowania warstw kulturowych oraz zakonserwowania i zabezpieczenia pozyskanych archeologicznych zabytków ruchomych.

Zgodnie z art. 5 pkt i lit. a Europejskiej Konwencji o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego (Dz.U. z 1996 r. nr 120, poz. 564) każda Strona zobowiązuje się do podejmowania próby pogodzenia i połączenia odpowiednich potrzeb archeologicznych oraz planów zagospodarowania przestrzennego poprzez zapewnienie archeologom uczestnictwa w tworzeniu założeń planowania, ukierunkowanych na zapewnienie wyważonej strategii mającej na celu ochronę, konserwację i podniesienie wartości terenów o wartości archeologicznej, w związku z art. 4 pkt ii cyt. Konwencji, zgodnie z którym każda Strona zobowiązuje się do stosowania środków fizycznej ochrony dziedzictwa archeologicznego, zapewniając, stosownie do okoliczności konserwację i zachowanie dziedzictwa archeologicznego, jeżeli jest to możliwe na miejscu.

Zgodnie z art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu (m.in.): zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie (pkt 1) oraz uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska (pkt 6).

W przypadku zabytków archeologicznych zasada trwałej ochrony została dodatkowo umocowana w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz.U z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.) Zgodnie z art. 101 pkt 2 lit. f Prawa Ochrony Środowiska ochrona powierzchni ziemi polega na zachowaniu funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych, w tym miedzy innymi zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego i archeologicznego. Tym samym takie, zachowanie zbioru dziedzictwa archeologicznego, jako funkcji

kulturowej powierzchni ziemi, staje się jednym z celów ochrony środowiska, a zatem uzyskuje dodatkową podstawę prawną w działalności organów administracji publicznej.

Zgodnie z art. 31 ust. 1a pkt 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków albo roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków.

Do zbioru dziedzictwa archeologicznego, jako zasobu kulturowego i środowiskowego, zastosowanie ma zasada zrównoważonego rozwoju, stanowiąca podstawowe założenie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Ponieważ jest to zasób nieodnawialny (co podnosi jednej z kluczowych dokumentów doktrynalnych jakim jest Karta Zarządzania i Ochrony Dziedzictwem Archeologicznym, Lozanna 1990), należy nim gospodarować świadomie i racjonalnie, aby umożliwić jego zachowanie i korzystanie z niego przez przyszłe pokolenia. Stąd też kolejne dokumenty planistyczne, w szczególności miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, powinny zawierać: zapisy umożliwiające realizacje tego celu. W pierwszej kolejności należy dążyć do usuwania z terenów stanowisk archeologicznych funkcji powodujących zagrożenie dla substancji zabytku (prace naruszające strukturę gruntu), zaś w miejscach gdzie nie jest to możliwe — wprowadzić obowiązek przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych. Zarówno naukowe jak i inwestycyjne badania wykopaliskowe należy ograniczyć do niezbędnego minimum, ponieważ w ich trakcie nawarstwienia kulturowe zostają nieodwracalnie usunięte, zaś zabytki ruchome zostają wyciągnięte z pierwotnego kontekstu. Wykopaliskowe badania archeologiczne w tym samym miejscu przeprowadzić można tylko jeden raz, stąd też niezwykle istotne jest racjonalne gospodarowanie zasobem archeologicznym poprzez powstrzymanie się od zbędnych badań wykopaliskowych oraz preferowanie tzw. nieinwazyjnych metod badawczych, które staja się coraz szerzej dostępne. Z tego powodu, w przypadku zagrożenia stanowiska archeologicznego poprzez działania inwestycyjne lub gospodarcze, badaniami archeologicznymi obejmuje się jedynie obszar bezpośrednio narażony na zniszczenie przez prace ziemne. Z kolei w przypadku badań naukowych zaleca się zwiększenie udziału metod nieinwazyjnych, takich jak badania georadarowe, magnetyczne, elektrooporowe, C14 itp.

Na terenie Gminy Osieczna nie zewidencjonowano obecnie stanowisk archeologicznych wymagających zastosowania zasady trwałej ochrony w miejscu występowania. Nie wyklucza się jednak odkrycia w przyszłości kolejnych stanowisk archeologicznych (zwłaszcza w wyniku nowych badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski, których ochronę należy uwzględnić na dalszym etapie procesu planowania przestrzennego, pomimo ich braku w studium (uwzględniając także konieczność zastosowania zasady trwałej ochrony, jeżeli będzie to uzasadnione charakterem stanowiska). Również zasięgi znanych obecnie stanowisk archeologicznych mogą ulec zmianie w wyniku nowych ustaleń wynikających z rezultatów badań archeologicznych podejmowanych na ich obszarze. W przypadku stanowisk archeologicznych, które znane są obecnie z terenu gminy, ich ochrona winna polegać przede wszystkim na uwzględnieniu w procesie inwestycyjnym niezbędnych badań archeologicznych.

Miejsca pamięci

W lasach gminy Osieczna znajduje się wiele mogił grobowych z okresu drugiej wojny światowej. Miejsca takie można odnaleźć w różnych zakątkach leśnych. Niezwykle ważną rzeczą jest zachowanie pamięci o bezimiennych bohaterach tych mrocznych dla naszej tożsamości czasów. Są to pomniki i groby upamiętniające ofiary, jakie poniosła ludność miejscowa, a także ludność innych narodowości w latach 1939 – 1945.

Tab. 6. Miejsca pamięci na terenach leśnych gm. Osieczna.

Lp.	Leśnictwo	Oddział w leśnictwie, nadleśnictwo Lubichowo	Rodzaj miejsca pamięci
1.	Osieczna	141 a	Konrad Henryk, Bronisława Wróblewska, Helena Mechlińska - polegli w ostatniej wojnie światowej
2.	Osieczna	171 b	grób zamordowanego przez Kłusownika podleśniczego Bronisława Ossowskiego w 1923 r.
3.	Osieczna	173 b	grób leśniczego i jego rodziny, rozstrzelanych 14.10.1944 r. za współpracę z ruchem oporu: Jan Donarski, żona Helena
4.	Osieczna	183 f	grób Ryblńskiego Józefa z Osiecznej zamordowanego przez hitlerowców w czasie ostatniej wojny
5.	Osieczna	185 h	mogiła bezimienna z okresu ostatniej wojny
6.	Osieczna	185 a	grób Józefa Łąckiego z Osiecznej zamordowanego przez hitlerowców w czasie ostatniej wojny
7.	Osieczna	200 b	grób Konrada Miloch-Szlachta zamordowanego przez hitlerowców w czasie ostatniej wojny
8.	Osieczna	286 f	była mogiła żołnierzy niemieckich, obecnie miejsce upamiętniające
9.	Osieczna	286 f	kapliczka wiejska, kamień upamiętniający
10.	Osieczna	286 c	grób Anny i Józefa Włoch
11.	Długie	251 c	mogiła Alfonsa Trzoska z okresu ostatniej wojny
12.	Leśny Dwór	245	mogiła bezimienna z okresu ostatniej wojny[18]
13.	Leśny Dwór	26Al	grób Piepiórka matka i córka z Jastrzębia zamordowani w IV 1944
14.	Leśny Dwór	Las prywatny naprzeciwko oddz. 27a po drugiej stronie drogi	
15.	Leśny Dwór	27Bg	grób bezimienny
16.	Owcze Błota	21c	grób córki leśniczego z Czubka-Donarska Gabriela, zamordowanej w 1944 r.
17.	Owcze Błota	11c	Mogiła

Źródło[19]

[18] W 2022 r. dokonano ekshumacji – mogiła została zlikwidowana.

3.5. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych

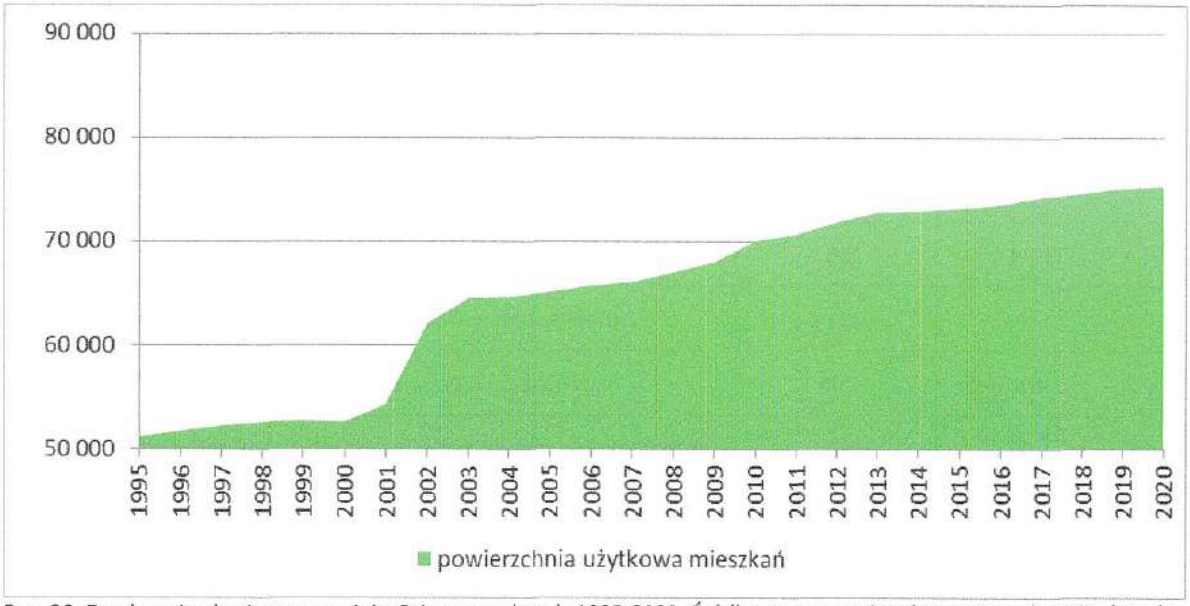
Ze względu na brak w dacie uchwalania studium audytu krajobrazowego nie określa się granic i sposobów zagospodarowania terenów w tym zakresie, nie występują również krajobrazy priorytetowe.

3.6. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zasoby mieszkaniowe

W roku 2020 w gminie Osieczna zgodnie z danymi GUS zasoby mieszkaniowe stanowiły 909 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 75,3 tys. m². Zasoby w Osiecznej stanowiły 2,25% powierzchni zasobów w powiecie starogardzkim i było to najmniej ze wszystkich gmin powiatu.

W Osiecznej prawie 100% zasobów mieszkaniowych stanowi zabudowa jednorodzinna.

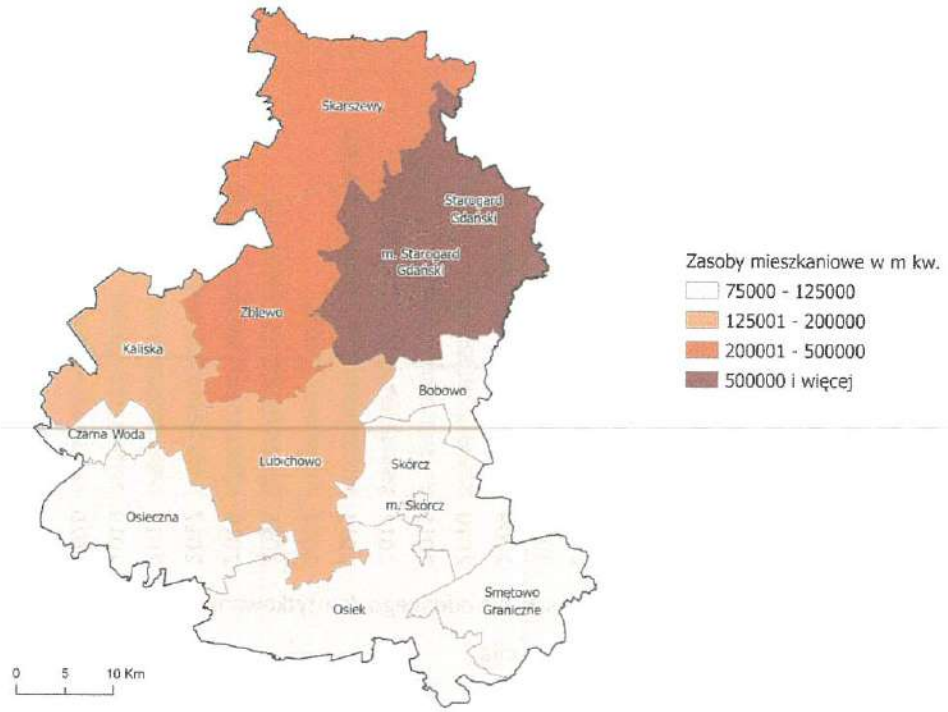
Ryc. 36. Zasoby mieszkaniowe w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Na przestrzeni ostatnich 25 lat do użytkowania oddano w gminie łącznie 151 mieszkań o sumarycznej powierzchni użytkowej 17,2 tys. m². Najwięcej w roku 2003 – aż 28 o pow. łącznej 2,5 tys. m². W ostatnich 10 latach średnio do użytkowania oddawano 5 mieszkań rocznie, a średnia pow.

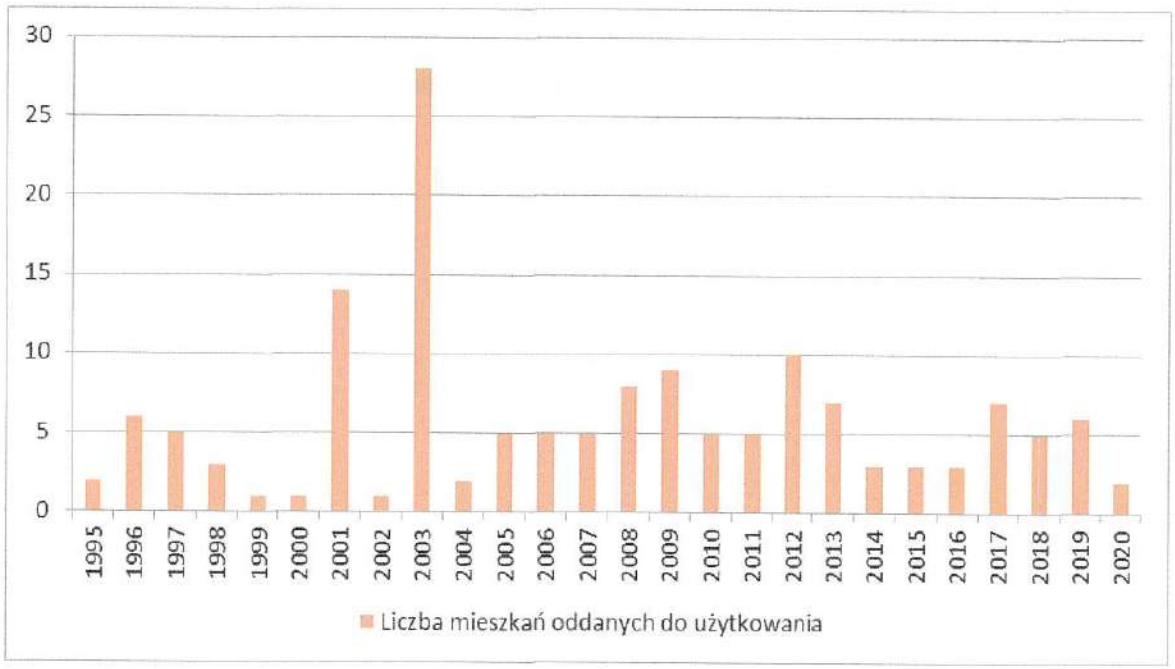
[19] "Projekt Programu ochrony przyrody na lata 2022-2031", Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, wykonanie: Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Gdyni, źródło Internet: http://www.gov.pl, dostęp online: 20.03.2022r., uzupełnione o informacje Nadleśnictwa Lubichowo.

przypadająca na 1 nowowybudowane mieszkanie wynosiła 126,6 m². W roku 2020 oddano jednak w Osiecznej do użytkowania zaledwie 2 nowe mieszkania.

ZASOBY MIESZKANIOWE W GMINACH POWIATU STAROGARDZKIEGO W 2020 R.

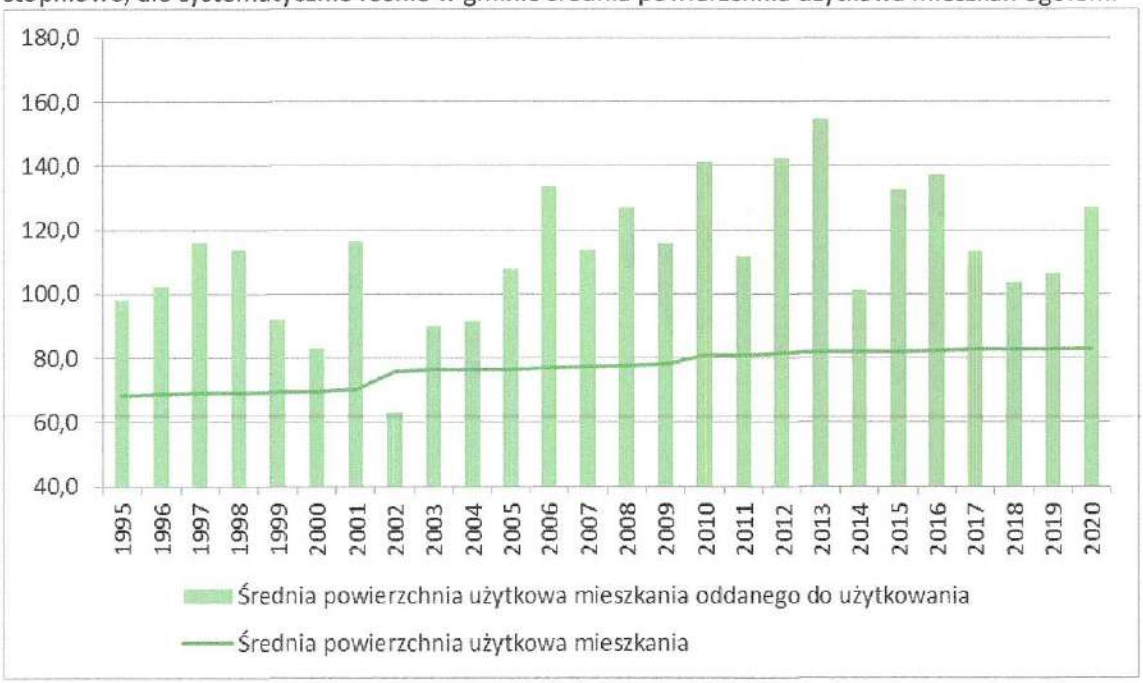

Ryc. 37. Zasoby mieszkaniowe w gminach powiatu starogardzkiego w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Ryc. 38. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Pod względem średniej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 mieszkanie oddane do użytkowania największa wartość została odnotowana w roku 2013, kiedy wyniosła ona średnio 154,7 m². Najmniejsze mieszkanie (gdyż oddano wówczas tyko jedno) wybudowano w roku 2002 i miało 63 m². W roku 2020 średnia wyniosła 127 m². W związku z powiększaniem się zasobu mieszkaniowego stopniowo, ale systematycznie rośnie w gminie średnia powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem.

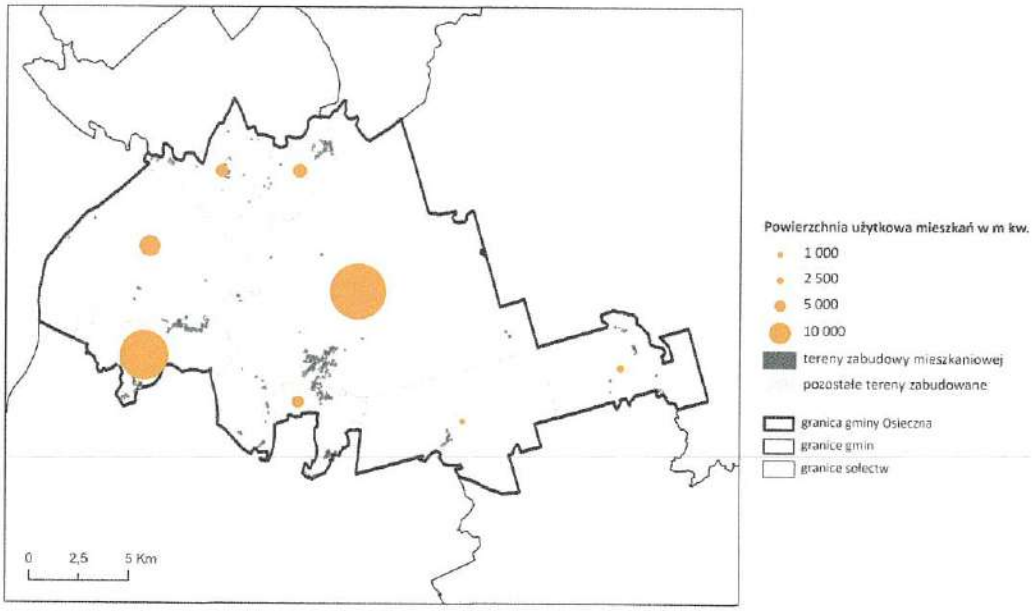

Ryc. 39. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w zasobach oraz oddawanych do użytkowania w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wielkość ta wzrosła na przestrzeni 25 lat o 14,4 m², gdyż w roku 1995 przeciętna wielkość mieszkania w Osiecznej wynosiła 68,4 m².

Wśród sołectw gminy Osieczna największa powierzchnia mieszkaniowa zlokalizowana jest w sołectwie Szlachta oraz w sołectwie Osieczna - łącznie ok. 50 tys. m².

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ W GMINIE OSIECZNA W 2020 ROKU

Ryc. 40. Powierzchnia użytkowa mieszkań w sołectwach

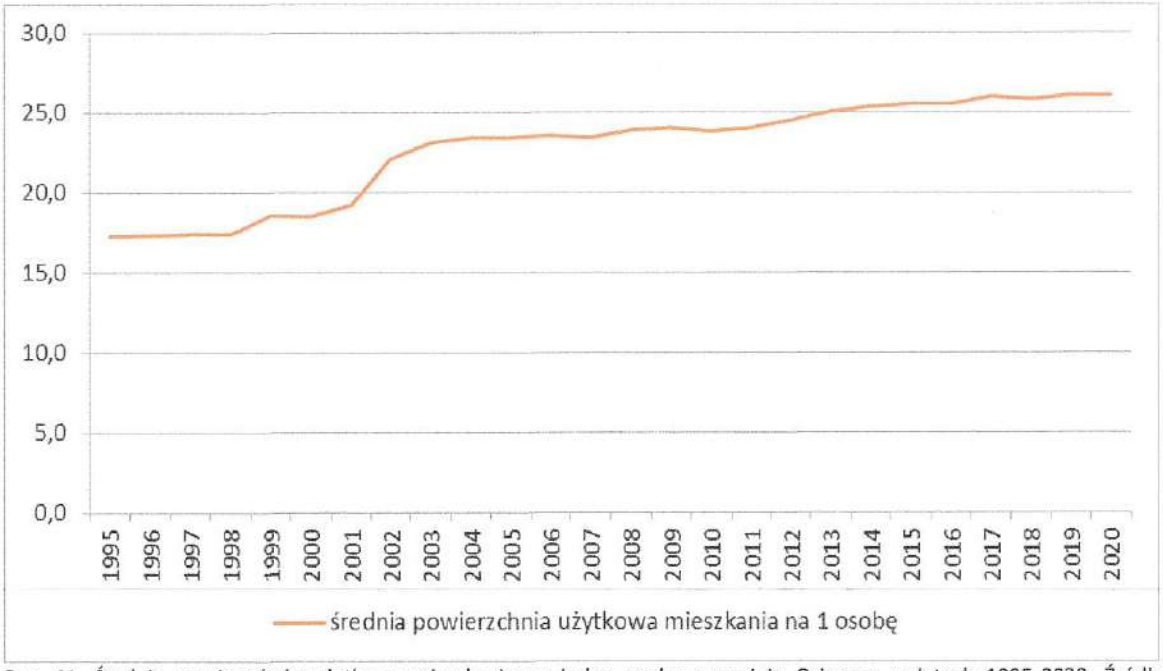
Zasoby komunalne

W Osiecznej w komunalnych zasobach mieszkaniowych znajduje się zaledwie 15 mieszkań, co stanowi niecałe 2% całego zasobu mieszkaniowego. Ich łączna powierzchnia wynosi 775 m², a to przekłada się na średnią wielkość mieszkania komunalnego - 51,7 m². Mieszkania komunalne znajdują się w kilku lokalizacjach, część z nich w budynkach poszkolnych.

Standardy zamieszkania

Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę, czyli tzw. standard zamieszkiwania - wyniósł w Osiecznej w 2020 roku 26,1 m². Była to wielkość porównywalna ze średnią dla powiatu starogardzkiego wynoszącą 26,2 m², jednak mniejsza od średniej wojewódzkiej wynoszącej 28,2 m², a także krajowej wynoszącej 29,2 m².

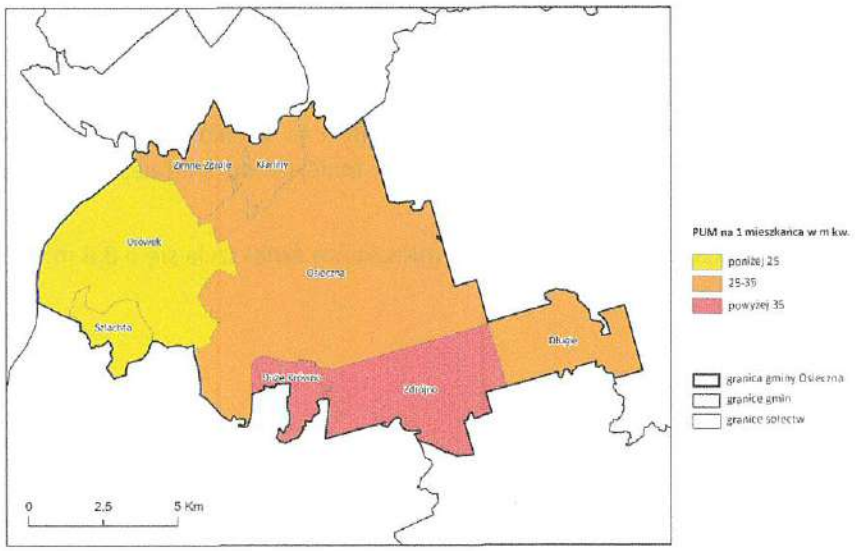
Na przestrzeni 25 lat średnia powierzchnia przypadająca na mieszkańca zwiększyła się o 8,8 m² od wartości 17,3 m² w roku 1995.

Ryc. 41. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę w gminie Osieczna w latach 1995-2020. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Standardy zamieszkiwania wewnątrz gminy Osieczna są zróżnicowane, najniższe wartości wskaźnika obserwuje się w sołectwach Osówek i Szlachta, gdzie przeciętna wartość kształtuje się poniżej 25 m^2 na osobę. Najwyższe wartości odnotowano w sołectwach Duże Krówno oraz Zdrójno – powyżej 35 m^2 na osobę.

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ NA 1 MIESZKAŃCA
W GMINIE OSIECZNA W 2020 ROKU

Ryc. 42. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę w sołectwach gminy Osieczna w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

Zakłada się, że standard zamieszkiwania będzie cały czas ulegał poprawie i wartość wskaźnika będzie dalej rosła na przestrzeni lat. Polska cały czas znajduje się w tyle za większością krajów Unii Europejskiej, gdzie standardy zamieszkiwania są zauważalnie wyższe, na przykład w roku 2018

powierzchnia przypadająca na 1 osobę wynosiła na Słowacji 30,8 m², w Czechach 33,3 m², Belgii 42,5 m², w Niemczech aż 52 m²[20]. A należy przy tym pamiętać, że średnia krajowa obejmuje budownictwo jedno i wielorodzinne, gdzie wskaźniki dla budownictwa wielorodzinnego zawsze zaniżają średnią.

W przypadku gminy Osieczna, gdzie praktycznie całe budownictwo mieszkaniowe to zabudowa jednorodzinna, standardy zamieszkiwania są niskie. Należy zatem dążyć do poprawy i zwiększania powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na mieszkańca.

Do celów określenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową często przyjmuje się, że oczekiwany standard zamieszkiwania będzie sumą obecnego wskaźnika i dwukrotności wzrostu wskaźnika z ostatnich 10 lat. Zatem dla gminy Osieczna – oczekiwany wskaźnik wyniósłby: 26,1 + 2(26,1-23,8) = **30,7 m²**/1 osobę.

Porównując jednak tę wartość do standardów z innych krajów oraz fakt, że w gminie dominuje budownictwo jednorodzinne, wskaźnik ten nadal jest zbyt niski i nie zapewnia standardów zamieszkiwania na odpowiednim poziomie jakości życia. W literaturze branżowej[21] proponuje się przyjęcie normatywu 45 m² na osobę. Zatem aby dorównywać chociażby obecnym wartościom w krajach europejskich, a także wyrównać zróżnicowanie wewnętrzne w gminie do poziomu osiąganego w sołectwach z najwyższymi wartościami wskaźnika proponuje się przyjęcie prognozowanego standardu zamieszkiwania w wielkości **45 m²** na osobę.

Grunty i budynki rolne, usługowe i produkcyjne

Obszar gminy Osieczna jest w prawie 80% pokryty terenami leśnymi i zadrzewionymi. Natomiast 17% stanowią tereny roślinności trawiastej i upraw na gruntach rolnych. Zatem poza obszarami zalesionymi gmina ma charakter rolniczy. Łączna powierzchnia zajęta przez uprawy na gruntach ornych wynosi w gminie około 911 ha. Największe takie obszary znajdują się w sołectwie Osówek 359 ha oraz w sołectwie Osieczna 332 ha.

W gminie Osieczna zgodnie z bazą BDOT znajdują się 1094 budynki gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni użytkowej ok. 80 tys. m². Jest to wartość większa niż powierzchnia zasobów mieszkaniowych w gminie. Porównanie proporcji wielkości zabudowy wg funkcji, również wskazuje na rolniczy charakter gminy. Najwięcej budynków rolniczych jest w sołectwach Osieczna – 311 budynków oraz Szlachta – 232 budynki.

Budynki związane z sektorem drugim gospodarki, czyli przemysłem i budownictwem, w tym z gospodarką magazynową (budynki sklasyfikowane w BDOT jako BUBD 11 i 12) stanowiły w gminie 39 budynków o powierzchni użytkowej 12,6 tys. m². Znajdują się one jedynie w sołectwach Osieczna i Szlachta.

Sektor usług nie ma dla gminy kluczowego znaczenia. W gminie zidentyfikowano 32 budynki o funkcji usługowej, których powierzchnia użytkowa oszacowana została łącznie na ok. 8,4 tys. m². Do budynków usługowych zakwalifikowano także budynki pełniące funkcje usług oświaty, ochrony zdrowia, kultury czy straży pożarnej.

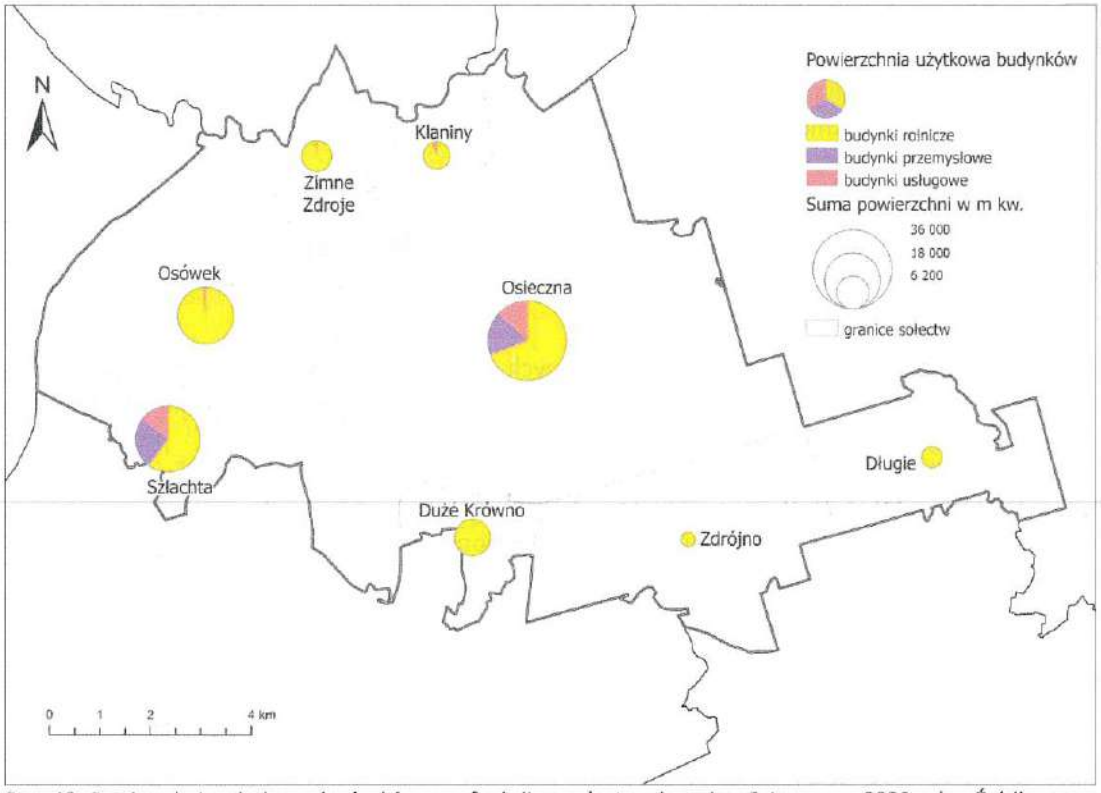
W gminie znajduje się 10 budynków o funkcji handlowo-usługowej, których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 1282 m². We wsi Szlachta są 4 takie budynki, natomiast 3 we wsi Osieczna.

Warty podkreślenia jest fakt, że w gminie praktycznie nie funkcjonuje gałąź gospodarki, związana z turystyką i gastronomią, która jest klasyfikowana jako sekcja I, dział 55 w PKD (zarejestrowany jest

[20] Dane Eurostat.

[21] A. Matuszko, B. Zastawniak, *Obliczanie zapotrzebowania na nowe tereny rozwojowe w toku sporządzania bilansu terenów – propozycje i wskazania*, „Urban Development Issues" 2020/66, s. 88

tylko 1 podmiot). Usługi turystyczne prowadzone w formie agroturystyki i najmu prywatnych kwater nie zaliczają się do tej klasyfikacji.

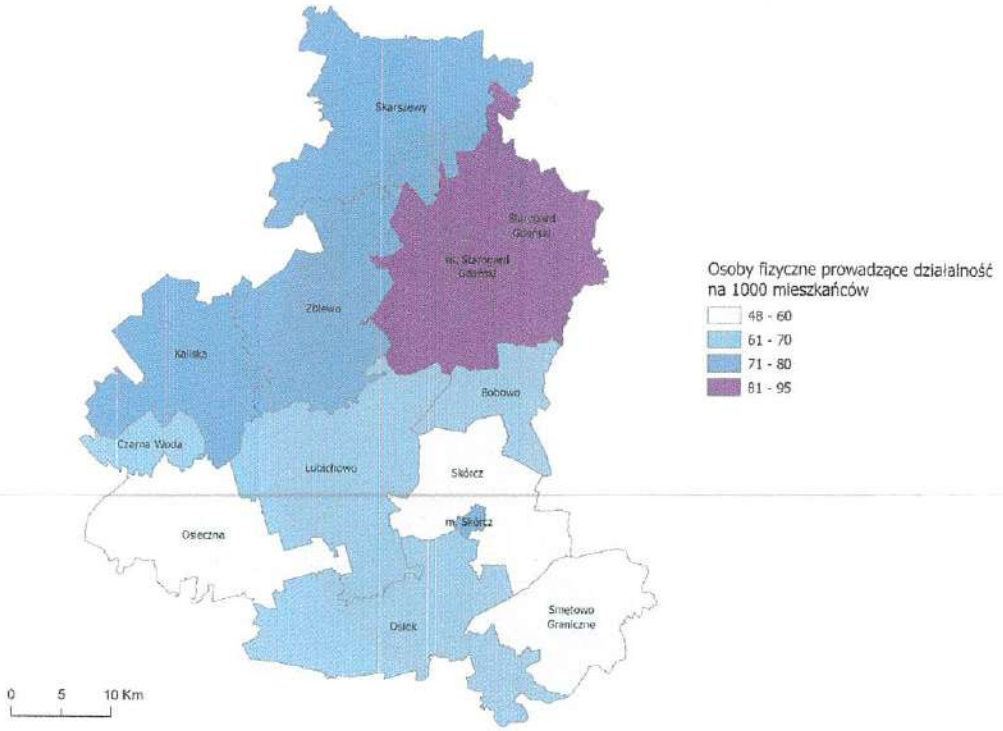
Ryc. 43. Powierzchnia użytkowa budynków wg. funkcji w sołectwach gminy Osieczna w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

Rynek pracy

W 2020 roku w gminie Osieczna zarejestrowane były 184 podmioty gospodarcze wg bazy REGON (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). Spośród nich aż 177 to podmioty o wielkości zatrudnienia do 9 osób, z kolei 7 pozostałych podmiotów wykazywało zatrudnienie w przedziale 10-49 osób. Z ogółu podmiotów gospodarki narodowej 11 było z sektora publicznego, a pozostałe z prywatnego.

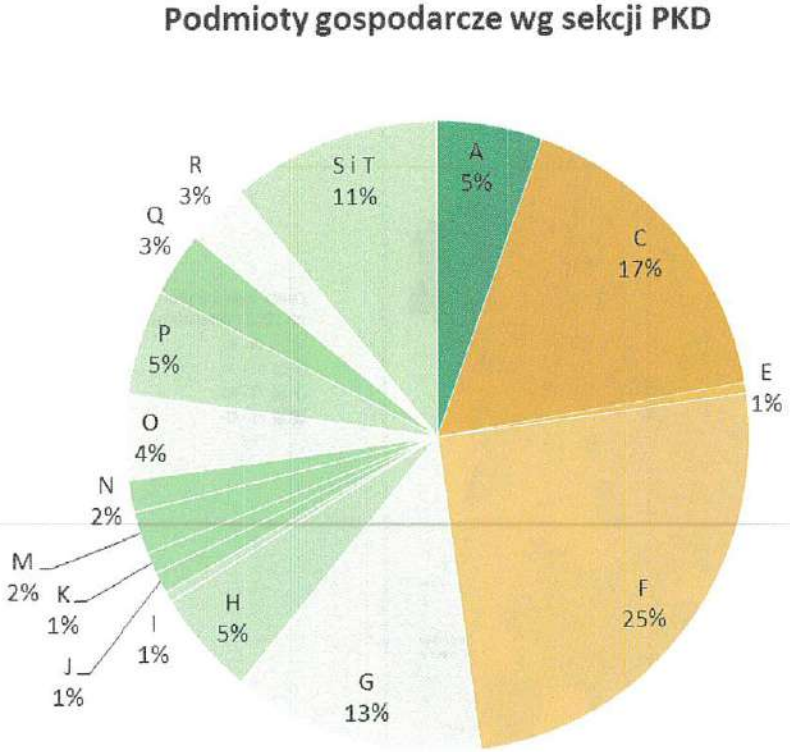
Udział osób fizycznych w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wynosił 75%. Wskaźnik przedsiębiorczości, czyli liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł 48. Wzrastał on na przestrzeni lat od poziomu 33 w roku 2005, poprzez 39 w roku 2010, a 41 w roku 2015. Wskaźnik ten jest jednak znacząco niższy od średniej dla powiatu (81), województwa pomorskiego (100) oraz całej Polski (87). Niski wskaźnik przedsiębiorczości wskazywać może na większe znaczenie rolnictwa, jako źródła utrzymania mieszkańców gminy.

LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POWIECIE STAROGARDZKIM W ROKU 2020

Ryc. 44. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach powiatu starogardzkiego w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Według sekcji PKD2007 najwięcej podmiotów prywatnych prowadziło działalność sklasyfikowaną jako budownictwo – 27%, następnie przetwórstwo przemysłowe 17% oraz handel i naprawa pojazdów – 14%. Niecałe 6% podmiotów miało zadeklarowaną działalność w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (należy jednak pamiętać, ze baza REGON nie uwzględnia osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). Sektor usług stanowił 52% podmiotów, a sektor produkcyjny 42%.

Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe
Sekcja E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami
Sekcja F - budownictwo
Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów
Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa
Sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Sekcja J - informacja i komunikacja
Sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa
Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa
Sekcja P - edukacja
Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcje S i T - pozostała działalność

Ryc. 45. Udział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD2007. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Ostatnie dane na temat liczby gospodarstw rolnych w gminie pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2010. Wówczas w gminie znajdowały się 204 indywidualne gospodarstwa rolne, z tego 34 miały wielkość do 1 ha, a 42 powyżej 15 ha. 126 gospodarstw zajmowało się uprawą zbóż, a 91 uprawą ziemniaków. Łącznie gospodarstwa indywidualne zajmowały powierzchnię ok. 2590 ha.

Jeśli liczba gospodarstw rolnych utrzymała się do dzisiaj na podobnym poziomie to jest ich w gminie więcej niż podmiotów gospodarczych, co wskazuje jednoznacznie na rolniczy charakter gminy.

Ze względu na wysokie pokrycie lasami dla gospodarki gminy istotne znaczenie ma również leśnictwo, jednak gospodarowanie zasobem leśnym odbywa się przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe", które zarządza lasami należącymi do Skarbu Państwa. Gmina znajduje się w obszarach leśnictwa Osieczna, leśnictwa Długie, leśnictwa Szary Kierz, leśnictwa Leśny Dwór, leśnictwa Owcze Błota, leśnictwa Nowy Dwór.

Poprzedni spis powszechny z 2011 roku wykazał, że w gminie Osieczna było ujemne saldo dojazdów do pracy. 213 osób deklarowało, że wyjeżdża do pracy poza gminę, natomiast zaledwie 18 osób deklarowało się jako przyjeżdżających do pracy w gminie Osieczna. Zatem saldo wynosiło -195.

Zakłady produkcyjne

Na terenie gminy Osieczna nie ma dużych zakładów produkcyjnych. Największe to:

- Silikaty-Szlachta s.c. – producent materiału do budowy ścian konstrukcyjnych i działowych. Nowoczesny zakład produkcyjny mieszczący się na terenie byłej cegielni.
- PPUH Drewpal S.C. – firma aktywna w branżach: dostawa przenośnych domów, wytwarzanie drewnianych drzwi, produkcja belek; produkowanie opakowań z drewna, mechaniczna obróbka drewna, kupno więźby, kupno materiałów budowlanych, kupno kotłów co.
- ULKEM DONERPRODUKTION Sp. z o.o. – produkcja wyrobów z mięsa;
- Projekt + 2000 sp. z o. o. ZP – okna PCV.

Usługi dla ludności

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Osieczna funkcjonują dwa zespoły szkół:

- Zespół Szkół Publicznych w Osiecznej, w którego skład wchodzi Przedszkole oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im. Lotników Wojska Polskiego. Do szkoły uczęszcza 102 uczniów z Osiecznej i okolicznych miejscowości (Małego i Dużego Krówna, Jastrzębia, Zimnych Zdrojów, Klanin, Starzysk, Długiego i Zdrójna). Zatrudnionych jest 20 nauczycieli. Szkoła posiada certyfikat jakości edukacji.
- Zespół Szkół Publicznych w Szlachcie tworzą: przedszkole samorządowe i szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym. Jednooddziałowe przedszkole dla dzieci w wieku 3-5 lat mieści się w oddzielnym budynku. Przedszkolacy i uczniowie korzystają z gabinetu lekarskiego, izby regionalnej i biblioteki usytuowanych w budynku szkoły oraz hali sportowej i stadionu znajdujących się w pobliżu szkoły.

Oznacza to, że w gminie funkcjonują dwie szkoły podstawowe i dwa przedszkola samorządowe.

Tab. 7. Obiekty usług oświaty w gminie Osieczna w 2021 r.

Lp.	Zespół	Składowe zespołu	Liczba dzieci	Adres
1.	Zespół Szkół Publicznych w Osiecznej	Samorządowe Przedszkole Publiczne w Osiecznej	50	ul. Mickiewicza 1 83-242 Osieczna
		Szkoła Podstawowa im. Lotników Wojska Polskiego w Osiecznej	93	
2.	Zespół Szkół Publicznych w	Samorządowe przedszkole	24	ul. 3 Maja 67

Szlachcie	publiczne w Szlachcie		83-243 Szlachta
	Szkoła podstawowa im. Spadochroniarzy Wojska Polskiego w Szlachcie	114	ul. 3 Maja 32 83-243 Szlachta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGO.

Dostępność przestrzenna do szkół podstawowych ze względu na ekstensywny charakter zabudowy gminy wiejskiej jest zapewniona poprzez dowozy. Dostępność piesza do szkół jest możliwa jedynie w obrębie wsi Osieczna i Szlachta.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

W zakresie ochrony zdrowia usługi świadczone są przez Zakład Opieki Zdrowotnej „Medpharma" ul. Dworcowa 6 we wsi Osieczna. W obiekcie dostępne jest podstawowa opieka zdrowotna, gabinety specjalistyczne oraz gabinet dentystyczny NZOZ "Stomadent. Jedyna apteka w gminie – apteka „Słoneczna" - znajduje się we wsi Osieczna przy ul. Czerskiej 1. Najbliższa nocna opieka zdrowotna oraz szpitalny oddział ratunkowy znajdują się w Starogardzie Gdańskim.

Na terenie gminy, w Osiecznej znajduje się Ośrodek Pomocy Społecznej, przy ul. Plac 1000-lecia 1. Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Prawo do pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej dla nich sytuacji w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Według bazy REGON w gminie zlokalizowanych było 6 podmiotów gospodarczych w sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

Kultura, sport i rekreacja

W zakresie kultury, sportu i rekreacji zapotrzebowanie na tego typu usługi realizowane jest przez Gminną Bibliotekę Publiczną ul. Plac 1000-lecia 1 oraz kluby sportowe i koła gospodyń wiejskich.

W rejestrze REGON zarejestrowanych jest 6 podmiotów z sekcji kultury, rozrywki rekreacji.

3.7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenia przyrodnicze

Naturalnymi zagrożeniami przyrodniczymi są ekstremalne zjawiska pogodowe, którym często trudno przeciwdziałać z wyprzedzeniem oraz powodzie czy ruchy masowe ziemne, którym można zapobiegać poprzez świadome organizowanie przestrzeni i zagospodarowanie zasobów przyrodniczych.

Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z Ustawą Prawo Wodne obszary szczególnego zagrożenia powodzią to:

a) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,*

b) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,*

c) *obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska (...), stanowiące działki ewidencyjne,*

d) *pas techniczny;*

Wzdłuż rzeki Wdy, w Zimnych Zdrojach, Jastrzębiu i Parcelach Klanińskich występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Są to tereny zlokalizowane w na polderach rozlewiskowych w dolinie rzecznej, które narażone są na niszczącą działalność wody i trudne warunki gruntowo-budowlane. Mogą znajdować się tu gleby organiczne, namuły i piaski rzeczne. Według mapy ryzyka powodziowego[22] w rejonie Wdy istnieje wysokie ryzyko wystąpienia powodzi (10% - raz na 10 lat) niosące za sobą potencjalne negatywne konsekwencje dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych. Pozostała część gminy Osieczna nie została w tym zakresie zbadana. Potencjalnie ryzyko powodzi może wystąpić w obrębie wszystkich wód płynących.

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Na terenie gminy Osieczna występuje wysoczyzna sandrowa z licznymi obniżeniami terenu w postaci równin jeziornych, rynien subglacjalnych i wysoczyzny morenowej płaskiej. Na granicy wyższego i niższego poziomu wysoczyzny sandrowej oraz na obrzeżach rynien subglacjalnych znajdują się tereny o dużym nachyleniu stoków, przekraczającym 15%. Są to obszary na których może występować grawitacyjna erozja powierzchni terenu. Dodatkowo, stoki o ekspozycji północnej i nachyleniu przekraczającym 10% stanowią tereny o znacznym zacienieniu i wysokim poziomie wilgotności powietrza. Tereny o dużym nachyleniu są mało przydatne dla potrzeb rolnictwa i rozwoju zabudowy.

Na stan rzeźby terenu wpływają procesy naturalne, między innymi erozyjna działalność spływających wód opadowych i roztopowych oraz osuwanie się mas ziemnych. Analizowany teren położony jest na równinie sandrowej stanowiącej część sandrów wschodniopomorskich. Jest to duża powierzchnia sandrowa o zróżnicowanej morfologii, w znacznej części o charakterze sandru dziurawego, z miejscowo występującymi równinami jeziornymi, rynnami subglacjalnymi i wysoczyznami morenowymi płaskimi. W niektórych obniżeniach terenu uformowały się równiny torfowe[23] [24].

Obok form morfologicznych utworzonych w wyniku naturalnych procesów rzeźbotwórczych, na terenie gminy występują formy terenu ukształtowane w wyniku czynników antropogenicznych. Znaczący wpływ na rzeźbę terenu miała budowa linii kolejowej nr 201 Nowa Wieś Wielka-Gdynia Port, przebiegająca w zachodniej części gminy na linii północ-południe oraz nieistniejącej już linii kolejowej Szlachta-Osieczna-Ocypel. Zmiana ukształtowania rzeźby terenu nastąpiły również na skutek wydobywania surowców naturalnych w sąsiedztwie miejscowości Szlachta i Osieczna. Zaleca się przeprowadzenie procesów rekultywacyjnych na obszarach zdeformowanych. Na części obszaru rzeźba została zmieniona w wyniku wieloletniej działalności rolniczej, realizacji zabudowy i infrastruktury technicznej, w szczególności drogi powiatowej nr 2704G łączącej drogę krajową nr 22 z miejscowościami Osieczna i Szlachta.

W granicach gminy znajdują się złoża kredy jeziornej, piasków i żwirów. Odkrywkowa eksploatacja surowców stanowi zagrożenie dla stanu powierzchni ziemi i gleb. Na terenach pogórniczych należy przeprowadzić proces rekultywacji w celu przywrócenia gruntom zdegradowanym wartości przyrodniczych i użytkowych.

Ponadto, zagrożeniem dla stanu i funkcjonowania powierzchni ziemi i gleb na terenie całej gminy są:

---

[22] Źródło Internet: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP [dostęp online: 26.03.2022].

[23] Trzepla M., Drozd M., *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000*, Arkusz Łąg (166), Warszawa, 2005

[24] Błaszkiewicz M., 2008, *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000*, Arkusz Osiek (167), Warszawa, 2008

- erozyjna działalność wód opadowych i roztopowych, wiatru oraz grawitacji,
- ekstremalne stany pogodowe, w tym m. in. bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu, powodzie,
- pozostałości z nasypów budowlanych związanych z prowadzeniem działań inwestycyjnych,
- odwadnianie bagien i torfowisk,
- obniżenie wartości użytkowej gruntów w wyniku niekorzystnych zmian w rzeźbie terenu, warunkach wodnych oraz szacie roślinnej,
- powstawanie dzikich wysypisk odpadów komunalnych,
- pożary, w tym wypalanie traw i ściernisk (zagrożenie biologicznej funkcji powierzchni ziemi),
- katastrofy i awarie przemysłowe i komunikacyjne.

Zagrożenia dotyczące wód powierzchniowych i podziemnych

Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych wynikają często z nieracjonalnej gospodarki wodno-ściekowej, z działalności człowieka i czynników naturalnych. W granicach gminy nie były prowadzone badania dotyczące jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w gminach ościennych badane elementy hydrologiczne wykazywały zróżnicowane wyniki ze względu na intensywność użytkowania danej jednostki. W gminie Osieczna turystyka i rekreacja wodna skupiona jest głównie wokół Wdy. Presja turystyczna może powodować wysoki stopień zanieczyszczenia związkami biogennymi, które jest przyczyną szybkiego ich zarastania (dotyczy to w szczególności wód stojących lub o niewielkim przepływie).

Teren gminy znajduje się w jednolitej części wód podziemnych nr 28 i nr 36, w których nie wykryto zagrożenia działaniem czynników antropogenicznych, w tym lejów depresji (lej regionalny-lokalny) związanych z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp. W gminie funkcjonuje teren górniczy, który może być źródłem wystąpienia takich zagrożeń. W celach bytowych pobór wody w gminie odbywa się przez ujęcia wód podziemnych oraz przez indywidualne ujęcia - studnie głębinowe. Ponadto w gminie funkcjonują dwie stacje uzdatniania wody pitnej. Wody podziemne dostępne do zagospodarowania wykorzystywane są w granicach 6-8,5 % całych zasobów gminy w obszarze JCWPd nr 28 i 36. Ilość pobieranej wody nie stanowi zagrożenia dla stanu wód podziemnych. W gminie nie zlokalizowano Głównego Zbiornika Wód Podziemnych ani stref ochronnych wokół Zbiornika.

Gmina Osieczna jest gminą o ubogiej sieci hydrograficznej, a wody gruntowe występują w większości na znacznych głębokościach (>5 m, poza terenami uwilgotnionymi), dlatego każda ingerencja w strefę wód powierzchniowych i podziemnych może mieć wpływ na równowagę przyrodniczą. Lokalnie może być zaburzona gospodarka wodno-gruntowa. Przykładem może być eksploatacja złóż surowców naturalnych. W granicach gminy znajdują się 4 udokumentowane złoża kopalin (piasku, żwiru, kredy jeziornej i marglu). Jedno z nich jest obecnie eksploatowane - Szlachta I z koncesją na wydobycie do końca 2043 r. W rejonie terenu górniczego mogą występować zagłębienia i leje związane z poborem wód podziemnych. Podczas eksploatacji złoża lokalnie może występować okresowa zmiana warunków wodno-gruntowych, dlatego niezmiernie ważna jest rekultywacja terenów pokopalnianych. Działania kopalni nie powinny mieć wpływu na jakość wód podziemnych i powierzchniowych.

Na terenie gminy nie występują obszarowe źródła zanieczyszczeń takie jak obszary zurbanizowane czy tereny rolnicze (będące źródłem zanieczyszczeń azotanami). W granicach gminy Osieczna nie wystąpiła ingresja (wpływ) ani ascenzja (przesączenie) wód słonych do wód podziemnych.

Ponadto źródłem zanieczyszczeń wód na terenie całej gminy są:

- spływy powierzchniowe z obszarów o dużej koncentracji zabudowy – ścieki bytowe i gospodarcze odprowadzane do gruntu - szczególnie w rejonie rzeki Wdy w Zimnych Zdrojach,

- zrzuty ścieków gospodarczych z zakładów przemysłowych (Silikaty Szlachta, Drewpal, tartaki i stolarnie),
- przecieki z kanalizacji,
- spływy obszarowe z terenów rolniczych,
- nieprawidłowa gospodarka leśna - np. zalesianie / zarastanie terenów podmokłych,
- źródła liniowe (drogi i kolej) oraz związane z terenami komunikacyjnymi i terenami obsługi komunikacji substancje ropopochodne,
- punkty dystrybucji paliw płynnych,
- zrzuty śmieci w pobliżu lub bezpośrednio do cieków i zbiorników wodnych,
- kopalnie surowców naturalnych - w granicach gminy znajdują się 4 udokumentowane złoża kopalin, z których jedno jest eksploatowane (kopalnia odkrywkowa piasków i żwirów); na terenie górniczym okresowo może występować zmiana warunków wodno-gruntowych,
- dzikie wysypiska śmieci.

Powyższe zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych dotyczą także gleb i stanowią szczególne zagrożenie dla wód gruntowych zarówno pod względem bakteriologicznym jak i chemicznym.

Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne związane są z ingerencją w środowisko poprzez działania człowieka związanymi z zajmowaniem terenów pod nowe funkcje oraz uciążliwościami związanymi z funkcjonowaniem działalności człowieka.

W gminie o tak dużej lesistości istotnym zagrożeniem są pożary lasów. Największe zagrożenie pożarowe na obszarach leśnych powodowane są przez osoby korzystające z letniego wypoczynku na tych obszarach oraz przez osoby zbierające owoce runa leśnego. Zagrożenie pożarowe lasów jest związane z nagminnym naruszaniem przepisów przeciwpożarowych, a przede wszystkim z używaniem ognia otwartego w lasach, to jest paleniem papierosów, ognisk, użytkowaniem grilli, w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Ponadto bardzo często pożary lasów powstają w wyniku wyrzucania niedopałków papierosów z przejeżdżających przez tereny leśne samochodów lub pociągów. Pożar lasu rozprzestrzenia się bardzo szybko – może powodować zagrożenie zniszczenia mienia, czy konieczność ewakuacji mieszkańców.

3.8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Warunki przyrodnicze obszaru gminy do działań o charakterze inwestycyjnym

Ukształtowanie terenu

Teren gminy Osieczna jest obszarem nizinnym, wznoszącym się w zachodniej części gminy do 141 m n.p.m.. Najniżej położony punkt zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części gminy na wysokości 87 m n.p.m. Deniwelacja terenów, czyli różnica między w/w punktami wynosi ok. 54 m.

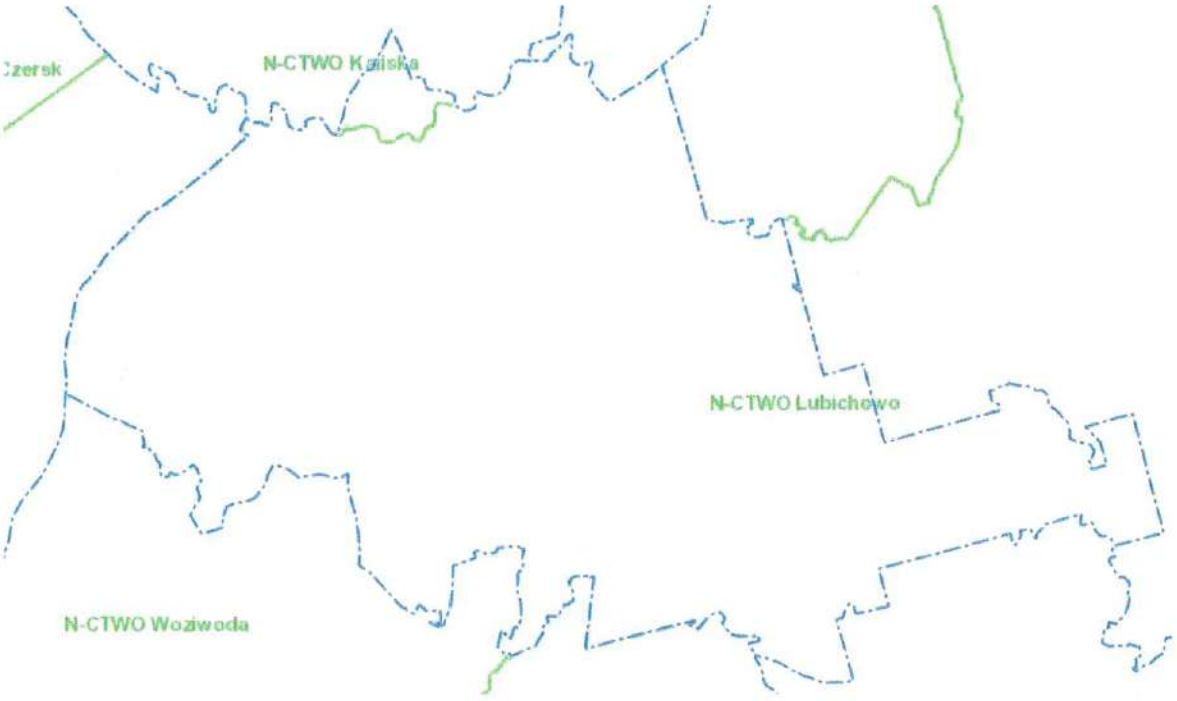
Na terenie gminy występują tereny o nachyleniu przewyższającym 12%, z ograniczeniami dla budownictwa. Największe obszary o znacznych spadkach terenu zlokalizowane są na krawędziach rynien subglacjalnych i w obrębie dolin rzecznych oraz w południowo-wschodniej części gminy, pomiędzy miejscowościami Osieczna, Jagielnia Połomska i Długie, na obszarze występowania równin torfowych. Tereny o nachyleniu przekraczającym 12% występują także na północnej i wschodniej

krawędzi wyższego poziomu równiny sandrowej, pomiędzy miejscowościami Osówek, Zimne Zdroje i Szary Kierz.

Potencjał rolno-leśny

W granicach gminy występują grunty o średnich i niskich klasach bonitacyjnych, obejmujące gleby średniej i słabej jakości. Są to gleby mało urodzajne, kwaśne, o niskiej zawartości składników odżywczych. Nadmierne zakwaszenie, zubożenie gleb w podstawowe składniki pokarmowe roślin (fosfor, potas, magnez) oraz ich zanieczyszczenie prowadzą do wyjałowienia gleb. Degradacja gleby obniża jej możliwości produkcyjne i może nastąpić w wyniku m.in. niewłaściwego stosowania nawozów i pestycydów w rolnictwie, zmniejszenia się pogłowia zwierząt gospodarskich (zmniejszenie się ilości nawozów naturalnych wprowadzanych do gleb), nieprawidłowego składowania nawozów organicznych (obornik, gnojowica), odprowadzania ścieków komunalnych, przemysłowych i rolniczych do wód i gleb, niewłaściwej agrotechniki, niszczenia szaty roślinnej i złego doboru roślin uprawnych (wprowadzanie monokultur uprawowych), zaniku lokalnych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych, zasolenia gleb wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi np. w wyniku emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Tereny leśne zajmują istotną część obszaru gminy, bo stanowią prawie 80% jej powierzchni. Lasy administrowane są w większości przez Nadleśnictwo Lubichowo (północny fragment leży na terenie Nadleśnictwa Kaliska). Oznacza to, że gospodarka leśna zajmuje istotne miejsce w gminie Osieczna. Prowadzenie gospodarki leśnej wymaga zapewnienia odpowiedniej infrastruktury, przede wszystkim drogowej.

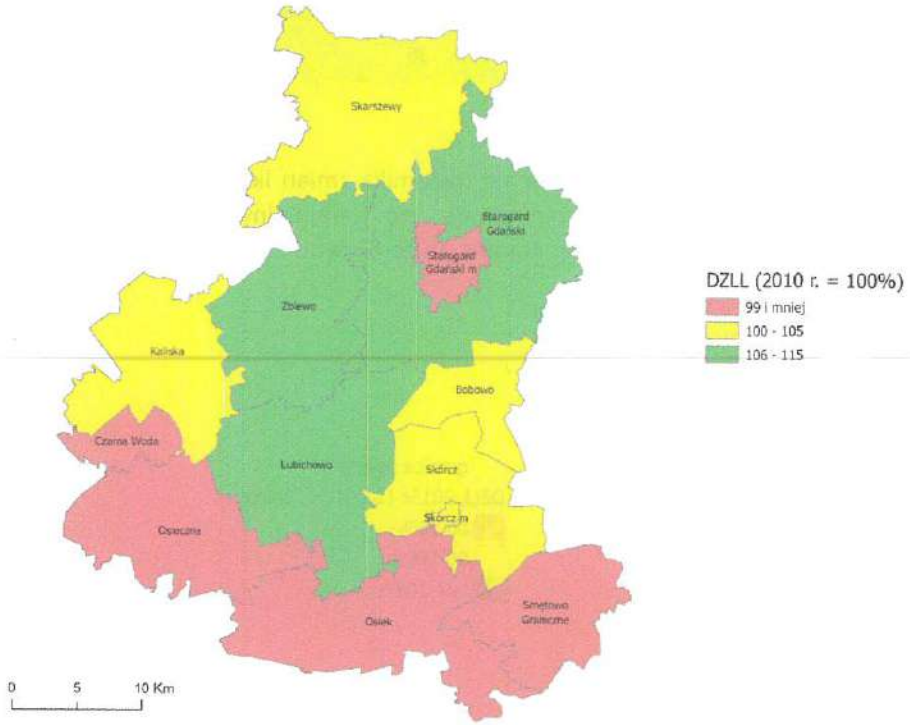
Ryc. 46. Granica administracyjna gm. Osieczna na tle granic nadleśnictw.

Dynamika zmian liczby ludności

Wskaźnik dynamiki zmiany liczby ludności (DZLL) w gminie Osieczna w latach 2010-2020 wyniósł 99. Oznacza to, że liczba ludności w roku 2020 stanowiła 99% liczby ludności z roku 2010. Świadczy to o w miarę stabilnej liczbie ludności, jednak z niewielkim skierowaniem na jej spadek. W całym powiecie starogardzkim 5 gmin odnotowało ubytek liczby ludności w stosunku do 2010 roku. Przede wszystkim

gminy peryferyjne, zlokalizowane na południu powiatu oraz miasto Starogard Gdański. Największy przyrost liczby ludności zaobserwowano w gminach otaczających miasto, będącymi terenami suburbanizacji Starogardu Gdańskiego.

DYNAMIKA ZMIAN LICZBY LUDNOŚCI W POWIECIE STAROGARDZKIM W LATACH 2010-2020

Ryc. 47. Dynamika zmian liczby ludności w gminach powiatu starogardzkiego w 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

W samej gminie Osieczna w okresie 2010-2015 największy procentowy wzrost liczb ludności odnotowano w sołectwach Zimne Zdroje i Zdrójno – wzrost o 2 punkty procentowe (p.p.). Z kolei największy spadek liczby mieszkańców zaobserwowano w sołectwach Długie – ubytek o 8 p.p., Duże Krówno – ubytek o 6 p.p. oraz Klaniny – spadek o 4 p.p.

W okresie 2010-2020 największy wzrost odnotowano we wsiach Osówek – o 5 punktów procentowych oraz Zimne Zdroje o 4 p.p. Największy ubytek z kolei odnotowało sołectwo Zdrójno - mniej o 25 p.p. oraz sołectwo Długie – mniej o 10 p.p. na przestrzeni 10 lat. Są to sołectwa o najmniejszej liczbie ludności, w związku z czym każda zmiana jest mocniej zobrazowana we wskaźnikach.

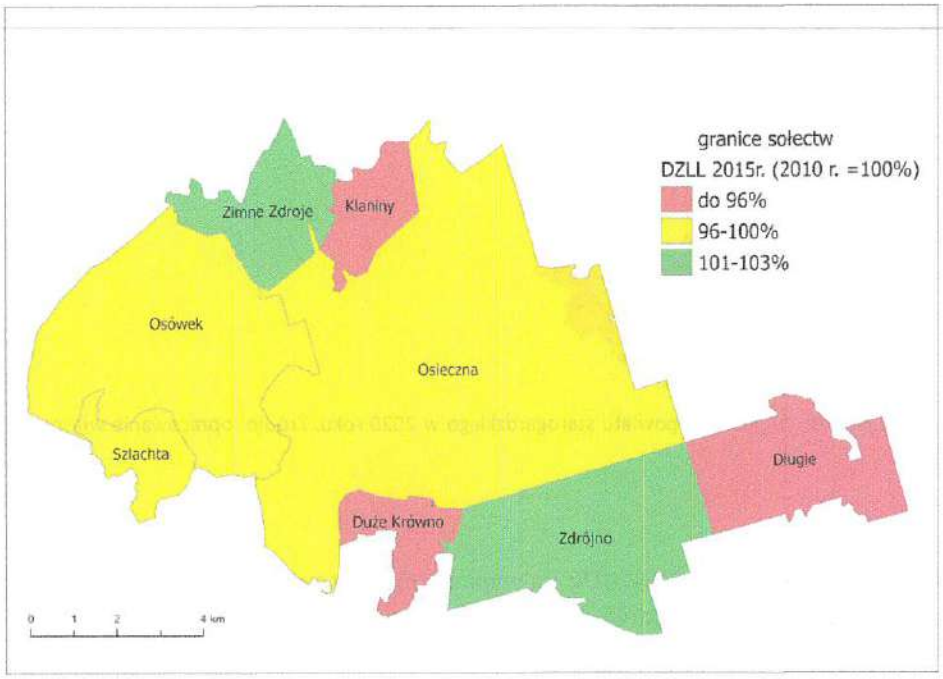
Tab. 8. Liczba ludności i dynamika zmian liczby ludności w sołectwach Gminy Osieczna.

	2010	2015	2020	dzll 2015	dzll 2020
Osówek	392	389	413	99%	105%
Zimne Zdroje	229	234	239	102%	104%
Szlachta	929	922	899	99%	97%

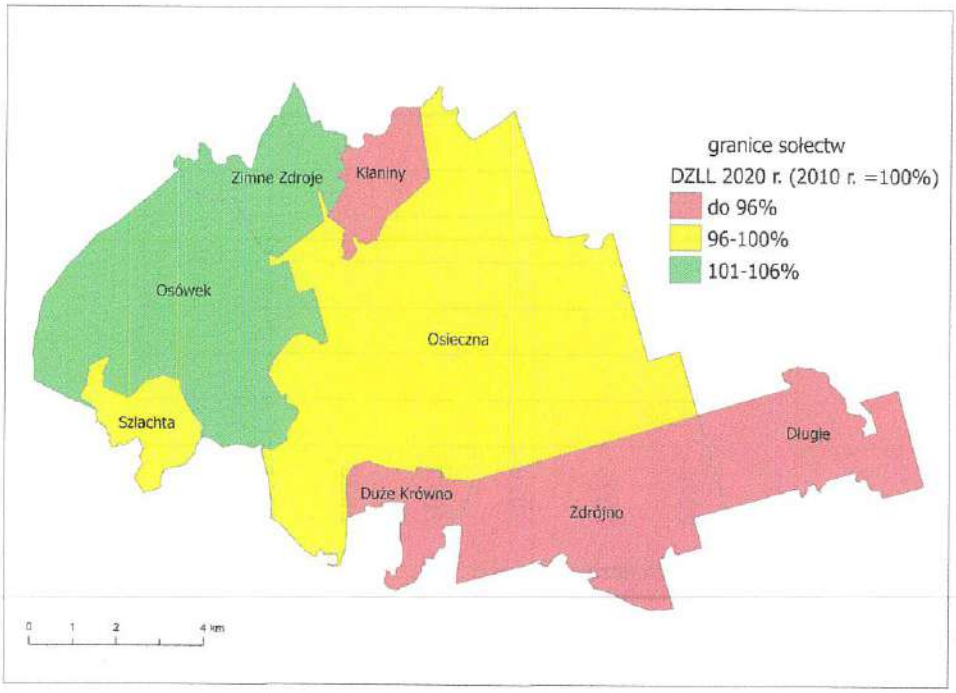
Osieczna	945	934	913	99%	97%
Klaniny	168	161	158	96%	94%
Duże Krówno	222	208	203	94%	91%
Długie	50	46	45	92%	90%
Zdrójno	48	49	36	102%	75%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGO.

W samej wsi gminnej Osieczna oraz w sołectwie Szlachta dynamika zmian liczby ludności zarówno w latach 2010-2015, jak i 2010-2020 charakteryzowała się minimalnym spadkiem liczby zamieszkujących te obszary osób. Z kolei 3 sołectwa: Klaniny, Duże Krówno i Długie na przestrzeni 10 lat odnotowują stały ubytek w liczbie mieszkańców.

Ryc. 48. Dynamika zmian liczby ludności między rokiem 2010 i 2015 w sołectwach gminy Osieczna. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGO.

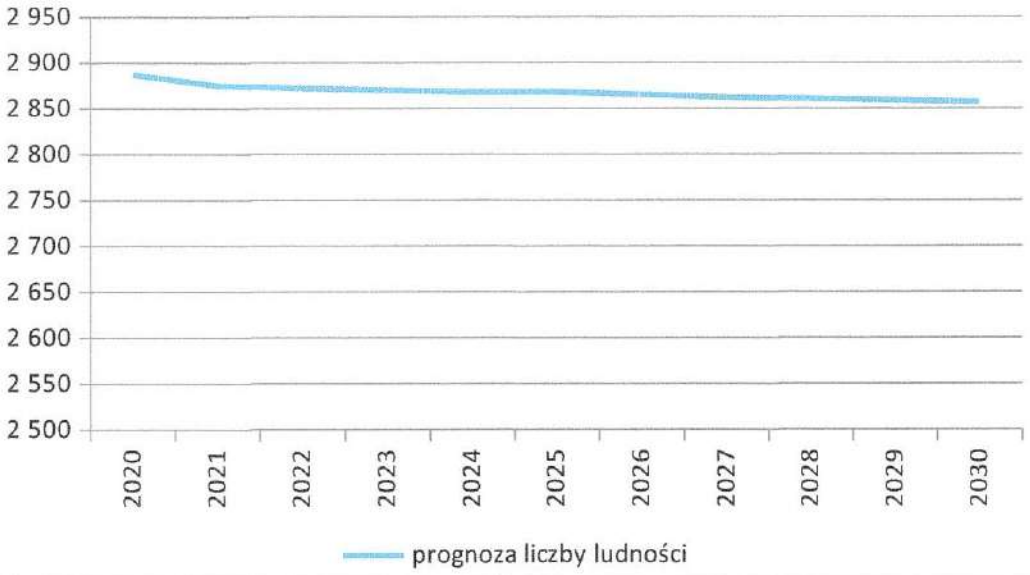

Ryc. 49. Dynamika zmian liczby ludności między rokiem 2010 i 2020 w sołectwach gminy Osieczna. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGO.

Prognoza liczby mieszkańców

Obecnie oficjalnie publikowaną prognozą liczby ludności dla gmin Polski jest prognoza GUS z roku 2017 – tzw. prognoza eksperymentalna dla gmin na lata 2017-2030. Zgodnie z zapowiedziami GUS publikacja nowej prognozy ludności dla gmin przewidywana jest na koniec roku 2022 lub I kwartał roku 2023, w związku z przeprowadzanym w roku 2021 Narodowym Spisem Powszechnym, którego wyniki będą stanowiły dane wyjściowe do kolejnej prognozy.

Obecna, obowiązująca prognoza zakłada dla gminy Osieczna bardzo niewielki spadek liczby ludności w roku 2030 do poziomu 2857 osób, a zatem o 30 mniej niż dzisiejsza liczba ludności. Oznacza to spadek ludności w okresie 2020-2030 na poziomie 1%. Uznać można zatem, że dla gminy przewidziany jest scenariusz stagnacyjny. W obliczu zakładanego dla całego kraju spadku liczby ludności jest należy uznać to za wariant dość pozytywny dla gminy. Na pewno na niekorzyść ulegnie jednak zmianie struktura wieku ludności.

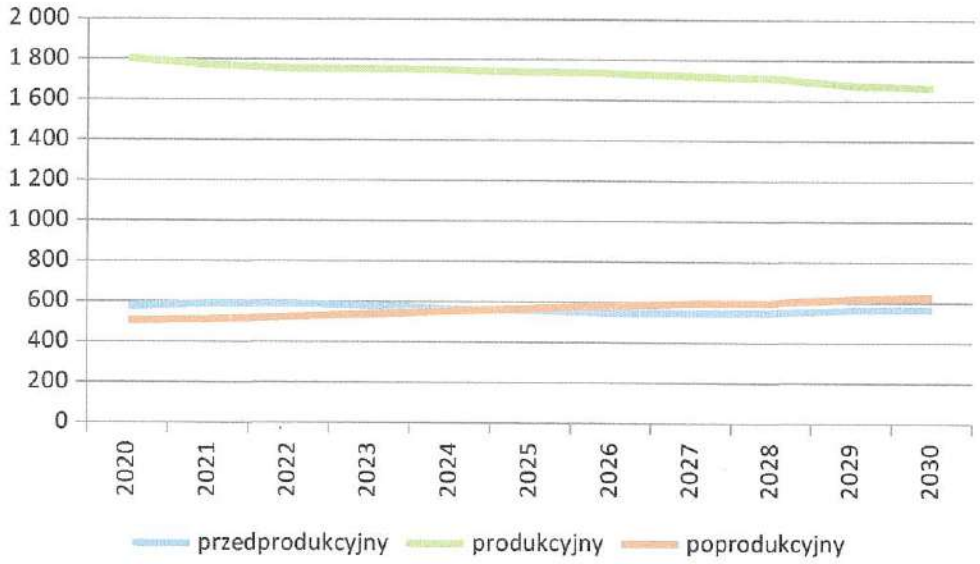

Ryc. 50. Prognoza liczby ludności dla gminy Osieczna. Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy ludności gmin na lata 2017-2030, GUS.

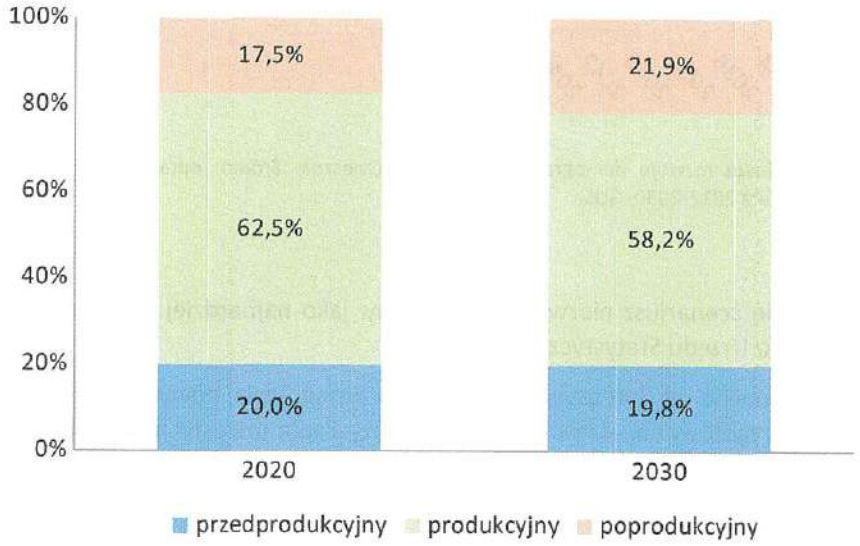
Prognoza dla gminy do 2030 r. przewiduje zmiany struktury wieku społeczeństwa. Ubytek ludności dotyczyć będzie przede wszystkim grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym, gdzie udział tej grupy zmieni się o 4,2 punkty procentowe (ubytek ok. 140 osób), zmaleje również udział ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,2% punktu procentowego. Z kolei udział grupy w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 4,4 punkty procentowe, co przełoży się o wzrost o około 120 osób.

Prognozuje się, że już w 2025 roku liczebność grupy przedprodukcyjnej będzie mniejsza, niż grupy poprodukcyjnej, a w roku 2026 Osieczna osiągnie ponad 20% udział grupy poprodukcyjnej w społeczeństwie, co oznaczać będzie zjawisko starości demograficznej.

Z powodu zmian struktury wieku mieszkańców wzrastać będzie współczynnik obciążenia demograficznego. W 2020 r. współczynnik ten wyniósł 60,0. W okresie do 2030 r. wyniesie on około 71,7 - jego wzrost będzie zatem dynamiczny. Z kolei współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrośnie od 28% w roku 2020 do 38% w roku 2030. Osiągnięte zostaną kryteria starości demograficznej, a stan ten będzie się pogłębiał do 2050 r. jedyną realną szansą na zmianę tego trendu będzie imigracja młodych ludzi do gminy.

Ryc. 51. Prognoza zmian liczby ludności w gminie Osieczna wg grup wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy ludności gmin na lata 2017-2030, GUS.

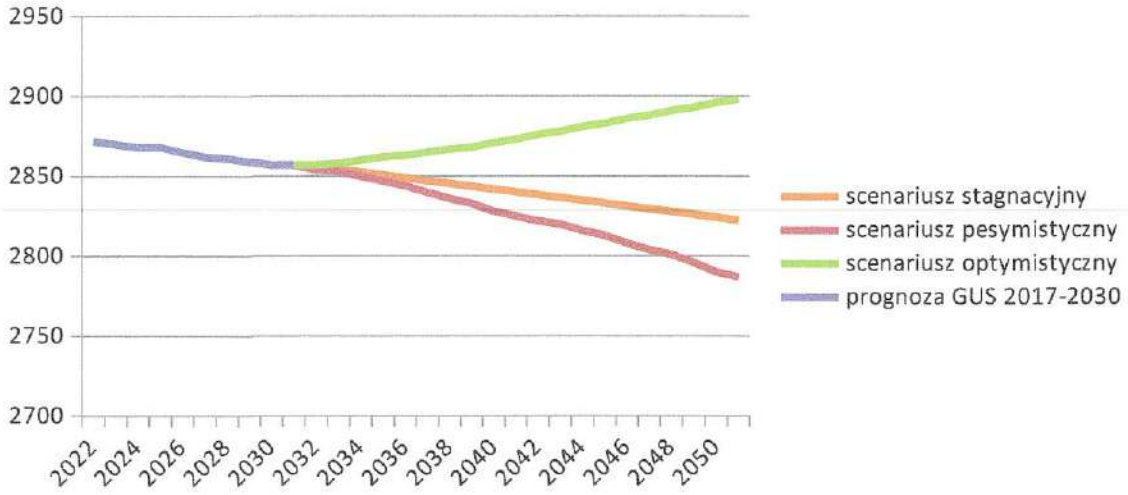
Ryc. 52. Struktura wieku ludności w gminie Osieczna w roku 2020 i wg prognozy na rok 2030. Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy ludności gmin na lata 2017-2030, GUS.

Po roku 2030 zaproponowano dla gminy trzy scenariusze rozwoju demograficznego: stagnacyjny, optymistyczny i pesymistyczny:

1) Scenariusz stagnacyjny – najbardziej prawdopodobny – zakłada kontynuację trendu z prognozy GUS i minimalny spadek liczby ludności na poziomie 1% w ciągu 10 lat, wraz ze zmianą struktury wieku mieszkańców na starszą.
2) Scenariusz optymistyczny – zakłada wyhamowanie ubytku liczby ludności po roku 2030 i odwrócenie tendencji w kierunku stabilnego, niewielkiego jej wzrostu. Szansą na

zrealizowanie takiego scenariusza byłoby przyciągnięcie do gminy nowych mieszkańców np. emigrantów, którzy również odmłodziliby strukturę wieku w gminie.

3) Scenariusz pesymistyczny – zakłada pogłębienie się ubytku liczby ludności spowodowanej emigracją poza gminę oraz wysokim wskaźnikiem zgonów. Taki scenariusz będzie najbardziej realny przy postępujący kryzysie gospodarczym, gdy ludzie będą zmuszeni do wyjazdu poza gminę w celu znalezienia pracy, która poprawi ich warunki bytowe, a także przy dalszym utrzymywaniu się sytuacji pandemicznej w kraju i na świecie, co będzie mieć przełożenie na wysoko utrzymującą się śmiertelność.

Ryc. 53. Prognoza ludności i scenariusze rozwoju demograficznego gminy Osieczna. Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy ludności gmin na lata 2017-2030, GUS.

Do dalszych analiz przyjmuje się scenariusz pierwszy, stagnacyjny, jako najbardziej prawdopodobny i zgodny z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego.

Jeśli gmina chciałaby położyć nacisk na intensywny rozwój i przyciągnięcie nowych mieszkańców będzie wymagało to od niej przygotowania atrakcyjnej oferty: pozyskania inwestycji gwarantujących nowe, atrakcyjne miejsca pracy, podniesienia jakości infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, zapewnienia dostępu do usług, odpowiedniej promocji gminy oraz zapewnienia dostępności terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe

Na podstawie analiz demograficznych prognozuje się, że w gminie w roku 2030 będzie 2857 mieszkańców, natomiast w roku 2050 – zgodnie z przyjętym scenariuszem stagnacyjnym jako najbardziej prawdopodobnym – 2823 mieszkańców.

Przyjmując ustalony wskaźnik prognozowanego standardu zamieszkiwania 45 m^2 na 1 osobę, zapotrzebowanie w gminie Osieczna na zabudowę mieszkaniową wyniesie w roku 2050: 127 035 m^2 powierzchni użytkowej mieszkań.

Obecnie w gminie Osieczna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 75,3 tys. m^2. W perspektywie 2050 r. założono możliwość jej przekształcenia w kierunku rozbudowy i uzupełnień o 5% w granicach terenów zainwestowanych - zatem powierzchnia użytkowa mieszkań w ramach terenów już zainwestowanych wyniosłaby 79,1 tys. m^2.

Zatem zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową do roku 2050 wyniosłoby: 47 935 m² powierzchni użytkowej mieszkań. Po uwzględnieniu możliwego zwiększenia zapotrzebowania o 30% - maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w gminie Osieczna może wynieść 62 316 m² powierzchni użytkowej mieszkań.

Tab. 9. Wyliczenia bilansu terenów mieszkaniowych w gminie Osieczna.

Parametr	Powierzchnia [m² PUM]
Zapotrzebowanie w gminie Osieczna na nową zabudowę mieszkaniową	**47 935**
Zapotrzebowanie w gminie Osieczna na nową zabudowę mieszkaniową po uwzględnieniu możliwego zwiększenia zapotrzebowania o 30%	**62 316**
Chłonność terenów mieszkaniowych w ramach ZiWS	**30 030**
Obecne zasoby mieszkaniowe	**75 300**
Zasoby mieszkaniowe w perspektywie 2050 roku po uwzględnieniu możliwych przekształceń o 5%	**79 100**
Różnica między zapotrzebowaniem a chłonnością w ramach ZiWS	**-17 905**
Chłonność terenów mieszkaniowych poza ZiWS w obowiązującym MPZP	**10 582**
Różnica między zapotrzebowaniem a chłonnością w ramach ZiWS i poza ZiWS	**-7 323**
Różnica między zapotrzebowaniem zwiększonym o 30% a chłonnością w ramach ZiWS i poza ZiWS	**-21 704**

ZiWS - zwarta struktura funkcjonalno-przestrzenna. Źródło: opracowanie własne.

W gminie Osieczna możliwe jest wyznaczenie terenów pod nową zabudowę mieszkaniową poza obszarami ZiWS, które pozwolą na zrealizowanie maksymalnie 21,7 tys. m² powierzchni użytkowej mieszkań.

Zapotrzebowanie na nowe usługowe i przemysłowe

Zapotrzebowanie na usługi oświaty, ochrony zdrowia i pomocy społecznej

W 2020 r. w gminie Osieczna było 83 dzieci w wieku 3-5 lat (wiek przedszkolny), 27 dzieci w wieku 6 lat (zerówka) oraz 255 dzieci w wieku 7-14 lat (szkoła podstawowa). Dzieci według grup wiekowych stanowiły odpowiednio 2,9%, 0,94%, 8,8% ludności gminy. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł w Osiecznej 73,7%. Jest to niższy udział niż średnio w powiecie starogardzkim – 76,9%, w województwie pomorskim 82,7%, czy w Polsce 87,2%. Prognozuje się stopniowy wzrost odsetka dzieci korzystających z przedszkoli, co jest zjawiskiem korzystnym ekonomicznie, umożliwiającym powrót kobiet na rynek pracy. Wzrost odsetka nie przełoży się jednak znacząco na wzrost zapotrzebowania na miejsca w przedszkolach ze względu na prognozowany proces starzenia się społeczeństwa. Okresowy deficyt miejsc w przedszkolach, który może mieć miejsce w okresie 2022-2050, będzie raczej wymagał utworzenia 1 oddziału przedszkolnego, a nie konieczności powstania nowego budynku przedszkola. W zakresie szkół podstawowych nie prognozuje się wzrostu zapotrzebowania, zatem nie będzie konieczne wyznaczanie nowych terenów pod funkcje oświaty. Niemniej należy mieć na uwadze niepewność procesów rozwojowych i związany z tym potencjalny wzrost liczby ludności, w tym uczniów – wówczas jednak może co najwyżej wystąpić potrzeba rozbudowania istniejących placówek.

W związku z prognozowanym wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym, zarówno w gminie, jak i ogólnie w społeczeństwie całego kraju, przewiduje się wzrost zapotrzebowania związany z ochroną zdrowia, usługami opiekuńczymi dla osób starszych, usługami rehabilitacji i innymi usługami skierowanymi do grupy seniorów. Gmina Osieczna, posiadająca naturalne walory krajobrazowe,

mogłaby stanowić atrakcyjną lokalizację dla obiektów oferujących tego typu usługi. Klientami takich obiektów będą nie tylko mieszkańcy gminy, ale w dużej mierze osoby z terenu powiatu, a nawet województwa. Prognozuje się, że do roku 2050 zapotrzebowanie na tereny pod tego typu usługi może wynieść ok. 6 tys. m² powierzchni użytkowej.

Zapotrzebowanie na usługi handlu i powierzchnie biurowe

Obecne 1282 m² powierzchni użytkowej budynków handlowo-usługowych wydaje się wystarczające dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy. W związku jednak z zakładaną poprawą jakości życia mieszkańców, oczekiwać należy rozwoju branży handlowej, szczególnie w zakresie powstania sklepów, które obecnie nie są w gminie reprezentowane. Jednocześnie zakładając wzrost przedsiębiorczości należy oczekiwać wzrostu zapotrzebowania na powierzchnie biurowe. Przewiduje się, że tego typu funkcje będą się lokalizowały w ramach już istniejących ośrodków usługowych we wsiach Osieczna i Szlachta. Można szacować, że do roku 2050 powierzchnia użytkowa pod funkcje handlowe i biurowe może wzrosnąć do 4 tys. m².

Zapotrzebowanie na usługi turystyki i gastronomii

Turystyka i gastronomia obecnie nie pełnią znaczącej roli dla gospodarki gminy. Jednak gmina Osieczna posiada znaczący potencjał w tym zakresie, związany z pięknymi kompleksami leśnymi. Na terenie gminy mógłby zostać zrealizowany hotel, który byłby atrakcyjny dla osób poszukujących spokoju i relaksu w otoczeniu natury. W ramach gminy mogłyby także powstać pola campingowe oraz zostać wyznaczone obszary pod zabudowę letniskową. W powiązaniu z funkcją turystyczną możliwa byłaby realizacja obiektów gastronomicznych. Zapotrzebowanie na tereny pod funkcje turystyczne szacuje się na poziomie ok. 10 tys. m² powierzchni użytkowej.

Zapotrzebowanie na tereny sportu i rekreacji

W Strategii rozwoju gminy Osieczna zawarto działanie pn. „Budowa i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w miejscowościach sołeckich". Zgodnie z „Raportem o stanie gminy za rok 2020" gminne obiekty sportowe znajdują się w 5 z 8 miejscowości sołeckich. Zatem w 3 miejscowościach sołeckich: Długie, Duże Krówno i Zdrójno należałoby zrealizować nowe obiekty sportu i rekreacji. Należy również przewidzieć potencjalną rozbudowę i modernizację istniejących obiektów. Poza obiektami sportowymi mogą w gminie zostać zrealizowane tereny placów zabaw bądź urządzone przestrzenie publiczne. Łączne zapotrzebowanie na tereny pod tego typu funkcje należałoby oszacować na ok. 3 ha, z tego powierzchnia użytkowa samych obiektów byłaby znacznie mniejsza i mogłaby wynieść ok. 3 tys. m².

Zapotrzebowanie na tereny przemysłowe

Przemysł nie jest znaczącą gałęzią gospodarki gminy Osieczna. Gmina ze względu na swój charakter – kameralność, duże zalesienie, rolnictwo – nie ma potrzeby wyznaczania dużych obszarów pod tereny przemysłowe. Ewentualny rozwój zakładów przemysłowych (raczej o niewielkiej skali) powinien być umożliwiony w wybranych terenach o funkcjach usługowo-przemysłowych. W razie potrzeb funkcje o charakterze przemysłowym powinny być lokowane w sąsiedztwie już istniejących zakładów produkcyjnych. Zaleca się także umożliwienie rozwoju przedsiębiorstw obecnie funkcjonujących w gminie. Zapotrzebowania na powierzchnie przemysłowe nie można określić w m² powierzchni użytkowej

Tab. 10. Wyliczenia bilansu terenów usługowych dla gminy Osieczna.

Parametr	Powierzchnia [m² PUU]
Zapotrzebowanie w gminie Osieczna na nową zabudowę usługową	22 000
Zapotrzebowanie w gminie Osieczna na nową zabudowę usługową po uwzględnieniu możliwego zwiększenia zapotrzebowania o 30%	28 600
Chłonność terenów usługowych w ramach ZiWS	2 933
Chłonność terenów przemysłowych w ramach ZiWS	3 176
Różnica między zapotrzebowaniem a chłonnością w zabudowie usługowej ramach ZiWS	-19 067
Chłonność terenów usługowych poza ZiWS w obowiązującym MPZP	1 175
Różnica między zapotrzebowaniem a chłonnością w ramach ZiWS i poza ZiWS	-17 892
Różnica między zapotrzebowaniem zwiększonym o 30% a chłonnością w ramach ZiWS i poza ZiWS	-24 492

Źródło: opracowanie własne.

W gminie Osieczna możliwe jest wyznaczenie terenów pod nową zabudowę usługową poza obszarami ZiWS, które pozwolą na zrealizowanie maksymalnie 24,5 tys. m² powierzchni użytkowej usług.

Zestawiając wyliczone zapotrzebowanie na powierzchnie usługowe **24,5 tys. m²** z możliwościami realizacji zabudowy usługowej w ramach terenów mieszkaniowo-usługowych wyznaczonych w obowiązującym obecnie studium – określonych na 15,7 tys. m² - pozostaje jeszcze możliwość wyznaczenia w ramach nowego studium terenów usługowych, dających możliwość realizacji zabudowy o powierzchni użytkowej usług wynoszącej 8,8 tys. m².

W zakresie przemysłu nie wykazano zapotrzebowania na nową zabudowę lokalizowaną poza obszarami funkcjonującymi obecnie jako kompleksy przemysłowe. Chłonność terenów pod zabudowę przemysłową w gminie Osieczna w obszarach ZiWS oszacowano na 3,18 tys. m². Zatem chłonność tą uznaje się za wystarczającą i **nie wskazuje się konieczności wyznaczania nowych terenów przemysłowych na obszarze gminy**.

3.9. Stan prawny gruntów

Zdecydowana większość obszaru gminy należy do Skarbu Państwa i znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych. Niewielka część gruntów stanowi własność osób fizycznych. Gmina również nie posiada znacznych powierzchni terenu – grunty będące własnością gminy nie stanowią też większych kompleksów, tylko są terenami rozproszonymi, niewielkimi działkami na obszarze całej gminy.

3.10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ustawa o ochronie przyrody

W gminie Osieczna, spośród form ochrony przyrody prawnie chronionych, w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.) występują:

- obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony ptaków „Bory Tucholskie" PLB220009, obejmujący całą gminę;

- Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, obejmujący całą gminę; w granicach OCHK obowiązują przepisy Uchwały Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016r w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz.Urz. Woj. Pom. z 16.08.2016r poz. 2942)

- 2 pomniki przyrody.

Powyższe zostało szczegółowo przedstawione w rozdziale 3.3.

Ponadto na terenie gminy Osieczna, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, tak jak w całej Polsce, obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ustawa o lasach

Lasy w gminie Osieczna administrowane są w większości przez Nadleśnictwo Lubichowo. Na terenie gminy występują lasy uznane za ochronne.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochroni gruntów rolnych i leśnych ochronie podlegają użytki rolne klas I-III. Na terenie gminy Osieczna występują gleby organiczne murszowo-torfowe i mułowo-torfowe oraz łąki trwałe klasy III, w stosunku do których obowiązują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.). W przypadku przeznaczeni na cele nierolnicze będą one wymagały uzyskania stosownej zgody właściwego ministra.

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych chronione są wszystkie grunty leśne. Przeznaczenie ich na cele nieleśne następuje wyłącznie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego za zgodą:

- właściwego Ministra, jeśli dotyczy gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa;
- marszałka województwa, po uzyskaniu opinii izby rolniczej, w przypadku pozostałych gruntów leśnych

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Do rejestru zabytków województwa pomorskiego wpisany jest tylko jeden obiekt z terenu gminy Osieczna: jest to **dom mieszkalny nr 7** z podcieniem wnękowym w miejscowości **Długie** – obiekt ten wpisany do rejestru zabytków woj. Pomorskiego na pozycji nr 843.

Gmina posiada Program Opieki nad Zabytkami uchwalony Uchwałą nr III/16/2024 Rady Gminy Osieczna z dnia 19 czerwca 2024 r. , będący aktualizacją Programu z 2015 r. sporządzonego na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków opracowanej w 2012 roku. Zgodnie z art. 87, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami gminy program opieki nad zabytkami sporządza się na okres 4 lat.

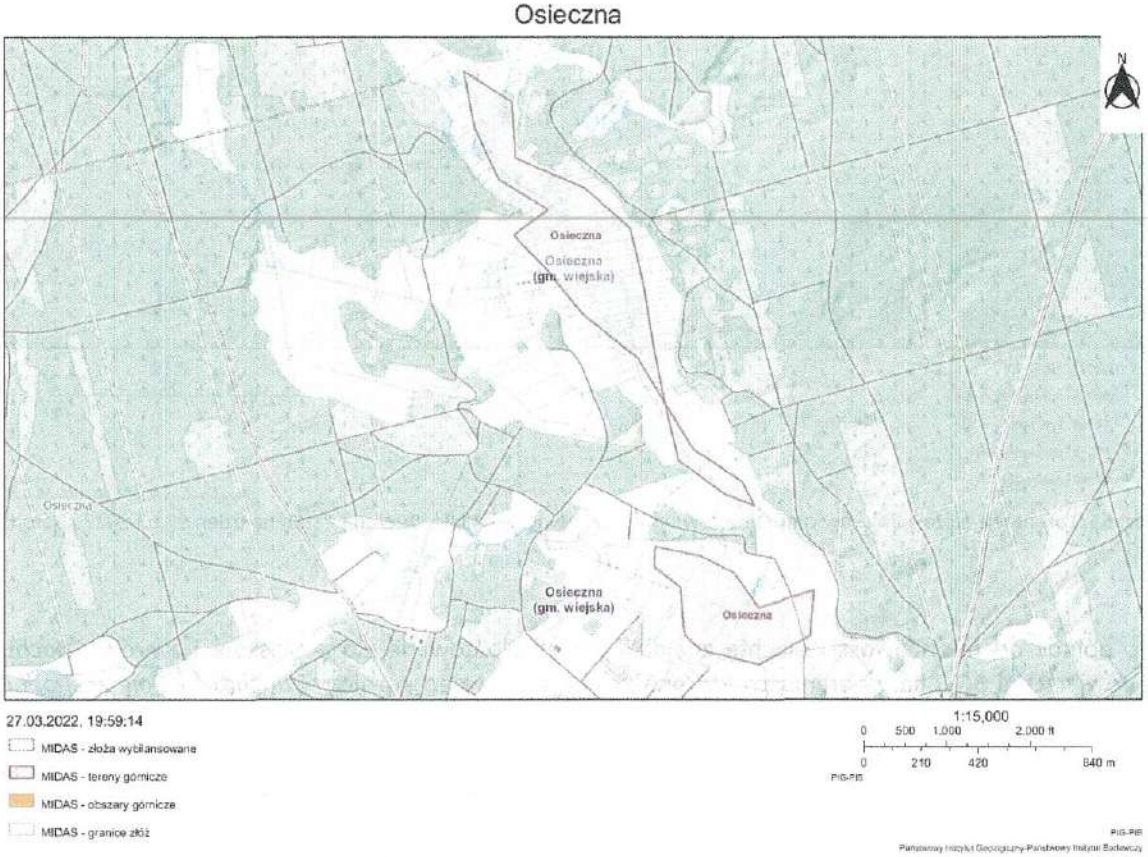
3.11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy Osieczna nie stwierdzono obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

3.12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Udokumentowane złoża kopalin

Zgodnie z dokumentacją Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG) [25] [26] w sąsiedztwie miejscowości Osieczna, w obrębie dna doliny rzecznej zlokalizowanej w centralnej części gminy, znajduje się złoże kredy jeziornej i marglu jeziornego *Osieczna* o wstępnie rozpoznanych zasobach, obejmujące dwa pola o łącznej powierzchni ok. 38 ha.

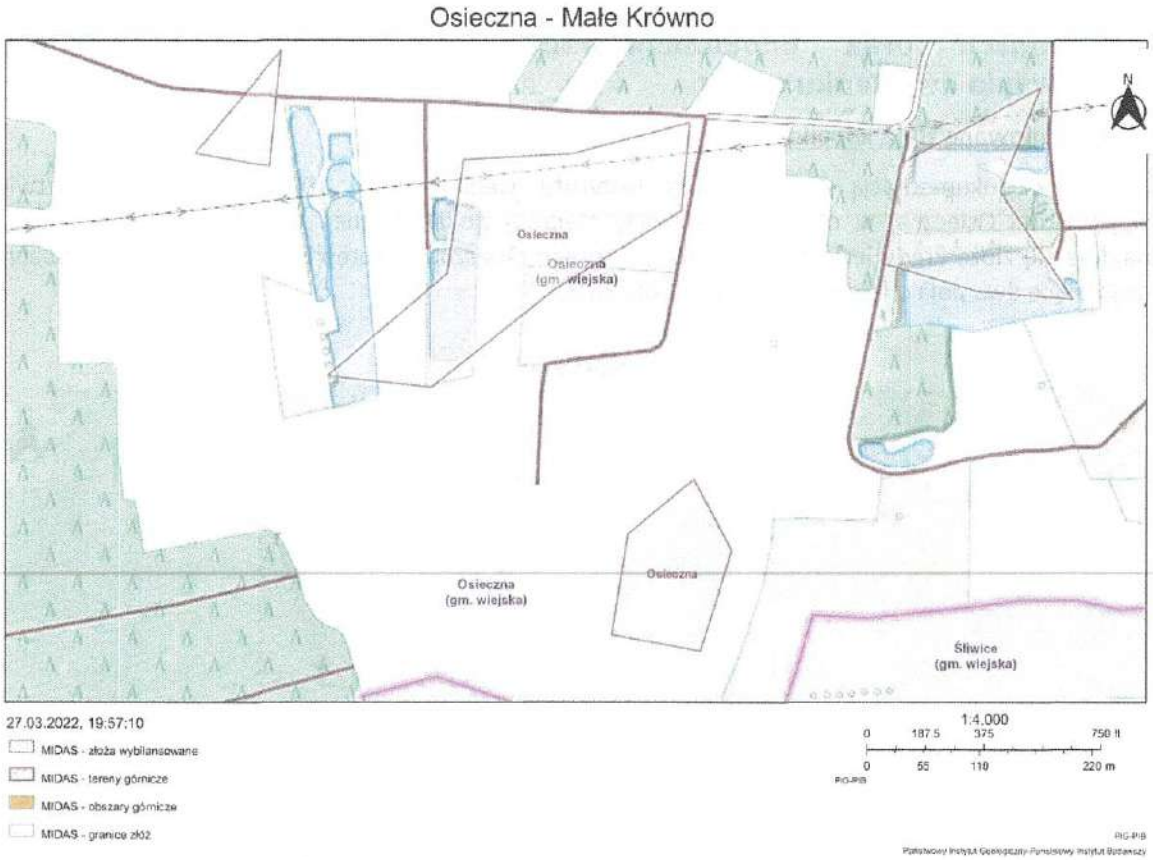
Ryc. 54. Lokalizacja złoża surowców naturalnych w obrębie Osieczna w gminie Osieczna - stan na dzień 27.03.2022 r. (źródło PIG[27]).

W miejscowości Małe Krówno, przy południowej granicy gminy, znajduje się złoże kruszyw naturalnych *Osieczna* obejmujące cztery pola o łącznej powierzchni 7,2 ha. Eksploatacja złoża została zaniechana w 2018 r.

[25] Państwowy Instytut Geologiczny, *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.*, 2021, Warszawa, [dostęp online 25.03.2022 r.: http://geoportal.pgi.gov.pl/css/surowce/images/2020/bilans_2020.pdf].

[26] Źródło Internet: http://igs.pgi.gov.pl/.

[27] Ibidem.

Ryc. 55. Lokalizacja złoża surowców naturalnych w obrębie Krówno w gminie Osieczna - stan na dzień 27.03.2022 r. (źródło PIG[28]).

Na północ od miejscowości Szlachta znajduje się eksploatowane złoże piasków i żwirów *Szlachta* o powierzchni 36,6 ha, w granicach którego znajduje się teren górniczy *Szlachta I - Pole zachodnie* o powierzchni ok. 5,0 ha[29]. Dla terenu górniczego wydano koncesję na wydobycie kopalin ważną do końca 2043 roku. W granicy złoża *Szlachta* wyodrębniono złoże piasków kwarcowych - *Szlachta 2* obejmujące powierzchnię ok. 2,0 ha, w granicach którego wydobycie kopalin zostało zaniechane[30].

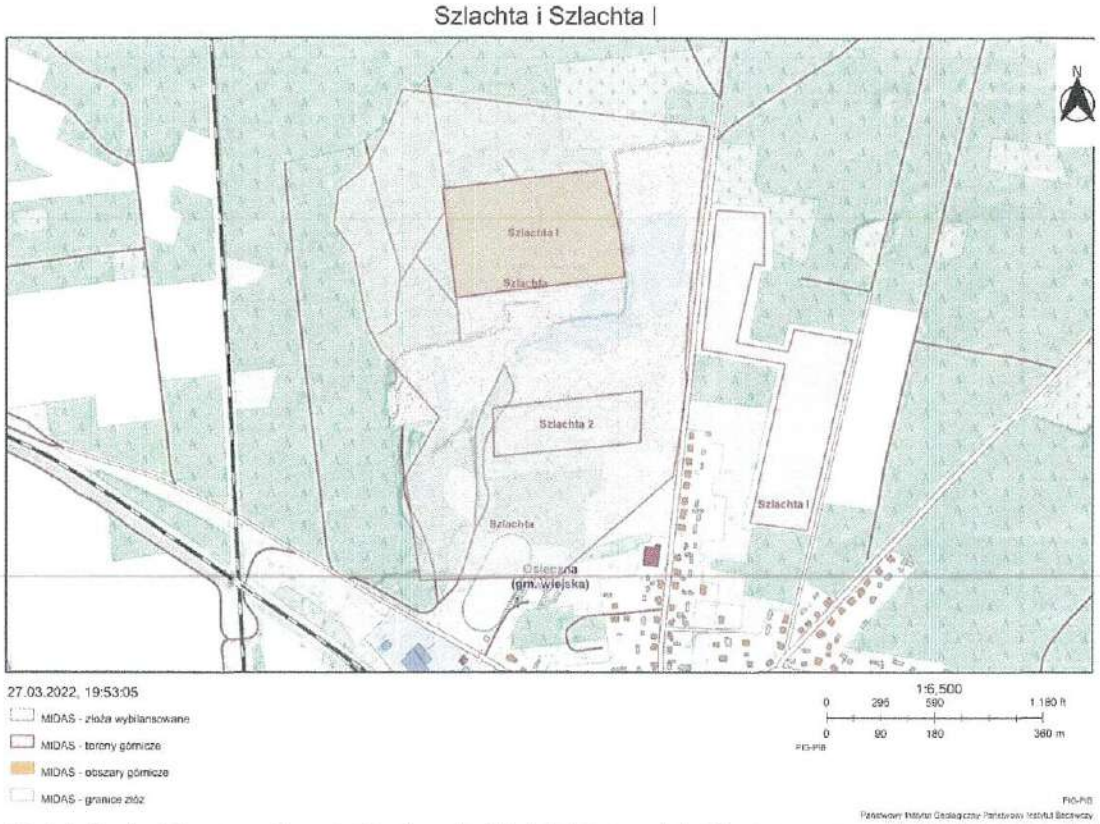
W sąsiedztwie złoża *Szlachta* znajduje się złoże piasków i żwirów *Szlachta I* o powierzchni 9,96 ha, które jest złożem zagospodarowanym, eksploatowanym czasowo[31].

[28] Ibidem.

[29] Państwowy Instytut Geologiczny, *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.*, 2021, Warszawa, [dostęp online 25.03.2022 r.: http://geoportal.pgi.gov.pl/css/surowce/images/2020/bilans_2020.pdf]

[30] Źródło Internet: http://igs.pgi.gov.pl/.

[31] Ibidem.

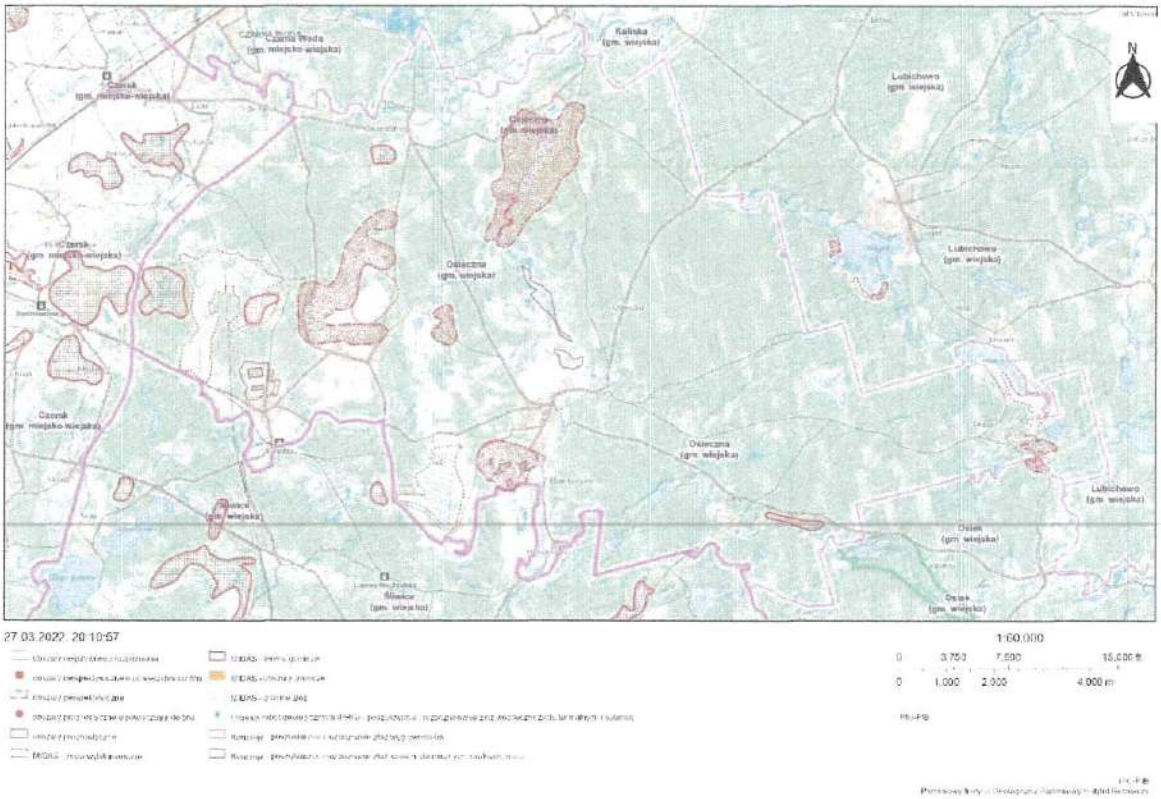
Ryc. 56. Lokalizacja złoża surowców naturalnych w obrębie Szlachta w gminie Osieczna - stan na dzień 27.03.2022 r. (źródło PIG[32]).

W zasobie Państwowego Instytutu Geologicznego dostępna jest mapa gminy z obszarami perspektywicznymi i prognostycznymi złożami surowców mineralnych. W granicach gminy Osieczna występują złoża piasków, żwirów, torfu, kreda jeziorna i gytia wapienna (Ryc.5).[33]

[32] Ibidem.

[33] Źródło Internet: https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=8d14826a895641e2be10385ef3005b3c [dostęp online 27.03.2022 r.].

Obszary perspektywiczne i prognostyczne w gminie Osieczna

Ryc. 57. Obszary perspektywicznego i prognostycznego występowania złóż surowców naturalnych w gminie Osieczna - stan na dzień 27.03.2022 r. (źródło PIG[34]).

Zasoby wód podziemnych

W gminie nie zlokalizowano Głównego Zbiornika Wód Podziemnych ani stref ochronnych wokół Zbiornika. Teren gminy znajduje się w jednolitej części wód podziemnych nr 28 (około 95% powierzchni gminy) oraz nr 36 (niewielki fragment przy zachodniej granicy z gminą Czersk i gminą Śliwice). Według danych z Państwowego Monitoringu Środowiska (http://mjwp.gios.gov.pl) stan wód podziemnych JCWPd nr 28 oraz nr 36 w 2016 r. pod względem chemicznym i ilościowym oceniany był jako dobry. Na terenie gminy nie występują obszarowe źródła zanieczyszczeń takie jak obszary zurbanizowane czy tereny rolnicze (będące źródłem zanieczyszczeń azotanami). W miejscowości Osieczna znajduje się jedna studnia głębinowa o głębokości 37 m, dla której sporządzona została dokumentacja hydrogeologiczna o nr 5576/2015: "Dokumentacja hydrogeologiczna ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych na działce nr 792/4 w Osiecznej, gm. Osieczna, pow. starogardzki, woj. pomorskie".[35]

W granicach gminy Osieczna nie wystąpiła ingresja (wpływ) ani ascenzja (przesączenie) wód słonych do wód podziemnych.

Wody podziemne dostępne do zagospodarowania wykorzystywane są w granicach 6-8,5 % całych zasobów gminy w obszarze JCWPd nr 28 i 36.

---

[34] Ibidem.

[35] Miejsce przechowywania dokumentacji - CAG Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.

W granicach gminy nie zlokalizowano punktów pomiarowych monitorowania jakości wód podziemnych. W najbliższym punkcie o numerze 1731 (na wschód od granic gminy, w gminie Lubichowo) jakość wód podziemnych oceniono jako II klasę.

3.13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na północ od miejscowości Szlachta dla złoża *Szlachta I - Pole zachodnie* ustanowiono decyzją Marszałka Województwa Pomorskiego nr 4/2018 z dnia 23.05.2018 r. obszar i teren górniczy o powierzchni 49 767,94 m^2. Obszar ten obejmuje działki nr geod. 76/3, 76/5 i 76/7, obręb Szlachta. Wydana koncesja jest ważna do końca 2043 roku.

3.14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

Na infrastrukturę techniczną składają się: sieć komunikacyjna oraz sieci uzbrojenia terenu. W gminie Osieczna sieć komunikacyjna opiera się na starych szlakach ukształtowanych w procesie historycznym. Większość dróg w gminie stanowią gruntowe drogi leśne. Drogi utwardzone (asfaltowe lub z płyt betonowych) zlokalizowane są głównie w obrębie 8 wsi sołeckich, które łączą się z siecią komunikacyjną poza obszarem gminy.

Sieć komunikacyjna

Na terenie gminy Osieczna zlokalizowano drogi powiatowe, gminne i drogi dojazdowe do posesji. W granicach gminy nie przebiegają drogi wojewódzkie i krajowe.

Drogi powiatowe w klasie dróg zbiorczych (drogi o numerach: 2723G, 2704G, 2621G, 2724G) łączą gminę z głównym ośrodkiem regionalnym - Starogardem Gdańskim. Większość dróg powiatowych w gminie jest utwardzona, chociaż występują fragmenty dróg gruntowych. Drogi gminne w klasie dróg lokalnych w większości stanowią drogi gruntowe nieutwardzone, leśne.

Występujące na terenie gminy mosty posiadają zbyt małą nośność dla pojazdów wysokotonażowych.

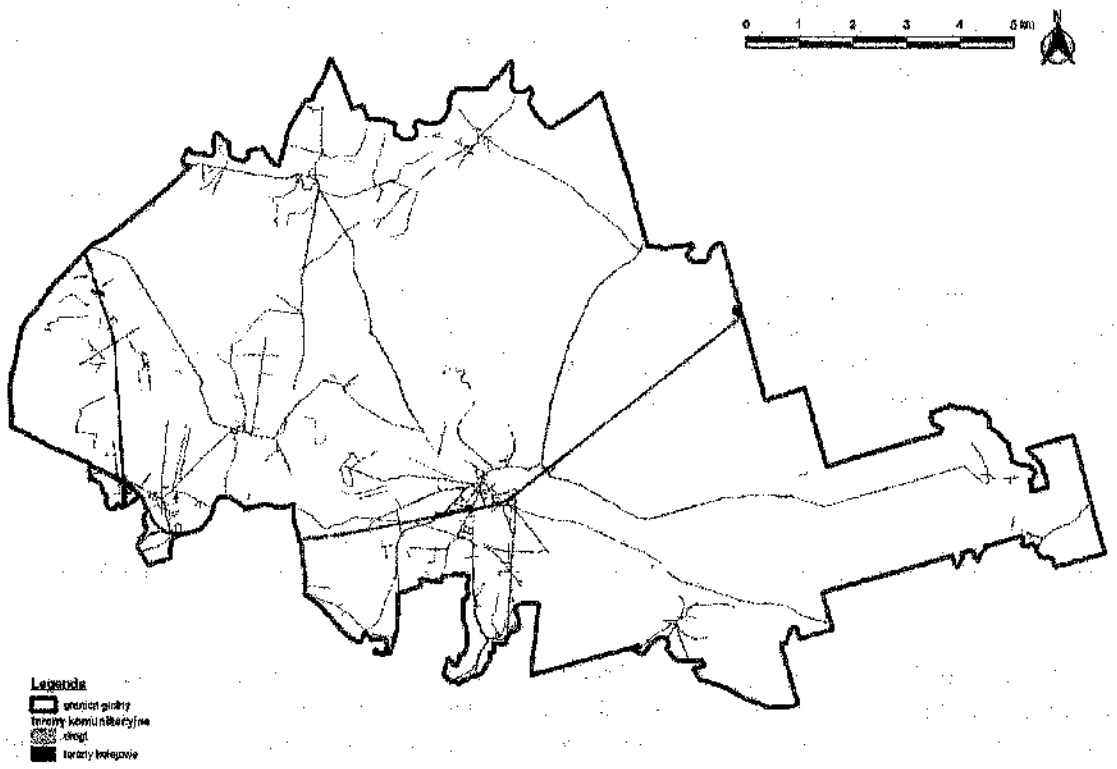
Przez obszar gminy przebiegają linie kolejowe nr:

- 201 Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port, odcinek Wierzchucin – Bąk. Średnie natężenie ruchu pociągów w na wskazanym odcinku w 2022 r. wynosiło 6 pociągów w ciągu doby, w tym 1 pociąg towarowy;

- 215 Laskowice Pomorskie – Bąk. Średnie natężenie ruchu pociągów na tej linii w 2022 r. wynosiło 7 pociągów pasażerskich w ciągu doby, a ruch pociągów towarowych odbywał się sporadycznie;

- 743 Lipowa Tucholska - Szlachta. Średnie natężenie ruchu pociągów na tej linii w 2022 r. wynosiło 5 pociągów pasażerskich w ciągu doby, a ruch pociągów towarowych odbywał się sporadycznie.

Przez gminę przebiegają szlaki: rowerowe oraz wodny rzeki Wdy, a także oznakowany szlak konny oraz szlaki piesze.

Ryc. 58. Układ komunikacyjny w gminie Osieczna (opracowanie własne).

Szlaki rowerowe

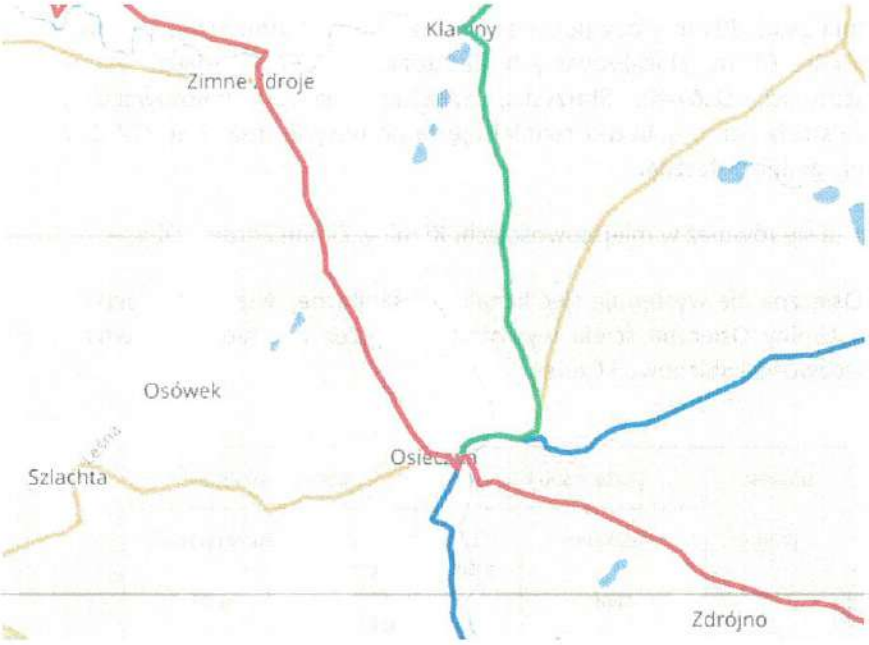
W gminie znajduje się jedna urządzona ścieżka rowerowa w Osiecznej. Na terenach leśnych znajdują się szlaki turystyczne, które wykorzystywane są przez rowerzystów i pieszych.

Przez gminę przebiegają liczne trasy rowerowe o randze lokalnej oraz trzy trasy o randze ponadlokalnej (regionalnej) należące do Kociewskich Tras Rowerowych, są to:

- **Szlak Borowiacki** (całkowita długość trasy – 64 km) – szlak przez Bory Tucholskie, które są jednym z największych kompleksów leśnych w Polsce. Wśród przeważającej w drzewostanie sosny występują dęby, graby, osiki, brzozy, cisy, a w bogatym podszyciu obfitość grzybów i jagód. W Borach Tucholskich zachowały się również fragmenty pierwotnej puszczy, stanowiska reliktowych roślin, rzadkich już w Polsce gatunków ptaków i zwierząt (orzeł bielik, głuszec, żuraw, czapla siwa, wydra).

- **Szlak Kaliski** (całkowita długość trasy – 28 km) – szlak z Kalisk do Osiecznej przecinający rzekę Wdę, zwaną inaczej Czarną Wodą.

- **Szlak Droga Połomska** (całkowita długość trasy – 21 km) – szlak prowadzący przez Bory Tucholskie, z najdłuższej nadjeziornej plaży w regionie do kociewskiego zagłębia grzybowego – czyli w okolice Osiecznej.

Ryc. 59. Orientacyjny przebieg tras rowerowych: Szlak Borowiacki – czerwony, Szlak Kaliski – zielony, Szlak Droga Połomska – niebieski. Źródło: https://polskanarowerze.pl,/kociewskie-trasy-rowerowe

Na terenie gminy nie przebiegają trasy rowerowe o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym.

Uzbrojenie terenu

W gminie występują sieci uzbrojenia terenu: elektroenergetyczna (SN-15kV, nn-0,4kV, stacje transformatorowe SN/nn), wodociągowa (ujęcia wód, stacje uzdatniania wody, studnie) i telekomunikacyjna. W granicach gminy nie istnieje sieć gazowa i ciepłownicza. W gminie nie występują linie najwyższych napięć o napięciach 220kV i 400kV oraz nie są planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie sieci elektroenergetycznych o ww. napięciach. Możliwa jest rozbudowa, przebudowa i budowa nowych sieci elektroenergetycznych, kablowych oraz napowietrznych, w każdym terenie, po uprzednim uzyskaniu zgody właściciela działki w porozumieniu z zarządcą sieci. W gminie funkcjonuje obecnie jedna farma fotowoltaiczna w Osówku.

W poszczególnych miejscowościach występuje kanalizacja deszczowa lokalna, kanalizacja sanitarna lokalna oraz studnie pobory wody pitnej.

Sieć wodno-kanalizacyjna

Na obszarze gminy istnieją dwa główne ujęcia wody pitnej :

a) Ujęcie będące w posiadaniu gminy Osieczna - zlokalizowane w miejscowości Osieczna, posiadającej zezwolenie na pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych (na podstawie decyzji Starosty Starogardzkiego nr OS.6341.23.2013 z dnia 13.12.2013 r. Woda pobierana jest z dwóch studni nr 1 i nr 2 z głębokości 27 m każda, zlokalizowanych na działce nr 324. Ujęcie zaopatruje teren miejscowości Osieczna,

b) Ujęcie będące w posiadaniu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Zaopatrzenia i Rozwoju Wsi Szlachta - zlokalizowane w miejscowości Osówek, posiadające zezwolenie na pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych (na podstawie decyzji Starosty Starogardzkiego nr

OS.6341.6.2014 z dnia 28.05.2014r. Woda pobierana jest z dwóch studni: nr 1 o głębokości 59 m i nr 2 z głębokości 61 m, zlokalizowanych na działce nr 374/1. Ujęcie zaopatruje następujące miejscowości: Osówek, Starzyska, Szlachta. Dla przedmiotowego ujęcia ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia po obrysie działki nr 374/1, obręb ewidencyjny Osówek, gmina Osieczna.

Poza tym ujęcia wody znajdują się również w miejscowościach: Klaniny, Zimne Zdroje i Długie.

Obecnie na terenie gminy Osieczna nie występuje sieć kanalizacji sanitarnej. Nie ma też oczyszczalni ścieków. Obecnie z terenu Gminy Osieczna ścieki wywożone są przez podmioty uprawnione do oczyszczalni ścieków w miejscowości Lubichowo i Czersk.

Tabela 11. Sieć istniejąca

Lp.	Kanalizacja istniejąca	Długość [km]	Liczba osób korzystających z istniejącej kanalizacji			Uwagi
			Mieszkańcy stali	Osoby czasowo przebywające na terenie aglomeracji[1]	Sumaryczna liczba osób [kol 4 + kol 5]	
1	2	3	4	5	6	7
1	Sanitarna grawitacyjna	0	0	0,00	0	
2	Sanitarna tłoczna	0				
3	Ogólnospławna grawitacyjna	-				
4	Ogólnospławna tłoczna	-				
Razem		0	0	0,00	0	

Pod pojęciem „osoby czasowo przebywające na terenie aglomeracji rozumie się liczbę zarejestrowanych miejsc noclegowych".

Na terenie gminy nie ma oczyszczalni ścieków. Na terenie aglomeracji planowana jest gminna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Osieczna, lub rozważa się odprowadzenie ścieków do oczyszczalni w sąsiedniej gminie Czersk. Średnia przepustowość oczyszczalni ścieków wynosić będzie 305 m^3/d,

Planowana kanalizacja sanitarna odbierać będzie ścieki od 2248 mieszkańców stałych – zameldowanych w miejscowościach: Osieczna - 816, Małe Krówno - 119, Szlachta - 896, Osówek - 391 i Starzyska -26 w obszarze aglomeracji Osieczna.

Ścieki bytowo-gospodarcze zebrane systemem sieci kanalizacji sanitarnej z poszczególnych miejscowości odprowadzone zostaną za pośrednictwem przepompowni do planowanej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków na dz. nr 605 w miejscowości Osieczna.

Ilość ścieków komunalnych powstających na terenie aglomeracji – obecnie przed realizacją kanalizacji wynosi: 220 m^3/d.

Tabela 12. Jakość ścieków komunalnych powstających na terenie aglomeracji

Jakość ścieków komunalnych powstających na terenie aglomeracji		
Wskaźnik	Wartość wskaźnika zanieczyszczeń*	Uwagi
BZT_5 [mgO_2/l]	430	
$ChZT_{Cr}$[mgO_2/l]	1100	
Zawiesina ogólna [mg/l]	610	
Fosfor ogólny [mgP/l]	13,5	
Azot ogólny [mgN/l]	130	

Czynnikiem bezpośrednio zagrażającym jakości wód i gleb na terenach opracowania jest niedostatecznie rozwinięty system kanalizacji. Należy dążyć do przestrzegania ustalonych, w odpowiednich przepisach, regulacji dotyczących gospodarki odpadami oraz ograniczenia ilości nieoczyszczonych ścieków socjalno - bytowych odprowadzanych bezpośrednio do gruntu lub wód, co pozwoli zminimalizować prawdopodobieństwo zanieczyszczenia wód i gleb.

Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu gminy są zbierane w sposób selektywny i zagospodarowywane na terenie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych "Stary Las" Sp. z o.o. zlokalizowanego w miejscowości Stary Las w gminie Starogard Gdański.

3.15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarze gminy Osieczna nie są zlokalizowane zadania wynikające z programów rządowych, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, spełniające warunki art. 48 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Nie przewiduje się również inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

3.16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Wzdłuż rzeki Wdy, w Zimnych Zdrojach, Jastrzębiu i Parcelach Klanińskich występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Są to tereny zlokalizowane na polderach rozlewiskowych w dolinie rzecznej, które narażone są na niszczącą działalność wody i trudne warunki gruntowo-budowlane. Mogą znajdować się tu gleby organiczne, namuły i piaski rzeczne. Według mapy ryzyka powodziowego [36] na terenie objętym projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki

[36] Źródło Internet: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP [dostęp online: 26.03.2022].

Wdy, o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 100 lat (1%) i wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 10 lat (10%), niosące za sobą potencjalne negatywne konsekwencje dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych. Pozostała część gminy Osieczna nie została w tym zakresie zbadana. Potencjalnie ryzyko powodzi może wystąpić w obrębie wszystkich wód płynących.

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

4. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

4.1. Wnioski z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest niezbędnym elementem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wprowadzenie tego wymogu ma przyczynić się do poprawy ładu przestrzennego w gminach oraz przeciwdziałać nadmiernemu i nieuzasadnionemu przeznaczaniu terenów pod zabudowę. Nadpodaż terenów prowadzi do negatywnych skutków zarówno przestrzennych i środowiskowych, jak i ekonomicznych dla gminy. Bilans ma być krokiem w kierunku racjonalnego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, jako że ład przestrzenny i rozwój zrównoważony to główne kryteria sporządzania aktów planistycznych. Zasadą planowania przestrzennego, w obecnie obowiązującym stanie prawnym, jest dążenie do lokalizowania nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej. Natomiast lokalizowanie jej na pozostałych terenach powinno być planowane wyłącznie w sytuacji deficytu ilości terenów przeznaczonych pod dany rodzaj zabudowy. Kierunki zagospodarowania określone w studium powinny determinować dalszą politykę i planowanie przestrzenne gminy.

Na podstawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę dokonano następujących wniosków:

- Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową do roku 2050 oszacowano na **47,9 tys. m²** powierzchni użytkowej mieszkań. Po uwzględnieniu możliwego zwiększenia zapotrzebowania o 30% - maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w gminie Osieczna może wynieść **62,3 tys. m²** powierzchni użytkowej mieszkań.
- W gminie Osieczna wyznaczono obszary o w pełni wykształconej i zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (ZiWS) - zdelimitowano 5 spójnych obszarów o łącznej powierzchni 189,5 ha.
- Chłonność nowych terenów mieszkaniowych wyrażona w m² powierzchni użytkowej mieszkań (PUM) w ramach obszarów o zwartej i wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej została oszacowana dla gminy Osieczna na **30,03 tys. m².**
- Chłonność terenów mieszkaniowych poza ZiWS w obowiązującym MPZP wyliczono na **10,6 tys. m².**
- **Wyliczono, że w gminie Osieczna możliwe jest wyznaczenie terenów pod nową zabudowę mieszkaniową poza obszarami ZiWS, które pozwolą na zrealizowanie maksymalnie 21,7 tys. m² powierzchni użytkowej mieszkań**
- Maksymalne zapotrzebowania na nową zabudowę usługową oszacowano na **28,6 tys. m²** w roku 2050.
- Chłonność nowych terenów usługowych w gminie wynosi **4,1 tys. m²,** z tego 2,9 tys. m² w obszarach o zwartej i w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.
- **Możliwe jest wyznaczenie terenów pod nową zabudowę usługową poza obszarami ZiWS , które pozwolą na zrealizowanie 24,5 tys. m² powierzchni użytkowej usług.**
- Nie ustala się maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę przemysłową.
- Analiza nie bilansuje chłonności i zapotrzebowania na budynki w rolnictwie zakładając, że ta część gospodarki związana jest ściśle z terenami rolnymi i nie jest uzasadnione nakładanie na nią ograniczeń.

Biorąc pod uwagę obszary, które zostały wskazane, jako obszary przeznaczone na funkcje mieszkaniowo-usługowe w poprzedniej edycji studium możliwa byłaby realizacja ok. 69,1 tys. m² powierzchni użytkowej mieszkań. Porównując to z zapotrzebowaniem na nowe tereny mieszkaniowe i ich deficytem wyliczonym na **21,7 tys. m²** widoczne jest przeszacowanie terenów wskazanych pod funkcje mieszkaniowo-usługowe w poprzednim Studium. Należy zatem dokonać weryfikacji terenów,

które były wskazane dotychczas i zmniejszyć ich powierzchnie, dostosowując do prognozowanego zapotrzebowania.

4.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

W gminie Osieczna wyodrębniono strefy funkcjonalne związane z przeznaczeniem oraz planowanym rozwojem terenów:

A – strefa rozwoju funkcji mieszkalnych, gospodarczych, usługowych i produkcyjnych oraz centrum usług społecznych – obejmująca rejon wsi Osieczna z Małym Krównem i Dużym Krównem oraz wsi Szlachta i Osówek. W obszarze tej strefy, w rejonie miejscowości stanowiących centrum społeczno-gospodarcze gminy koncentrują się w tej chwili działania inwestycyjne.

B – strefa rolno-leśna o wiodącej funkcji gospodarki rolnej i leśnej i rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej – obejmująca pozostały obszar gminy. W dużej mierze to tereny o najwyższych wartościach przyrodniczych – możliwe do inwestowania turystycznego w sposób ekstensywny. W tejże strefie, w obszarach położonych w granicach korytarza ekologicznego, ewentualne zagospodarowanie musi zapewniać przestrzenną ciągłość korytarza ekologicznego.

Na terenie gminy zostały wyznaczone **granice zwartej zabudowy wsi,** stanowiące granice obszarów obecnie zabudowanych oraz obszary kontynuacji zabudowy, czyli możliwe do wypełnienia nową zabudową. Lokalizacja nowej zabudowy w wyznaczonych granicach nie powoduje konieczności budowy nowych dróg publicznych oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej.

Poza powyższymi wyznaczono również **nowe tereny inwestycyjne**, dla których należy rozważyć sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu ustalenia zasad zabudowy oraz wyznaczenia dróg publicznych oraz sieci infrastruktury technicznej.

Pozostały obszar gminy stanowi przestrzeń chronioną, czyli obszar terenów rolnych i leśnych, gdzie możliwa jest lokalizacja zabudowy związanej z gospodarką rolną i leśną oraz turystyczną w formie agroturystyki, priorytetem natomiast jest ochrona walorów przyrodniczych i zachowanie funkcji rolniczej oraz leśnej.

Nowe tereny inwestycyjne zostały wyodrębnione i nazwane, zgodnie z dominującą funkcją terenu, tj:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- zabudowa mieszkaniowo-usługowa,
- tereny sportu i rekreacji,
- zabudowa zagrodowa,
- zabudowa letniskowa,
- tereny produkcyjne związane z wydobyciem kruszywa.

4.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

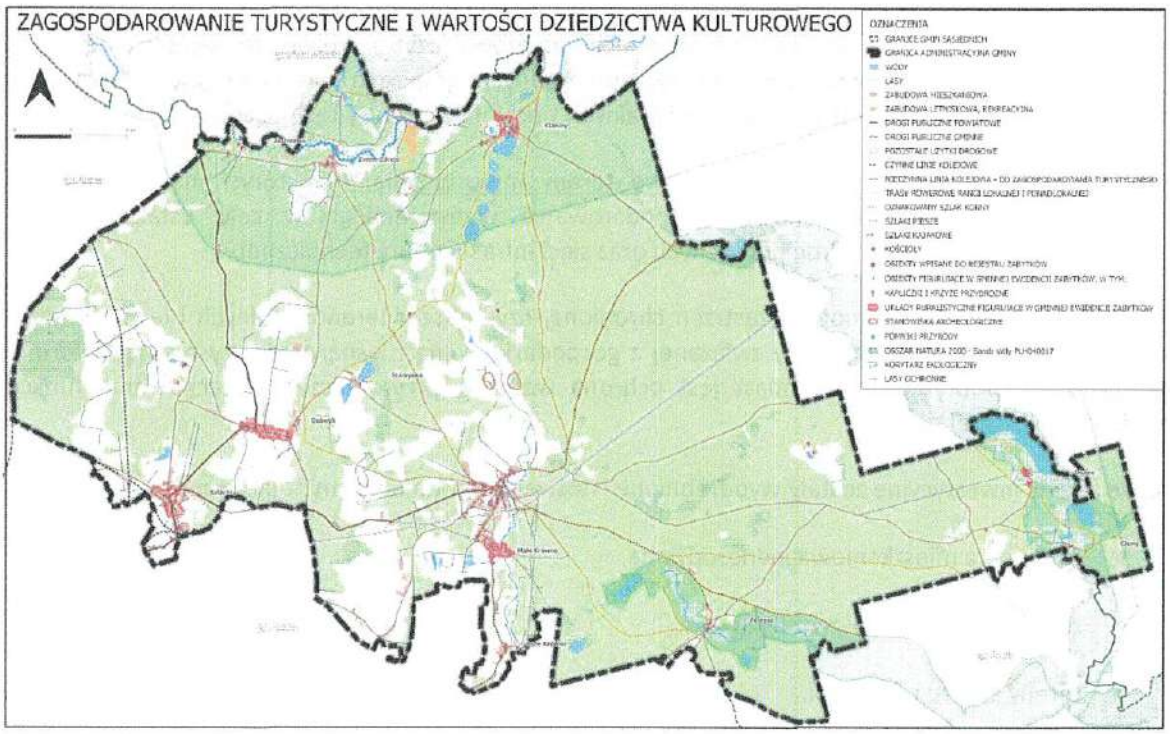
Ranga miejscowości w gminie

Osieczna – miejscowość gminna, o najwyższym dostępnie do usług publicznych.

Szlachta – miejscowość o wysokiej randze. Posiadająca dobry dostęp komunikacyjny (czynna linia kolejowa) oraz wysoki dostęp do usług publicznych (porównywalny do miejscowości gminnej).

Miejscowości położone w pobliżu ośrodków pełniących role centrotwórcze w gminie czyli: Małe Krówno, Duże Krówno i Osówek – o dobrym połączeniu z głównymi ośrodkami gminy i wysokich możliwościach korzystania z usług publicznych.

Pozostałe miejscowości o funkcji głównie rekreacyjno-turystycznej - polityka przestrzenna tych miejscowości powinna opierać się głównie na ochronie cech przyrodniczo-krajobrazowych oraz zagospodarowaniu turystycznym w sposób ekstensywny (gospodarstwa agroturystyczne, szlaki piesze, rowerowe, konne, miejsca przystankowe na trasach, eksponowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru, etc.). Zagospodarowanie miejscowości położonych w obszarze korytarza ekologicznego ma gwarantować zachowanie jego ciągłości przestrzennej.

Ryc. 60. Atrakcyjność turystyczna gminy – mapa przedstawiająca aktualne zagospodarowanie i atrakcje turystyczne.

Biorąc pod uwagę powyższe, planując docelową strukturę gminy w studium wyznacza się:

1) Obszary aktualnie zabudowane / zainwestowane o sprecyzowanej funkcji (w tym obszary o zdecydowanym przeznaczeniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego).

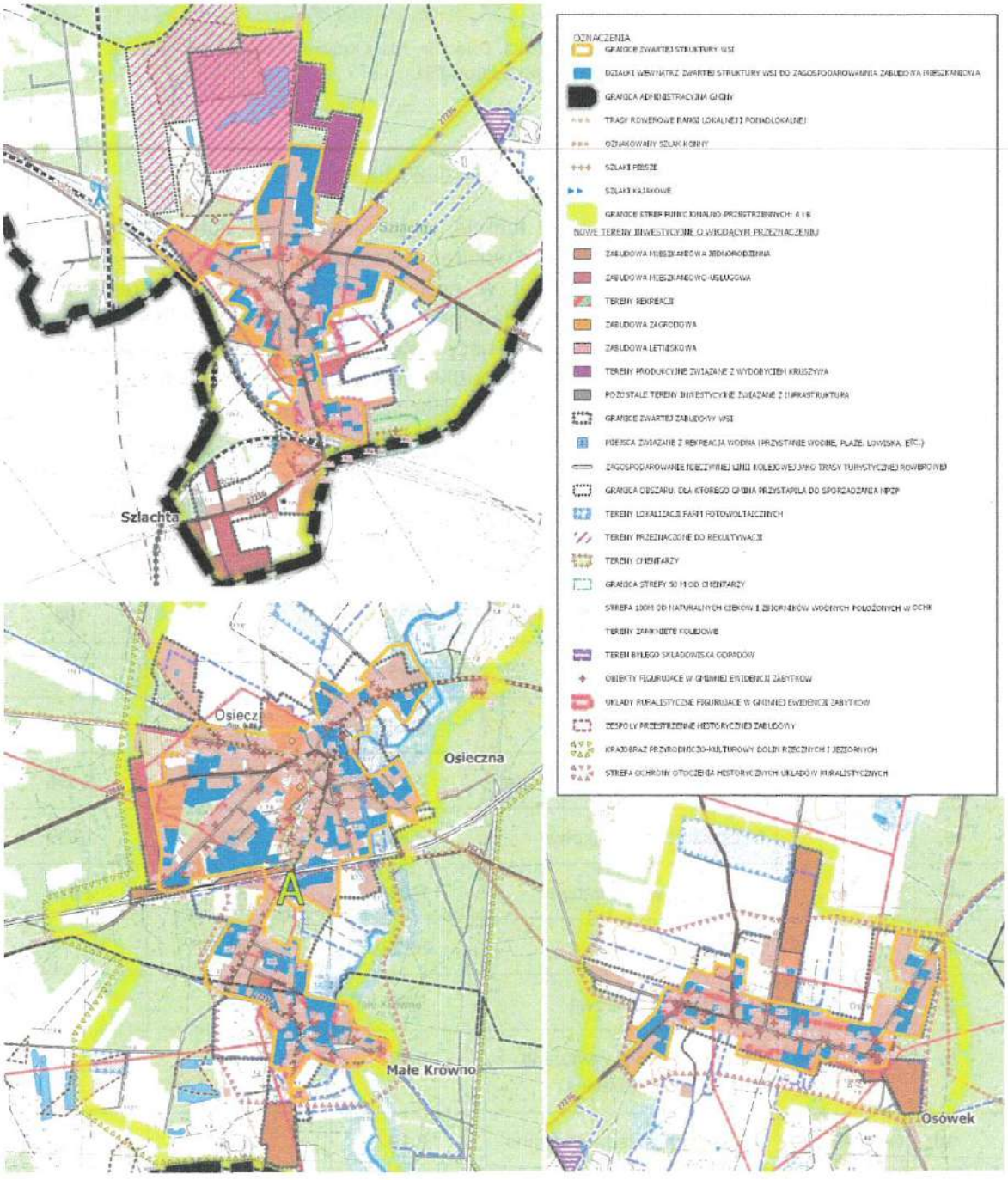
2) Obszary niezainwestowane, dla których studium określa nowe funkcje.

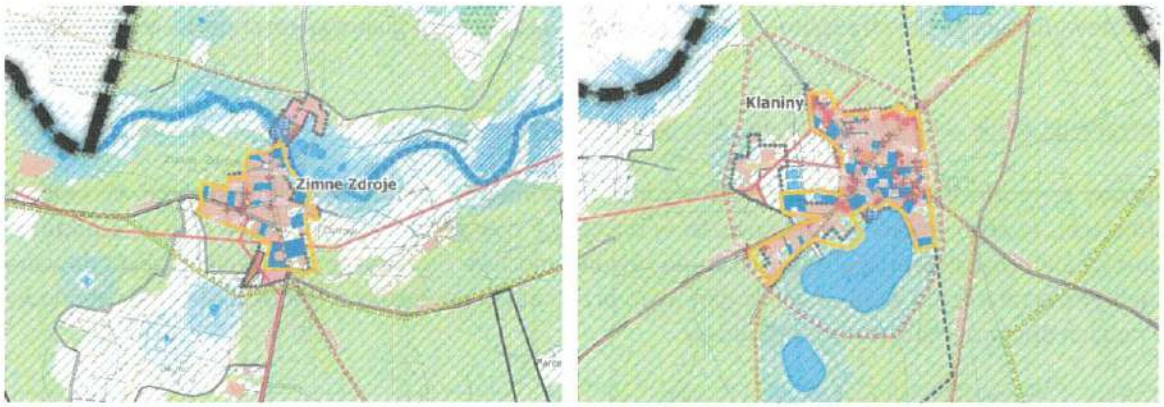
3) Obszary przyrodniczo cenne – chronione.

Pozostałe obszary to obszary leśno-rolnicze, gdzie prowadzona jest planowa gospodarka leśna i rolna.

Obszary aktualnie zabudowane / zainwestowane o sprecyzowanej funkcji

Obszary te możliwe są do dalszej zabudowy lub uzupełnień w ramach określonej funkcji. W ramach istniejącej, zwartej struktury miejscowości w obszarach o w pełni wykształconej i zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (ZiWS) wskazano również możliwe do zagospodarowania, niezabudowane działki. Poza obszarami wskazanymi konkretnym przeznaczeniem możliwe jest uzupełnienie zabudowy w ramach obszarów kontynuacji zabudowy.

Ryc. 61. Obszary ZiWS poszczególnych miejscowości (Szlachta, Osieczna, Małe Krówno, Osówek, Zimne Zdroje i Klaniny) – przedstawiające niezainwestowane tereny możliwe do zagospodarowania.

Obszary niezainwestowane, dla których studium określa nowe funkcje.

Obszary, dla których studium wyznacza nowe funkcje, są to tereny, które dotychczas nie zostały zainwestowane: mogą być to tereny wyznaczone wskutek złożonych wniosków, możliwości i potrzeb zagospodarowania, lub potrzeby inwestycyjnej w postaci wydanych na tym terenie decyzji o warunkach zabudowy. Dokument studium określa wiodące przeznaczenie terenu, jednocześnie nie wykluczając funkcji towarzyszących w miarę pojawiających się potrzeb oraz uwarunkowań. Wyklucza jednak funkcje przestrzennie niedopasowane: np. możliwe jest uzupełnianie funkcji mieszkaniowej, terenami zieleni towarzyszącej, rekreacji czy usług nieuciążliwych, jednak wyklucza się funkcje produkcyjne będące w konflikcie przestrzennym z terenami mieszkaniowymi.

Tab. 13. Nowe tereny inwestycyjne projektowane w studium w podziale na obręby ewidencyjne.

Lp.	Obręb ewidencyjny	Przeznaczenie	Łączny obszar [ha]	W tym poza ZWiS [ha]	Szacowana PUM [m^2]
1.	Osieczna	Mieszkaniowa jednorodzinna	**2,37**	**0,14**	**100**
2.		Mieszkaniowo-usługowa	**2,95**	**2,95**	**1 266**
3.		Zabudowa letniskowa	14,50	14,50	
4.	Krówno	Mieszkaniowa jednorodzinna	**7,91**	**7,91**	**5 656**
5.		Mieszkaniowo-usługowa	**3,82**	**3,82**	**1 639**
6.	Szlachta	Mieszkaniowo-usługowa	**6,09**	**6,09**	**2 613**
7.		Zabudowa letniskowa	20,10	20,10	
8.		Zabudowa zagrodowa	5,69	5,69	
9.		Teren produkcji związane z wydobyciem kruszywa	6,69	6,69	
10.	Osówek	Mieszkaniowa jednorodzinna	**8,19**	**6,86**	**4 905**

Lp.	Obręb ewidencyjny	Przeznaczenie	Łączny obszar [ha]	W tym poza ZWIS [ha]	Szacowana PUM [m²]
11.	Zimne Zdroje	Zabudowa letniskowa	1,99	1,15	
12.		Tereny sportu i rekreacji	1,77	1,29	
13.	Klaniny	Zabudowa letniskowa	2,53	2,53	
14.		Tereny sportu i rekreacji	0,21	0,00	
15.	Zdrójno		0,00	0,00	
16.	Długie	Zabudowa letniskowa	1,26	1,26	
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i mieszkaniowo-usługowa projektowana poza obszarami ZWIS				**27,77**	**16 179 PUM**

Szacowana powierzchnia użytkowa mieszkań na terenach wyznaczonych w niniejszym studium poza obszarami o zwartej i wykształconej strukturze wynosi ok. **16,2 tys. m²**. Zatem nie przekracza szacowanego wg bilansu możliwego wyznaczenia **21,7 tys. m²** powierzchni użytkowej mieszkań.

Na terenie gminy Osieczna nie projektuje się terenów stricte usługowych, jedynie tereny sportu i rekreacji oraz mieszkaniowo-usługowe, na których szacuje się ok. 20% zabudowy czysto usługowej i ok. 40% zabudowy mieszanej. Jest to jednak tak niewielki udział terenów w obszarze gminy, że nie przekracza on wskaźników wskazanych w bilansie dla zabudowy usługowej.

Wskaźniki urbanistyczne dla terenów położonych w strefie A

Tereny mieszkaniowe, **w granicach zwartej zabudowy wsi**, stanowiące uzupełnienie istniejących struktur zabudowanych i zainwestowanych:

- minimalna wielkość działki – 1000 m²,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,15,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 40%.

Tereny mieszkaniowe, **poza granicami zwartej zabudowy** wsi:

- minimalna wielkość działki 1000 m² ,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,11
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny zabudowy letniskowej:

- minimalna wielkość działki 1000 m^2;
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70%.

Tereny usługowe i produkcyjne – do określenia w mpzp w zależności od specyfiki inwestycji.

Wskaźniki urbanistyczne dla terenów położonych w strefie B

Tereny mieszkaniowe **w granicach zwartej zabudowy wsi:**

- minimalna wielkość działki – 1000 m^2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,1;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny mieszkaniowe, **poza granicami zwartej zabudowy wsi:**

- minimalna wielkość działki 1200 m^2 ,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t. ,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny zabudowy letniskowej:

- minimalna wielkość działki 1500 m^2;
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70%.

W tym dla terenów położonych w obszarze korytarza ekologicznego:

Tereny mieszkaniowe **w granicach zwartej zabudowy wsi:**

- minimalna wielkość działki – 1200 m^2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,1;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny mieszkaniowe, **poza granicami zwartej zabudowy wsi**:

- minimalna wielkość działki 1500 m^2 ,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m n.p.t. ,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.

Tereny zabudowy letniskowej:

- minimalna wielkość działki 1500 m^2;
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0m n.p.t.,
- intensywność zabudowy – 0,09;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70%.

Niniejsze wskaźniki stanowią ogólne wytyczne kierunkowe – dokładne wartości powinny zostać określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po dokładniejszych analizach uwarunkowań lokalnych, w tym przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, a także specyfiki planowanej inwestycji (przeznaczenia danego obiektu).

Obszary dopuszczalnej lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł.

Jedynymi obiektami / urządzeniami wytwarzającymi energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100kW wskazanymi na terenie gminy Osieczna są farmy fotowoltaiczne. Studium przewiduje obszary farm fotowoltaicznych, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dla obszarów farm fotowoltaicznych dopuszcza się lokalizację obiektów budowalnych związanych z ich funkcjonowaniem, takich jak: panele fotowoltaiczne, transformatory i /lub magazyny energii, drogi wewnętrzne i parkingi, linie i przyłącza energetyczne oraz inne obiekty związane z funkcjonowaniem farm fotowoltaicznych. Całość instalacji nie powinna przekraczać wysokości 4,0 m.

Wyklucza się lokalizację farm fotowoltaicznych strefach ochrony otoczenia historycznych układów ruralistycznych oraz paneli fotowoltaicznych na obiektach zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Tereny wyłączone spod zabudowy oraz o istotnych ograniczeniach w zabudowie

Tereny wyłączone spod zabudowy stanowią obszary przestrzeni chronionej – są to wszystkie tereny położone poza obszarem urbanizacji, czyli tereny rolne, leśne oraz tereny wód otwartych.

Na tych terenach obowiązują niniejsze zasady:

- obowiązuje kontynuacja dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenu;
- dopuszczalna jest zabudowa związana z prowadzoną gospodarką rolną lub leśną, która nie powoduje zmiany przeznaczenia gruntu rolnego lub leśnego na cele nierolnicze i nieleśne;

- dopuszczalna jest lokalizacja obiektów budowlanych związanych z turystyką i rekreacją, tj. miejsca biwakowania, parkingi leśne, wiaty i altany wypoczynkowe, etc.;

- możliwa jest lokalizacja dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;

- obszary objęte prawnymi formami ochrony przyrody oraz innymi przepisami prawa ograniczającymi zainwestowanie, podlegają zakazom lub ograniczeniom zabudowy ze względu na przepisy odrębne, w tym:

    - na terenie całej gminy obowiązują ograniczenia w zabudowie oraz zakaz zabudowy zawarte w Uchwale Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016r w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pom. z 16.08.2016r poz. 2942) w tym zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu oraz zakaz zabudowy w pasach 100 m od linii brzegowej jezior, rzek i innych zbiorników wodnych za wyjątkiem wyznaczonych w studium obszarów zwartej zabudowy wsi, pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach;

    - tereny lasów ochronnych;

    - tereny obszarów zagrożonych powodzią – zakazuje się wprowadzania nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;

    - tereny lokalnych podmokłości – okresowo zalewane łąki i pastwiska;

    - tereny położone w strefach archeologicznych;

    - tereny wokół czynnych cmentarzy, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52, poz. 315), w strefie min. 150 m wokół cmentarza obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących żywność, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywnościowe, strefa ta może ulec zmniejszeniu do 50 m w sytuacji, gdy teren posiada sieć wodociągową i są do niej włączone wszystkie budynki w strefie 150 m korzystające z wody.

Również tereny położone w sąsiedztwie linii kolejowych posiadają ograniczenia w zagospodarowaniu:

- na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych obowiązują ograniczenia, nakazy i zakazy wynikające z przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego w celu zapewnienia eksploatacji linii kolejowej, działania urządzeń związanych z prowadzeniem ruchu kolejowego, a także bezpieczeństwa ruchu kolejowego.

- W strefach oddziaływania ciągów komunikacyjnych będących źródłem uciążliwości akustycznych należy dążyć do wykluczenia lokalizacji zabudowy chronionej akustycznie, o której mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. W przypadku istniejących terenów chronionych akustycznie w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych należy dążyć do kształtowania pierwszej linii zabudowy w formie budynków i budowli niepodlegających ochronie akustycznej oraz jako obiekty towarzyszące: infrastruktura techniczna, miejsca postojowe, budynki gospodarcze, garaże, itp.

- Farmy fotowoltaiczne w sąsiedztwie linii kolejowych powinny być lokalizowane w taki sposób aby promienie słoneczne padające na panele fotowoltaiczne nie odbijały się w kierunku torów w celu uniknięcia ryzyka oślepienia maszynistów. Jednocześnie należ wprowadzić nakaz stosowania powłok antyrefleksyjnych oraz innych rozwiązań i materiałów nie powodujących negatywnego wpływu na ruch kolejowy.

4.4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Większość obszaru gminy Osieczna stanowią tereny leśne (78,48%), wśród których występują tereny rolne (18,1%), tereny wód (1,2%), tereny komunikacyjne i tereny zabudowy (2,21%). Zaleca się zachowanie istniejących struktur przyrodniczych z możliwością przekształcenia niektórych z nich na siedliska o większej wartości środowiskowej, np. przekształcenie terenów kopalni, nieużytków o niskiej wartości przyrodniczej na zieleń urządzoną czy zbiornik wodny.

W granicach gminy znajdują się gleby objęte ochroną prawną, w stosunku do których obowiązują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.). W gminie znajdują się formy ochrony przyrody wchodzące w skład północnego korytarza ekologicznego o randze krajowej t. j.: Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, obszar Natura 2000 OSO Bory Tucholskie PLB220009, obszar Natura 2000 SOO Sandr Wdy PLH040017 oraz pomniki przyrody. Obowiązują tu przepisy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 z późn. zm.), zarządzenia Regionalnych Dyrektorów Środowiska dotyczące planów ochrony obszarów Natura 2000 oraz decyzja Ministra Środowiska dotycząca planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Lubichowo.

Lasy w gminie są składową głównego korytarza ekologicznego w północnej Polsce, gdzie występuje duża różnorodność biologiczna. Z tego powodu oraz z powodu ubogiej sieci hydrograficznej fitocenoza leśna oraz tereny wód powierzchniowych i ich najbliższe sąsiedztwo powinny podlegać maksymalnej ochronie i zachowaniu. Dopuszcza się możliwość rozwoju osadnictwa i rekreacji, jednak powinno być ono uregulowane prawnie.

W gminie występują obszary o wysokich walorach przyrodniczych i niekorzystnych warunkach budowlanych, t.j. tereny podmokłe i bagna, obszary ze spadkami terenu ponad 12%, tereny z wysokim stanem wody gruntowej (na gł. 1,1-2m). Obszary te powinny pełnić przede wszystkim funkcję przyrodniczą.

Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

W art. 6 pkt. 1. ustawy o ochronie przyrody podano formy ochrony przyrody, wśród których na terenie gminy Osieczna występują:

- obszar chronionego krajobrazu (1),
- obszary Natura 2000 (SOO, OSO),
- pomniki przyrody (2),
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów - korytarz ekologiczny (1).

W przypadku ustanowionych form ochrony przyrody, zasady mające na celu ochronę ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych określane są w odpowiednich aktach prawnych i na ich podstawie obowiązują.

Obszary Natura 2000

Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB 2200009
Obszar objęty ochroną na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków* (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.). Dla Obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych zawarty w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. *w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB 2200009* (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. poz. 1183) wraz ze zmianą zarządzenia w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB 220009: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 czerwca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB 220009 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2022 r. poz. 2612).
Zgodnie z zapisami Zarządzenia Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2015 r. poz. 1161), zakazuje się lokalizacji ferm norki amerykańskiej w obszarze Natura 2000 Bory Tucholskie.

Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Sandr Wdy PLH040017
Obszar objęty jest ochroną na podstawie decyzji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny – Dz. U. L33/146 z 8.2.2011. Dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy obowiązuje plan zadań ochronnych zawarty w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 kwietnia 2014 r. *w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017* (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. poz. 1451) oraz w zarządzeniu zmieniającym z dnia 27 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. poz. 3277).

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich

Obszar objęto ochroną w 1994 roku na podstawie rozporządzenia Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. *w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń* uchwalonego przez wojewodę Gdańskiego (Dz. Urz. z 1994 r. Nr 27, poz. 139 z późn. zm.).

W Obszarze Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, obowiązują zakazy i nakazy ustalone w uchwale nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. W odniesieniu do działań dotyczących m.in. zagospodarowania przestrzennego są one zawarte w § 5 w.w. uchwały, a możliwe odstępstwa od nich dotyczą przypadków określonych w § 7 tego dokumentu.

Najistotniejsze ograniczenia w zainwestowaniu to zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu oraz zakaz zabudowy w pasach 100 m od linii brzegowej jezior, rzek i innych zbiorników wodnych za wyjątkiem wyznaczonych w studium obszarów zwartej zabudowy wsi, pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach.

Aktualnie prowadzone są prace zmierzające do ustanowienia odrębnych Uchwał dla poszczególnych obszarów chronionego krajobrazu z obszaru województwa pomorskiego określających indywidualne zakazy i nakazy obowiązujące w poszczególnych obszarach.

Pomniki przyrody

W granicach gminy Osieczna na podstawie Rozporządzenia Wojewody Gdańskiego z dnia 6 grudnia 1996 r. nr 6/96 objęto ochroną dwa drzewa:

- **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 3,8 m zlokalizowany w Klaninach, posesja 28, przy zabudowaniach właściciela, na terenie prywatnym, o nr rejestru wojewódzkiego 1001(G);
- **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 4,71 m złokalizowany w Szlachcie, posesja 58 przy ul. 3 Maja, przy zabudowaniach właściciela, na terenie prywatnym, o nr rejestru wojewódzkiego 1002(G).

W Planie Ochrony Przyrody na lata 2012-2021 w nadleśnictwie Lubichowo wykonanego przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Gdyni zaproponowano objęciem ochroną dodatkowo 5 drzew i 5 głazów znajdujących się w obrębie Osieczna.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Jako formę ochrony gatunkowej w Polsce można uznać korytarze ekologiczne, które według art. 5 ustawy o ochronie przyrody są obszarami umożliwiającymi migrację roślin, zwierząt lub grzybów.

Strukturalnymi elementami przestrzeni, gwarantującymi zachowanie różnorodności biologicznej środowiska, są różnorodne siedliska, płaty i łączące je korytarze ekologiczne oraz obszary prawnie chronione, współtworzące sieć ekologiczną. Wg systemu płatów i korytarzy ekologicznych określonego w „Planie zagospodarowania województwa pomorskiego 2030" część gminy Osieczna znajduje się na skraju jednego z podstawowych korytarz ekologicznych Doliny Słupi i Wdy o randze ponadregionalnej. W obszarze wskazanego korytarza ekologicznego obowiązuje nakaz bezwzględnego zachowania trwałości gruntów leśnych oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, przy zachowaniu ich dotychczasowego gospodarczego wykorzystania, z uwzględnieniem uzasadnionej potrzeby ich przeznaczenia na cele publiczne.

Natomiast zgodnie z koncepcją korytarzy ekologicznych w Polsce, zawartą na stronie geoserwisu GDOŚ (http://geoserwis.gdos.gov.pl/ dostęp marzec 2023) praktycznie cały obszar gminy Osieczna znajduje się w obszarze Korytarza Północnego (KPn) - w części Kaszubsko Południowej.

Ochrona roślin i zwierząt realizowana jest również poprzez zakazy ustanowione w uchwale nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, zgodnie z którymi zakazuje się:

zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,

(...)

likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych (...).

W gminie zauważalny jest ruch turystyczny, skumulowany w okresie od wiosny do jesieni i związany z turystyką wodną na rzece Wdzie, rekreacją skupioną wokół obiektów sezonowych oraz zbieractwem roślin i grzybów leśnych. Ilość osób przyjezdnych i częstotliwość ich przybywania nie wpływa znacząco na funkcjonowanie obszarów chronionych. Występujące problemy to zwiększona ilość odpadów, także tych pozostawionych w lesie oraz eksploatacja terenów leśnych bez poszanowania dla chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów.

W ujęciu całościowym gminy Osiecznej, ciągłość struktur przyrodniczych jest zachowana. Pod tym względem ważne jest, aby odległość pomiędzy płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie przekraczała kilkuset metrów do 1 kilometra i nie była przecięta innymi barierami dla zwierząt. Nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, a także obszarów podmokłych. Mozaikowość i różnorodność obszaru gminy zwiększy liczbę gatunków, którym ten obszar służy.

Na obszarze gminy Osieczna nie planuje się utworzenia nowych form ochrony przyrody.

Pozostałe wymagania prawne

Cmentarze

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315) wokół czynnych cmentarzy obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności w strefie min. 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone. Na terenie gminy czynne cmentarze znajdują się aktualnie w miejscowościach: Osieczna i Szlachta.

Lasy ochronne

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach, właściwy Minister określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowe zasady prowadzenia gospodarki leśnej na terenie lasów ochronnych. Nie dotyczą one jednak w praktyce polityki przestrzennej prowadzonej przez gminę. Jedynie w przypadku działań związanych z ich przeznaczeniem na cele nieleśne, ma to znaczenie ekonomiczne. Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych, należności i opłaty roczne za wyłączenie z produkcji gruntów leśnych w lasach ochronnych są wyższe o 50% od należności opłat w lasach gospodarczych.

4.5. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona obiektów architektonicznych

Gmina Osieczna wyróżnia się dużą ilością obiektów o wartościach historyczno-kulturowych, o zachowanej tradycji budowlanej regionu. Na obszarze gminy znajduje się jeden obiekt wpisany do rejestru zabytków – jest to objęty jest ochroną konserwatorską na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, która określa zakres i zasady ochrony. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy wskazać ustalenia ochrony w postaci nakazów, zakazów, ograniczeń i dopuszczeń.

Gmina Osieczna posiada 201 obiektów w gminnej ewidencji zabytków. Zalecenia konserwatorskie dotyczące poszczególnych obiektów architektonicznych ujętych w ewidencji zabytków, dotyczą zwłaszcza zachowania pierwotnej bryły budynków, historycznego kształtu i pokrycia dachu,

maksymalnego zachowania pierwotnej substancji – zwłaszcza stolarki okiennej i drzwiowej, a w razie konieczności jej wymiany ujednolicenia i nadania jej pierwotnego charakteru. Zachowania detali architektonicznych – tj. gzymsy, opaski okienne, okiennice. Zachowanie elementów małej architektury dotyczy zwłaszcza kapliczek i krzyży przydrożnych, ale również historycznych ogrodzeń i altan ogrodowych. Rozbudowy, przebudowy, czy wszelkie zmiany w obrębie wyżej wymienionych elementów chronionych powinny być uzgadniane przez właściwego konserwatora zabytków – zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami właściciel zabytków ma możliwość wystąpienia do właściwego terenowo konserwatora zabytków o wytyczne konserwatorskie do planowanych zamierzeń inwestycyjnych przy zabytkowym obiekcie.

Gminna Ewidencja Zabytków powinna być na bieżąco weryfikowana i okresowo aktualizowana.

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – w zależności od potrzeb, zaleca się wyznaczenie stref ochronnych dla obiektów o wartościach historyczno-kulturowych wskazanych przez konserwatora zabytków.

Ochrona zabytków archeologicznych

Na obszarze gminy zlokalizowano trzy stanowiska obiektów archeologicznych, w granicach których obowiązuje uzgodnienie zamierzeń inwestycyjnych z właściwym konserwatorem zabytków.

Dla stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych w opracowanych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić zasadę ochrony w następującym brzmieniu:

Roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności mogące doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego wymagają prowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych przepisami odrębnymi.

Poszczególne zasady ochrony stanowisk archeologicznych winny ulec doprecyzowaniu w procesie formułowania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem indywidualnej specyfiki danego stanowiska archeologicznego oraz przy rozpoznaniu możliwych dla niego zagrożeń. Przepisy te należy ująć w postać nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w użytkowaniu terenów, zgodnie z wytycznymi rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. z 2021 r., poz. 2404). Ponadto zapisy planu muszą spełniać wymogi norm prawnych ustalone w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej" (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 283). W szczególnych przypadkach dopuszcza się wprowadzenie w obrębie w/w stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych dodatkowych stref z ustaleniami dostosowanymi do specyfiki danego obszaru.

Program Opieki nad Zabytkami

Priorytety i kierunki działań określone w Programie Opieki nad Zabytkami gminy Osieczna:

Celem strategicznym Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Osieczna na lata 2024 – 2027 jest:

„Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska kulturowego, poprzez ochronę obiektów zabytkowych i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego dla rozwoju gospodarczego gminy"

Realizacja celu ma się odbywać w oparciu o dwa Priorytety:

- Priorytet I: Ochrona, kształtowanie i wykorzystanie atrakcyjności krajobrazu kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

- Priorytet II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz jego promocja, popularyzacja i edukacja służąca budowaniu tożsamości oraz popularyzacji dobrych praktyk konserwatorsko-remontowych

Wiele z zadań wyznaczonych w dokumencie odnosi się do polityki przestrzennej gminy. Realizacja tych zadań przyczyni się do ochrony i promocji zasobów dziedzictwa kulturowego gminy.

Zgodnie z art. 87, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami gminy program opieki nad zabytkami sporządza się na okres 4 lat.

Wartościowe układy ruralistyczne

Na terenie gminy wskazano najbardziej wartościowe **układy ruralistyczne** wsi do ochrony figurujące zarówno w wojewódzkiej jak i gminnej ewidencji zabytków, dotyczy to miejscowości: **Szlachta, Osówek, Małe Krówno, Klaniny, Długie**. W obrębie tych wsi zaleca się rewaloryzację ładu przestrzennego oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez:

- ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, placów oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,
- ochronie podlega skala i forma architektoniczna zabudowy historycznej wraz z zagospodarowaniem terenu, tj. zielenią, czy układem komunikacyjnym,
- wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy,
- wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk;
- w obrębie zabytkowych układów ruralistycznych, których granice określono w kartach GEZ, obowiązuje wymóg uzgadniania projektów budowlanych z właściwym terenowo konserwatorem zabytków;
- postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu określenia zasad zagospodarowania miejscowości tj. lokalizacja nowej zabudowy w historycznych zespołach uwzględniając zharmonizowanie pod względem gabarytów, geometrii dachów, materiałów budowlanych, czy kolorystyki.

Poza wyżej wymienionymi, wskazuje się zabytkowe układy ruralistyczne wsi Osieczna, Duże Krówno i Starzyska, w obrębie których zaleca się rewaloryzację ładu przestrzennego oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez:

- ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, placów oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,
- ochronie podlega skala i forma architektoniczna zabudowy historycznej wraz z zagospodarowaniem terenu, tj. zielenią, czy układem komunikacyjnym,
- postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu określenia zasad zagospodarowania miejscowości tj. lokalizacja nowej zabudowy w historycznych zespołach uwzględniając zharmonizowanie pod względem gabarytów, geometrii dachów, materiałów budowlanych, czy kolorystyki.

Zabytkowa zieleń

Ochronie podlegają historyczne nasadzenia w postaci obsadzeń ganków wejściowych, czy kapliczek przydrożnych – w szczególności w historycznych układach ruralistycznych.

Wartości krajobrazowo-kulturowe

Wyznacza się strefy ochrony otoczenia historycznych układów ruralistycznych figurujących w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, tj. wsi: Długie, Klaniny, Osówek, Małe Krówno oraz wskazanych do ochrony układów wsi: Osieczna, Duże Krówno i Starzyska. W strefach ustala się zakaz lokalizacji inwestycji mogących kolidować z zasadami ochrony konserwatorskiej. W celu niwelacji negatywnych skutków nowych inwestycji należy wykonać stosowne analizy krajobrazowe, w wyniku których będzie można rozważyć możliwość, lub wykluczenie inwestycji, lub też wprowadzenie elementów niwelujących jej skutki tj. pasy zieleni izolacyjno-krajobrazowej. W przypadku nowych terenów inwestycyjnych we wsi Duże Krówno, na etapie opracowania planu miejscowego należy również wskazać strefę buforową od zabytkowego układu wsi, w której zostaną uszczegółowione zasady nowej zabudowy, nawiązujące do tradycji regionu oraz wyznaczone elementy niwelujące negatywne skutki rozciągania zabudowy np. poprzez jej odsunięcie od zabytkowego układu oraz nasadzenia zieleni tworzących przesłony.

Wskazuje się najcenniejsze w skali gminy obszary krajobrazu przyrodniczo-kulturowego dolin rzecznych i jeziornych: rejon miejscowości Jastrzębie, Zimne Zdroje i Klaniny położonych nad rzeką Wdą, Osiecznej, Małego Krówna i Dużego Krówna położonych w dolinie rzeki Prusiny oraz okolice miejscowości Długie. W obszarach ustala się każdorazową analizę zasadności lokalizacji inwestycji mogących mieć negatywny wpływ na krajobraz przyrodniczo-kulturowy. W celu niwelacji negatywnych skutków nowych inwestycji należy wykonać stosowne analizy krajobrazowe, w wyniku których będzie można rozważyć możliwość, lub wykluczenie inwestycji, lub też wprowadzenie elementów niwelujących jej skutki tj. pasy zieleni izolacyjno-krajobrazowej.

Na obszarze gminy wskutek wysokiej lesistości brak jest wartości krajobrazowych typu otwarcia widokowe czy ciągi ekspozycji widokowej. Zabudowania są otoczone lasem, co sprawia, że nie ma wyeksponowanych panoram wsi, zatem nie wyznacza się stref ochrony ekspozycji panoram wsi.

Ze względu na uwarunkowania środowiska przyrodniczego i pokrycie większości obszaru gminy lasami nie wyznacza się terenów możliwej lokalizacji elektrowni wiatrowych. Lokalizacja innych obiektów wysokich, czy obiektów powierzchniowych typu farmy ogniw fotowoltaicznych powinna być poprzedzona analizami krajobrazowymi na etapie sporządzania planów miejscowych.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania zarówno przyrodnicze, jak i kulturowe, głównym potencjałem rozwojowym gminy Osieczna jest turystyka. W związku z tym działania gminy w zakresie dziedzictwa kulturowego powinny być ukierunkowane na popularyzację i promocję tych walorów. Postuluje się opracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych) wykorzystujących walory środowiska kulturowego.

4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja drogowa

Układ komunikacji drogowej na terenie gminy Osieczna składa się jedynie z dróg powiatowych i gminnych.

Nie przewiduje się zmian w sieci dróg powiatowych. Drogi powiatowe powinny posiadać klasę techniczną zbiorczą „Z".

Drogi gminne posiadają klasę techniczną lokalną „L" i stanowią w gminie Osieczna 83,4 km. W zakresie dróg gminnych istotna dla powiązań lokalnych i obsługi zabudowy jest modernizacja odcinków dróg w złym stanie technicznym oraz przebudowa dróg gruntowych, w celu zapewnienia komfortowego dojazdu do ośrodków wiejskich.

W najbliższym czasie planuje się przebudowę dróg gminnych, polegającą na zmianie nawierzchni z kruszywa łamanego na nawierzchnię z płyt drogowych typu YUMB. W 2023 roku mają to być:

- ul. Boczna Szlachta - 465m, ul. Ogrodowa Szlachta - 160m;
- ul. Młyńska w Osiecznej - 450m;
- Zimne Zdroje-Klaniny (etap II) - 950m;
- Starzyska-Osieczna (etap I) - 950m;
- droga gminna u wylotu z Osówka do skrzyżowania z drogą na Szlachtę - 735m.

Łącznie przebudowa dróg o długości 3,71 km.

Komunikacja kolejowa

Linie kolejowe przebiegają przez zachodnią część gminy. Są to linie 201, 215, 743 oraz 744, przy czym linia 744 jest nieczynna.

Na linii kolejowej nr 201 realizowane są prace mające na celu m in. :

- dobudowę drugiego toru oraz elektryfikację linii. W wyniku opracowywanej dokumentacji niezbędne będzie pozyskanie nowych terenów w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej nr 201. Ponadto w ramach inwestycji wzrośnie natężenie oraz prędkość pociągów (w szczególności pociągów towarowych), co spowoduje wiele wyższe oddziaływanie akustyczne przedmiotowej linii na tereny w otoczeniu objęte planowaniem. Niezbędna stanie się również zmiana układu drogowego z uwagi na poprawę bezpieczeństwa na przejazdach kolejowo - drogowych.
- realizowana jest zabudowa systemu ERTMS/GSM-R w ramach projektu POIiS 5.1-20 „Budowa infrastruktury systemu ERTMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A w ramach NPW ERTMS". Przedmiotowy projekt zakłada budowę obiektów radiokomunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz światłowodowych łączy i przyłączy telekomunikacyjnych. Realizacja projektu planowana jest na lata 2018-2023.

Ponadto planuje się:

- modernizację linii kolejowych (wraz z ich elektryfikacją) nr 215 oraz 743 (elektryfikacja w części), wraz z przywróceniem ruchu na linii kolejowej nr 744,
- dobudowę przystanku o roboczej nazwie Szlachta Zachodnia wraz z modernizacją układu torowego.

W przypadku planów zagospodarowania gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej należy przestrzegać ograniczeń, nakazów i zakazów wynikających z przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego, w tym dotyczących szczegółowych warunków zagospodarowania oraz ograniczenia w ich użytkowaniu w zakresie sytuowania budowli i budynków, drzew i krzewów oraz wykonywania robót ziemnych.

Parkowanie pojazdów

Konieczne jest określenie zasad polityki parkingowej w szczególności w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej, tj. urzędów, szkół, kościołów, cmentarzy, czy obiektów handlowych. Poza parkingami dla pojazdów motorowych należy również przewidzieć miejsca parkingowe dla rowerzystów.

Poza tym, ze względu na dużą atrakcyjność terenu dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej ważne jest również wyznaczenie miejsc parkingowych na obszarach leśnych, w celu zabezpieczenia terenów o wysokich walorach kulturowo-przyrodniczych i właściwego ukierunkowania turystów oraz wędkarzy, grzybiarzy, etc.

Szczegółowe ustalenia i wskazania dotyczące lokalizacji i funkcjonowania miejsc parkingowych należy określić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, mając na uwadze szczegółowe uwarunkowania i potrzeby terenu.

Szlaki turystyczne

Przez gminę przebiegają szlaki turystyczne piesze, rowerowe rangi lokalnej oraz ponadlokalnej (regionalnej), konne oraz szlak wodny rzeki Wdy. Szlaki rowerowe regionalne stanowią część Kociewskich Tras Rowerowych, najważniejsze z nich to Szlak Borowiacki i Szlak Jeziorny. Na terenie gminy nie przebiegają trasy rowerowe o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym.

Szczegółowe ustalenia i wskazania dotyczące realizacji tras rowerowych należy określić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, mając na uwadze szczegółowe uwarunkowania konkretnego obszaru.

Wzdłuż istniejącego szlaku wodnego (kajakowego) na rzece Wdzie wskazuje się lokalizacje predysponowane do urządzenia miejsc związanych z rekreacją wodną, typu przystanie wodne, plaże, łowiska. W lokalizacjach tych położonych na szlaku wodnym rzeki Wdy proponuje się urządzenie miejsc odpoczynku z infrastrukturą typu: ławki, stoły, zadaszenia, przebieralnie, kosze na śmieci, a także tablice informacyjne z mapą oraz opisem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego regionu.

Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie gminy Osieczna nie ma oczyszczalni ścieków. Obecnie z terenu Gminy Osieczna ścieki wywożone są przez podmioty uprawnione do oczyszczalni ścieków w miejscowości Lubichowo i Czersk.

Planowana jest gminna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Osieczna, lub rozważa się odprowadzenie ścieków do oczyszczalni w sąsiedniej Gminie Czersk. W skład aglomeracji wejdą miejscowości: Małe Krówno, Osieczna, Osówek, Starzyska i Szlachta. Ścieki bytowo-gospodarcze zebrane systemem sieci kanalizacji sanitarnej z poszczególnych miejscowości odprowadzone zostaną za pośrednictwem przepompowni do planowanej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków na dz. nr 605 w miejscowości Osieczna. Średnia przepustowość oczyszczalni ścieków wynosić będzie 305 m^3/d. Na terenie aglomeracji nie występują zakłady przemysłowe oraz większe zakłady usługowe planowane do podłączenia do systemu kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy nie planuje się odbioru ścieków przemysłowych

Obecnie na terenie aglomeracji Osieczna nie występuje sieć kanalizacji sanitarnej. Planowana kanalizacja sanitarna odbierać będzie ścieki od 2248 mieszkańców stałych – zameldowanych w miejscowościach: Osieczna - 816, Małe Krówno - 119, Szlachta - 896, Osówek - 391 i Starzyska -26 w obszarze aglomeracji Osieczna.

Na terenie aglomeracji nie będą powstawać ścieki nie objęte systemem kanalizacji zbiorczej. Po wybudowania sieci kanalizacyjnej, wszystkie nieruchomości w aglomeracji zostaną podłączone do kanalizacji sanitarnej. Nie będzie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.

Gospodarka energetyczna

Na obszarze gminy Osieczna nie planuje się aktualnie żadnych ponadlokalnych powiązań elektroenergetycznych. Zakłada się utrzymanie istniejącej sieci (linii napowietrznych średniego napięcia SN-15kV, sieci elektroenergetycznej niskiego napięcia nn-0,4kV, sieci kablowej średniego napięcia SN-15kV oraz stacji transformatorowych SN/nn) oraz przyjmuje się jej kierunki rozwoju i funkcjonowania:

- Wzdłuż linii napowietrznych średniego napięcia obowiązuje pas ochrony funkcyjnej o szerokości 14 m – po 7 m od osi linii. Zagospodarowanie w obszarze pasa ochrony funkcyjnej linii elektroenergetycznej 15 kV należy uzgodnić z jej zarządcą;
- Istniejącą i projektowaną sieć elektroenergetyczną należy przystosować do planowanego zagospodarowania;
- Usunięcie wszelkich kolizji istniejącej sieci elektroenergetycznej z obiektami projektowanymi odbywa się w porozumieniu z zarządcą sieci;
- rozbudowa sieci oraz budowa nowych stacji transformatorowych możliwa jest w każdym terenie, zgodnie z zapotrzebowaniem;
- modernizacja istniejących sieci;
- zarówno nowe, jak i modernizowane sieci winne być prowadzone jako linie kablowe podziemne, szczególnie na terenach zabudowanych i przeznaczonych do zabudowy;

Odnawialne źródła energii

Ze względu na prawie 80 % pokrycie obszaru gminy lasami oraz ustanowione formy ochrony przyrody na całym obszarze, gmina nie posiada korzystnych warunków dla lokalizacji farm elektrowni wiatrowych. Dopuszcza się możliwość lokalizacji przydomowych elektrowni wiatrowych, których lokalizacji nie wskazuje się w dokumencie studium.

W gminie funkcjonuje jedna farma fotowoltaiczna w obręble Osieczna (w Osówku). W dokumencie studium wyznacza się obszary dla lokalizacji farm fotowoltaicznych, dla których wydane zostały decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dopuszcza się również możliwość budowy farm fotowoltaicznych poza obszarami rozwojowymi gminy, na niezabudowanych gruntach rolnych posiadających potencjał do lokalizacji urządzeń produkujących energię ze słońca, pod warunkiem nie kolidowania z ochroną przyrody oraz krajobrazu.

Zaopatrzenie w gaz

Nie przewiduje się gazyfikacji, jako zadanie gminy. Dopuszcza się realizację sieci wysokiego i średniego ciśnienia na terenie gminy poprzez gestora sieci.

Zaopatrzenie w ciepło

Nie przewiduje się budowy scentralizowanych systemów ciepłowniczych. Zaopatrzenie w ciepło ma się odbywać za pomocą niskoemisyjnych lub nieemisyjnych źródeł.

Gospodarka odpadami

Przyjmuje się kierunki wyznaczone przez plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego – aktualnie jest to Uchwalony Uchwałą Nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022, zgodnie z którym gmina Osieczna położona jest w Regionie Południowym gospodarki odpadami. Na terenie

regionu Południowego funkcjonują dwie duże regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK Nowy Dwór oraz RIPOK Stary Las), które zapewniają mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów komunalnych, zagospodarowanie odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowanie pozostałości po mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu oraz sortowaniu odpadów komunalnych. Ponadto, na terenie regionu Południowego działają jeszcze trzy instalacje regionalne: RIPOK Przechlewo i RIPOK Kos-Eko, gdzie przetwarzaniu poddawane są odpady zielone i inne odpady ulegające biodegradacji oraz RIPOK Gostomie zapewniający składowanie pozostałości po procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania oraz sortowania odpadów komunalnych. W regionie Południowym nie wyznaczono instalacji zastępczych do obsługi regionu, gdyż moce przerobowe funkcjonujących RIPOK są wystarczające do przyjęcia i przetworzenia wytwarzanych na terenie tego regionu zmieszanych odpadów komunalnych, selektywnie zebranych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych i innych bioodpadów.

W 2011 r. w Osówku (działka nr 475/1 obręb Osówek, gmina Osieczna) zlikwidowano wysypisko odpadów komunalnych, a w 2014 r. teren został poddany rekultywacji.

4.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Wg art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami celem publicznym są:

1) wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;

1a) wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;

1b) wydzielanie gruntów pod lotniska, urządzenia i obiekty do obsługi ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, oraz budowa i eksploatacja tych lotnisk i urządzeń;

1c) wydzielanie gruntów pod porty i przystanie morskie oraz ich budowa, modernizacja i utrzymanie;

1d) wydzielanie gruntów pod infrastrukturę zapewniającą dostęp do portów lub przystani morskich oraz jej budowa, modernizacja i utrzymanie;

2) budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;

2a) budowa i utrzymywanie sieci transportowej dwutlenku węgla;

3) budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;

4) budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

4a) budowa oraz utrzymywanie morskiej farmy wiatrowej w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 234, 784, 1093 i 1642) wraz z zespołem urządzeń służących do wyprowadzenia mocy w rozumieniu tej ustawy;

5) opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

5a) ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego;

6) budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, uczelni publicznych, federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 165 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630), szkół publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo wychowawczych, obiektów sportowych;

6a) budowa i utrzymywanie obiektów oraz pomieszczeń niezbędnych do realizacji obowiązków w zakresie świadczenia usług powszechnych przez operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1041 i 2320), a także innych obiektów i pomieszczeń związanych ze świadczeniem tych usług;

7) budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń, niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, wynikających z umów lub porozumień międzynarodowych, ochrony granicy państwowej lub ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;

8) poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górniczą; 8a) poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz podziemne składowanie dwutlenku węgla;

9) zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;

9a) ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;

9b) ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;

9c) wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne samorządowe: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzanie, w tym budowa lub przebudowa;

9d) wykonywanie urządzeń lub budowli służących zapobieganiu lub zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;

10) inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

W niniejszym dokumencie studium nie wyznacza się inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym – co nie wyklucza realizacji tego typu inwestycji na terenie gminy. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym realizowane będą na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, lub decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego w sytuacji braku planu miejscowego.

4.8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Na terenie gminy Osieczna w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego nie wyznaczono obszarów inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym.

Jednakże na terenie gminy Osieczna przewiduje się realizację inwestycji celu publicznego wynikających z dokumentów przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, lub właściwego ministra, nie będących zadaniami samorządu województwa, tj.:

1) Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto, obejmującym linie 201 i 203, etap I i II - wraz z elektryfikacją wraz z budową łącznicy Łąg Południe -Łąg Wschód pomiędzy liniami Kolejowymi 201 i 203,
2) inwestycje wynikające z Planu gospodarki odpadami,
3) Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej — rzeka Wda.

4.9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości , a także obszary przestrzeni publicznej

Na terenie gminy Osieczna nie przewiduje się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych. Nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2. Nie wyznacza się również przestrzeni publicznych określonych w art. 2 pkt 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako *obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*. Przestrzeniami publicznymi są wszystkie przestrzenie ogólnodostępne, tj. place, tereny zieleni urządzonej, boiska sportowe, obiekty usług publicznych, świetlice wiejskie itp.), a także tereny komunikacyjne: ulice, drogi, ciągi piesze i rowerowe). Nie są to jednak miejsca wymagające obowiązkowego opracowania planów miejscowych.

Na obszarze gminy Osieczna nie wyznacza się też obszarów, dla których wymagane jest przeprowadzenie scaleń i podziału nieruchomości.

4.10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Gmina Osieczna nie przewiduje obszarów, dla których planuje sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ze względu na zachowanie wartości kulturowych oraz ochronę walorów krajobrazowych wskazane jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miejscowości i zachowanych układach ruralistycznych (ujętych w GEZ), tj. Dla miejscowości Długie, Osówek, Klaniny, Szlachta.

Wskazane jest objęcie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego całych miejscowości wraz z otoczeniem, aby możliwe było ustalenie przeznaczenia terenów nie tylko dla obszarów rozwoju, ale również dla obszarów ograniczenia a nawet zakazu zabudowy.

Aktualnie w trakcie sporządzania jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu przeznaczonego pod rekultywację oraz obszaru nowego wydobycia żwiru, do którego przystąpiono uchwałą nr XXVI/146/2021 Rady Gminy Osieczna z dnia 23 czerwca 2021 roku. Plan ten poprzez zmianę przeznaczenia terenu przewiduje zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

4.11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochroni gruntów rolnych i leśnych ochronie podlegają użytki rolne klas I-III. Na terenie gminy Osieczna występują gleby organiczne murszowo-torfowe i mułowo-torfowe oraz łąki trwałe klasy III, w stosunku do których obowiązują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.). W przypadku przeznaczenia na cele nierolnicze będą one wymagały uzyskania stosownej zgody właściwego ministra.

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych chronione są wszystkie grunty leśne. Przeznaczenie ich na cele nieleśne następuje wyłącznie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego za zgodą:

- właściwego Ministra, jeśli dotyczy gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa;
- marszałka województwa, po uzyskaniu opinii izby rolniczej, w przypadku pozostałych gruntów leśnych.

4.12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Zagrożenie powodziowe

Wzdłuż rzeki Wdy, w Zimnych Zdrojach, Jastrzębiu i Parcelach Klanińskich występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Są to tereny zlokalizowane w na polderach rozlewiskowych w dolinie rzecznej, które narażone są na niszczącą działalność wody i trudne warunki gruntowo-budowlane. Mogą znajdować się tu gleby organiczne, namuły i piaski rzeczne. Według mapy ryzyka powodziowego[37] w rejonie Wdy istnieje wysokie ryzyko wystąpienia powodzi (10% - raz na 10 lat) niosące za sobą potencjalne negatywne konsekwencje dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych. Pozostała część gminy Osieczna nie została w tym zakresie zbadana. Potencjalnie ryzyko powodzi może wystąpić w obrębie wszystkich wód płynących.

W celu ochrony przed powodzią i suszą, należy dążyć do podnoszenia retencyjnej pojemności zlewni poprzez:

- zwiększanie retencji wodnej w drodze wyznaczenia powierzchni pod budowę zbiorników retencyjnych, a także terenów mikroretencji obszarowej i przyobiektowej;
- maksymalne zatrzymanie i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu opadu;
- przeciwdziałanie nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych.

W obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazy i ograniczenia zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, w szczególności z obowiązującej ustawy Prawo Wodne.

[37] Źródło Internet: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP [dostęp online: 26.03.2022].

Obszary osuwania się mas ziemnych

W gminie występują tereny o znacznych spadkach, narażone na działanie erozji i tworzenie się osuwisk - nie odnotowano w gminie powstawania takich zjawisk.

Zmiana ukształtowania rzeźby terenu nastąpiły również na skutek wydobywania surowców naturalnych w sąsiedztwie miejscowości Szlachta i Osieczna. Zaleca się przeprowadzenie procesów rekultywacyjnych na obszarach zdeformowanych.

Na terenie gminy występują tereny o nachyleniu przewyższającym 12%, z istotnym ograniczeniem dla budownictwa. Największe obszary o znacznych spadkach terenu zlokalizowane są na krawędziach rynien subglacjalnych i w obrębie dolin rzecznych oraz w południowo-wschodniej części gminy, pomiędzy miejscowościami Osieczna, Jagielnia Połomska i Długie, na obszarze występowania równin torfowych. Tereny o nachyleniu przekraczającym 12% występują także na północnej i wschodniej krawędzi wyższego poziomu równiny sandrowej, pomiędzy miejscowościami Osówek, Zimne Zdroje i Szary Kierz. Na tych terenach nie powinno wprowadzać się obiektów budowlanych, wskazane jest przeznaczenie ich wyłącznie na funkcje przyrodnicze.

4.13. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Wydobywanie złóż surowców naturalnych powoduje zmiany w środowisku. W granicach złoża kopalin *Szlachta* istnieje teren górniczy (*Szlachta I – Pole Zachodnie*), w granicach którego mogą wystąpić negatywne oddziaływania związane z robotami górniczymi. W granicach tego samego złoża kopalin Szlachta przewidywanego do eksploatacji, planuje się teren górniczy (*Szlachta I – Pole wschodnie*). Zgodnie z art. 104 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 633) w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego można określić *obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należytą ochronę tych obiektów lub obszarów.*

Dla powyższych obszarów planowane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Kierunkiem przywracania wartości ekologicznej wyżej omawianych terenów powinny być odpowiednie zabiegi pielęgnacyjne bądź rekultywacyjne - w zależności od stopnia zniszczenia, a także dążenie do odtworzenia naturalnych siedlisk roślinności poprzez wprowadzenie gatunków rodzimych.

4.14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na obszarze gminy Osieczna, w lasach znajduje się wiele mogił grobowych z okresu II wojny światowej. Są to pomniki i groby upamiętniające ofiary, jakie poniosła ludność miejscowa, a także ludność innych narodowości w latach 1939 – 1945. Miejsca te nie są jednak zaliczane do kategorii pomników zagłady, określonych w ustawie o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady z dna 7 maja 1999 r., do której miałyby się odnosić ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej.

4.15. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, w tym obszary zdegradowane

Obszarami zdegradowanymi, wymagającymi podjęcia określonych działań mogą być np. tereny poprzemysłowe, poeksploatacyjne, tereny użytkowane niewłaściwie, np. nieadekwatnie do ich wartości zabytkowej czy kulturowej.

Na obszarze gminy Osieczna wskazano dwa obszary wymagające podjęcia niniejszych działań. Są to obszary zdegradowane, wymagające rekultywacji:

- Pierwszym obszarem wskazanym do rekultywacji jest teren po żwirowni w północno-zachodniej części miejscowości Szlachta. Planowany jest jako teren rekreacji i zabudowy letniskowej, ze wskazaniem na dominującą funkcję przyrodniczą – ze zbiornikiem wodnym powstałym po wydobyciu żwiru. Aktualnie trwają działania mające na celu przekształcenie obszarów na nowe funkcje – począwszy od określenia przeznaczenia terenu w dokumentach planistycznych, po prace służące realizacji nowego zagospodarowania. Zagospodarowanie terenu po byłej działalności górniczej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego musi być uzgodnione z właściwym organem nadzoru górniczego.
- Drugim jest teren dawnego składowiska odpadów w Osówku. W 2011 r. zlikwidowano wysypisko odpadów komunalnych, a w 2014 r. teren został poddany rekultywacji. Ze względu na uwarunkowania środowiskowe, przez najbliższe lata teren powinien pełnić funkcje wyłącznie przyrodnicze. Ewentualne przekształcenie terenu na nowe funkcje możliwe będzie po zakończeniu jego rekultywacji.

4.16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Definicja terenu zamkniętego zawarta jest w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1990), zgodnie z jej brzmieniem przez tereny zamknięte należy rozumieć *tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych*. Teren zamknięty posiada granice tego terenu oraz jego strefę ochronną. W strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z terenów, w tym zakaz zabudowy. Ograniczenia te są opisane w MPZP lub wyznaczone w decyzji o warunkach zabudowy.

W gminie Osieczna terenami zamkniętymi są jedynie tereny kolejowe. Działki ewidencyjne stanowiące kolejowy teren zamknięty zostały ustalone decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe. W sąsiedztwie terenów zamkniętych kolejowych obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające w przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego.

Tab. 14. Wykaz terenów zamkniętych na terenie gminy

Lp.	Obręb ewidencyjny	Nr działki	Powierzchnia [ha]
1.	Osówek	75	5,50
2.	Osówek	172	0,607

3.	Szlachta	58	1,56
4.	Szlachta	182	13,71
5.	Szlachta	288	1,43
6.	Szlachta	291	3,79
7.	Szlachta	401	1,27

Źródło: Decyzja Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych z późn. zm.

Realizacja obiektów na terenie zamkniętym

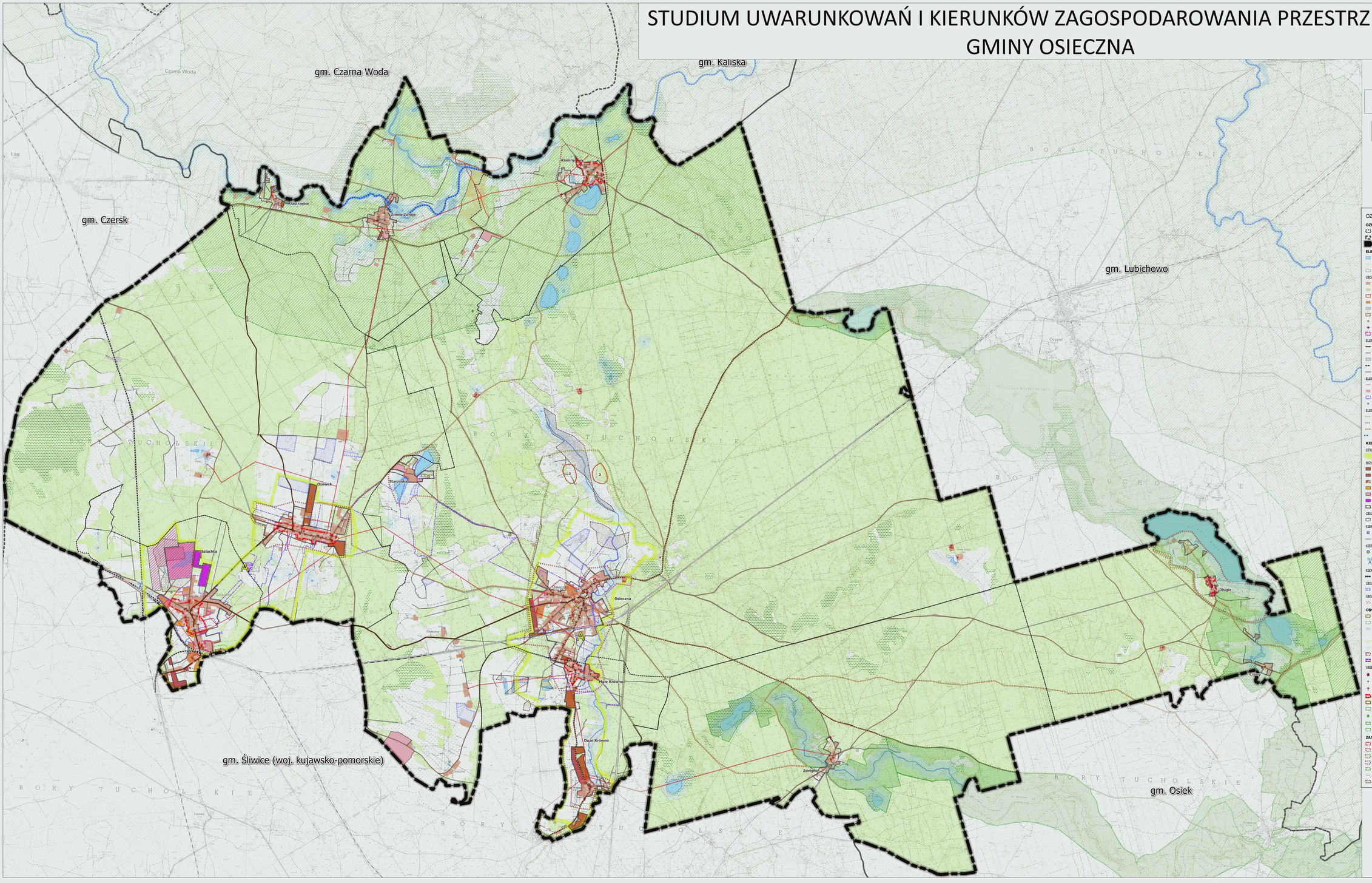
Zgodnie z Art.82 ust.3 pkt 5 Prawa Budowlanego organem pierwszej instancji w sprawach obiektów i robót budowlanych na terenach zamkniętych jest wojewoda, dla których jest prowadzony odrębny rejestr wniosków o pozwolenie na budowę. W zależności od rodzaju obiektu, mogą one być realizowane bez zgłoszenia, na zgłoszenie lub na pozwolenie na budowę, po uzgodnieniu z podmiotem, który zarządza terenem zamkniętym. Zgodnie z art.33 ust.2 pkt 4 starosta na etapie pozwolenia na budowę uzgadnia projektowane rozwiązania na terenach zamkniętych w zakresie linii zabudowy oraz elewacji obiektów budowlanych projektowanych od strony dróg, ulic, placów i innych miejsc publicznych, oraz przebiegu i charakterystyki technicznej dróg, linii komunikacyjnych oraz sieci uzbrojenia terenu, wyprowadzonych poza granice terenu zamkniętego, portów morskich i przystani morskich, a także podłączeń tych obiektów do sieci użytku publicznego.

W obrębie Szlachta na działce ewidencyjnej nr 182 w km 96,465 linii kolejowej nr 201 projektowana jest wieża systemu GSMR o wysokości całkowitej ok. 47 m n.p.t.

Przewodniczący
Rady Gminy
Mariusz Gibas

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSIECZNA

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Osieczna
z dnia ..... 2024 r.

skala 1:10 000

0 1 2 km

OZNACZENIA

OZNACZENIA OGÓLNE
- GRANICE OBRĘBÓW EWIDENCYJNYCH
- GRANICE OPIS SĄSIEDNICH
- GRANICA ADMINISTRACYJNA GMINY

ELEMENTY UŻYTKOWANIA I ZAINWESTOWANIA TERENU
- WODY
- LASY
- TERENY ROLNICZE

OBSZARY ZABUDOWANE I ZAINWESTOWANE, W TYM:
- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ (jednorodzinna oraz związana z funkcją rolniczą)
- TERENY ZABUDOWY REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWEJ
- TERENY SPORTU I REKREACJI
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ (w tym usługi kościoła, oświaty, produkcji etc.)
- INNE TERENY ZABUDOWANE (np. związane z infrastrukturą)
- CMENTARZE
- USŁUGI PODSTAWOWE
- KOŚCIOŁY
- OBSZARY O ZDECYDOWANYM PRZEZNACZENIU W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWEJ
- DROGI PUBLICZNE POWIATOWE
- DROGI PUBLICZNE GMINNE
- POZOSTAŁE UŻYTKI DROGOWE
- CZYNNE LINIE KOLEJOWE
- NIECZYNNA LINIA KOLEJOWA

ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE ŚREDNIEGO NAPIĘCIA SN-15kV
- PAS OCHRONY PUNKCYJNEJ OD LINII EE SN-15kV O SZEROKOŚCI 14M
- GRANICE AGLOMERACJI ŚCIEKOWYCH
- UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH

ELEMENTY INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ
- TRASY ROWEROWE RANGI LOKALNEJ I PONADLOKALNEJ
- OZNAKOWANY SZLAK KONNY
- SZLAKI PIESZE
- SZLAKI KAJAKOWE

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ

STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE
- GRANICE STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ A, STREFĄ B STANOWI POZOSTAŁY OBSZAR GMINY

NOWE TERENY INWESTYCYJNE O WSKAZANYM PRZEZNACZENIU
- ZABUDOWA MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA
- ZABUDOWA MIESZKANIOWO-USŁUGOWA
- TERENY REKREACJI
- ZABUDOWA ZAGRODOWA
- ZABUDOWA LETNISKOWA
- TERENY PRODUKCYJNE ZWIĄZANE Z WYDOBYCIEM KRUSZYWA
- GRANICE ZWARTEJ ZABUDOWY WSI

OBSZARY O PLANOWANYM PRZEZNACZENIU W MPZP
- GRANICA OBSZARU, DLA KTÓREGO GMINA PRZYSTĄPIŁA DO SPORZĄDZANIA MPZP

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ
- MIEJSCA ZWIĄZANE Z REKREACJĄ WODNĄ (PRZYSTANIE WODNE, PLAŻE, ŁOWISKA, ETC.)
- ZAGOSPODAROWANIE NIECZYNNEJ LINII KOLEJOWEJ JAKO TRASY TURYSTYCZNEJ ROWEROWEJ

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- PLANOWANA OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW
- ORIENTACYJNA LOKALIZACJA PLANOWANEJ WIEŻY GSMR

KIERUNKI ROZWOJU SIECI TRANSPORTOWEJ
- PLANOWANIE PRZYWROCZENIE RUCHU NA LINII KOLEJOWEJ NR 744

OBSZARY DOPUSZCZALNEJ LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII
- TERENY LOKALIZACJI FARM FOTOWOLTAICZNYCH

OBSZARY PROBLEMOWE
- TERENY PRZEZNACZONE DO REKULTYWACJI

OBSZARY O OGRANICZENIACH W ZAINWESTOWANIU
- TERENY CMENTARZY
- GRANICA STREFY 50 M OD CMENTARZY
- OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ (O PRAWDOPODOBIEŃSTWIE WYSTĄPIENIA RAZ NA 100 LAT, 1%)
- STREFA 100M OD NATURALNYCH CIEKÓW I ZBIORNIKÓW WODNYCH POŁOŻONYCH W OCHK
- GRUNTY KLAS I-III
- TERENY ZAMKNIĘTE KOLEJOWE
- OBSZARY I TERENY GÓRNICZE
- TERENY BYŁEGO SKŁADOWISKA ODPADÓW

OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH
- OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- OBIEKTY FIGURUJĄCE W GMINNEJ I WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (NR ZGODNA Z TABELĄ W TEKŚCIE), W TYM:
- KAPLICZKI I KRZYŻE PRZYDROŻNE FIGURUJĄCE W EWIDENCJI ZABYTKÓW
- UKŁADY RURALISTYCZNE FIGURUJĄCE W EWIDENCJI ZABYTKÓW
- STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH WRAZ Z NR W TEKŚCIE
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU - CAŁY OBSZAR GMINY
- POMNIKI PRZYRODY
- OBSZAR NATURA 2000 – Sandr Wdy PLH040017
- OBSZAR NATURA 2000 – Bory Tucholskie PLB220009 - CAŁY OBSZAR GMINY

ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO WSKAZANE DO OCHRONY
- ZABYTKOWE UKŁADY RURALISTYCZNE WSKAZANE DO OCHRONY
- ZESPOŁY PRZESTRZENNIE HISTORYCZNEJ ZABUDOWY
- KRAJOBRAZ PRZYRODNICZO-KULTUROWY DOLIN RZECZNYCH I JEZIORNYCH
- STREFA OCHRONY OTOCZENIA HISTORYCZNYCH UKŁADÓW RURALISTYCZNYCH
- KORYTARZ EKOLOGICZNY
- ŁĄKI OCHRONNE
- ZŁOŻA KOPALIN

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSIECZNA

Skala 1:10 000

Zespół autorski	dr inż. arch. Ewa Blach
	mgr inż. Marta Dąbrowska
	inż. Małgorzata Głodek
	mgr Justyna Przewoska
	mgr inż. arch., inż. arch. kraj. Izabela Sudujko
	mgr Zuzanna Maślij

Data : marzec 2023r. – grudzień 2023 r. – czerwiec 2024 r.